THACKERAY

Bîlciul deşertăciunilor

*
**

169

BIBLIOTECA
PENTRU TOŢI

WILLIAM THACKERAY

Bîlciul deşertăciunilor

UN ROMAN FĂRĂ EROU

***

1963

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

Traducere de *Constanța Tudor* și *Ion Frunzetti*

CAPITOLUL XLVII

GAUNT HOUSE

Aproape nu-i om care să nu ştie că palatul din Londra al lordului Steyne e situat în Gaunt Square, piaţetă în care dă şi strada Great Gaunt, acolo unde am condus-o noi întîi pe Rebecca, pe vremea răposatului *sir* Pitt Crawley. Uitîndu-te cu băgare de seamă peste grilaj şi printre arborii întunecaţi din grădina scuarului, zăreşti cîteva nefericite guvernante cu cîţiva copii gălbejiţi, rătăcind pe lîngă gard sau dînd roată jalnicului rond de iarbă, în mijlocul căruia se înalţă statuia lordului Gaunt — cel care a luat parte la lupta de la Minden [1] — purtînd perucă cu coadă iar în rest înveşmîntat ca un împărat roman. Gaunt House ocupă aproape o întreagă latură a scuarului. De celelalte trei laturi sînt locuinţe care au intrat de-atunci în văduvie — case înalte şi întunecoase, cu chenare de piatră sau de cărămidă roşie la ferestre. Foarte puţină mişcare pare a mai fi acuma înăuntrul locuinţelor acestora sărăcăcioase şi triste ;

[1] A avut loc în 1759, în timpul războiului de şapte ani (1756—1763), dus de către Franţa, Austria, Saxa şi Rusia, coalizate împotriva Prusiei, care iese victorioasă, asigurîndu-şi stăpînirea asupra Sileziei.

căci ospitalitatea uşilor lor s-a dus o dată cu lacheii îmbrăcaţi în fireturi care le străjuiau şi cu purtătorii de făclii de pe vremuri care obişnuiau să-şi înfigă torţele în braţele negre de fier care mai străjuiesc încă şi acuma lămpile de pe scări. Tăbliţele de aramă şi-au făcut apariţia şi în scuar — medici, banca „Diddlesex Western Branch", „English and European Reunion" etc., tristă priveliştе, şi nici palatul lordului Steyne nu e mai puţin trist. Singurul lucru pe care l-am văzut din acest palat este zidul cel mare din faţă, cu coloanele lui rustice de la poarta principală, coloane printre care se zăreşte uneori un portar bătrîn, cu o faţă buhăită, roşie şi posomorîtă, iar deasupra zidului. mansarda, ferestrele dormitorului şi coşul din care acuma se ridică rareori fumul. Căci actualul lord Steyne trăieşte la Napoli, preferînd priveliştea golfului, a insulei Capri şi a Vezuviului înfăţişării întunecate a zidurilor din Gaunt Square.

La cîţiva zeci de yarzi mai în jos, pe New Gaunt Street, şi dînd în Gaunt Mews, se găseşte o portiţă simplă şi tainică, pe care nici n-ai fi băgat-o în seamă printre celelalte porţi ale grajdurilor. Dar multe cupeuri închise s-au oprit în faţa portiţei aceleia, după cum mi-a istorisit informatorul meu (micul Tom Ştietot, căruia nu-i scapă nimic, şi care mi-a arătat chiar şi locul). „Prinţul şi cu Perdita [1] au intrat şi au ieşit pe portiţa asta, domnule", mi-a spus el adesea ; „Marianne Clarke a trecut tot pe-aici cu ducele de... [2] Portiţa asta îţi poartă paşii spre faimoa-

[1] E vorba despre prinţul de Wales, viitorul rege George al IV-lea, şi favorita sa, actriţa *Mary Robinson* (1758—1800), care a jucat rolul Perditei în *Poveste de iarnă* de Shakespeare.

[2] *Ducele de...* şi *Marianne Clarke* — e vorba despre fratele prinţului de Wales, ducele de York, şi iubita lui.

sele *petits appartements* [1] ale lordului Steyne — unul, domnule, mobilat numai în fildeş şi mătase albă, altul, în abanos şi catifea neagră ; mai era şi o mică încăpere pentru ospeţe, copiată după cea din casa lui Sallustius [2] din Pompei şi pictată de Cosway [3], o bucătărioară neştiută de nimeni, în care fiecare tingire era de argint şi toate frigările de aur. Aici şi-a fript potîrnichile Egalité Orléans [4] în noaptea în care a cîştigat, împreună cu marchizul de Steyne, o sută de mii de lire de la un înalt personaj la ombră [5]. Jumătate din bani au fost înghiţiţi de Revoluţia Franceză, iar din cealaltă jumătate şi-a cumpărat titlul de marchiz şi Ordinul Jartierei lordul Gaunt, iar cu ce-a mai rămas"... dar nu intră în planul nostru să povestim ce s-a întîmplat cu banii care au mai rămas, despre care micul Tom Ştietot, care cunoaşte combinaţiile fiecăruia, e gata să dea socoteală pînă la cel din urmă şiling, ba şi mai mult chiar.

În afară de palatul lui din Londra, marchizul avea castele şi palate în diferite colţuri ale celor trei regate, şi descrierea lor poate fi găsită în ghiduri — castelul Strongbow, cu pădurile lui, pe ţărmul de la

---

[1] Apartamente secrete (fr.).

[2] *Caius Sallustius Crispus* (86—34 î.e.n.), istoric roman : şi-a construit o vilă minunată din averile adunate pe cînd era guvernator în Africa.

[3] *Richard Cosway* (1740—1821), pictor şi portretist al curţii engleze.

[4] *Louis-Philippe-Joseph, duce d'Orléans* (1747—1793), tatăl regelui Louis-Philippe al Franţei ; a luat parte la revoluţia burgheză din Franţa, la sfîrşitul secolului al XVIII-lea, fapt pentru care a primit porecla „Egalité". În 1793, fiind bănuit de trădare, a fost decapitat.

[5] Joc de cărţi.

Shannon ; castelul Gaunt, din Carmarthenshire, unde a fost făcut prizonier Richard al II-lea [1] ; castelul Gauntly din Yorkshire, unde am aflat că se găsesc două sute de cești de ceai din argint pentru micul dejun al musafirilor casei, castelul fiind la fel de opulent și în celelalte privințe ; și Stillbrook în Hampshire, care era ferma lordului, neînsemnată reședință, despre al cărui extraordinar mobilier, vîndut la mezat de un vestit portărel, la moartea lordului, ne aducem foarte bine aminte cu toții.

Marchiza de Steyne se trăgea din faimoasa și străvechea familie Caerlyon, marchizi de Camelot. care și-au păstrat credința lor din bătrîni, chiar și după convertirea venerabilului druid, primul lor strămoș, al cărui arbore genealogic se întindea pînă dincolo de data descălecării regelui Brutus [2] în insulele acestea. Fiului celui mai mare al casei i se spune Pendragon. Pe ceilalți feciori i-a chemat — din vremuri imemoriale — Arthur, Uther și Caradoc. Capetele lor au căzut în nenumărate conspirații leale. Elizabet reteză capul lui Arthur de pe vremea ei, care fusese șambelanul lui Filip și al Mariei [3] și purtase scrisorile dintre regina Scoției [4] și unchii săi, ducii de Guise. Unul din cadeții casei fusese aghiotantul ma-

[1] *Richard al II-lea* (1377—1399), rege al Angliei.

[2] Cuceritor și rege legendar al Angliei.

[3] *Filip al II-lea* (1527—1598), regele Spaniei, unul din susținătorii reacțiunii catolice feudale din Europa în secolul al XVI-lea. A fost scurt timp soțul reginei *Maria Tudor* a Angliei (1516—1558), poreclită „Sîngeroasa", pentru că i-a masacrat fără cruțare pe protestanți.

[4] E vorba de *Maria Stuart* (1542—1587), de origine franceză, din familia de Guise.

relui duce de Guise[1] şi s-a distins în faimoasa conspiraţie din Noaptea Sfîntului Bartolomeu. Tot timpul captivităţii Mariei Stuart, ilustra casă Camelot a uneltit pentru salvarea acesteia. Şi a suferit mari pagube de pe urma furniturilor de armament împotriva spaniolilor în timpul Armadei[2], cît şi de pe urma amenzilor şi confiscărilor impuse de Elizabeth pentru vina de a fi dat azil unor preoţi din înverşunata sectă antianglicană, şi unor eretici papistaşi. Un apostat de pe vremea lui Iacob I[3] fu pentru moment abătut de la religia strămoşilor lui de argumentele acestui mare teolog, iar averile familiei se refăcură întrucîtva datorită slăbiciunii aşa de oportune a acestuia. Dar contele de Camelot din timpul domniei lui Carol[4] se reîntoarse la vechea credinţă a familiei, iar el şi urmaşii lui continuară să lupte pentru credinţa aceasta şi să se ruineze pentru ea atîta timp cît se găsea vreun Stuart care să conducă sau să pună la cale vreo răscoală.

Lady Mary Caerlyon fusese crescută într-o mănăstire pariziană. Naşă îi fusese dauphina[5] Marie-Antoi-

---

[1] Este vorba de *Henri I de Guise* (1550—1588), unul din cei mai fanatici şi activi participanţi la Noaptea Sfîntului Bartolomeu (masacrarea hughenoţilor de către catolici la Paris în noaptea de 23 spre 24 august 1572. Au fost ucişi aproximativ 30.000 de oameni, ceea ce a provocat un război între catolici şi hughenoţi).

[2] Flota spaniolă, cunoscută în istorie sub denumirea de *Invincibile Armada*, a fost trimisă în 1588 de către Filip al II-lea spre ţărmurile Angliei. Înfrîngerea acestei *Invincibile Armada* a pus capăt dominaţiei spaniole în Europa şi a întărit puterea Angliei.

[3] *Iacob I* (1566—1625), rege al Angliei, fiul Mariei Stuart.

[4] *Carol I* (1600—1649), rege al Angliei, executat în timpul revoluţiei burgheze din Anglia.

[5] Soţia prinţului moştenitor în Franţa.

nette [1]. În plină strălucire a frumuseții sale, a fost măritată, vîndută — după cum se spunea — lordului Gaunt, pe atunci la Paris și el, care cîștigase niște sume fabuloase de bani de la fratele numitei *lady* la banchetele lui Philippe d'Orléans. Faimosul duel al contelui de Gaunt cu contele de la Marche din „Corpul mușchetarilor cenușii" fu atribuit de către opinia publică pretențiilor acelui ofițer (fost paj și actual favorit al reginei la mîna faimoasei *lady* Mary Caerlyon. Ea fu măritată cu lordul Gaunt pe cînd contele mai zăcea încă din pricina rănilor primite și veni să locuiască în Gaunt House și să figureze, pentru scurtă vreme, la strălucita curte a prințului de Wales. Fox închinase de multe ori paharul în cinstea frumuseții ei. Morris [2] și Sheridan [3] scriseseră nenumărate versuri pentru ea. Malmesbury [4] îi făcuse cele mai înflăcărate complimente ; Walpole [5] spusese că e o ființă încîntătoare ; chiar și ducesa de Devonshire însăși fusese aproape geloasă pe ea ; dar pe *lady* Steyne o înspăimîntară plăcerile acelea nebunești și desfătările societății în care o aruncase soarta, și, după ce născu doi băieți, se retrase într-o viață de cucernică reculuziune. Nu e de mirare că lordul Steyne, care iubea veselia și plăcerile, nu era prea des văzut, după căsă-

---

[1] E vorba de *Marie-Antoinette* (1755—1793), regina Franței, soția lui Ludovic al XVI-lea.

[2] Guvernatorul *Morris* (1752—1815), om politic american ; ministru al Statelor Unite în Franța între 1792—1794 ; a călătorit în Anglia și Germania.

[3] *Richard Brinsley Sheridan* (1751—1816), dramaturg englez din secolul al XVIII-lea ; aparține grupului democrat-radical al iluminiștilor englezi.

[4] *James Harris Malmesbury* (1746—1820), diplomat englez.

[5] *Horace Walpole* (1717—1797), creatorul romanului gotic în literatura engleză, cunoscut și sub denumirea de „roman al ororilor și misterelor".

toria lor, alături de această sfioasă, tăcută, superstiţoasă şi nefericită *lady*.

Tom Ştietot, despre care am amintit mai sus (şi care n-are nici un amestec în istorisirea de faţă, în afară de acela că el cunoaşte toată lumea sus-pusă din Londra şi dedesubturile şi tainele fiecărei familii), mi-a mai dat şi alte informaţii despre *lady* Steyne, care pot să fie şi să nu fie adevărate. „Umilirile pe care a fost sortită să le îndure *lady* Steyne în propria ei casă au fost îngrozitoare, spunea Tom; lordul Steyne a silit-o să stea la masă cu asemenea femei, încît mai degrabă aş fi văzut-o moartă pe doamna Ştietot decît s-o las să se împrietenească cu ele — cu *lady* Crackenbury, cu doamna Chippenham, cu doamna de la Cruchecassée, nevasta diplomatului francez (doamne cu care Tom Ştietot — deşi şi-ar fi sacrificat mai bine nevasta decît s-o vadă în tovărăşia lor — ar fi fost prea fericit să schimbe un salut sau să prînzească), cu *favorita zilei*, într-un cuvînt. Şi credeţi că femeia asta, care se trage dintr-o spiţă tot atît de aleasă ca şi Bourbonii [1] şi pe lîngă care conţii de Steyne nu sînt decît nişte lachei, nişte parveniţi de ieri, de alaltăieri (căci, la urma urmei, ei *nu* se trag din vechea casă Gaunt, ci dintr-o ramură mai mică şi destul de îndoielnică a casei), credeţi, spun (cititorul trebuie să ţină minte că cel care vorbeşte e tot Tom Ştietot), că marchiza de Steyne, cea mai de viţă femeie din Anglia, ar fi atît de plecată în faţa bărbatului ei dacă n-ar fi la mijloc vreo pricină oarecare? La naiba! Vă spun eu că există anumite *pricini tainice*. Vă spun eu că, în timpul emigraţiei, abatele de la Marche, care a fost prin Anglia şi care era ames-

[1] Familie seniorială din care se trăgeau regii Franţei, ai Spaniei şi ai altor ţări europene.

tecat în atacul de la Quiberon[1], împreună cu Puisaye şi Tinteniac, era unul şi acelaşi om cu colonelul acela din «Corpul muşchetarilor cenuşii» cu care se bătuse Steyne în anul 86... că el şi marchiza s-au întîlnit din nou; şi că, după ce cucernicul colonel fu împuşcat în Bretania, *lady* Steyne căzu în practicile acelea de exagerată devoţiune pe care le continuă şi acuma; căci stă toată ziua închisă cu duhovnicul ei şi ia parte la slujba religioasă din Spanish Place în fiecare dimineaţă — am urmărit-o chiar eu acolo, adică s-a întîmplat să trec o dată pe-acolo — şi, credeţi-mă, viaţa ei ascunde o taină. Oamenii nu se simt niciodată atît de nefericiţi dacă nu au ceva de care să se căiască, adăugă Tom Ştietot, dînd din cap cu înţeles; şi asta dovedeşte că femeia respectivă nu ar sta atît de supusă bărbatului ei, cum de fapt stă, dacă marchizul n-ar avea o anumită sabie pe care s-o ţină mereu deasupra capului ei."

Aşa că, dacă informaţia domnului Ştietot este exactă, e foarte cu putinţă ca numita *lady*, cu tot rangul ei înalt, să fie nevoită să îndure multe lucruri umilitoare în viaţa ei particulară şi să ascundă multe şi tainice dureri sub o înfăţişare nespus de liniştită. Şi, fraţilor, noi, care nu avem nume trecute în *Anuarul nobilimii*, să ne mîngîiem cu gîndul la nenorocirile celor care sînt mult mai presus ca noi şi la faptul că Damocles, care se tolăneşte numai pe perne de mătase şi e servit pe o tavă de aur, ţine atîrnată deasupra capului lor o sabie înfricoşătoare, sub forma unui judecător, a unei boli ereditare, sau a unui secret de familie, care îşi scoate din cînd în

[1] În timpul revoluţiei Franceze, în 1795, un detaşament de emigranţi francezi contrarevoluţionari a debarcat cu ajutorul flotei engleze în peninsula Quiberon, din Bretania, unde a fost zdrobit de armatele revoluţionare.

cînd capul de sub tapițeriile brodate, într-un chip înspăimîntător, o sabie care are să cadă într-o zi sau alta acolo unde trebuie.

Și ducînd mai departe comparația între situația unui muritor de rînd și a unuia sus-pus, descoperi (tot potrivit părerii domnului Știetot) și alt izvor de mîngîiere pentru cel dintîi. Dumneata, care posezi așa de puține lucruri, iar uneori nimica toată de lăsat prin testament sau de moștenit, poți rămîne în termeni foarte buni cu tatăl sau cu fiul dumitale, în timp ce moștenitorul unui nobil de viță ca lordul Steyne e cît se poate de firesc să se mînie cînd e înlăturat de la moștenire și să se uite chiorîș la ocupantul tronului. „Ia asta ca regulă generală — spunea acest sardonic și bătrîn Știetot — tații și fiii cei mai vîrstnici din toate familiile mari se urăsc între ei. Prințul de coroană e veșnic în opoziție cu coroana, sau oftează după ea. Shakespeare a cunoscut bine oamenii, bunul meu domn, și cînd îl descrie pe prințul Hal [1] (din care pretinde a se trage și familia Gaunt, deși aceasta nu e mai înrudită cu John de Gaunt decît ești dumneata), încercînd coroana tatălui său, el îți face o descriere firească a tuturor moștenirilor prezumtive. Dacă dumneata ai fi moștenitorul unui ducat și a o mie de lire pe zi, vrei să spui că n-ai avea chef să pui mîna pe ele ? N-o cred ! Și asta e pricina pentru care fiecare dintre cei mari, după ce a încercat el însuși simțămîntul respectiv față de propriul lui părinte, trebuie să știe prea bine că fiul lui simte exact același lucru față de el ; așa că ei nu pot fi decît prepuielnici și plini de dușmănie.

[1] Prințul Henric, viitorul rege Henric al V-lea al Angliei. Scena în care prințul încearcă coroana tatălui său se află în tragedia *Henric al IV-lea,* partea a II-a.

Şi la fel, în ceea ce priveşte sentimentele fratelui celui mai mare faţă de fraţii mai tineri. Iubitul meu domn, trebuie să ştii că primul născut consideră cadeţii familiei drept duşmanii lui fireşti, care îl deposedează de-o sumă respectabilă de bani pe care-i cheltuiesc şi care ar trebui să-i revină de drept lui. L-am auzit deseori pe George MacTurk, fiul cel mai vîrstnic al lordului Bajazed, afirmînd că dacă i-ar sta în putere, atunci cînd şi-ar lua în primire titlul, ar proceda ca sultanii şi ar degreva averea de cheltuieli retezînd pe dată capetele tuturor fraţilor lui mai tineri; şi aşa stau lucrurile, mai mult sau mai puţin, cu aceştia toţi. Vă spun eu că în inimile lor ei sînt cu toţii nişte adevăraţi turci. Uf, domnule, aceştia cunosc bine lumea!" Dar în clipa aceasta, din fericire, apărînd un personaj din lumea mare, pălăria lui Tom Ştietot s-ar face numaidecît nevăzută de pe cap, şi el s-ar năpusti înainte trăgînd la plecăciuni şi rînjind, ceea ce ar lăsa să se vadă că şi el cunoaşte lumea în felul lui.

Şi depunîndu-şi şi cel din urmă şiling din averea lui în schimbul unor anuităţi pe tot timpul vieţii, Tom îşi putea îngădui să nu dea naştere nici unui fel de pizmă din partea nepoţilor sau nepoatelor lui şi să nu aibă nici un alt simţămînt faţă de cei vîrstnici decît o statornică şi generoasă dorinţă de a lua masa cu ei.

Între marchiză şi firească şi gingaşa dragoste de mamă pentru copii stătea acea crudă barieră statornicită de deosebirea de credinţă. Pînă şi dragostea pe care putea s-o simtă faţă de fiii ei nu-i slujea decît s-o facă şi mai temătoare şi mai nefericită pe sfioasa şi cucernica *lady*. Prăpastia care-o despărţea de copii era de netrecut şi prevestitoare de moarte. Şi ea nu putea întinde pe deasupra acestei prăpastii braţele-i slăbite şi nici nu-şi putea trage copiii din-

coace, de partea cealaltă a prăpastiei, dincolo de care religia ei o încredința că nu există mîntuire. În timpului adolescenței copiilor săi, lordul Steyne, care era un om învățat și amator de cazuistică, nu găsea mai plăcută îndeletnicire în serile de după cină, la țară, decît să-l aţîţe la un pahar de vin pe preceptorul băieților, cucernicul Trail (acum lordul episcop de Ealing), împotriva confesorului soției sale, părintele Mole, să pună adică Oxfordul față în față cu Saint-Acheul [1]. Și striga : „Bravo, Latimer [2] !" alternînd cu : „Bine mai spunea Loyola [3]", făgăduindu-i lui Mole un episcopat dacă ar trece de partea cealaltă și jurîndu-se să facă uz de toată influența lui pentru a-i face rost lui Trail de o pălărie de cardinal în cazul că ar face dizidență. Dar nici unul din preoți nu se arăta dornic să se lase convins ; și cu toate că iubitoarea mamă nădăiduia că fiul ei cel mai tînăr și cel mai drag avea să se împace cu biserica ei — biserica mamei lui — o lugubră și îngrozitoare dezamăgire o aștepta pe cucernica doamnă, dezamăgire ce părea a fi dreapta pedeapsă pentru păcatul săvîrșit cu prilejul căsătoriei ei cu un protestant.

Lordul Gaunt, fiul ei cel mai mare, s-a căsătorit, precum bine știe orice persoană care frecventează nobilimea, cu *lady* Blanche Thistlewood, o fiică din nobila casă de Bareacres, mai înainte pomenită în această foarte adevărată istorisire. O aripă din Gaunt House fu dată spre folosință acestei perechi, căci

[1] E vorba despre Facultatea de teologie de la Universitatea din Oxford și despre școala catolică de la Saint-Acheul, întemeiată în Franța în anii Restaurației.

[2] *Hugh Latimer* (1472—1555), unul dintre primii reformatori ai bisericii din Anglia, ars pe rug în timpul domniei Mariei Tudor, regină a Angliei între 1553—1558.

[3] *Ignatius de Loyola* (1491—1556), întemeietorul ordinului catolic al iezuiților (1534).

capul familiei voia s-o aibă sub ochi cît timp ţinea domnia lui absolută ; fiul şi moştenitorul său, cu toate acestea, stînd prea puţin pe acasă, neînţelegîndu-se mai de loc cu nevastă-sa, contracta datorii, semnînd poliţe exigibile după ce avea să intre în drepturile lui de şef al familiei, adică după moartea bătrînului lord, completîndu-şi în felul acesta sumele foarte modeste pe care tatăl său era dispus să i le acorde. Marchizul avea cunoştinţă de toate datoriile fiului său pînă la cel din urmă şiling. La regretata sa săvîrşire dintre cei vii, se descoperi a fi posesorul mai multor poliţe de ale moştenitorului său, pe care le cumpărase pentru dobînda lor şi pe care înălţimea-sa le lăsase prin testament copiilor fiului său mai mic.

Cum, spre deznădejdea lordului Gaunt şi spre desăvîrşita mulţumire a firescului său duşman — tatăl său — *lady* Gaunt nu avea copii, lordul George Gaunt, al doilea fiu al casei, fu poftit să se înapoieze de la Viena, unde se îndeletnicea cu valsul şi cu diplomaţia, şi să se însoare cu onorabila Joan, unica fiică a lui John Johnes, cel dinîti baron Helvellyn, conducătorul firmei „Jones. Brown & Robinson, din Threadneedle Street, bancheri"; din care căsătorie se născură mai mulţi fii şi fiice, ale căror fapte nu ţin de istorisirea aceasta.

A fost o căsătorie fericită şi înfloritoare la început. Lordul George Gaunt ştia nu numai să citească, ci şi să scrie, şi încă destul de corect. Vorbea franţuzeşte cît se poate de curgător şi ştia să valseze ca puţini alţii în Europa. Înzestrat cum era cu asemenea talente şi cu rangul pe care îl avea în ţara sa de baştină, nu exista nici un fel de îndoială că domnia-sa va ajunge în cele mai înalte demnităţi în profesiunea respectivă. Soţia sa simţea o deosebită atracţie pentru viaţa de curte, şi averea îi dădea posibi-

litatea să dea strălucitoare recepții în orașele acelea de pe continent în care îi trimiteau îndatoririle diplomatice ale soțului său. Se vorbea că avea să fie făcut ministru și se puneau rămășaguri la „Clubul călătorilor" că avea să fie numit în curînd ambasador, cînd sosiră dintr-o dată anumite zvonuri în legătură cu unele ciudățenii ale purtării secretarului de legație. La un mare dineu diplomatic dat de șeful său, el se ridică de la masă și declară că acel *pâté de foie gras* e otrăvit. La un bal dat de trimisul Bavariei, contele de Springbock-Hohenlaufen, el se prezentă cu capul complet ras și îmbrăcat ca un călugăr capucin. Nu era bal mascat, cum au vrut să vă convingă unele persoane. Era numai o originalitate, șoptea lumea. Așa fusese și bunicul său. Era o trăsătură de familie.

Nevasta și copii s-au întors în țară și și-au luat reședința în Gaunt House. Lordul George a renunțat la postul său de pe continentul european, și gazetele anunțară că ar fi fost trimis în Brazilia. Dar lumea era mult mai bine informată; el nu s-a reîntors niciodată din misiunea aceea din Brazilia, și nicicînd nu și-a găsit acolo moartea; nicicînd n-a locuit și nici n-a pus piciorul acolo. Căci nu fusese trimis nicăieri, ci pur și simplu dispăruse. „Brazilia, spunea, rînjind, cîte-un palavragiu altuia, Brazilia e spitalul «St. John's Wood», și Rio de Janeiro e căsuța împrejmuită de patru ziduri; iar George Gaunt e acreditat pe lîngă un gardian, care l-a învestit cu Ordinul «Cămășii de forță»!" Cam în felul acesta sună epitafele pe care și le închină unii altora oamenii din Bîlciul deșertăciunilor.

De două sau de trei ori pe săptămînă, dis-de-dimineață, nefericita mamă se ducea, pentru ispășirea păcatelor ei, să-l vadă pe bietul bolnav. Uneori acesta rîdea (și rîsul lui era mai sfîșietor decît plînsul);

alteori îl găsea pe strălucitorul şi elegantul diplomat, care luase parte la Congresul de la Viena, tîrînd după el cine ştie ce jucărie de copil, sau legănînd păpuşa fetiţei gardianului. Uneori o recunoştea atît pe ea, cît şi pe părintele Mole, duhovnicul şi însoţitorul ei; dar mai adesea el o uita, deoarece terminase cu soţia, cu copiii, cu dragostea, cu ambiţia, cu vanitatea. Dar îşi aducea aminte de ora mesei şi obişnuia să facă scandal ori de cîte ori vinul său cu apă nu era destul de tare.

Asta era din pricina misterioasei stricăciuni a sîngelui; biata mamă-sa o adusese cu ea din neamul ei străvechi. Răul izbucnise o dată sau de două ori în familia tatălui ei, mult mai înainte de-a fi căzut în păcat *lady* Steyne şi mai înainte de-a fi început să postească, să se tînguie şi să se pocăiască întru izbăvirea greşelilor sale. Trufia familiei fusese lovită asemeni întîiului născut al faraonului. Pecetea întunecată a ursitei şi a destinului fusese pusă deasupra pragului — cutezătorul şi străvechiul prag, împodobit cu nenumărate cununi nobiliare şi cu blazonul săpat în piatră.

Între timp, copiii lordului absent flecăreau şi creşteau, cu totul neştiutori de fatalitatea care plutea deasupra lor. La început mai vorbeau din cînd în cînd despre tatăl lor, făcînd fel de fel de planuri în legătură cu întoarcerea lui. Apoi numele mortului acestuia viu se ivi din ce în ce mai rar pe buzele lor, şi nu mai fu pomenit de loc. Dar nefericita şi bătrîna bunică tremura la gîndul că aceştia ar putea să moştenească ocara părintelui lor, o dată cu titlurile lui nobiliare; şi aştepta cu inima zgîrcită de durere ziua în care groaznicul blestem strămoşesc se va abate şi asupra lor.

Presimţirea aceasta sinistră îl chinuia şi pe lordul Steyne. El căuta să alunge îngrozitoarea fantomă,

care-l urmărea şi ziua şi noaptea, chefuind şi petrecînd. Şi purtat de vîrtejul orgiilor izbutea să o uite cîtva timp. Dar ea se întorcea din nou cînd rămînea singur şi părea că devine tot mai ameninţătoare cu trecerea anilor. „Ţi-am luat băiatul — îi spunea ea — de ce nu te-aş lua adică şi pe tine ? Iar într-o bună zi te pot închide într-un balamuc ca pe fiutău, George. Îţi pot da la cap chiar mîine, şi atunci adio plăceri şi onoruri, ospeţe şi strălucire, prieteni, linguşitori, bucătari francezi, cai de rasă şi case frumoase... în schimbul unui gardian şi a unei saltele de paie ca a lui George Gaunt." Şi atunci lordul voia să scape de năluca asta ameninţătoare ; căci el ştia leacul prin care îşi putea amăgi duşmanul.

Aşa că îndărătul înaltelor portaluri sculptate cu cununi nobiliare şi cifre înnegrite de vreme ale palatului Gaunt domneau strălucirea şi belşugul, dar, întîmplător, nici un fel de fericire. Acolo aveau loc cele mai fastuoase banchete din Londra, dar cu acestea nu se înveselea nimeni prea din cale-afară, cu excepţia musafirilor care şedeau la masa lordului. Dacă el n-ar fi fost un personaj atît de înalt, poate că foarte puţină lume i-ar fi călcat pragul casei ; dar în Bîlciul deşertăciunilor păcatele celor mari sînt privite cu îngăduinţă... „*Nous regardons à deux fois*" [1] (cum spun francezii) înainte de-a arunca cu piatra într-o persoană de rangul, mai presus de orice tăgadă, al lordului. Chiar dacă unii foarte cunoscuţi critici sau unii moralişti năzuroşi îi făceau mutre lordului Steyne, erau cît se poate de încîntaţi să-i vină în casă dacă se întîmpla să fie poftiţi.

[1] Cîntărim bine lucrurile (fr.).

„Lordul Steyne e într-adevăr un mare desfrînat, spunea *lady* Slingstone, dar toată lumea se duce la recepţiile lui, şi, bineînţeles, voi veghea să nu li se întîmple nimic rău fetelor mele!" „Lordul e un om căruia îi datoresc foarte mult, aproape totul", grăia preacucernicul Trail, gîndindu-se că arhiepiscopul abia îşi mai ducea zilele, iar doamna Trail şi domnişoarele ar fi lipsit mai curînd de la biserică decît de la una din recepţiile înălţimii-sale. „Are nişte moravuri tare păcătoase, îşi dădea cu părerea şi tînărul lord Southdown faţă de sora lui, care îl dojenea cu blîndeţe, după ce auzise fel de fel de grozăvii de la maică-sa privitor la ceea ce se petrecea cu prilejul dineurilor de la Gaunt House, dar naiba să-l ia, are cea mai bună şampanie din Europa!" Cît despre *sir* Pitt Crawley, baronetul — *sir* Pitt, pilda aceasta de bună-cuviinţă, *sir* Pitt, care prezidase adunări religioase — nu s-a gîndit niciodată, şi nici un singur moment măcar, că nu ar trebui să se ducă acolo. „Într-o casă în care întîlneşti oameni ca episcopul de Ealing şi contesa de Slingstone, poţi fi foarte sigură, Jane, spunea baronetul, că nu greşim nici *noi* dacă mergem. Rangul şi situaţia lordului Steyne îi conferă un rol de frunte în viaţa noastră socială. Magistratul suprem al unui comitat, draga mea, e un om care se bucură de toată consideraţia, şi, în afară de asta, George Gaunt şi cu mine am fost prieteni pe vremuri; era mai tînăr decît mine cînd furăm trimişi amîndoi ca ataşaţi la legaţia din Pumpernickel!"

Într-un cuvînt, toată lumea se îmbulzea să prezinte omagii acestui prea înalt personaj — toţi cei care erau poftiţi: după cum şi dumneata, cititorule (nu spune ba), şi, după cum şi eu, scriitorul rîndurilor acestora, ne-am fi dus acolo dacă am fi primit vreo invitaţie.

ÎN CARE CITITORUL E INTRODUS ÎN LUMEA MARE

Amabilitatea şi atenţiile Rebeccăi faţă de capul familiei soţului său erau menite să-şi aibă pînă în cele din urmă o foarte mare răsplată; răsplată care, deşi cu siguranţă cam nesubstanţială, era mai stăruitor rîvnită de către micuţa femeie decît orice alte beneficii mai pozitive. Căci dacă nu intra în socotelile ei să ducă o viaţă virtuoasă, ea dorea din tot sufletul să aibă măcar reputaţia unei femei virtuoase, şi noi ştim că nici o doamnă din lumea mare nu-şi poate atinge această dorinţă pînă nu-şi pune o rochie cu trenă şi o podoabă de pene şi pînă nu e prezentată suveranului său la curte. Din această augustă întrevedere ele ies marcate cu eticheta de femei fără de prihană. Lordul şambelan le dă un certificat de virtute. Şi precum bunurile şi scrisorile dubioase sînt trecute la carantină prin etuvă, stropite cu oţet aromatic, şi apoi declarate curate, multe doamne, a căror reputaţie ar fi părut altminteri îndoielnică şi aptă de-a împrăştia anumite molimi, trecînd proba de nevinovăţie în faţa curţii regale, ies din ea purificate de orice pată.

Lady Bareacres, *lady* Tufto şi doamna Bute Crawley din fundul ei de provincie, ca şi alte doamne care veniseră în contact cu doamna Rawdon Crawley, n-aveau decît să se revolte la ideea că îngrozitoarea şi micuta aventurieră îşi făcuse reverenţa în faţa suveranului şi să susţină sus şi tare că, dacă iubita şi buna regină Charlotte ar mai fi fost în viaţă, *ea* n-ar fi admis niciodată în neprihă-

nitul ei salon o ființă atît de compromisă! Dar ținînd seama că doamna Rawdon și-a trecut examenul acesta în înalta prezență a celui dintîi *gentleman* din Europa și că, oricum ar fi fost ea, și-a luat diploma de bună-purtare, ar fi însemnat, fără îndoială, o dovadă de nemărginită rea-credință să te îndoiești cît de cît de virtutea ei. Eu, despre partea mea, cat cu multă dragoste și respect înapoi la acest înalt și istoric personaj. Ah, ce semn de nespusă și măreață prețuire a tot ceea ce reprezintă un *gentleman* trebuie să fi fost, în Bîlciul deșertăciunilor. momentul cînd această slăvită și augustă făptură fu învestită, prin unanima aclamație a clasei rafinate și bine educate din imperiul său, cu titlul de *Premier gentilhomme* [1] al regatului. Iți mai aduci aminte, scumpul meu M. — oh, prietenul tinereții mele! — de noaptea aceea fericită de acum douăzeci și cinci de ani, cînd s-a jucat *Ipocritul*, în regia lui Elliston, cu Dowton și cu Liston, și cînd doi anumiți băieți au șters-o pur și simplu de la „Slaughter House School", unde li se făcea educația, și au apărut în incinta teatrului „Drury Lane" [2], printre mulțimea care se înghesuia acolo ca să-l salute pe rege ? REGELE ? Era acolo ! În fața augustei loji stătea garda regală ; marchizul de Steyne (lordul Cabinetului pulberăriei) și alți înalți demnitari ai statului străjuiau în spatele fotoliului pe care ședea el, ședea el, rumen la față, impunător la trup, acoperit cu decorații și cu un păr stufos și cîrlionțat. Cum mai cîntam noi *God save* [3] ! Cum se mai agita și mai aclama sala, în

[1] Primul gentilom (fr.).
[2] Teatru londonez.
[3] Cuvinte cu care începe imnul național englez : *Dumnezeu să-l aibă în pază pe rege (God save the king).*

ritmul acestei melodii măreţe ! Cum mai aplaudau, strigau şi-şi fluturau batistele ! Doamnele plîngeau, mamele îşi strîngeau copiii la sîn ; unele leşinară de emoţie. Lumea se sufoca la parter, strigăte şi ţipete se ridicau din masa aceea de oameni, care se frămîntau, şi aclamau, şi care erau gata, şi se arătau într-adevăr aproape gata, să-şi dea viaţa pentru el. Da, l-am văzut şi noi. Soarta nu ne mai poate lua *asta* înapoi. Alţii l-au văzut pe Napoleon. Mai trăiesc cîţiva oameni care l-au întîlnit pe Frederic cel Mare, pe doctorul Johnson, pe Marie-Antoinette etc, dar pricină de nesmintită fală în faţa copiilor noştri să fie că noi l-am văzut pe George cel Bun [1], cel Magnific, cel Mare !

Ei bine, sosi şi ziua aceea fericită în existenţa doamnei Rawdon Crawley cînd îngerului acestuia îi fu îngăduit să treacă pragul paradisului, acelei curţi la care ea rîvnea de-atîta vreme ; cumnata ei îi ţinu loc de naşă. În ziua fixată, *sir* Pitt şi doamna lui, în încăpătorul lor echipaj de casă (nou-nouţ şi gata pentru ceremonia înălţării baronetului la rangul de înalt şerif al comitatului său), se opriră în faţa unei căsuţe din Curzon Street, spre lămurirea lui Raggles, care spiona totul din dugheana de zarzavaturi şi care văzu înăuntrul trăsurii un smoc de pene minunate şi uriaşe buchete de flori pe piepturile lacheilor în livrele îmbrăcate atunci pentru prima oară.

Sir Pitt, într-o uniformă strălucitoare, coborî din trăsură şi intră în căsuţa din Curzon Street, cu sabia încurcîndu-i-se printre picioare. Micul Rawdon stătea cu nasul lipit de geamurile salonului, zîmbind şi salutînd-o de nenumărate ori pe mătuşa lui, care rămăsese în trăsură ; *sir* Pitt ieşi numaidecît din

[1] Poreclă ironică dată regelui George al IV-lea al Angliei (1762—1830).

casă, însoțit de o doamnă împodobită cu un smoc de pene enorme, învăluită într-un șal și ținîndu-și cu gingășie trena de brocart. Ea se sui în vehicul ca și cum ar fi fost o prințesă deprinsă de cînd lumea să se ducă la curte, zîmbind grațios lacheului care ținea portiera, ca și lui *sir* Pitt, care se urcă după aceea și el în trăsură.

În urma lor venea Rawdon, în vechea lui uniformă de ofițer din gardă, care era nemaipomenit de uzată și mult prea strîmtă pentru el El trebuia să urmeze procesiunea și să se ducă pînă la palatul suveranului său într-o birjă ; dar binevoitoarea sa cumnată stărui să meargă împreună cu ei. Trăsura era încăpătoare, iar doamnele, nu prea grase, își vor ține trenele pe genunchi, așa că, în cele din urmă, cei patru porniră frățește laolaltă ; trăsura lor se întîlni în curînd cu șiragul cortegiului regesc care se scurgea în jos pe Piccadilly și St. James's Street spre vechiul palat de cărămidă roșie în care steaua din Brunswick [1] aștepta să-și primească nobilii și curtenii.

Becky simțea imboldul să facă semnul binecuvîntării peste poporul de dincolo de ferestrele trăsurii, într-atîta era de însuflețită și așa înaltă semnificație acorda ea situației acesteia măreție pe care o atinsese. Becky avea deci și ea o slăbiciune, aceea cu care vezi deseori că oamenii se împăunează, și anume cu merite pe care ceilalți întîrzie să le recunoască. După cum, de pildă, Comus [2] e ferm încredințat că în Anglia nu există mai mare actor de tragedie ca el, după cum Brown, faimosul romancier, își dorește din toată inima să fie so-

[1] George al IV-lea al Angliei făcea parte din dinastia de Hanovra și era căsătorit cu o principesă din casa de Brunswick.

[2] Celebrul scamator din secolele XVIII—IX (mort în 1820).

cotit nu om de geniu, ci bărbat monden, în timp ce lui Robinson, marele avocat, nu-i pasă cîtuşi de puţin de reputaţia lui la palatul Westminster, dar se crede fără seamăn în toată ţara în materie de eleganţă, tot aşa şi ţelul vieţii Rebeccăi era să fie mai cu seamă considerată drept femeie respectabilă; şi ea a pătruns în lumea mare cu o surprinzătoare rîvnă, îndemînare şi succes. Am spus că avea momente cînd se socotea ea singură o desăvîrşită *lady* şi cînd uita că n-avea în casă nici un ban, că la poartă o aşteptau creditorii şi că era nevoită să-şi ademenească şi să-şi linguşească furnizorii, într-un cuvînt, că pămîntul i se clătina sub picioare. Cînd porni spre curte în echipajul acela strălucitor, ea luă o ţinută atît de falnică şi încîntată de sine, atît de impunătoare şi sigură de ea însăşi, încît stîrni pînă şi rîsul *lady*-ei Jane. Ea păşi în apartamentele regale ţinîndu-şi capul asemenea unei împărătese, şi nu mă îndoiesc că, dacă ar fi fost cu adevărat împărătească, şi-ar fi jucat cu mare măiestrie rolul.

Sîntem autorizaţi să declarăm că *le costume de cour* [1] pe care doamna Rawdon Crawley l-a purtat cu prilejul prezentării sale în faţa suveranului ar putea face obiectul celei mai strălucitoare şi elegante cronici mondene. Am putut vedea anumite doamne — noi, cei acoperiţi de decoraţii şi cordoane şi care frecventăm recepţiile de la St. James, sau noi care, încălţaţi cu ghetele noastre scîlciate, hoinărim în sus şi-n jos pe Pall Mall şi tragem cu ochiul la trăsurile care poartă numai persoane alese, împodobite cu felurite pene — am putut vedea, zic, anumite doamne de lume, în jurul orei 2 după amiază, într-o zi de recepţie, în timp ce

[1] Îmbrăcămintea pe care a purtat-o la curte (fr.).

fanfara gărzii regale, în vestoane acoperite de fireturi, intona marşuri triumfale, stînd pe cai masivi şi albi, ca pe nişte adevărate scaune, doamne care sînt departe de-a arăta ca nişte drăgălaşe şi ispititoare obiecte la ora aceea timpurie a amiezii. O dolofană contesă de vreo 60 de ani, *décolletée*, boită, zbîrcită toată de-atîtea sulimanuri, cu pleoapele căzute şi cu diamante scînteindu-i în perucă, e o privelişte din care se pot trage multe învăţăminte folositoare, dar nicidecum desfătătoare. Veştede, ca iluminaţia străzii St. James, aşa cum se prezintă ea în zori de zi, cînd jumătate din felinare sînt stinse, iar cealaltă jumătate abia mai clipeşte, ca şi cum ar vrea să dispară asemenea nălucirilor din faţa aurorii, frumuseţile acelea pe care le zărim doar în trecere, în timp ce trăsura înălţimilor-lor aleargă pe lîngă noi, ar trebui să apară numai după căderea nopţii. Dacă pînă şi Cynthia [1] pare ştearsă în lumina după-amiezii, după cum o putem vedea uneori în anotimpul acesta friguros, cînd Phoebus [2] se uită la ea ţintă din partea opusă a cerului, cu atît mai puţin îi dă mîna bătrînei *lady* Castlemouldy să-şi ţină fruntea sus cînd soarele îşi aruncă razele din plin pe ferestrele trăsurii sale şi îi arată toate şanţurile şi toate zbîrciturile cu care timpul i-a însemnat obrazul! Nu. Recepţiile acestea ar trebui să aibă loc în luna noiembrie, sau în prima zi cu ceaţă; sau dacă nu, sultanele în vîrstă din acest Bîlci al deşertăciunilor să umble în cupeuri închise, din care să coboare cu vălul pe faţă şi să se încline în faţa suveranului la adăpostul luminii candelabrelor.

Iubita noastră Rebecca nu avea nevoie, însă, de nici un fel de asemenea prielnică aurora pentru

[1]—[2] In mitologie: luna; soarele.

a-şi arăta frumuseţea. Deocamdată, chipul ei nu se sfia de lumina soarelui ; iar rochia — deşi dacă ar fi văzută în momentul de faţă ar fi socotită de orice doamnă din Bîlciul deşertăciunilor drept cea mai ridicolă şi mai absurdă găteală care s-a purtat vreodată — părea tot atît de frumoasă în ochii ei şi ai publicului, acum vreo douăzeci şi cinci de ani, ca cea mai strălucitoare rochie de gală a celei mai vestite frumuseţi din epoca noastră. Dar peste douăzeci de ani chiar şi o asemenea minune de croială va fi trecut în domeniul absurdului, deopotrivă cu celelalte deşertăciuni. Prea ne îndepărtăm însă de subiect. Rochia doamnei Rawdon fu găsită încîntătoare în acea plină de evenimente zi a prezentării. Chiar şi buna şi micuţa *lady* Jane fu silită să recunoască lucrul acesta, în timp ce-şi examina cumnata, mărturisindu-şi plină de mîhnire că, în privinţa gustului, ea era cu mult mai prejos ca Becky.

Ea nu ştia cîtă muncă, gîndire şi dibăcie cheltuise doamna Rawdon pentru această toaletă. Rebecca avea un gust la fel de desăvîrşit ca şi cea mai bună croitoreasă din Europa, şi tot atîta iscusinţă în a combina lucrurile pe cît de nepricepută era în privinţa asta *lady* Jane, care băgă însă numaidecît de seamă mîndreţea brocartului din care era croită trena Rebeccăi şi raritatea dantelei cu care-i era împodobită rochia.

Brocartul era un rest mai vechi, spunea Becky ; cît despre dantelă, fusese un adevărat chilipir. O avea de un veac.

— Draga mea doamnă Crawley, asta valorează o mică avere, zise *lady* Jane, uitîndu-se la propria ei dantelă, care nu era nici pe departe aşa de frumoasă ; şi verificînd după asta calitatea vechiului brocart din care era făcută rochia de curte a doam-

nei Rawdon, era gata-gata să-i scape mărturisirea că ei nu-i dădea mîna să-şi comande o îmbrăcăminte atît de costisitoare, dar, făcînd oarecare sforţări, se stăpîni, găsind că ar fi prea aspră faţă de rubedenia ei.

Şi, totuşi, dacă *lady* Jane ar fi cunoscut adevărul, cred că n-ar mai fi putut să dea dovadă de nemaipomenita ei bunătate. Realitatea este că, atunci cînd punea în ordine casa lui *sir* Pitt, doamna Rawdon găsise şi dantela şi brocartul în dulapurile străvechi de-acolo — ele aparţinuseră răposatelor stăpîne ale casei — şi-şi dusese liniştită acasă bunurile respective pentru a-şi împodobi micuţa ei persoană. Briggs văzu totul, dar nu întrebă nimic şi nici nu povesti cuiva ceva ; dar eu cred că ea fu întru totul de acord cu Rebecca în această privinţă, şi tot aşa ar fi procedat şi multe alte femei cinstite.

Iar diamantele : „De unde naiba ai diamantele astea, Becky ?“ o întrebase soţul ei, cu ochii ţintă la giuvaericalele pe care nu le mai văzuse pînă atunci şi care-şi aruncau belşugul luminii lor strălucitoare din urechile şi de la gîtul ei.

Becky roşi puţin şi îl privi o clipă cu asprime. Pitt Crawley roşi de asemenea şi el puţin şi se uită afară pe fereastră. Adevărul este că el era cel care îi dăruise o mică parte din briliante, o frumoasă broşă bătută cu nestemate, ce stătea alături de un colan de perle care-i împodobeau gîtul, iar baronetul pierduse din vedere să-i aducă şi doamnei sale la cunoştinţă lucrul acesta.

Becky se uită la soţul ei şi apoi la *sir* Pitt, cu un aer de neruşinată viclenie, ca şi cum i-ar fi spus : „Să te trădez ?“

— Ghici ! îi spuse ea bărbatului ei. Cum, prostule, continuă ea, de unde crezi că le am, toate, în afară de broşa asta mică, pe care mi-a dat-o de

demult o bună prietenă de-a mea ? Le-am închiriat, bineînțeles. Le-am închiriat de la domnul Polonius, din Coventry Street. Să nu-ți închipui că toate diamantele care se văd la curte sînt ale celor care le poartă, așa, ca pietrele astea minunate pe care le are *lady* Jane și care sînt cu mult mai frumoase decît ale mele, sînt cît se poate de sigură !

— Acestea sînt bijuterii de familie, declară *sir* Pitt, privind din nou stînjenit.

Și, în vreme ce între ei avea loc această discuție. trăsura își continuă drumul pînă ce-și deșertă în cele din urmă încărcătura la porțile palatului în care aștepta cu mare pompă suveranul.

Diamantele care pricinuiseră admirația lui Rawdon nu se întoarseră niciodată în prăvălia domnului Polonius din Coventry Street, și *gentleman*-ul respectiv nu și le-a revendicat niciodată, ci ele fură tăinuite într-un mic depozit particular dintr-un vechi pupitru, pe care i-l dăruise cu mulți ani în urmă Amelia Sedley, și în care Becky păstra o seamă de lucruri folositoare și, poate, de preț, despre care bărbatul ei habar nu avea. A nu avea habar de nimic, sau numai de prea puține lucruri, stă în firea multor bărbați. Și a se ascunde, în firea cîtor femei ? O, doamnelor ! Cîte dintre dumneavoastră nu aveți conturi secrete la croitoreasă ? Cîte dintre dumneavoastră nu posedați rochii și brățări pe care nu îndrăzniți să le scoateți la iveală, sau pe care le purtați tremurînd de frică ?... tremurînd de frică și copleșindu-vă cu zîmbete soțul care nu-i în stare să deosebească rochia nouă de catifea de cea veche, sau brățara cea nouă de cea de-acum un an și nici să-i treacă prin cap măcar că eșarfa cea galbenă de dantelă, care arată așa de ponosită, costă patruzeci de guinee, și că *madame* Bobinot trimite în fiecare săptămînă biletele supărătoare, cerînd bani !

Aşadar, Rawdon nu ştia nimic în legătură cu scînteietorii cercei de mărgăritar, sau cu minunata şi strălucitoarea podoabă de pe frumosul piept al soţiei sale ; dar lordul Steyne, care îşi avea locul său la curte, ca lord al Cabinetului pulberăriei şi ca unul din cei mai înalţi demnitari şi iluştri apărători ai tronului Angliei, şi care se înfăţişă cu toate decoraţiile, Ordinul Jartierei, colanele şi cordoanele sale, şi care dădea o atenţie deosebită micuţei femei, ştia de unde-i vin giuvaericalele şi cunoştea şi pe cel care le plătise.

În timp ce se înclina în faţa ei, el zîmbi şi-i recită banalele şi frumoasele versuri din *Răpirea bucleI* [1] în legătură cu diamantele Belindei, „pe care evreii le puteau săruta, dar necredincioşii numai adora !"

— Nădăjduiesc însă că înălţimea-voastră e dreptcredincios, răspunse micuţa doamnă, clătinîndu-şi capul.

Şi multe doamne din jur şopteau şi discutau între ele şi mulţi *gentlemen* se mirau şi şopteau văzînd ce atenţie nemaipomenită dădea înaltul lord micii aventuriere.

Felul în care a decurs întrevederea dintre Rebecca Crawley, născută Sharp, şi împărătescul ei stăpîn nu stă în puterea unei pene atît de slabe şi de lipsite de experienţă ca a mea să încerce a istorisi. Ochii noştri orbiţi de atîta strălucire se închid în faţa măreţiei gîndului acestuia. Iar respectul nostru plin de devotament şi bună-cuviinţă spun pînă şi imaginaţiei să nu cerceteze cu prea multă înflăcărare şi îndrăzneală sacra sală de audienţe şi să

[1] Poem eroicomic al poetului englez *Alexander Pope* (1688—1744). Aici e vorba despre „crucea strălucitoare" de pe pieptul Belindei, eroina poemului.

facă repede și în tăcere calea întoarsă, plecîndu-se cît mai adînc cu putință în fața augustei prezențe.

Dar că, după această întrevedere, în toată Londra nu găseai inimă mai devotată regelui ca inima Rebeccăi, poate fi spus. Numele suveranului era veșnic pe buzele doamnei Crawley, și ea îl proclamă drept cel mai fermecător dintre oameni. Se duse apoi la „Colnaghi" și comandă cel mai frumos portret al regelui pe care-l putuse da la iveală arta și pe care i-l putea furniza creditul. Ea alese portretul acela faimos în care cel mai bun dintre monarhi e reprezentat într-o redingotă cu guler de blană, cu pantaloni strînși sub genunchi și ciorapi de mătase, zîmbind afectat de sub peruca sa brună și încîrlionțată și stînd pe o sofa. Puse să i se picteze o miniatură pe o broșă de care nu se mai despărțea, și adevărul este că ea își amuza, deși întrucîtva își plictisea îngrozitor cunoștințele cu nesecatul subiect în legătură cu frumusețea și curtenia lui. Cine știe ? Poate că micuța femeie se gîndea că ar putea juca rolul unei Maintenon [1] sau al unei Pompadour [2] !

Dar, după prezentarea ei la curte, cea mai reușită glumă din toate fu limbajul ei virtuos. Rebecca avea puține cunoștințe feminine și, trebuie să mărturisim, nu dintre cele care se bucurau de cea mai bună reputație în Bîlciul deșertăciunilor. Dar după prezentarea ei la curte, fiind învestită, ca să zicem așa, cu titlul de femeie cinstită, Becky nu mai voi să se întovărășească cu femeile acelea de moravuri îndoielnice și, cînd *lady* Crackenbury o salută din loja ei de la Operă, întoarse pur și simplu capul în altă parte ; iar pe doamna Washington White se

[1] *Doamna de Maintenon* (1635—1719), favorita și apoi soția regelui Ludovic al XIV-lea.

[2] *Marchiza de Pompadour* (1721—1764), favorita regelui Ludovic al XV-lea.

făcu că n-o cunoaşte cînd o întîlni în parc. „Trebuie să-şi ţină fiecare rangul său, draga mea, obişnuia ea să spună. Nu trebuie să te laşi văzută în tovărăşia persoanelor îndoielnice. O compătimesc din toată inima pe *lady* Crackenbury ; iar doamna Washington White poate că e o femeie foarte cumsecade. Tu te poţi duce să iei masa cu ele, dacă îţi place aşa de mult *whist*-ul lor. Dar *eu* nu pot şi nici nu vreau ; şi te rog să ai bunătatea să-l anunţi pe Smith să le spună că nu sînt acasă dacă întreabă vreuna de mine."

În gazete apărură nenumărate amănunte cu privire la rochia de curte a Rebeccăi — penaje, falduri, diamante superbe şi toate celelalte. *Lady* Crackenbury citi paragraful respectiv cu un junghi în inimă şi trăncăni multă vreme cu adoratorii pe socoteala ifoselor pe care şi le dădea Becky. Doamna Bute Crawley şi domnişoarele ei de la ţară puseră şi ele mîna pe un exemplar din ediţia de oraş a ziarului *Morning Post ;* şi dădură drumul justificatei lor indignări. „Dacă ai avea şi tu părul ca nisipul, ochii verzi şi ai fi fata unei franţuzoaice, dansatoare pe frînghie, spunea doamna Bute fiicei ei celei mai mari (care era, dimpotrivă, o domnişoară foarte întunecată la faţă, bondoacă şi cîrnă), ai fi avut şi tu, bineînţeles, un colan de strălucitoare diamante şi ai fi fost prezentată la curte de verişoara ta, *lady* Jane. Dar tu nu eşti decît o fată cumsecade, dragul şi bietul meu copil. În vinele tale curge sîngele celui mai de viţă neam din Anglia şi ai parte de o educaţie sănătoasă şi de o viaţă plină de cucernicie. Şi ia pildă de la mine : mie, soţia fratelui mai tînăr al unui baronet, nu mi-ar fi trecut niciodată prin gînd un lucru ca acesta... să fiu adică prezentată la curte ; şi sînt sigură că nici altele n-ar fi fost, dacă ar fi trăit buna regină Charlotte !" Acesta era

chipul în care se mîngîia merituoasa preoteasă ; iar fiicele ei suspinau şi se cufundară toată noaptea aceea în *Anuarul nobilimii.*

La cîteva zile după vestita prezentare, o altă deosebită şi covîrşitoare favoare fu acordată virtuoasei Becky. Echipajul *lady*-ei Steyne se opri la poarta domnului Rawdon Crawley, iar lacheul, în loc să dărîme faţada casei aşa, după cum părea înclinat să facă judecînd după felul înspăimîntător în care lovi ciocănaşul, se linişti şi înmînă numai o pereche de cărţi de vizită, pe care erau gravate numele marchizei de Steyne şi al contesei de Gaunt. Dacă bucăţile acelea de carton ar fi fost nişte tablouri de preţ, sau ar fi avut o sută de yarzi de dantelă de Malines înfăşurate în jurul lor, valorînd de două ori atîtea guinee, Becky nu le-ar fi privit cu mai multă plăcere. Şi puteţi fi siguri că ele fură aşezate cît mai la vedere în vasul chinezesc de pe masa din salon în care îşi ţinea Becky cărţile de vizită ale musafirilor ei. Doamne ! Doamne ! şi cărţile de vizită ale bietei doamne Washington White şi ale *lady-ei* Crackenbury, pe care micuţa noastră prietenă era cît se poate de mulţumită să le primească cu cîteva luni în urmă şi de care prostuţa şi micuţa creatură era pe vremea aceea foarte mîndră ! Doamne ! Doamne ! zic, în ce viteză, după apariţia acestor înalte şi nobile cărţi de vizită, fură celelalte lăsate să cadă tocmai la fundul teancului, întrucît nu mai prezentau nici un fel de însemnătate. Steyne ! Bareacres. Johnes de Helvellyn ! şi Caerlyon de Camelot ! putem fi siguri că Becky şi Briggs căutară aceste auguste nume în *Anuarul nobilimii* şi le urmăriră nobila spiţă pînă la cele mai îndepărtate ramuri ale arboreului lor genealogic.

Cîteva ceasuri mai tîrziu, lordul Steyne veni să-i facă o vizită şi, uitîndu-se cu atenţie împrejur, înregistră absolut totul, după cum îi era obiceiul; descoperind şi cărţile de vizită ale soţiei şi nurorii sale, aşezate la vedere de mîna Rebeccăi, începu să rîdă batjocoritor, aşa cum bătrînul acesta cinic făcea întotdeauna în faţa oricărei manifestări a slăbiciunilor omeneşti. Becky coborî în salon numaidecît; ori de cîte ori draga de ea îl aştepta pe lordul Steyne, toaleta îi era desăvîrşită, părul în perfectă ordine, batistele, gulerele, eşarfele, micii ei papuci de marochin şi celelalte nimicuri femeieşti bine puse la punct, şi se pregătea să-l primească luîndu-şi un aer de gingaşă nevinovăţie, dar ori de cîte ori era luată prin surprindere, firește că trebuia să se repeadă în odaia ei şi să se cerceteze repede în oglindă, şi abia după aceea să coboare din nou la înaltul lord.

Ea îl găsi rînjind sarcastic şi uitîndu-se la vasul chinezesc. O dăduse de gol, şi ea roşi puţin.

— Mulţumesc, *monseigneur*, zise ea. Precum vezi, doamnele dumitale au trecut pe aici. Cîtă bunăvoinţă din partea dumitale! Iartă-mi întîrzierea... eram în bucătărie şi făceam o budincă!

— Ştiu că erai la bucătărie, te-am văzut printre gratiile ferestrei cînd s-a oprit trăsura la poartă, răspunse bătrînul *gentleman*.

— Dumitale nu-ţi scapă nimic, i-o întoarse ea.

— Unele lucruri poate, dar asta nu, drăgălaşa mea doamnă, zise el cu bunătate. Nu eşti decît o mincinoasă micuţă şi prostuţă. Te-am auzit trebăluind în odaia de sus şi sînt sigur că te-ai dat puţin cu roşu; ar trebui să-i oferi puţin dintr-al dumitale şi *lady*-ei Gaunt, care arată cît se poate de prost; pe urmă am auzit uşa dormitorului deschizîndu-se, şi imediat după asta ai coborît.

— E oare o crimă să caut să arăt cît mai bine cînd vii dumneata aici ? rosti doamna Rawdon, tînguindu-se, şi îşi trecu batista pe obraz ca pentru a-i demonstra că nu se fardase de loc şi că îmbujorarea îi era, în cazul ei, cu totul naturală şi datorită modestiei.

Dar cine ar putea pune mîna în foc pentru asta ? Eu ştiu că există anumite farduri care nu se şterg cu batista ; şi altele aşa de bune că nici chiar lacrimile nu le strică.

— Ei bine, spuse bătrînul *gentleman,* fluturînd cartea de vizită a nevestei sale, văd că eşti hotărîtă să devii o adevărată *lady.* Şi veşnic îmi otrăveşti bătrînele mele zile cu pretenţia de a pătrunde în societatea înaltă. Dar dumneata nu eşti în stare să faci faţă cerinţelor unei asemenea vieţi, caraghioasă mică şi prostuţă ce eşti ! Pentru că n-ai para chioară în buzunar.

— Da, dar dumneata ai să ne faci rost de-un post bunicel, răspunse Becky, şi asta cît se poate de repede !

— N-ai para chioară în buzunar şi vrei să te măsori cu cei care au. Biată ulcicuţă de pămînt, care vrei să înoţi împotriva şuvoiului de vase de aramă ! Toate femeile sînt la fel, şi fiecare se străduieşte pentru lucruri care nu au nici un fel de valoare. La naiba, am luat masa cu regele ieri şi am mîncat muşchi de berbec şi napi. Un prînz de legume e mult mai bun decît să te îndopi toată vremea cu carne bătrînă de bou. Ai să fii invitată la Gaunt House. Ai să-i scoţi sufletul bătrînului dumitale prieten pînă ce-ai să fii poftită acolo. Deşi nu-i nici pe jumătate aşa de plăcut ca aicea. Şi ai să te plictiseşti de moarte. Aşa cum mă plic-

tisesc şi eu. Nevasta mea e tot atît de voioasă ca şi *lady* Macbeth, iar nurorile, la fel de drăguţe ca Regan şi ca Goneril [1]. Nici nu cutez să mă culc în ceea ce numesc ele dormitorul meu. Patul are un baldachin asemenea celui de la catedrala Sfîntului Petru, iar tablourile mă umplu de groază. Dar am un pătuţ de bronz într-o cameră de toaletă şi o mică saltea de cîlţi, ca un schimnic. Căci sînt un adevărat schimnic. Ha! Ha! Ai să fii invitată la masă săptămîna viitoare. Şi, *gare aux femmes!* [2] fii cu ochii în patru şi ţine-te bine! Să vezi numai cum sînt în stare să te împungă femeile!

Acesta fu un discurs foarte lung pentru un bărbat aşa de scump la vorbă ca lordul Steyne; şi nici nu era cel dintîi pe care îl rostea el în ziua aceea în sprijinul Rebeccăi.

Briggs îşi ridică ochii de la masa ei de lucru, la care se aşezase în camera de alături, şi scoase un suspin adînc auzind cu cîtă uşurinţă se exprima măritul marchiz despre semenele ei.

— Dacă nu-i faci vînt dulăului ăstuia îngrozitor, zise lordul Steyne aruncîndu-i o privire sălbatică peste umăr, am să-l otrăvesc!

— Eu dau întotdeauna cîinelui meu să mănînce din propria mea farfurie, răspunse Rebecca, rîzînd cu răutate.

Şi după ce se învesceli un timp de enervarea lordului, care o ura pe biata Briggs pentru că îi tulbura acest *tête-à-tête* cu frumoasa nevastă a colonelului, i se făcu în cele din urmă milă de admiratorul ei

[1] Fiicele nemiloase ale regelui Lear din tragedia cu acelaşi nume de Shakespare.

[2] Păzeşte-te de femei! (Fr.)

şi, chemînd-o pe Briggs în salon, îi lăudă vremea nemaipomenit de frumoasă şi o rugă să se ducă la plimbare cu copilul.

— N-o pot concedia, zise deodată Becky, după un răstimp de tăcere, cu o voce plină de întristare. În timp ce vorbea, ochii i se umplură de lacrimi, şi ea îşi întoarse capul într-o parte.

— Îi datorezi leafa, bănuiesc ? întrebă marchizul.

— Mai rău decît atît, răspunse Becky, ţinîndu-şi mereu privirile în pămînt, am ruinat-o !

— Ai ruinat-o ? Atunci de ce n-o dai afară ? se miră *gentleman*-ul.

— Numai bărbaţii pot face lucruri de astea, răspunse Becky cu amărăciune. Femeile nu sînt atît de vitrege ca voi. Acum un an, cînd rămăsesem fără un ban, ne-a dat tot ce-a avut. Şi nu mă va părăsi niciodată pînă ce nu vom ajunge la sapă de lemn şi noi, ceea ce nu pare prea îndepărtat, sau pînă ce nu-i voi putea plăti şi ultima leţcaie !

— Şi la cît se ridică suma asta ? întrebă lordul înjurînd.

Dar Becky, după ce medită asupra nemăsuratelor lui mijloace băneşti, spuse nu numai suma pe care o luase cu împrumut de la domnişoara Briggs, ci una aproape de două ori mai mare.

Ceea ce pricinui lordului Steyne o nouă explozie de mînie — scurtă şi energică — la care Rebecca îşi plecă şi mai mult capul în jos şi începu să plîngă cu amărăciune.

— N-am ce să fac. Împrumutul ăsta era singura soluţie. Nici nu îndrăznesc să-i mărturisesc aşa ceva bărbatului meu. M-ar omorî dacă i-aş spune ce-am făcut. Nimeni nu ştie absolut nimic, în afară de dumneata... pentru că dumneata m-ai silit să-ţi

destăinuiesc totul. Ah! ce am să mă fac, lord Steyne? Sînt foarte, foarte nefericită!

Lordul Steyne nu dădu nici un fel de răspuns, numai că bătea o darabană drăcească pe tăblia mesei şi-şi rodea unghiile. În cele din urmă el îşi înfundă pălăria pe cap şi părăsi grăbit încăperea. Rebecca nu-şi schimbă poza ei de icoană a deznădejdii pînă ce nu se trînti uşa în urma lui şi pînă ce trăsura nu porni în goana mare. Atunci abia se ridică cu cea mai stranie expresie de victorioasă răutate strălucind în ochii ei verzi. Şi izbucni în rîs de una singură de cîteva ori la rînd; apoi, aşezîndu-se la pian, făcu să răsune pe clape o improvizaţie din care respira triumful, silindu-i pe trecători să se oprească sub ferestrele ei şi să asculte muzica asta strălucitoare.

În seara aceea sosiră de la Gaunt House două plicuri pentru micuţa femeie, unul conţinînd o invitaţie la masă din partea lordului şi a *lady*-ei Steyne, la Gaunt House, pentru vinerea următoare, în timp ce plicul celălalt ascundea numai o bandă îngustă de hîrtie cenuşie, purtînd semnătura lordului Steyne şi adresa bancherilor „Jones, Brown § Robinson".

Rawdon o auzi pe Becky rîzînd, o dată sau de două ori, în somn. Numai plăcerea de-a se duce la Gaunt House şi de-a da ochi cu doamnele de-acolo îi pricinuia veselia asta, îi explică ea. Adevărul este însă că era preocupată de o mulţime de alte planuri. S-o plătească pe bătrîna Briggs şi apoi s-o concedieze? Să l lase pe Raggles cu gura căscată plătindu-i tot ce-i datora? Pe perna ei, Becky sucea şi răsucea toate aceste gînduri; iar a doua zi, pe cînd Rawdon ieşi să-şi facă vizita de dimineaţă la club, doamna Crawley (într-o rochie simplă şi cu voal pe faţă) porni spre City într-o birjă; şi

fiind condusă la banca domnilor Jones şi Robinson, prezentă persoanei de la ghişeu un document, iar persoana, drept răspuns, o întrebă cum voia să ridice suma.

Ea răspunse cu blîndeţe că voia să ia o sută cincizeci de lire în bancnote mici, iar restul într-una singură ; şi trecînd prin curtea bisericii Sf. Paul, se opri şi cumpără pentru Briggs cea mai frumoasă rochie de mătase neagră ce se putea obţine cu bani ; şi pe care, cu un sărut şi cu o seamă de cuvinte drăgălaşe, o dărui naivei şi bătrînei domnişoare.

După asta se duse la domnul Raggles, îl întrebă de copii, plină de duioşie, şi-i dădu cincizeci de lire în contul datoriei. Apoi merse la caretaşul de la care îşi închiria trăsurile şi-l gratifică cu o sumă similară. „Şi sper că asta va fi o lecţie pentru dumneata, Spavin, rosti ea, şi că la viitoarea recepţie de la palat cumnatul meu, *sir* Pitt, nu va mai fi stînjenit, fiind silit să ne ia pe toţi patru în trăsura lui, spre a ne prezenta în faţa majestăţii-sale, şi asta pentru că trăsura *mea personală* n-are chef să se arate!" Se pare că avusese loc o serioasă neînţelegere cu prilejul celei din urmă recepţii de la curte. De unde şi umilirea pe care era cît pe-aci s-o îndure colonelul, aceea de a se prezenta la curte într-o birjă.

Toate lucrurile acestea fiind aduse la îndeplinire, Becky mai făcu o vizită şi în camerele de sus, pupitrului pomenit puţin mai înainte, pe care i-l dăruise Amelia Sedley cu mulţi ani în urmă şi care conţinea un oarecare număr de folositoare şi preţioase flecuşteţe ; în muzeul acesta particular îşi aşeză ea bancnota cea mare pe care i-o înmînase casierul domnilor Jones şi Robinson.

ÎN CARE GUSTĂM TREI FELURI DE MÎNCARE ŞI O PRĂJITURĂ

În timp ce doamnele de la Gaunt House îşi luau gustarea din dimineaţa aceea, lordul Steyne (care îşi bea ciocolata singur şi numai rareori le tulbura pe stăpînele casei, pe care nu le vedea decît în zilele de primire sau cînd le întîlnea în hol, sau cînd din loja lui cea mică de la Operă le cerceta de îndată ce se iveau în loja lor măreaţă), înălţimea-sa, zic, îşi făcu apariţia printre doamnele şi copiii care se strînseseră să-şi bea ceaiul şi să-şi mănînce pîinea prăjită şi se încinse o bătălie de toată frumuseţea în legătură cu Rebecca.

— *Lady* Steyne, zise el, aş vrea să văd lista invitaţilor pentru masa de vineri ; şi aş mai vrea, te rog, să scrii una şi pentru colonelul şi doamna Crawley.

— Are s-o scrie Blanche, răspunse *lady* Steyne neliniştită. Are s-o scrie *lady* Gaunt !

— Nu vreau să-i scriu persoanei aceleia, rosti *lady* Gaunt, o înaltă şi majestuoasă doamnă, căţînd o clipă în sus dar plecîndu-şi numaidecît privirea după ce vorbi — nu era bine pentru cei care îl înfruntaseră să i se uite lordului Steyne în ochi.

— Trimite copiii afară din cameră. Hai, căraţi-vă ! zise el trăgînd de şnurul clopoţelului.

Puştii, tremurînd întotdeauna de frică în faţa lui, ieşiră ; mama lor voia să-i urmeze şi ea.

— Dumneata nu, porunci el, dumneata rămîi ! *Lady* Steyne, zise el, repet, ai să ai bunătatea să te

duci la birou şi să scrii invitaţia aceea pentru masa dumitale de vineri !

— *My lord*, în cazul acesta eu n-am să pot fi de faţă, rosti *lady* Gaunt. Am să mă duc acasă !

— Grozav aş mai vrea să te duci şi să nu te mai întorci niciodată ! Ai să întîlneşti fel de fel de portăreı în foarte plăcuta tovărăşie a familiei Bareacres, iar eu am să fiu scutit de-a mai trimite bani rudelor dumitale şi n-am să-ţi mai văd nici afurisitele dumitale aere de tragedie. Cine eşti ca să porunceşti în casa asta ? Dumneata, care n-ai nici o leţcaie ? ! Dumneata, care eşti lipsită pînă şi de inteligenţă ? ! Ai fost adusă aici ca să faci copii, şi n-ai făcut nici unul. Gaunt s-a plictisit de dumneata ; şi nevasta lui George e singura persoană din familie care nu-ţi doreşte moartea. Gaunt s-ar însura din nou dacă ai muri.

— Aş vrea să mor, răspunse onorata doamnă cu lacrimi de furie în ochi.

— E de la sine înţeles ca dumneata să-ţi dai aere de virtute ; în timp ce soţia mea, care e o sfîntă fără prihană, cum toată lumea ştie, şi care n-a făcut în toată viaţa ei un singur pas greşit, n-are nimic împotriva primirii tinerei mele prietene, doamna Crawley. *Lady* Steyne ştie că aparenţele sînt uneori pînă şi împotriva celor mai virtuoase femei şi că minciuni se spun adesea şi despre cele mai nevinovate dintre ele. Rogu-te, doamnă, să-ţi spun cîteva mici anecdote despre *lady* Bareacres, mama dumitale ?

— Mă poţi doborî dacă îţi face plăcere, îmi poţi da cele mai crude lovituri, răspunse *lady* Gaunt. Te bucuri întotdeauna cînd vezi că nevasta şi nora dumitale suferă.

— Dulcea mea Blanche, continuă el, eu sînt un *gentleman* şi nu ridic niciodată mîna asupra unei femei decît pentru dezmierdări. Vreau să-ţi îndrept

numai cîteva mici cusururi din caracterul dumitale. Voi, femeile, vă arătaţi prea mîndre şi văd cu întristare cît de lipsite de smerenie sînteţi, aşa cum sînt sigur că i-ar spune şi părintele Mole *lady*-ei Steyne dacă ar fi şi el de faţă. Nu trebuie să vă daţi aere ; ci să fiţi blînde şi umile luminile ochilor mei ! Căci *lady* Steyne ştie că această calomniată, modestă şi binevoitoare doamnă Crawley e cu totul nevinovată... mai nevinovată chiar decît ea. E drept că bărbatul ei nu are o reputaţie grozavă, dar e tot atît de strălucită ca şi a lui Bareacres, care a jucat destul de puţin în viaţa lui, dar care e plin de datorii şi care te-a despuiat pînă şi de singura moştenire pe care ai avut-o vreodată şi mi te-a lăsat în spinare săracă lipită. Cît despre doamna Crawley, nu-i de loc de viţă aleasă ; dar nu se trage din oameni mai de jos decît iluştrii tăi strămoşi Fanny cei dintîi „de la Jones" !

— Dar banii pe care i-am adus în familie ? exclamă *lady* George.

— Ai cumpărat cu ei un drept de moştenire, răspunse întunecat marchizul. Dacă Gaunt moare, soţul dumitale îi poate moşteni toate titlurile ; iar băieţaşii dumitale pot moşteni şi ei astea, şi cine ştie mai ce în afară de astea. Şi în timpul acesta, doamnelor, fiţi cît de mîndre şi de virtuoase poftiţi, dar *mie* să nu-mi umblaţi cu ifose ! Cît despre onorabilitatea doamnei Crawley, n-am să mă înjosesc nici pe mine şi nici pe această nepătată şi desăvîrşită *lady* prin a da a se înţelege că numita doamnă are nevoie de protecţia cuiva ; şi să faceţi bine s-o primiţi cu cea mai mare prietenie, aşa cum veţi primi toate persoanele pe care le poftesc în casa asta eu. În casa asta ? şi izbucni într-un hohot de rîs. Cine-i stăpîn aici ? Şi ce e casa asta ? Templul acesta al virtuţii îmi aparţine în întregime. Şi dacă invit

toți pensionarii din „Newgate" sau de la „Bedlam" [1] aici, la dracu, trebuie să fie primiți cu toate onorurile !

După această bărbătească alocuțiune, dintr-acelea cu care lordul Steyne obișnuia să-și trateze „haremul" ori de cîte ori în căminul său apăreau semne de răzmeriță, femeile, cuprinse de deznădejde, nu mai aveau altceva de făcut decît să se supună. *Lady* Gaunt scrise invitația pe care i-o cerea lordul și se duse în persoană, împreună cu soacră-sa, cu inimile pline de amărăciune și de umilință, să-și depună cărțile de vizită la locuința doamnei Rawdon, cărți de vizită care pricinuiră așa de multă plăcere nevinovatei femei.

Erau în Londra familii care și-ar fi sacrificat venitul pe un an de zile ca să se poată bucura de asemenea cinste din partea celor două doamne. Doamna Frederick Bullock, de pildă, s-ar fi tîrît în genunchi din Mayfair pînă în Lombard Street dacă *lady* Steyne și *lady* Gaunt ar fi așteptat-o în City ca să-i dea mîna să se ridice și să-i spună : „Ești poftită la noi vinerea viitoare", nu la recepțiile acelea unde se îmbulzeau toți și nici la balurile cele mari de la Gaunt House, unde putea merge toată lumea, ci la sacrele, inaccesibilele, misterioasele, desfătătoarele reuniuni la care, în cazul că erai primit, însemna un privilegiu. o cinste nemaipomenită, o adevărată binecuvîntare.

Severă, pură și strălucind de frumusețe, *lady* Gaunt deținea unul din cele mai înalte ranguri din acest Bîlci al deșertăciunilor. Felul deosebit de curtenitor în care se purta cu ea lordul Steyne în lume îi fermeca pe toți cei care erau martori la

[1] Azil de alienați la Londra.

aceste întîmplări şi-i silea pînă şi pe cei mai aspri critici să recunoască faptul că era un *gentleman* desăvîrşit şi că afecţiunea înălţimii-sale se revărsa, în cazul acesta, asupra cui trebuia.

Pentru a respinge duşmanul comun, doamnele din Gaunt House o chemară în ajutor pe *lady* Bareacreas.

Una din trăsurile *lady*-ei Gaunt se duse în Hill Street după mama înălţimii-sale, ale cărei echipaje încăpuseră toate pe mîna portăreilor şi ale cărei bijuterii şi chiar haine. se şoptea, fuseseră şi ele înhăţate de cămătari. Castelul Bareacres căzuse de asemenea în mîinile acestora, cu toate tablourile lui de mare preţ, cu mobila şi cu obiectele lui de artă — magnificele pînze ale lui Van Dyck [1], vestitele tablouri ale lui Reynolds [2], portretele lui Lawrence [3], pline de farmec şi de frumuseţe, socotite acum vreo treizeci de ani drept autentice capodopere, neasemuita *Nimfă dansînd* a lui Canova [4], pentru care pozase însăşi *lady* Bareacres în tinereţea ei, *lady* Bareacres, scînteietoare pe vremea aceea, neîntrecută în bogăţie, rang şi frumuseţe, acum o bătrînică ştirbă şi pleşuvă, o zdreanţă de nimic dintr-o rochie de gală de altădată. Iar soţul ei — pictat tot pe vremea aceea de Lawrence, purtînd uniforma lui de colonel al Corpului scoţian de gardă călare şi agitîndu-şi sabia în faţa castelului Bareacres — era acum un bătrîn sfrijit şi fleşcăit, cu o haină largă pe el şi cu peruca *à la* Brutus, strecurîndu-se mai cu seamă dimineţile pe la „Gray's Inn" [5] şi prînzind singur pe

[1] *Philippe Van Dyck* (1679—1752), pictor olandez.
[2] *Josuah Reynolds* (1723—1792), pictor englez.
[3] *Thomas Lawrence* (1769—1830), pictor portretist englez.
[4] *Antonio Canova* (1757—1822), sculptor italian.
[5] Unul dintre cele mai vechi colegii de avocaţi din Londra.

la cluburi. Acuma nu-i mai plăcea să mănînce cu Steyne. Fuseseră nedespărţiţi şi chefuiseră împreună în tinereţea lor, pe vremea cînd norocul stătea neclintit lîngă Bareacres. Dar Steyne era mai înzestrat şi i-o luase înainte. Marchizul era acuma un personaj mult mai însemnat decît tînărul lord Gaunt din 1785 ; iar Bareacres, cu desăvîrşire sleit, un moşneag căzut, învins, doborît. Împrumutase prea mulţi bani de la Steyne pentru a mai simţi vreo plăcere să-l întîlnească pe vechiul lui tovarăş. Iar acesta din urmă, ori de cîte ori avea chef să petreacă, obişnuia s-o întrebe, în ironie, pe *lady* Gaunt de ce tatăl ei nu mai venise s-o vadă. „N-a mai fost pe aici de patru luni, spunea lordul Steyne. Pot spune întotdeauna cu cea mai mare exactitate, după carnetul meu de cecuri, cînd a fost pe aicea Bareacres. Ce mîngîiere, doamnele mele, să am ca bancher pe socrul unuia din fiii mei, iar socrul celălalt să mă aibă bancher pe mine !"

Despre celelalte ilustre personaje, pe care Becky avu cinstea să le întîlnească cu prilejul intrării ei în lumea înaltă, istoricul de faţă nu are căderea să spună prea multe. Se găsea acolo excelenţa-sa prinţul de Peterwaradin, cu prinţesa lui ; un nobil strîns bine în corset şi cu un piept larg, bombat milităreşte, pe care strălucea cu măreţie preţioasa *plaque* [1] a ordinului său şi purtînd în jurul gîtului colanul roşu al Lînei de Aur. Era proprietarul a nenumărate turme. „Uită-te la faţa lui, sînt sigură că se trage dintr-un berbec", şopti Becky lordului Steyne. Într-adevăr, figura excelenţei-sale, lungă, solemnă şi palidă, cu podoaba aceea în jurul gîtului, avea oarecare asemănare cu a unui venerabil berbec cu talangă la git.

[1] Insigna de metal a unei decoraţii (fr.).

Era şi domnul John Paul Jefferson Jones, ataşat titular la Ambasada americană şi corespondent al ziarul *Demagogul* din New York, care, spre a cîştiga simpatia societăţii, o întrebă la masă pe *lady* Steyne, într-un scurt răstimp de tăcere, cum se simte în Brazilia iubitul lui prieten George Gaunt. El şi cu George fuseseră foarte buni prieteni pe vremea cînd se găseau la Napoli şi urcaseră pe Vezuviu împreună. Domnul Jones scrise o amplă şi amănunţită dare de seamă despre acest dineu, care apăru la loc de cinste în *Demagogul*. Menţionă numele şi titlurile tuturor invitaţilor, dînd şi date biografice despre cei mai de seamă dintre aceştia. Descrise cu de-amănuntul înfăţişarea doamnelor, felul în care fu servită masa, statura şi livreaua servitorilor ; înşiră bucatele şi vinurile servite, podoabele de pe bufet şi valoarea probabilă a argintăriei. Un asemenea dineu, calculă el, nu putea să fi costat sub cincisprezece sau optsprezece dolari de cap. Şi el obişnuia pînă nu demult să-şi trimită fel de fel de *protégés* [1] cu scrisori de recomandaţie pentru actualul marchiz de Steyne, îndemnat la asta de dragostea care-l legase de iubitul lui prieten, răposatul lord. Domnul Jefferson fu cît se poate de indignat că un tînăr şi neînsemnat aristocrat, contele de Southdown, i-a luat-o înainte în procesiunea către sufragerie. „Tocmai cînd mă pregăteam să dau braţul preaîncîntătoarei şi spiritualei, scînteietoarei şi originalei doamne Rawdon Crawley, scria el, tînărul patrician se interpuse între mine şi numita *lady* şi mi-o răpi pe Elena [2] fără un singur cuvînt de scuză. Iar eu fui silit să rămîn la urmă cu colonelul, soţul doamnei, un ostaş voinic cu faţa roş-

[1] Protejaţi (fr.).

[2] Frumoasa soţie a lui Menelau, regele Spartei, răpită şi dusă la Troia de Paris, fapt care a dezlănţuit războiul cetăţilor greceşti împotriva Troiei.

covană, care s-a distins pe cîmpul de bătălie de la Waterloo, unde avu mai mult noroc decît unii din fraţii săi în uniforme roşii [1] la New Orleans [2]."

Păşind în societatea asta distinsă, obrajii colonelului se îmbujorau la fel de repede ca şi faţa unui băiat de 16 ani pus în situaţia de-a înfrunta prezenţa colegelor de şcoală ale surorii lui. S-a spus mai înainte că bravul Rawdon nu prea fusese deprins în viaţa lui cu tovărăşia doamnelor. Cu bărbaţii, la club sau la popotă, se simţea minunat ; şi putea să călărească, să parieze, să fumeze sau să joace biliard cu cei mai cutezători dintre ei. Avusese şi el, la vremea lui, anumite prietenii feminine ; dar asta se întîmplase cu douăzeci de ani în urmă, şi doamnele respective nu făceau parte din clasa acelora cu care tînărul Marlow, din comedie, se pare că era mai mult decît obişnuit înainte de a-şi pierde cumpătul în faţa domnişoarei Hardcastle [3]. Moravurile sînt de aşa natură că rareori îndrăzneşte cineva să aducă vorba despre cercurile acelea frecventate zilnic de aproapte toţi tinerii noştri din Bîlciul deşertăciunilor, care umplu toată noaptea cazinourile şi sălile de dans şi despre care se ştie tot aşa de bine că există întocmai ca ringul din Hyde Park sau congregaţia de la St. James, dar pe care societatea cea mai năzuroasă, dacă nu cea mai morală, e hotărîtă s-o ignore. Într-un cuvînt, deşi

[1] Soldaţii englezi purtau uniforme de culoare roşie.

[2] Localitatea unde s-au dat lupte în războiul pentru independenţa Statelor Unite (1775—1782).

[3] *Tînărul Marlow şi domnişoara Hardcastle* — personaje din comedia *Greşelile unei nopţi* sau *Se umileşte pentru a cuceri* a scriitorului englez *Oliver Goldsmith* (1728—1774). Tînărul Marlow, foarte timid în prezenţa fetelor din societatea aleasă, este degajat şi îndrăzneţ cu slujnicele. Domnişoara Hardcastle, travestindu-se în servitoare, cucereşte inima tînărului.

colonelul Crawley avea 45 de ani, el nu avusese încă norocul să întîlnească nici o jumătate de duzină de femei cumsecade, în afara neasemuitei lui jumătăți. Toate femeile acestea, în afară de ea și de blînda lui cumnată *lady* Jane, a cărei pașnică fire îl îmblînzise și îl cîștigase, îl speriau pe onorabilul colonel; și cu prilejul celui dintîi dineu luat la Gaunt House, el nu fu auzit făcînd nici o singură observație în afară de aceea că e mare zăpușeală afară. Adevărul este că Becky l-ar fi lăsat bucuroasă acasă, dar regulile bunelor maniere porunceau ca soțul să stea alături de ea, pentru a apăra această făptură mică, sfioasă și înfricoșată la prima ei apariție în lumea mare.

Cînd își făcu apariția în salon, lordul Steyne o întîmpină cu multă prietenie, luînd-o de mînă și salutînd-o cu mare curtenie. O prezentă *lady*-ei Steyne și onoratelor ei nurori. Acestea făcură trei trufașe plecăciuni, iar doamna cea mai în vîrstă întinse, bineînțeles, mîna noii-venite, dar o mînă rece și fără de viață, ca de marmură.

Becky o luă totuși, cu multă smerenie, și, făcînd o reverență demnă de cel mai bun profesor de dans, se aplecă aproape pînă la pămînt în fața *lady*-ei Steyne, spunînd că înălțimea-sa lordul fusese un vechi prieten și protector al tatălui ei și că ea, Becky, învățase încă din fragedă copilărie să onoreze și să respecte familia Steyne. Adevărul este că lordul Steyne cumpărase odată vreo două tablouri de ale răposatului Sharp, și duioasa orfană nu putea uita niciodată cîtă recunoștință datorează ea unei atît de mari cinstiri.

Lady Barcacres făcu apoi din nou cunoștință cu Becky, și nevasta colonelului se înclină și în fața ei în modul cel mai respectuos cu putință. Politețe pe care onorata doamnă i-o întoarse cu o severă demnitate.

— Am avut plăcerea să fac cunoștință cu domnia-voastră la Bruxelles, acum zece ani, zise Becky, cu

glasul ei cel mai fermecător. Am avut norocul să o întîlnesc pe *lady* Bareacres la balul ducesei de Richmond, în noaptea dinaintea bătăliei de la Waterloo. Şi îmi aduc aminte de înălţimea-voastră şi de *lady* Blanche, fiica dumneavoastră, cum şedeaţi în trăsură sub poarta hanului aşteptînd să vă vină caii. Nădăjduiesc că diamantele înălţimii-voastre au fost salvate!

Oaspeţii se uitară repede unii la alţii. Faimoasele diamante suferiseră un faimos sechestru, după cîte se părea, lucru de care Becky, bineînţeles, nu ştia nimic.

Rawdon Crawley se retrase în nişa unei ferestre cu lordul Southdown, unde acesta din urmă fu auzit hohotind nestăvilit cînd Rawdon îi povesti istoria cu caii *lady*-ei Bareacres, pe care aceasta nu avea de unde să-i cumpere, şi care „o implora, ţi-o jur, pe doamna Crawley". „Cred că nu trebuie să-mi pese prea mult de femeia asta", îşi spuse Becky. Şi, într-adevăr, după ce schimbă cîteva priviri îngrozite şi furioase cu fiica ei, *lady* Bareacres se retrase la o masă, unde începu să se uite cu neclintită hotărîre într-un album.

Cînd îşi făcu apariţia şi potentatul de pe malurile Dunării, conversaţia fu dusă în franţuzeşte, şi *lady* Bareacres, ca şi doamnele mai tinere aflară, spre marea lor deznădejde, că doamna Crawley era mult mai familiarizată cu limba respectivă şi o vorbea cu un accent mult mai bun decît ele. În 1816—1817, Becky întîlnise şi alţi magnaţi unguri în armata austriacă din Franţa. Şi întrebă cu mult interes ce-i mai fac prietenii. Personajele străine crezură că şi ea face parte din înalta aristocraţie; iar prinţul şi prinţesa întrebară, între patru ochi, pe lordul Steyne şi pe marchiză, care-i conducea la masă, cine era această *petite dame*[1] care vorbea aşa de frumos.

[1] Micuţa doamnă (fr.).

În cele din urmă, procesiunea fiind formată în ordinea descrisă de diplomatul american, ei se îndreptară spre încăperea în care avu loc banchetul; pe care, întrucît am făgăduit cititorului că va gusta şi el din bucatele acelea, îi vom da libertatea să şi-l orînduiască potrivit fanteziei sale.

Dar abia cînd doamnele rămaseră numai între ele, Becky înţelese că aveau să urmeze şi ciocniri războinice. Şi, într-adevăr, abia atunci se găsi micuţa doamnă în situaţia care o făcu să-şi dea seama de exactitatea avertismentului lordului Steyne de a se feri de societatea doamnelor mai presus de rangul ei social. Şi, după cum se spune că cei care-i urăsc mai mult pe irlandezi sînt tocmai irlandezii, tot aşa, fără îndoială că cei mai crunţi tirani ai femeilor sînt femeile. Cînd biata şi micuţa Becky, singură în faţa doamnelor, porni spre căminul către care se îndreptaseră distinsele doamne, distinsele doamne porniră mai departe şi puseră stăpînire pe o masă cu albume. Cînd Becky le urmă şi ea la masa cu albume, ele se furişară din nou, una cîte una, spre foc. Ea încercă să intre în vorbă cu unul din copii (de care era de obicei foarte pasionată cînd se găsea în public), dar tînărul George Gaunt fu repede chemat de maică-sa; şi pînă în cele din urmă doamnele dădură dovadă de atîta cruzime faţă de străină, încît *lady*-ei Steyne i se făcu milă de ea; şi se duse să stea de vorbă cu năpăstuita şi micuţa doamnă.

— Lordul Steyne, rosti domnia-sa, în timp ce palizii săi obraji se îmbujorară, spune că ştii să cînţi la pian foarte frumos şi că ai o voce minunată, doamnă Crawley. Aş dori să ai bunătatea să-mi cînţi ceva şi mie.

— Voi face tot ce poate fi pe placul lordului Steyne sau al dumneavoastră, răspunse Rebecca, sin-

cer recunoscătoare; şi, aşezîndu-se la pian, începu să cînte.

Execută cîteva piese de muzică religioasă din Mozart, la care ţinuse foarte mult pe vremuri *lady* Steyne, cu atîta gingăşie şi duioşie, încît înalta doamnă, zăbovind în jurul pianului, se aşeză lîngă ea şi ascultă pînă ce lacrimile începură să i se rostogolească pe obraz. E adevărat că celelalte doamne, din capătul opus al camerei, continuau să rîdă şi să vorbească cu glas tare; dar *lady* Steyne nu auzea nimic din larma aceea. Ea redevenise copil, şi se întorsese înapoi, după patruzeci de ani de pustietate, în grădina mănăstirii. Orga capelei răsunase tot aşa pe vremea aceea, iar sora care cînta la orgă şi pe care o iubea cel mai mult din toată comunitatea o învăţase melodiile acestea în trecutele şi binecuvîntatele zile de odinioară. Acuma devenise iarăşi fetiţă, şi scurta perioadă a fericirii ei înflorea din nou pentru o oră; tresări cînd uşile scîrţîiră, fiind date la o parte, şi o dată cu rîsul puternic al lordului Steyne, năvăliră în salon şi ceilalţi bărbaţi, hohotind de veselie.

Dintr-o singură privire lordul îşi dădu seama ce se întîmplase în lipsa lui, şi de data asta fu cît se poate de recunoscător soţiei sale. Se duse lîngă ea şi-i vorbi şi o chemă pe numele de botez, încît palida-i faţă se îmbujoră din nou.

— Soţia mea spune că ai cîntat ca un înger, îi mărturisi el Rebeccăi. Numai că există două feluri de îngeri, şi amîndouă felurile acestea sînt, se zice, fermecătoare în felul lor.

Oricum ar fi decurs prima parte a serii, restul nopţii fu un adevărat triumf pentru Becky. Ea cîntă cît putu mai frumos şi era atît de încîntătoare, încît toţi bărbaţii veniră şi se îngrămădiră în jurul pianului. Femeile, duşmancele ei, fură cu totul lăsate în părăsire. Iar domnul Paul Jefferson Jones crezu că a cuce-

rit-o pe *lady* Gaunt cînd se apropie de onorata doamnă şi începu să laude talentul acesta neîntrecut al încîntătoarei sale prietene.

CAPITOLUL L

CUPRINDE O ÎNTÎMPLARE OBIŞNUITĂ

Muza, oricare ar fi ea, sub a cărei aripă ocrotitoare stă povestirea asta comică, trebuie să pogoare acuma din înălţimile aristocratice în care s-a avîntat şi să aibă bunătatea să se lase asupra umilului acoperiş al lui John Sedley din Brompton, pentru a descrie ceea ce se petrece şi în locul acela. Aici, în această modestă şi umilă locuinţă, domnesc de asemenea grija, îndoiala şi descurajarea. Doamna Clapp îşi bombăne pe furiş bărbatul în bucătărie în privinţa chiriei, îndemnîndu-l pe omul acesta bun la suflet să se răzvrătească împotriva vechiului lui prieten şi patron, actualul său chiriaş. Doamna Sedley a încetat acum să-şi mai viziteze proprietăreasa în subsol, găsindu-se, într-adevăr, în situaţia de a nu mai putea avea nici un ascendent asupra doamnei Clapp. Cum se mai putea arăta cineva superior faţă de o doamnă căreia îi datorează o sumă de patruzeci de lire şi care îi face veşnic aluzii la asta ? Servitoarea irlandeză nu şi-a schimbat cîtuşi de puţin purtarea ei blîndă şi respectuoasă ; dar doamna Sedley îşi închipuie că ea a devenit obraznică şi nerecunoscătoare, şi, asemenea hoţului vinovat, care vede în fiecare tufiş un jandarm, doamna Sedley vede numai insinuări ameninţătoare şi aluzii răutăcioase în toate vorbele şi răspunsurile

fetei. Iar pe domnişoara Clapp, devenită acuma domnişoară în toată legea, înăcrita şi bătrîna doamnă o socoteşte drept o nesuferită, fără pic de ruşine şi o mică destrăbălată. Şi doamna Sedley nu poate pricepe cum de-o poate iubi Amelia atît de mult, cum de o opreşte atîta vreme în camera ei şi se plimbă atît de des cu ea. Amarul sărăciei a otrăvit viaţa acestei femei care pe vremuri era atît de veselă şi de binevoitoare. E nerecunoscătoare faţă de Amelia pentru statornica şi duioasa purtare de care aceasta dăduse dovadă ; găseşte întotdeauna ceva de cîrtit împotriva ei ori de cîte ori o vede prevenitoare cu cineva sau gata de-a sări în ajutorul cuiva ; o ia peste picior din pricina neghiobaei ei mîndrii în privinţa copilului şi-i reproşează că nu are grijă de părinţii săi ; căminul lui George nu-i de loc vesel de cînd le-a fost tăiat ajutorul unchiului Jos şi de cînd mica familie e redusă aproape la foamete.

Amelia se gîndeşte şi iar se gîndeşte şi îşi frămîntă creierul să găsească şi alte mijloace pentru a-şi spori micul ei tain cu care familia nu poate s-o mai scoată la capăt. Este ea în stare să dea lecţii ? Să picteze cartoane pe care se prind cărţi de vizită ? Sau să brodeze ? Află că femeile muncesc din greu, şi încă mai bine ca ea, pentru doi *penny* pe zi. Cumpără, de la librărie, două cartoane de Bristol cu marginile aurite şi pictă pe unul, cît putu mai bine, un cioban cu jiletcă roşie şi o faţă trandafirie şi zîmbitoare, în mijlocul unui peisaj, iar pe celălalt, o ciobăniţă trecînd pe o punte îngustă, cu un căţel după ea, totul nuanţat cu multă delicateţe. Domnul de la magazinul „Brompton" de arte frumoase (de la care cumpărase ea cartoanele, nădăjduind zadarnic că acesta i le va cumpăra, la rîndul lui, cînd vor fi împodobite de mîna ei) cu greu îşi putu ascunde zîmbetul ironic cu care examină aceste slabe opere

de artă. El se uită pieziș la doamna care aștepta în prăvălie, vîrî din nou cartoanele în plicurile lor de hîrtie cafeniu-deschis și le întinse bietei văduve și domnișoarei Clapp, care niciodată în viața ei nu văzuse lucruri atît de frumoase și care era perfect încredințată că omul trebuia să ofere cel puțin două guinee pentru cartoanele respective. Încercară la toate celelalte magazine din Londra, din ce în ce mai triste și mai descurajate. „N-am nevoie de-așa ceva", spunea unul. „Luați-o repejor din loc", zicea altul, fără milă. Trei șilingi și șase *pence* se irosiseră în zadar. Cartoanele fură îngropate în dormitorul domnișoarei Clapp, care stăruie în a le socoti fermecătoare.

Apoi, după matură chibzuință și mare efort de compoziție, Amelia scrise cu cea mai frumoasă caligrafie un bilețel prin care se aduce la cunoștință publicului că „o doamnă care are oarecare timp liber la dispoziție dorește să se ocupe de educația cîtorva fetițe, cărora le-ar putea da lecții de engleză, franceză, geografie, istorie și muzică — adresați A. O., la domnul Brown". Și ea încredință biletul acesta domnului de la Bazar, care îi dădu voie să-l afișeze pe tejghea, unde în curînd se umplu de pete și de murdărie de muște. Amelia trecu de multe ori, plină de rîvnă, prin fața ușii, în nădejdea că domnul Brown are să-i comunice ceva ; dar el nu-i făcu niciodată semn să intre, și cînd Amelia intră pentru micile cumpărături de la bazar, nu găsi nici o înștiințare. Biată naivă, gingașă și neajutorată doamnă, cum să te bați tu cu lumea asta, care se luptă fără milă și cu atîta înverșunare ?

Pe zi ce trece, Amelia e tot mai îngrijorată și mai mîhnită ; și aruncă asupra copilului priviri pline de teamă, al căror înțeles băiețelul nu-l poate desluși. Sare noaptea din pat și se duce pe furiș în camera lui, să vadă dacă doarme și dacă nu i l-a furat cineva.

Abia dacă mai închide ochii. O chinuie o statornică şi îngrozitoare idee. Cum plînge şi se mai roagă ea în nopţile acelea nesfîrşite şi tăcute, cum mai încearcă să-şi alunge gîndul care se va reîntoarce iarăşi, gîndul că va trebui să se despartă de băiat, şi că ea e singura barieră între copil şi o viaţă plină de îmbelşugare. Dar nu poate, nu poate. Sau, cel puţin, nu acuma. Mai tîrziu. Oh! e mult prea greu să se gîndească la lucrul acesta, e un gînd pe care nici să-l rabde nu poate.

Îi vine apoi o idee care o sileşte să roşească, dar revine mereu... părinţii şi-ar putea păstra pensia numai pentru nevoile lor... preotul s-ar însura cu ea şi i-ar dărui şi ei şi băiatului un cămin adevărat. Dar tabloul lui George şi neuitata lui amintire e aici şi o dojenesc. Pudoarea şi iubirea spun „nu" acestui sacrificiu. Respinge gîndul acesta ca pe un sacrilegiu ; şi astfel, gîndurile acestea nu se pot cuibări niciodată în sufletul ei pur şi plin de noblețe.

Dar lupta aceasta, pe care noi o redăm în cîteva fraze, ţinu multe săptămîni în inima bietei Amelia, în timpul cărora nu avu cui mărturisi ce-o doare ; adevărul e că nu putea avea pe nimeni aşa de apropiat ; căci nu voia să existe vreo posibilitate de renunţare, deşi ceda zi de zi terenul în faţa inamicului cu care era nevoită să lupte. Fapte evidente, care nu o slăbeau din strînsoarea lor, o copleşeau în tăcere. Sărăcia şi mizeria pentru întreaga familie, lipsuri şi înjosire pentru părinţii ei şi o mare nedreptate faţă de băiat — întăriturile micii cetăţui erau una cîte una cucerite, cetăţuie în care biata făptură îşi păstra cu pasiune singura ei iubire şi comoară.

Către începutul acestei lupte sufleteşti, scrise un răvaş de gingaşă implorare fratelui său din Calcutta, rugîndu-l să nu retragă sprijinul bănesc pe care îl oferise părinţilor săi, zugrăvind în termeni

plini de nemijlocit patos starea lor de oameni părăsiți și nenorociți. Amelia nu cunoștea însă dedesubtul acestei chestiuni. Jos vărsa cu regularitate suma pe care o trimitea părinților săi; dar exista în City un anumit cămătar, și care încasa acești bani; bătrînul Sedley vînduse ajutorul trimis de fiul său pentru o oarecare sumă de bani cu care să-și poată urmări planurile lui himerice. Emmy socoti cu nerăbdare timpul care avea să treacă între sosirea scrisorii ei în India și primirea răspunsului. Își notă într-un carnet data la care o trimisese. Tutorelui lui Georgy, bunului maior din Madras, doamna Osborne nu-i împărtășise nici unul din necazurile și încurcăturile prin care trecea. Nu-i mai scrisese de atunci de cînd îl felicitase cu prilejul apropiatei sale căsătorii. Și se gîndea cu un sentiment de îndurerată deznădejde că acest prieten — singurul, unicul care a avut atîta grijă de ea — o părăsise.

Într-una din zile, cînd se aflau la mare ananghie — creditorii îi strîngeau cu ușa, bătrîna doamnă Sedley era într-o stare nemaipomenită de nervi, tatăl, mai sumbru ca de obicei, iar membrii familiei se evitau cu grijă unul pe celălalt, fiecare din ei fiind apăsat în taină de nenorocirea lui personală și de sentimentul nedreptății — se întîmplă ca tatăl și fiica să rămînă singuri în cameră, și Amelia se gîndi să-și mîngîie puțin părintele împărtășindu-i ceea ce făcuse. Îi scrisese lui Joseph, și răspunsul trebuia să vină în trei sau patru luni. El fusese totdeauna generos, deși puțin cam nepăsător. Și nu-i putea refuza cînd va afla cît de strîmtorați îi erau părinții.

Atunci bătrînul domn dădu pe față tot adevărul și anume, că fiul lui plătea regulat pensia, pe care numai din propria lui nesocotință o pierduse. Dar ei nu îndrăznise să-i mărturisească nimic pînă atunci și crezu că privirea aceea fantomatică și îngrozită a Ameliei, cînd, cu vocea șovăitoare și jalnică, îi măr-

turisi totul, traducea imputările ei pentru faptul că tăcuse atîta vreme.

— Ah, rosti, cu buzele tremurîndu-i de emoție și întorcîndu-și capul, îl disprețuiești acuma pe bătrînul tău tată!

— Oh, papa! nu-i vorba de asta! exclamă Amelia, agățîndu-i-se de gît și sărutîndu-l de nenumărate ori. Tu ai fost totdeauna bun și drăguț. Ai procedat cît se poate de bine. Nu plîng din pricina banilor, ci pentru că... oh, Dumnezeule! Dumnezeule! ai milă de mine și dă-mi tăria să îndur și încercarea asta! și îl sărută din nou cu căldură și apoi plecă.

Dar tatăl nu știa ce vor să însemne cuvintele ei și nici durerea care o copleși pe biata fată cînd îl părăsi. Era din pricină că fusese înfrîntă. Sentința fusese dată. Copilul trebuia să plece de la ea — la alții — și s-o uite. Inima și comoara ei, bucuria, speranța, dragostea, mîndria ei, idolul ei aproape! Trebuia să se despartă de el; și apoi... apoi avea să se ducă și ea după bărbatu-su după George; și împreună aveau să vegheze asupra copilului și să-l aștepte pînă cînd va să vină și el acolo în cer, la ei.

Doamna Osborne își puse pălăria, abia mai știind ce face, și porni să se plimbe pe străzile pe care Georgy obișnuia să vină de la școală și pe care luase și ea deprinderea să-și întîmpine băiatul la întoarcere. Era în mai, și Georgy avea o jumătate de zi liberă. Toți mugurii se deschiseseră. Copacii înfrunziseră și era o vreme strălucitoare; băiatul veni alergînd spre ea, îmbujorat de sănătate, cîntînd, cu legătura de cărți atîrnîndu-i de curea. Era lîngă ea. Îl cuprinse cu amîndouă brațele. Nu era cu putință! Nu puteau să se despartă.

— Ce s-a întîmplat, mamă? zise el. Arăți tare rău!

— Nu-i nimic, copilul meu, răspunse ea și, aplecîndu-se, îl sărută.

În seara aceea Amelia îl puse pe băiat să-i citească istoria lui Samuel şi felul în care Hannah, mama lui, îndepărtîndu-l de la ea, îl duse lui Elie, marele preot, pentru a-i sluji lui Dumnezeu. Şi el citi imnul de recunoştinţă pe care îl înălţase Hannah ; şi în care se vorbeşte despre cel ce-l face pe om bogat şi despre cel ce-l face pe om sărac ; şi despre cel care umileşte şi înalţă, cum cel sărac va fi ridicat din pulbere şi cum fără ajutorul lui nimănui nu-i e dat să fie deasupra celorlalţi. Apoi Georgy citi cum mama lui Samuel îi făcea băiatului cîte-o hăinuţă pe care i-o ducea din an în an, cînd venea la templu, pentru sacrificiul anual ; şi apoi, în felul ei simplu şi duios, mama lui George desluşi băiatului înţelesul acestei mişcătoare istorisiri. Cum Hannah, deşi îşi iubea atît de mult fiul, se despărţi totuşi de el din pricină că îl închinase lui Dumnezeu. Şi cum trebuie să se fi gîndit ea tot timpul la Samuel pe cînd stătea acasă singură şi-i cosea hăinuţa ; iar Samuel, ea era sigură de asta, nu-şi uită niciodată măicuţa, şi cît de fericită trebuie să fi fost ea cînd se împlini sorocul (şi anii trec foarte repede) şi avea să-şi vadă băiatul, şi cît de bun şi de înţelept se făcuse el. Ea rosti predica aceasta modestă cu o voce duioasă, solemnă şi cu ochii uscaţi, pînă ce ajunse la evocarea revederii dintre mamă şi fiu ; atunci vorbirea i se curmă brusc, toată duioşia sufletului ei se revărsă, şi, luîndu-l pe băiat lîngă inimă, îl cuprinse cu amîndouă braţele şi plînse asupra lui, în linişte, lacrimi de sfîntă durere.

Hotărîrea cea mare nemaiputînd fi amînată, văduva începu să ia măsurile care i se păreau potrivite spre a atinge ţelul ce şi-l propusese. Într-o bună zi, domnişoara Osborne, din Russell Square (de zece ani nu mai scrisese Amelia numele şi numărul acestei case,

iar anii tineri şi vechea ei poveste de dragoste îi înviară din nou în minte în timp ce scria pe plic adresa respectivă. într-o bună zi, domnişoara Osborne primi o scrisoare de la Amelia, scrisoare care o făcu să roşească foarte mult şi să cate lung spre bătrînul ei părinte, care stătea posac pe locul lui obişnuit de la celălalt capăt al mesei.

În cuvinte simple, Amelia îi destăinuia motivele care o siliseră să-şi schimbe hotărîrea cu privire la băiat. Tatăl ei fusese copleşit de noi nenorociri care-l ruinaseră cu desăvîrşire. Mijloacele ei erau atît de reduse, încît abia cu mare greutate puteau să ajungă pentru întreţinerea bătrînilor, dar nu erau de loc suficiente pentru a-i da lui George aducaţia la care avea dreptul. Şi oricît de mari îi vor fi suferinţele pricinuite de despărţirea de copilul ei, ea le va îndura, cu ajutorul lui Dumnezeu, căci va fi spre binele băiatului. Era sigură că cei cu care George va locui de-acum încolo vor face tot ce le va sta în putinţă ca să-l facă fericit. Descrise apoi firea lui, aşa cum îşi închipuia ea că este : iute şi plecîndu-se cu greu în faţa autorităţii şi asprimii, dar lesne de stăpînit prin iubire şi blîndeţe. Într-un post-scriptum, ea ceru asigurarea, în scris, că îşi va putea vedea copilul ori de cîte ori va dori, căci altfel nu se putea despărţi de el.

— Cum ? Doamna Mîndrie s-a dat plecată, nu-i aşa ? zise bătrînul Osborne, cînd, cu tremur şi cu nerăbdare în glas, domnişoara Osborne îi citi şi lui scrisoarea. Foamete în toată regula, hai ? Ha ! ha ! Ştiam eu că aici are să ajungă !

El încercă să-şi menţină demnitatea şi să-şi citească ziarul ca de obicei, dar nu-l putu urmări pînă la capăt. Rîdea înfundat şi înjura în sinea lui, cu nasul în jurnal.

În cele din urmă îl azvîrli cît colo ; şi încruntîndu-se la fiica lui, după cum îi era obiceiul, ieşi din cameră intrînd în biroul de-alături, din care se întoarse numaidecît cu o cheie, pe care i-o aruncă domnişoarei Osborne.

— Pregăteşte odaia de deasupra camerei mele, care a fost a lui, zise el.

— Da, tată ! răspunse tremurînd Jane.

Era camera lui George. Nu mai umblase acolo nimeni de mai bine de zece ani. Multe din hainele, hîrtiile, batistele, cravaşele şi şepcile, undiţele şi îmbrăcămintea lui de sport se găseau încă acolo. Un anuar al armatei din 1814, cu numele său pe copertă ; un mic dicţionar pe care obişnuia să-l consulte cînd scria ; şi *Biblia* pe care i-o dăruise maică-sa se afla şi acuma pe marmura căminului, alături de o pereche de pinteni şi de-o călimară cu cerneală uscată, acoperită de praful celor zece ani. Ah ! cît timp a trecut şi cîte lucruri s-au mai schimbat din vremea cînd cerneala asta umplea călimara ! Caietul de însemnări, încă pe masă, era acoperit cu scrisul lui.

Domnişoara Osborne se simţi foarte tulburată cînd intră pentru prima dată în camera asta, însoţită de servitori. Ea se prăbuşi galbenă ca moartea pe micul pat.

— E o veste binecuvîntată, domnişoară... fiţi sigură, domnişoară, spunea menajera. Iată că se întorc vremurile bune de altădată. Scumpul îngeraş... sînt sigură de asta, domnişoară, cît de fericit are să fie ! Şi cît are să-l pizmuiască cei din Mayfair, domnişoară ; şi ea întoarse zăvorul care ţinea rama cercevelei şi lăsă aerul să năvălească în încăpere.

— Ai face bine să trimiţi ceva bani femeii aceleia, grăi domnul Osborne înainte de-a pleca. Nu trebuie să ducă lipsă de nimic. Trimite-i o sută de lire.

— Pot să trec mîine pe la ea ? întrebă domnişoara Osborne.

— E treaba ta. Bagă bine de seamă însă să nu pună cumva piciorul pe-aici ! Nu, la dracu ! nu, pentru toţi banii din Londra ! Dar nu trebuie să ducă lipsă de nimic acuma. Aşa că ai grijă şi fă cum crezi că e mai bine. Şi cu aceste laconice cuvinte, domnul Osborne se despărţi de fiica lui şi porni, după cum îi era obiceiul, spre City.

— Uite, tată, ceva bani, spuse Amelia în seara aceea, sărutîndu-l pe bătrîn, tatăl ei, şi punîndu-i în mîini o hîrtie de o sută de lire. Şi... şi, mamă, nu fi aspră cu Georgy, căci... căci nu are să mai stea mult cu noi ! Nu mai putu însă adăuga nimic şi se retrase tăcută în camera ei.

Să închidem uşa şi s-o lăsăm cu rugăciunile şi amărăciunea. Socot că cel mai bun lucru e să vorbim cît mai puţin despre o dragoste şi o durere atît de adînci.

Potrivit făgăduielii scrise, domnişoara Osborne se duse a doua zi s-o vadă pe Amelia. Întîlnirea dintre cele două femei avu loc într-o atmosferă de prietenie. O singură privire şi cîteva cuvinte din partea domnişoarei Osborne fură îndeajuns să-i dovedească bietei văduve că, cel puţin în privinţa acestei femei, n-avea de ce să se teamă că-i va lua locul în inima copilului. Era o fire rece, dar simţitoare şi plină de bunăvoinţă. Poate că mama nu s-ar fi arătat atît de mulţumită dacă rivala ar fi fost mai frumoasă, mai tînără, mai duioasă, mai prietenoasă. Domnişoara Osborne, pe de altă parte, fu năpădită de amintirea vremurilor de odinioară, şi nu putea fi decît mişcată de jalnica stare a bietei mame. Era o femeie învinsă, care, plecîndu-şi fruntea la pămînt, se supunea cu umilinţă soartei. În ziua aceea ele puseră împreună la cale preliminariile tratatului de capitulare.

A doua zi, George nu se duse la şcoală şi se întîlni cu mătuşa sa. Amelia îi lăsă singuri şi se retrase în camera ei. Încerca durerea despărţirii, aşa precum acea sărmană şi blîndă *lady* Jane Grey [1] încercase tăişul securii care trebuia să cadă şi să-i curme firul fragilei sale vieţi. Şi astfel se scurseră cîteva zile în convorbiri, vizite şi pregătiri. Văduva atinse subiectul cu multă grijă şi cu Georgy; ea se aştepta să-l vadă foarte întristat auzind asemenea lucru. Dar el se arătă mai degrabă măgulit, şi biata femeie se întoarse întristată în camera ei. În ziua aceea el se lăudă faţă de toţi băieţii de la şcoală cu cele aflate; le povesti cum are să se ducă să locuiască de-acum încolo cu bunicul, tatăl tatălui lui, nu acela care vine uneori să-l ia de la şcoală; şi are să fie foarte bogat, şi are să aibă o trăsură şi un ponei, şi are să înveţe la o şcoală mult mai bună, şi cînd are să fie bogat, are să-şi cumpere o cutie de creioane colorate „Leader" şi o mulţime de prăjituri de la vînzătoarea de dulciuri. „Băiatul e leit taică-său", îşi spunea iubitoarea lui mamă.

Adevărul este că, din consideraţie pentru draga noastră Amelia, nu mă lasă inima să merg pînă la capăt cu istorisirea ultimelor zile petrecute de George acasă.

În cele din urmă sosi şi ziua sorocită; trăsura se opri la poartă, iar modestele pachetele pline de mărturii de dragoste şi de amintiri erau de multă vreme gata şi aşteptau rînduite în vestibul. George îşi pusese costumul său nou, pentru care croitorul venise mai înainte să-i ia măsura. El se deşteptase o dată cu răsăritul soarelui şi îşi îmbrăcase hainele cele noi, iar mama lui auzise totul din camera vecină, unde zăcea

[1] *Lady Jane Gray* (1537—1554), regina Angliei, executată din ordinul Mariei Tudor.

într-o mută şi dureroasă aşteptare. Amelia era gata cu mult înainte pentru ziua aceasta, cumpărînd nenumărate lucruşoare pentru băiat, însemnîndu-i cărţile şi rufăria, vorbind mereu cu el şi pregătindu-l pentru această schimbare din viaţa lui, închipuindu-şi cu drag că băiatul ar avea nevoie de asemenea pregătire.

Dar ce-i păsa lui de schimbarea ce-avea să se petreacă ?! El o dorea din toată inima. Printr-o sumedenie de planuri în legătură cu ceea ce avea să facă după ce se va duce la bunicul său, planuri a căror îndeplinire îl umplea de nerăbdare, George îi arătase bietei vădove cît de puţin îl mîhnea gîndul despărţirii. Are să vină deseori să-şi vadă mama, cu ponei cu tot, îi spunea. Are să vină s-o ia cu trăsura ca să se plimbe în parc şi are să aibă tot ce-i doreşte inima. Sărmana mamă n-avea încotro : trebui să se mulţumească cu demonstraţiile acestea egoiste de dragoste şi căuta să se convingă singură cît de sincer o iubea fiu-său. Sigur c-o iubea. Era la fel ca toţi copiii ; puţin cam tulburat din pricina noutăţii şi... nu, nu egoist, ci voluntar. Copilul ei trebuia să-şi aibă bucuriile şi ambiţia lui pe lumea asta. Ea însăşi, prin propriul egoism şi prin dragostea nechibzuită pentru el, îl lipsise pînă acuma de drepturile şi de legiuitele lui plăceri.

Cunosc puţine lucruri mai impresionante decît această sfioasă înjosire şi umilire de sine a unei femei. Şi felul în care mărturiseşte că vinovata e ea, şi nu bărbatul ; şi cum îşi ia toată vina asupra ei ; şi cum caută, ca să zicem aşa, să primească ea pedeapsa pentru greşelile pe care nu le-a făptuit ; şi cum persevereză să-l apere pe adevăratul vinovat ! Şi tocmai cei care rănesc în vreun fel oarecare femeile sînt cei care primesc cele mai duioase dovezi de îngăduinţă din partea lor, căci bărbaţii aceştia

sînt fricoşi şi cruzi din fire şi se poartă întotdeauna rău cu cei care se smeresc în faţa lor.

Aşa că sărmana Amelia aştepta într-un fel de mută durere despărţirea de fiul ei şi petrecuse multe şi îndelungi ceasuri de singurătate făcînd fel de fel de pregătiri în vederea acestei clipe. George stătea lîngă mama lui, uitîndu-se fără cea mai mică strîngere de inimă cum îi orînduieşte lucrurile. Cîte lacrimi nu picaseră în cuferele lui, cîte pasaje din cărţile lui preaiubite nu fuseseră subliniate de ea; şi cîte jucării vechi, amintiri şi comori nu fuseseră puse în cuferele acelea şi cu cîtă dragoste şi grijă nu fuseseră ele împachetate, dar băiatul nu băgă în seamă nimic din toate acestea. Copilul continua să zîmbească, în timp ce mamei i se frîngea inima de durere. Cerule sfînt, cîtă milă nu-ţi face dragostea asta zadarnică a mamelor pentru copiii lor în Bîlciul deşertăciunilor!

Au trecut cîteva zile; şi marele eveniment al vieţii Ameliei s-a săvîrşit. Şi nici un înger salvator nu s-a arătat. Copilul a fost sacrificat şi adus drept prinos soartei; iar văduva rămase cu desăvîrşire singură.

Bineînţeles că băiatul vine adesea s-o vadă. Vine călare pe un ponei şi e urmat de un valet, spre desfătarea bătrînului bunic, Sedley, care merge, mîndru, alături de el de-a lungul străduţei. Amelia îl vede, dar Georgy nu mai e băiatul ei. Adevărul este că George umbla călare şi ca să-şi vadă foştii colegi de la şcoala aceea mică şi ca să se laude faţă de aceştia cu bogăţia şi strălucirea lui. În două zile numai, îşi însuşise un aer dispreţuitor, poruncitor şi plin de trufie. „E născut ca să comande, îşi spuse maică-sa, aşa cum fusese cîndva şi tatăl băiatului."

Vremea s-a făcut frumoasă. În zilele cînd Georgy nu vine s-o vadă, Amelia face o lungă plimbare prin

Londra, da, foarte lungă, pînă în Russell Square, şi stă pe piatra de lîngă grilajul grădinii din faţa casei domnului Osborne. E atît de plăcut şi de răcoare ! De aci poate privi în voie la ferestrele luminate ale salonului, iar pe la orele 9 vede cum se aprind luminările în camera de la etajul de sus, unde doarme Georgy. Amelia ştie tot. I-a spus chiar băiatul. Şi cu inima smerită, mama face o rugăciune, acolo în stradă, cînd luminile se sting, şi se duce apoi acasă, tăcută şi cu sufletul zgîrcit de durere. Cînd ajunge acasă, cade frîntă de oboseală. Poate că va dormi mai bine după plimbarea asta lungă ; şi va putea să-l viseze pe Georgy.

Într-o duminică se întîmplă să se ducă din nou în Russell Square, rămînînd la o oarecare depărtare de casa domnului Osborne — putea totuşi să o vadă şi de la distanţă — cînd toate clopotele începură să bată de sărbătoare şi cînd Georgy şi mătuşa lui ieşiră din casă îndreptîndu-se spre biserică ; un mic măturător ceru de pomană, şi valetul care ducea cărţile de rugăciuni căută să-l alunge ; dar Georgy se opri şi-i dădu cîţiva gologani. Dumnezeu să-l binecuvînteze pe băiat ! Emmy înconjură scuarul şi, ajungînd lîngă măturător, îşi dădu şi ea obolul. Toate clopotele sabatului băteau, şi ea îi urmări pînă ce ajunseră la biserica copiilor găsiţi, în care intră. Şi acolo se aşeză într-un loc de unde putea vedea capul băiatului, deasupra căruia se ridica placa funerară a tatălui. Sute de voci fragede de copii se înălţau către cer, cîntînd imnuri de slavă darnicului părinte ; iar sufletul micuţului George se înfioră de fericire la sunetul triumfătoarei psalmodii. Şi o bună bucată de timp mama nu-l mai putu vedea din pricina lacrimilor care-i împăianjeniseră ochii.

ÎN CARE SE ÎNFĂȚIȘEAZĂ O ȘARADĂ CARE-L POATE SAU NU-L POATE ÎNCURCA PE CITITOR

După apariția Rebeccăi la intimele și alesele serate ale lordului Steyne, pretențiile acestei stimabile doamne de a fi considerată femeie distinsă fură bine statornicite; și unele dintre cele mai înalte și mai nobile uși din metropolă îi fură numaidecît deschise, uși atît de nobile și de înalte, încît iubitul meu cititor, ca și scriitorul acestor rînduri zadarnic ar nădăjdui să i se deschidă. Fraților, să ne cutremurăm în fața acestor auguste portaluri. Eu mi le închipui păzite de feciori înarmați cu furci de argint strălucitor, gata să le înfigă în toți cei care nu au dreptul să calce pragul unei asemenea locuințe. Și se spune că bietul gazetar care stă în hol și-și însemnă numele înaltelor persoane care au acces la numitele ospețe moare nu după multă vreme. El nu poate supraviețui timp îndelungat luminii orbitoare a lumii alese. Lumina asta îl arde așa precum vederea lui Jupiter, cu toate însemnele puterii lui, o pierdu pe acea sărmană și nesocotită Semele [1], biet fluture de noapte îmbătat de lumină care s-a nimicit singur încumetîndu-se să zboare dincolo de atmosfera lui firească. Mitul ei ar trebui luat drept pildă de cei care locuiesc în Tyburn [2] și în Belgravia [3], povestea ei, și poate că și

[1] În mitologia greacă, iubita lui Zeus; a murit în clipa cînd Zeus i s-a arătat sub adevăratul lui chip.

[2] Cartier din Londra, în care aveau loc execuțiile începînd din secolul al XII-lea pînă în secolul al XVIII-lea.

[3] Cartier din Londra, în apropierea cartierului aristocratic West End.

povestea Rebeccăi. Ah, doamnelor! Întrebaţi-l pe cucernicul reverend Thurrifer dacă Belgravia nu-i asemenea unui vas zăngănitor de aramă, iar Tyburn, asemenea unui cimbal care te asurzeşte. Toate acestea sînt deşertăciuni. Căci chiar şi acestea vor trece, şi va veni o zi cînd (dar astea se vor întîmpla după moartea noastră, slavă Domnului!) de pe urma grădinilor din Hyde Park va fi rămas tot atît de puţin ca şi de pe urma vestitelor parcuri din împrejurimile Babylonului, iar Belgrave Square va fi tot atît de părăsit ca şi Baker Street, sau oraşul Tadmor [1] în pustiu.

Ştiţi oare, doamnelor, că marele Pitt a locuit în Baker Street? Şi ce n-ar fi dat bunicile voastre să fie poftite la seratele *lady*-ei Hester [2] din palatul acela acum dărăpănat?! Eu am mîncat o dată acolo, *moi, qui vous parle* [3]. Am populat încăperea cu spiritele marilor răposaţi. Şi cum stăteam acolo sorbindu-mi plin de cumpătare paharul de Bordeaux în tovărăşia cîtorva contemporani de-ai mei, spiritele celor plecaţi intrară şi îşi luară locurile în jurul întunecatei mese. Cîrmaciul care a înfruntat atîtea furtuni golea cupe uriaşe de Porto spiritual; umbra lui Dundas [4] nu lăsa în cupă nici urmă de vin; Addington [5] făcea într-una plecăciuni şi zîmbea înfricoşător şi se simţea grozav de bine cînd carafa făcea

---

[1] Denumirea de astăzi a Palmirei, oraş vestit în antichitate, din care s-au păstrat doar nişte ruine într-o oază din deşertul Siriei.

[2] *Lady Hester Stenhope* (1776—1839), nepoata lui William Pitt: a călătorit prin Orient, unde a devenit regina unui trib nomad.

[3] Eu, care vă vorbesc (fr.).

[4] *Henry Dundas, viconte de Melville* (1742—1811), om de stat englez.

[5] *Henry Addington, viconte de Sidmouth* (1757—1844), om de stat englez, prim-ministru în 1801.

fără zgomot ocolul mesei ; Scott [1], de sub sprîncenele lui stufoase, se încrunta văzînd că intrase în odaie o albină ; ochii lui Wilberforce [2] se înălţau spre tavan — aşa că nu părea să-şi dea seama cum de paharul îi ajungea la gură plin şi cobora gol — spre tavanul care chiar ieri se afla deasupra capetelor noastre şi pe care puternicii zilelor de odinioară l-au privit de atîtea ori. Casa se închiriază acum ca locuinţă mobilată. Da, *lady* Hester a locuit odinioară în Baker Street, iar acuma a adormit întru singurătate. Acolo o văzu Eothen [3], nu în Baker Street, ci în pustietatea cealaltă.

Totul e deşertăciune, asta e sigur ; dar cine nu va recunoaşte că şi el jinduie să guste puţin din ea ? Tare aş vrea să ştiu cărui om cu scaun la cap nu-i place friptura numai pe temeiul că e un lucru trecător ? Şi asta e tot deşertăciune ; dar eu urez oricărui cetăţean care citeşte rîndurile acestea să aibă în viaţa lui parte de-o porţie zdravănă de asemenea deşertăciune ; da, chiar dacă numărul cititorilor mei s-ar ridica la cinci sute de mii. Staţi jos, domnilor, şi înfruptaţi-vă după pofta inimii ; grasă, slabă, cu sos, cu hrean — cum vă place — nu faceţi economie. Şi încă un pahar de vin, Jones, băiete, şi să ne înveselim ca în zi de sărbătoare. Da, să ne ospătăm pe săturate din lucrurile acestea pieritoare şi să le fim, prin urmare, recunoscători. Şi, datorită Rebeccăi, să ne împărtăşim şi noi din aceste preaalese desfătări ; căci şi acestea, ca şi toate celelalte bucurii trecătoare, nu durează.

Rezultatul vizitei ei la lordul Steyne fu acela că excelenţa-sa prinţul de Peterwaradin găsi de cuviinţă

[1] *Walter Scott* (1771—1832), poet şi romancier englez.
[2] *William Wilberforce* (1759—1833), om de stat englez.
[3] Numele eroului cărţii *Eothen* sau *Zori de zi* de Kinglake, prieten cu Thackeray, în care autorul relatează călătoriile sale în Orient.

să-şi reînnoiască cunoştinţa cu colonelul Crawley, cînd cei doi bărbaţi se întîlniră a doua zi la club, şi s-o salute pînă la pămînt pe doamna Crawley văzînd-o în Hyde Park. Ea şi soţul ei fură numaidecît invitaţi la una din micile serate ale prinţului de la Levant House, reşedinţă ocupată pe vremea aceea de excelenţa-sa, în timpul vremelnicei absenţe din Anglia a nobilului ei proprietar. După masă, Rebecca cîntă în faţa unui foarte restrîns *comité* [1]. Marchizul de Steyne era şi el de faţă, supraveghind patern succesul protejatei sale.

La Levant House, Becky întîlni pe unul din cei mai distinşi *gentlemen* şi mai de seamă oameni de stat pe care i-a dat Europa, ducele de la Jabotière, pe vremea aceea ambasadorul regelui preacreştin [2] şi apoi ministru al respectivului monarh. Recunosc că mă umflu în pene de mîndrie cînd peniţa mea transcrie numele acestea auguste ; şi mă gîndesc în ce strălucită societate se învîrte scumpa mea Becky. Ea deveni un oaspete statornic al Ambasadei franceze, unde, fără prezenţa încîntătoarei *madame* Ravdonn Cravley, nici o serată nu era socotită cu adevărat reuşită.

Messieurs de Truffigny (din familia Périgord) şi Champignac, ataşaţi ai ambasadei şi unul şi altul, erau îndrăgostiţi la toartă de fermecătoarea şi frumoasa soţie a colonelului ; şi amîndoi pretindeau, potrivit obiceiului naţiei lor (căci cine-a întîlnit vreodată un francez plecat din Anglia care n-a lăsat înecate în deznădejde o jumătate de duzină de familii şi care n-a luat tot atîtea inimi în portofelul

[1] Adunări (fr.).
[2] Titulatură a regilor Franţei începînd din secolul al XV-lea.

său ? !), şi unul, şi altul, zic, pretindeau a fi *au mieux* [1] cu încîntătoarea *madame* Ravdonn.

Dar eu mă îndoiesc de exactitatea celor afirmate. Champignac era foarte prins de jocul de *écarté* şi făcea multe *parties* [2] cu colonelul, seara, în timp ce Becky cînta pentru lordul Steyne în camera de alături ; cît despre Truffigny, e bine cunoscut faptul că acesta nici măcar nu îndrăznea să treacă pe la „Clubul călătorilor", unde avea datorii pînă şi la chelneri, şi dacă n-ar fi avut posibilitatea să mănînce la ambasadă, onorabilul şi tînărul *gentleman* ar fi fost obligat să moară de foame. Mă îndoiesc, zic, ca Becky să fi ales pe vreunul din tinerii aceştia şi să-l fi copleşit cu deosebita ei atenţie. Alergau să-i facă felurite comisioane, îi cumpărau mănuşi şi flori, se îndatorau pînă peste cap să-i poată oferi loji la Operă şi căutau să-i facă pe plac într-o mie de feluri.

Ei vorbeau englezeşte cu o adorabilă simplicitate şi, spre statornica desfătare a lordului Steyne şi a Rebeccăi, aceasta avea obiceiul să-i imite, în faţă, cînd pe unul, cînd pe celălalt, şi să-i felicite pentru progresul realizat în învăţarea limbii engleze, cu o seriozitate care îi făcea întotdeauna nespusă plăcere marchizului, acest sarcastic şi bătrîn protector al ei. Truffigny îi dărui domnişoarei Briggs un şal, în nădejdea de-a o cîştiga de partea lui pe confidenta Rebeccăi, şi îi ceru să ia asupra ei remiterea unei scrisori, pe care naiva şi bătrîna domnişoară o înmînă persoanei căreia îi era adresată de faţă cu toată lumea şi al cărei conţinut înveseli peste măsură pe toţi cei care luară cunoştinţă de el. Chiar şi lordul Steyne o citi ; toţi, în afară de bunul Raw-

[1] În relaţii cît se poate de bune (fr.).
[2] Partide (fr.).

don, căruia nu era nevoie să i se spună absolut tot ce se petrecea în căsuţa lui din Mayfair.

Căsuţă în care, nu după multă vreme, Becky primi nu numai pe „cei mai bine" dintre străini (aşa cum se spune în jargonul nobilei şi admirabilei noastre societăţi), ci şi pe unii din cei mai de vază oameni din Anglia. Nu fac aluzie la cei mai virtuoşi sau la cei mai puţini virtuoşi, sau la cei mai inteligenţi, sau la cei mai proşti, sau la cei mai bogaţi, sau la cei mai de viţă, ci la „cei mai bine" — într-un cuvînt, oameni asupra cărora nu se discută — precum mărita şi preacucernica *lady* Fitz-Willis, care patrona la „Saint Almack" [1], mărita *lady* Slowbore, mărita *lady* Grizzel Macbeth (fostă *lady* G. Glowry, fiica lordului Grey of Glowry), şi altele asemenea lor. Cînd contesa de Fitz-Willis (înălţimea-sa se trage din familia Kingstreet, consultaţi *Dicţionarul Debrett şi Burke* [2]) primeşte în casa ei pe cineva, acel cineva este în cea mai mare siguranţă, căci despre acea persoană nu se mai discută absolut nimic. Nu că *lady* Fitz-Willis ar fi o femeie mai atrăgătoare decît altele, ea fiind, dimpotrivă, o fiinţă nesărată, în vîrstă de 57 de ani, nicidecum frumoasă, nici bogată, nici plăcută; dar toată lumea o socoate drept una din „persoanele cele mai bine". Iar cei care-i calcă pragul casei fac şi ei parte dintre „cei mai bine"; şi dintr-o străveche pică, pesemne, faţă de *lady* Steyne (a cărei coroană nobiliară înălţimea-sa, pe atunci tînăra Georgina Frederica, fiica favoritului prinţului de Wales, contele de Portansherry, o rîvnise odinioară), această onorată şi faimoasă arbitră a saloanelor din lumea mare căuta şi ea s-o cunoască pe doamna Rawdon Crawley; îi făcu cea mai distinsă reverenţă în adu-

[1] În sălile acestea se organizau distracţii şi conferinţe pentru nobilimea londoneză.

[2] Dicţionar genealogic al aristocraţiei engleze.

narea pe care aceasta o prezida ; şi nu numai că-şi îndemnă feciorul, pe *sir* Kitts (care îşi datora funcţia protecţiei lordului Steyne), să frecventeze casa doamnei Crawley, ci o invită chiar în propria ei casă şi i se adresă de două ori în timpul mesei, în văzul tuturor şi cu cea mai mare curtenie. Evenimentul acesta atît de important făcu chiar în seara aceea înconjurul Londrei. Iar tuturor celor care vorbeau vrute şi nevrute pe socoteala doamnei Crawley li se închise astfel gura. Wenham, jurist şi cunoscut om de spirit, mîna dreaptă a lordului Steyne, îi ridica osanale oriunde se ducea ; iar unii care şovăiseră pînă atunci îi ieşiră numaidecît în întîmpinare ; mărunţelul Tom Toady, care îl prevenise pe Southdown să nu frecventeze casa unei femei atît de deocheate, se ruga acuma cu cerul şi cu pămîntul să-i fie prezentat. Într-un cuvînt, Rebecca fu primită în lumea „celor mai bine". Ah, iubiţii mei cititori, ah, iubiţii mei fraţi, să n-o pizmuiţi înainte de vreme pe biata Becky — asemenea glorie se zice că e trecătoare. Şi de obicei se povesteşte că pînă şi în cercurile cele mai închise oamenii sînt la fel de nefericiţi ca şi sărmanul călător dinafara zonei ; iar Becky, care a pătruns în însăşi inima înaltei societăţi şi l-a văzut pe marele George al IV-lea în carne şi oase, a mărturisit mai tîrziu că şi acolo, de asemenea, toate sînt deşertăciuni.

Sîntem siliţi să trecem repede asupra acestei părţi a carierei sale. Aşa după cum eu nu pot reda misterele francmasoneriei [1], deşi am pătrunzătoarea idee

[1] *Francmasonerie (franc-maçon,* fr. — zidar liber) — curent etico-religios apărut în secolul al XVIII-lea în Anglia şi extins în alte ţări. În momentul de faţă, francmasoneria este una din cele mai reacţionare mişcări din lumea capitalistă, avînd cea mai mare extindere în S.U.A., unde se află şi centrul ei organizator.

că nu-i decît o mistificare, tot astfel un om neiniţiat nu poate lua asupra lui sarcina de-a descrie cu precizie înalta societate, şi lucrul cel mai potrivit este să-şi păstreze părerile, oricare ar fi ele, pentru sine.

În anii de mai tîrziu, Becky vorbea adesea despre perioada aceasta a vieţii ei, cînd se învîrtea în cercurile cele mai inaccesibile ale societăţii londoneze. Succesul o umplea de mîndrie, apoi prinse s-o plictisească. La început nici o ocupaţie nu i se păru mai plăcută decît aceea de a născoci şi de a-şi face rost (între noi fie vorba, această din urmă treabă cerea nu puţină bătaie de cap şi iscusinţă din partea unei persoane cu mijloace financiare atît de restrînse ca doamna Rawdon Crawley), de a-şi face rost, spuneam, de cele mai drăgălaşe rochii noi şi podoabe ; de a lua parte la dineuri de gală în tovărăşia unor persoane dintre cele mai distinse, şi după dineurile de gală, la reuniunile acelea elegante unde întîlnea tot lumea cu care abia stătuse la masă, pe care o întîlnise şi cu o seară mai înainte şi pe care avea s-o vadă şi în ziua următoare — tinerii perfect puşi la punct, cu cravate de toată frumuseţea, încălţăminte elegantă şi strălucitoare şi mănuşi albe, cei mai în vîrstă majestuoşi, cu înalte funcţii, dîndu-şi aere, curtenitori şi nesăraţi, domnişoarele blonde, sfioase, îmbrăcate în trandafiriu, mamele trufaşe, frumoase, somptuoase, solemne şi acoperite cu diamante. Ei vorbeau englezeşte, şi nu o franţuzească stricată, aşa cum obişnuiesc să vorbească în romane. Vorbeau despre saloanele celelalte, despre indivizi sau despre familii întregi, întocmai cum face şi Jones despre Smith. Cunoştinţele mai vechi ale Rebeccăi o urau şi o invidiau ; iar biata femeie se plictisea de moarte. „Grozav aş mai vrea să scap de oamenii ăştia", îşi zicea ea.

— Aş prefera să fiu mai curînd nevastă de pastor şi să dau lecţii la şcoala de duminică decît să fiu ceea ce sînt acuma ; sau nevastă de sergent-major, şi să mă vîntur de colo-colo cu trenul regimentului ; sau, oh, cît de minunat ar fi să fiu îmbrăcată în paiete şi pantaloni şi să dansez în faţa unei barăci la iarmaroc !

— Un rol care te-ar prinde de minune, spunea lordul Steyne izbucnind în rîs.

Ea obişnuia să împărtăşească înaltului personaj toate ale sale *cnnuis* [1] şi toate nedumeririle ei, fără nici un fel de înconjur, şi asta îl desfăta peste măsură.

— Rawdon ar fi un straşnic *écuyer* [2], sau maestru de ceremonii, cum îi spuneţi voi omului aceluia cu cizme largi şi în uniformă, care aleargă de jur împrejurul arenei plesnind din bici. E înalt, voinic şi cu o înfăţişare militărească. Ţin foarte bine minte, continuă Becky, gînditoare, că tatăl meu m-a luat odată să văd o reprezentaţie de asta la bîlciul din Brookgreen pe cînd eram copil ; şi cînd ne-am întors acasă, mi-am făcut o pereche de catalige şi am dansat în atelier de-au rămas toţi elevii muţi de uimire !

— Mi-ar fi plăcut să te fi putut vedea şi eu, răspunse lordul Steyne.

— Mi-ar plăcea să pot dansa aşa şi acuma, continuă Becky. Cum şi-ar mai holba ochii la mine *lady* Blinkey şi cum s-ar mai zgîi *lady* Grizzel Macbeth ! Pst, tăcere ! începe să cînte Pasta [3] !

Becky îşi impusese principiul de a se arăta întotdeauna curtenitoare faţă de artiştii profesionişti care luau parte la aceste aristocratice serate, cercetîndu-i în colţul în care aceştia se ţineau tăcuţi, dînd mîna cu ei şi zîmbindu-le în văzul tuturor, căci şi ea era o ar-

[1] Plictiseli (fr.).
[2] Maestru de călărie (fr.).
[3] *Giuditta Negri Pasta* (1798—1865), cîntăreaţă italiană.

tistă, după cum mărturisea, și după cum era și foarte adevărat ; dădea dovadă de atîta sinceritate și smerenie în felul în care își recunoștea originea, că pe unii îi scotea din sărite, pe alții îi dezarma sau îi desfăta, după cum era și omul. „Ce sînge rece are femeia asta, spunea cîte unul ; ce aere de independență își dă cînd ar trebui să stea liniștită în colțul ei și să fie recunoscătoare dacă-i adresează cineva cuvîntul !" „Ce ființă cinstită și binevoitoare !" zicea un altul. „Ce femeiușcă vicleană și ce secătură !" își dădea cu părerea un al treilea. Și foarte probabil că toată lumea avea dreptate ; dar Becky își vedea de treabă ; și se purta atît de fermecător cu artiștii profesioniști, încît ei își uitau chiar și de durerile lor de gît pentru a cînta la serate le Rebeccăi sau pentru a-i da lecții de canto în mod gratuit.

Da, pentru că dădea și ea serate în căsuța ei din Curzon Street. Zeci de trăsuri cu felinarele aprinse blocau strada, spre amărăciunea locatarilor de la numărul 200, care nu mai puteau închide ochii din pricina zgomotului ciocanului care bătea în poartă, și a celor de la numărul 202, care nu puteau dormi de invidie. Lacheii uriași care însoțeau echipajele, prea voluminoși ca să încapă în micul vestibul al Rebeccăi, luau cu asalt cîrciumile din vecinătate, de unde, cînd era nevoie de ei, servitorii veneau de-i chemau, luîndu-i din fața cănilor de bere. Zeci de domnișori eleganți din Londra se înghesuiau și se călcau pe picioare pe scările înguste ale acestei căsuțe, foarte înveseliți că se găsesc acolo ; și nenumărate fără de prihană și austere doamne din lumea mare luau loc în micul salon, ascultînd cîntărețiii de profesie, care cîntau după placul propriei lor inimi și cu atîta zel, de parcă ar fi vrut să spargă ferestrele. Iar a doua zi apărea printre mondenele *réunions* din

coloanele ziarului *Morning Post* un articol cu următorul cuprins :

„Ieri, colonelul şi doamna Crawley au oferit un dineu în locuinţa lor din Mayfair, la care au luat parte excelenţele lor prinţul şi prinţesa de Peterwaradin, excelenţa-sa Papoosh Pasha, ambasadorul Turciei (însoţit de Kibob Bey, dragomanul misiunii), marchizul de Steyne, contele de Southdown, *sir* Pitt şi *lady* Jane Crawley, domnul Wagg etc. După dineu, doamna Crawley a dat o serată la care au fost de faţă ducesa văduvă de Stilton, ducele de la Gruyère, marchiza de Cheshire, marchizul Alessandro Strachino, contele de Brie, baronul Schapzuger, cavalerul Tosti, contesa de Slingstone şi *lady* F. Macadam, generalul-maior şi *lady* G. Macbeth şi domnişoarele Macbeth ; vicontele Paddington, *sir* Horace Fogey, onorabilul Sands Bedwin, Bobbachy Bahawder“ şi un *etc.* pe care cititorul îl poate înlocui, după plăcere, cu o duzină de rînduri cu litere mici.

Şi în relaţiile ei cu lumea sus-pusă, scumpa noastră prietenă dădea dovadă de aceeaşi sinceritate care caracteriza şi raporturile ei cu cei de rang umil. Cu un anumit prilej, aflîndu-se într-o casă dintre cele mai simandicoase, Rebecca vorbea franţuzeşte (poate mai degrabă ostentativ) cu un celebru tenor al naţiunii respective, în timp ce *lady* Grizzel Macbeth se uita amenintător peste umăr la cei doi.

— Ce minunat vorbeşti dumneata franţuzeşte, spuse *lady* Grizzel, care se exprima în această limbă cu cel mai remarcabil accent de Edinburgh.

— De nevoie, răspunse cu smerenie Becky, lăsîndu-şi ochii în jos. Am predat-o la un pension, iar mama mea era franţuzoaică.

Lady Grizzel fu cucerită de atîta modestie şi se îmbună numaidecît faţă de micuţa femeie. Ea deplîngea fatalele tendinţe nivelatoare ale epocii, care per-

miteau tuturor claselor sociale să frecventeze înalta societate ; dar onorata doamnă recunoştea că Rebecca ştia cel puţin să se poarte şi îşi cunoştea prea bine lungul nasului. *Lady* Grizzel era o femeie foarte cumsecade ; bună cu cel sărman, cam prostuţă, dar plină de candoare şi deasupra oricărei bănuieli. Nu e vina înălţimii-sale că-şi închipuia despre sine că îţi este şi dumitale şi mie superioară. Poalele veşmintelor strămoşilor ei fuseseră sărutate veacuri de-a rîndul ! Se zice c-au trecut o mie de ani de cînd tartanele şefului familiei sale au fost venerate de către lorzii şi sfetnicii răposatului Duncan [1] cînd măritul străbun al clanului deveni regele Scoţiei.

Lady Steyne, după scena cu bucăţile de muzică religioasă de Mozart, se dădu şi ea bătută în faţa Rebeccăi ; şi poate că nu avea nici un fel de aversiune pentru ea. Doamnele mai tinere ale casei Gaunt fură de asemenea aduse la sentimente mai bune. O dată sau de două ori ele încercară să asmută lumea împotriva ei, dar nu izbutiră. Strălucitoarea *lady* Stunnington căută să-şi încrucişeze spada cu ea, dar trebui să se retragă cu coada între picioare, definitiv învinsă de micuţa şi cutezătoarea Becky. Cînd trecea uneori la atac, Becky se pricepea să-şi ia un aer de blîndă *ingénue*, sub care era şi mai primejdioasă. Cînd se găsea în asemenea dispoziţie, ea spunea lucrurile cele mai răutăcioase cu aerul cel mai simplu şi mai firesc, după care avea cea mai mare grijă să-şi ceară cu multă nevinovăţie iertare pentru boroboaţele ei, aşa încît toată lumea să-şi dea seama că ea era cea care le făcuse.

Domnul Wagg, celebrul om de spirit, aghiotant şi om de casă al lordului Steyne, fu însărcinat de către

[1] *Duncan I*, rege al Scoţiei între 1034—1040, asasinat de uzurpatorul Macbeth ; erou din drama shakespeareană cu acelaşi nume.

doamnele casei s-o înfunde pe biata Rebecca ; şi eroul nostru, uitîndu-se pe furiş la protectoarele lui şi făcîndu-le semn cu ochiul — ca şi cum ar fi spus : „Atenţie, acu-i, acu !", îşi începu într-o seară asaltul împotriva doamnei Crawley, care mînca liniştită, fără să bănuiască nimic. Micuţa doamnă, luată prin surprindere, dar gata totdeauna de luptă, îşi reveni într-o clipă, se apără şi răspunse cu o straşnică lovitură, care împurpură de ruşine faţa lui Wagg ; apoi, cu un zîmbet blajin pe faţă şi cu cel mai desăvîrşit calm, se reîntoarse la supa ei. Înaltul protector al lui Wagg, care îl îndopase la nenumărate dineuri şi îi împrumutase uneori şi mici sume de bani şi căruia Wagg îi datora locul din Parlament, ziarul şi alte cîteva fleacuri, în aruncă nefericitului om o privire atît de sălbatică, încît mai că-l făcu să intre sub masă şi să-i dea lacrimile. Cătă jalnic către lord, care nu-i adresă cuvîntul tot timpul mesei, apoi către doamne, care îl renegară şi ele. În cele din urmă, Rebeccăi i se făcu milă de el şi încercă să-l atragă în conversaţie. El nu mai fu poftit la masă timp de şase săptămîni; iar Fiche, omul de încredere al lordului, căruia Wagg, firește, îi făcu o nemaipomenită curte, primi instrucţiuni să-i spună că dacă va mai îndrăzni vreodată să mai săvîrşească vreo mojicie faţă de doamna Crawley, sau s-o ia drept ţinta glumelor lui stupide, lordul Steyne va încredinţa toate poliţele avocaţilor săi şi îl va executa fără milă. Wagg vărsă şiroaie de lacrimi în faţa lui Fiche şi-l imploră pe scumpul său prieten să pună un cuvînt bun pentru el. Compuse un poem în cinstea doamnei R. C., care apăru în numărul următor din *Harum-scarum*[1] *Magazine*, al cărui director era. Îi imploră bunăvoinţa la seratele la care o întîlnea. Făcu felurite temeneli şi îl linguşi cît putu pe Raw-

[1] Zăpăcit, învălmăşit (engl.).

don la club. După cîtva timp i se îngădui să se reîntoarcă la Gaunt House. Becky se arăta întotdeauna binevoitoare față de el, întotdeauna glumeață, niciodată mînioasă.

Vizirul și confidentul cel mai intim al înălțimii-sale (cu un scaun în Parlament și cu unul la masa marchizului Steyne), domnul Wenham, era mult mai prevăzător în comportarea, cît și în opiniile sale decît domnul Wagg. Oricît de mult ar fi fost el înclinat să-i urască pe parveniți (domnul Wenham era un vechi, neclintit și loial *tory*, al cărui părinte fusese mic negustor de cărbuni în nordul Angliei), acest aghiotant al marchizului nu arătă niciodată vreun fel de vrăjmășie noii favorite, ci o copleșea pe ascuns cu fel de fel de amabilități și cu o vicleană și respectuoasă curtenie, care, într-un fel, o stingherea pe Becky mult mai mult decît dușmănia fățișă a celorlalți.

Cum de-și făcea perechea Crawley rost de banii pe care îi cheltuia cu recepțiile la care era poftită toată protipendada londoneză era un mister care iscă multe discuții la vremea aceea și care adăuga probabil un condiment în plus acestor mici festivități. Unii afirmau că *sir* Pitt Crawley fixase fratelui său o frumoasă rentă. Dacă se hotărîse el la un asemenea lucru, asta înseamnă că influența Rebeccăi asupra baronetului trebuie să fi fost cu adevărat extraordinară, iar firea să i se fi schimbat nemaipomenit de mult pe măsură ce înainta în vîrstă. Alte cercuri își dădeau cu părerea că Becky avea obiceiul să perceapă anumite sume de bani de la toți prietenii bărbatului ei cînd ducîndu-se la unul, cu lacrimile în ochi, și spunîndu-i că i s-au scos lucrurile la mezat, cînd aruncîndu-se la picioarele altuia și declarînd că întreaga familie trebuie să intre la închisoarea datornicilor sau să se sinucidă dacă cutare sau cutare poliță nu-i plătită. Lordul Southdown, se șoptea, fusese înduplecat prin aseme-

nea scene patetice să scoată multe sute de lire. Tînărul Feltham din regimentul al ...-lea de dragoni (şi fiul proprietarului firmei „Tiler & Feltham", pălărieri şi furnizori de echipament militar), căruia perechea Crawley îi înlesnise intrarea în lumea bună, era şi el citat ca fiind una din victimile Rebeccăi în materie pecuniară. Lumea afirma că Rebecca primea bani de la feluriţi oameni din clasa mijlocie, sub pretextul de a le face rost de slujbe de mare importanţă prin oamenii din guvern pe care îi cunoştea bine. Dar cine mai ştie ce lucruri erau sau nu erau puse pe socoteala iubitei şi nevinovatei noastre prietene ? Sigur este că, dacă ea ar fi posedat toţi banii de care era învinovăţită că-i ceruse, împrumutase sau furase, ea i-ar fi putut capitaliza şi ar fi putut duce o viaţă cinstită pînă la sfîrşitul zilelor ei, pe cînd... dar asta înseamnă să anticipăm.

Adevărul este că prin economie şi printr-o bună gospodărire, prin chivernisirea banilor gheaţă şi prin foarte rara achitare a notelor de plată, oamenii pot izbuti, cel puţin pentru un timp, să ducă o viaţă fastuoasă cu mijloace extrem de reduse ; şi convingerea noastră este că multdiscutatele recepţii ale Rebeccăi, care nu erau la urma urmelor prea numeroase, o costau nimica toată pe respectiva doamnă, în afară de lumînările de ceară care-i iluminau încăperile. Stillbroock şi Queens's Crawley o aprovizionau cu vînat şi fructe din belşug. Pivniţele lordului Steyne erau la dispoziţia ei, şi vestitul bucătar al acestui eminent nobil prezida în bucătărioara ei, sau trimitea din ordinul lordului cele mai rare delicatese din cămările acestuia. Eu susţin sus şi tare că e foarte ruşinos lucru să vorbeşti de rău o făptură nevinovată, aşa cum o vorbea pe atunci lumea pe Becky, şi previn publicul să nu creadă nici a zecea parte din poveştile care se vînturau pe socoteala ei. Dacă fiecare cetăţean care

înoată în datorii pe care nu şi le poate plăti ar trebui să fie alungat din societate, dacă noi ar trebui să ne vîrîm nasul în viaţa personală a fiecăruia, ţinînd socoteala fiecărui gologan care-i intră în pungă, şi apoi să-i întoarcem spatele din pricină că nu sîntem de acord cu felul în care se chiverniseşte, ei bine, ce pustiu înspăimîntător şi ce locuinţă de neîndurat ar deveni Bîlciul deşertăciunilor ! În acest caz, mîna fiecărui om s-ar ridica împotriva vecinului şi s-ar pune capăt tuturor binefacerilor civilizaţiei. Ne-am certa, ne-am bîrfi, ne-am ocoli unul pe celălalt. Casele ni s-ar preface în caverne ; iar noi am umbla în zdrenţe pentru că nu ne-ar mai păsa de nimeni. Chiriile s-ar prăbuşi. Nimeni n-ar mai da vreo serată. Toţi negustorii din oraş ar ajunge la faliment. Vinul, lumînările de ceară, alimentele, rujul, rochiile cu crinolină, diamantele, perucile, bibelourile „Louis Quatorze" şi porţelanurile vechi de China, caii pentru plimbările din parc şi minunatele echipaje de lux, toate plăcerile vieţii, zic, s-ar duce dracului dacă oamenii ar acţiona potrivit principiilor lor idioate şi i-ar ocoli pe toţi cei pe care nu-i găsesc pe gustul lor şi îi vorbesc de rău. Pe cînd aşa, printr-un neînsemnat act de caritate şi de îngăduinţă reciprocă, lucrurile sînt în aşa fel ticluite, încît să se săvîrşească într-un mod cît se poate de plăcut ; putem vorbi pe oricine de rău, şi încă după pofta inimii, socotindu-l drept cel mai mare pungaş nepedepsit încă, dar înseamnă oare asta că vrem să-l vedem spînzurat cu tot dinadinsul ? Bineînţeles că nu. Îi strîngem mîna cînd îl întîlnim. Şi dacă are un bucătar priceput, noi îl iertăm şi ne ducem să ne îndopăm la masa lui ; şi aşteptăm să facă şi el acelaşi lucru. Şi în felul acesta comerţul înfloreşte, civilizaţia merge înainte ; se statornicesc relaţii paşnice ; şi în fiecare săptămînă doamnele reclamă alte şi alte rochii pentru recepţiile lor ; şi recolta de

vin de acum un an a lui Lafitte va răsplăti din plin pe vrednicul proprietar care a sădit via.

Perioada la care se referă rîndurile acestea, deşi pe tron era marele George, iar doamnele purtau *gigots* [1] şi în păr piepteni uriaşi, asemenea unor lopeţi, din carapace de broască-ţestoasă, în locul mînecilor simple şi al fermecătoarelor ghirlande astăzi la modă, apucăturile celor din lumea mare nu erau, cred eu, temeinic deosebite de cele de azi ; iar petrecerile lor, destul de asemănătoare. Nouă, celor dinafară, care zărim doar peste umerii poliţiştilor tulburătoarele frumuseţi care intră la curte sau în castel, ele ni se par nişte fiinţe de o strălucire suprafirească, ca şi cum ar fi în stăpînirea unei fericiri desăvîrşite, pe care noi n-o putem atinge. Şi numai pentru mîngîierea unora din fiinţele acestea nemulţumite povestim noi luptele Rebeccăi, şi izbînzile, şi dezamăgirile, din care şi-a avut şi ea partea ei, aşa cum se întîmplă cu toate persoanele alese.

În vremea aceea, plăcuta distracţie de a juca şarade fusese proaspăt adusă şi la noi din Franţa ; şi ajunsese foarte la modă şi în ţara noastră, îngăduind foarte multor femei frumoase să-şi arate farmecele, iar micului număr de femei inteligente să-şi dea pe faţă spiritul. Lordul Steyne fu îndemnat de Becky, care găsea pesemne că e înzestrată cu amîndouă calităţile mai sus pomenite, să dea o petrecere la Gaunt House, care să cuprindă şi cîteva din aceste mici drame, şi trebuie să cerem îngăduinţa de a-l introduce pe cititor în această strălucită *réunion*, urîndu-i un bun venit melancolic însă, căci va fi printre cele din urmă petreceri din lumea mare la care vom avea norocul să-l însoţim.

[1] Mînecă bufantă (fr.).

O parte din acea splendidă încăpere, galeria de pictură de la Gaunt House, fu amenajată ca teatru, unde urma să se reprezinte şarada. Tot aşa se procedase şi pe vremea domniei regelui George al III-lea [1]; se mai poate încă vedea acolo un tablou al marchizului de Gaunt, cu părul pudrat şi legat c-o panglică trandafirie, după moda romană, cum se zicea, în rolul lui Cato din tragedia cu acelaşi nume a domnului Addison [2], jucată în faţa alteţelor-lor regale prinţul de Wales, episcopul de Osnaburgh şi prinţul William Henry, pe vremea aceea copii, ca şi actorul. Unul sau două din vechile decoruri fură date jos din pod, unde zăceau de atunci, şi lustruite din nou, pentru serbările de acuma.

Organizatorul spectacolului era tînărul Bedwin Sands, un *dandy* elegant pe atunci şi proaspăt întors dintr-o călătorie în Orient. Un călător venit din Orient însemna ceva în vremea aceea, şi cutezătorul Bedwin, care publicase un volum *in quarto* şi petrecuse cîteva luni sub corturi în deşert, era un personaj nu lipsit de însemnătate. În volum erau şi cîteva desene care-l prezentau pe Sands însuşi, în felurite costume orientale; el călătorise însoţit de un slujitor negru, cît se poate de hîd la înfăţişare. întocmai ca un alt Brian de Bois Guilbert [3]. Bedwin, costumele şi omul lui negru fură salutaţi la Gaunt House ca nişte achiziţii cît se poate de preţioase.

Spectacolul începu cu prima şaradă. Un ofiţer turc, cu un imens mănunchi de pene (se presupunea că mai existau încă ieniceri, iar fesul încă nu înlocuise vechiul şi majestuosul turban al drept-credincioşilor), stătea culcat pe un divan, lăsînd să se

[1] Rege al Angliei (1760—1820).

[2] *Joseph Addison* (1672—1719), scriitor englez, satirist; face parte din aripa moderată a iluminismului.

[3] Erou din romanul lui Walter Scott, *Ivanhoe*.

creadă că fumează din narghilea, în care însă, din consideraţie pentru doamne, nu fusese ingăduit să se pună decît o pastilă frumos mirositoare. Demnitarul turc căsca şi dădea foarte vădite semne de plictiseală şi lenevie. Deodată bătu din palme, şi iată-l apărînd pe Mesrour nubianul, cu braţele goale, încărcat de brăţări, iatagane şi alte podoabe orientale — slab, înalt şi groaznic la înfăţişare. El face o temenea adîncă în faţa măritului agă.

Un fior de spaimă şi de plăcere străbate adunarea. Doamnele şoptesc între ele. Sclavul negru fusese dăruit lui Bedwin Sands de un paşă egiptean în schimbul a trei duzini de sticle de Maraschino. Paşă care cususe în saci tot atîtea odalisce pe care le azvîrlise apoi în Nil.

„Porunceşte negustorului de sclave să intre", grăieşte voluptuosul turc, făcînd semn cu mîna. Mesrour îl conduce pe negustorul de sclave în faţa stăpînului ; acesta aduce cu sine o femeie voalată. Negustorul dă voalul la o parte. În încăpere izbueneşte un ropot de aplauze. E doamna Winkworth (una din fostele domnişoare Absolom), cu un păr şi nişte ochi de toată frumuseţea. Poartă un fastuos costum oriental ; în părul ei negru sînt împletite şiraguri de nestemate ; veşmîntul îi e acoperit cu piaştri de aur. Groaznicul mahomedan se arată şi el încîntat de frumuseţea ei. Femeia cade în genunchi şi îl roagă cu lacrimi în ochi s-o înapoieze munţilor în care s-a născut şi unde iubitul ei circazian plînge şi acuma lipsa Zuleicăi lui. Dar nici o rugăminte nu pare să-l mişte pe hainul Hassan. El izbucneşte în rîs la ideea mirelui circazian. Zuleica îşi acoperă faţa cu mîinile şi se prăbuşeşte într-o atitudine de nemărginită deznădejde. Norocul pare s-o fi părăsit cu totul, cînd... cînd apare deodată Kislar-aga.

Kislar-aga a venit cu o scrisoare de la sultan. Hassan o ia şi-şi duce la frunte temutul firman. O teamă îngrozitoare îl cuprinde, în timp ce pe faţa negrului (tot Mesrour e, dar în alt costum) se ivesc semnele unei înspăimîntătoare bucurii. „Îndurare, îndurare!" strigă paşa, în timp ce Kislar-aga, rînjind înfiorător, scoate şireangul. Cortina cade tocmai în clipa în care e gata să facă uz de această teribilă armă. Hassan, din spatele cortinei, strigă: „Primele două silabe", iar doamna Rawdon Crawley, care va juca şi ea în şarada următoare, vine s-o felicite pe doamna Winkworth pentru neîntrecutul gust şi frumuseţea costumului ei.

Urmează partea a doua a şaradei. E tot o scenă orientală. Hassan, purtînd alt costum, stă lîngă Zuleica; ei sînt de astă dată foarte buni prieteni. Kislar-aga s-a transformat într-un paşnic sclav negru. Soarele se ridică deasupra deşertului, iar turcii îşi întorc capetele spre răsărit şi-şi prosternă frunţile în nisip. Şi cum nu s-a găsit la îndemînă nici un dromader, orchestra cîntă în glumă *Sosesc cămilele*. Pe scenă se iveşte un cap enorm de egiptean. E un cap muzical, şi, spre surpriza călătorului oriental, el cîntă o melodie comică, opera domnului Wagg. Călătorii din Orient ies de pe scenă dansînd, asemeni lui Papageno şi a regelui maur din *Flautul fermecat*[1]. „Ultimele două silabe", strigă capul de egiptean.

Începe ultimul act. De data asta ne aflăm într-un cort grecesc. Un om înalt şi robust se odihneşte acolo, în culcuşul lui. Deasupra patului şi-a agăţat coiful şi scutul. Căci acum nu mai are nevoie de ele. Troia e la pămînt. Ifigenia — ucisă. Casandra[2] —

[1] Operă de Mozart, cu aceleaşi personaje ca în şaradă.

[2] Fiica regelui Priam al Troiei, iubita zeului Apolo, care a înzestrat-o cu darul profeţiei şi apoi, ca pedeapsă pentru faptul de a nu-şi fi ţinut făgăduiala pe care i-o făcuse, a hotărît ca oamenii să nu creadă profeţiile ei.

prizonieră în încăperile dinspre exteriorul palatului. Regele oamenilor (e colonelul Crawley, care, de fapt, n-a auzit niciodată de distrugerea Troii sau de captivitatea Casandrei), acest *anax andrôn* [1] doarme în camera lui din Argos. O lampă proiectează pe perete umbra uraşă şi tremurătoare a războinicului adormit, în lumina ei strălucesc sabia şi scutul troian. Orchestra cîntă melodia aceea cutremurătoare din *Don Juan*, înainte de-a apărea statuia. [2]

Egist [3] se furişează în încăpere. Al cui e însă chipul înfiorător dindărătul perdelei ce cată funest în spatele lui ? Egist ridică pumnalul să-l lovească pe cel cufundat în somn, care se răsuceşte în pat, dezgolindu-şi pieptul lui larg ca pentru a-l oferi loviturii. Dar nu-l poate lovi pe nobilul căpitan care doarme. Clytemnestra [4] se strecoară cu repeziciune în încăpere, asemenea unei năluci — braţele-i sînt goale şi albe, părul-i întunecat i se revarsă pe umeri, faţa-i e palidă ca moartea, iar ochii ei sînt mistuiţi de-o flacără atît de sinistră, încît toată lumea se cutremură privind-o.

Un fior străbate sala : „Dumnezeule ! şopteşte cineva. E doamna Rawdon Crawley !"

Plină de dispreţ, ea smulge pumnalul din mîna lui Egist şi porneşte spre pat. Îi vezi pumnalul strălucind deasupra capului în lumina lămpii şi... şi lampa

[1] Bărbat (gr.).

[2] Arie din opera *Don Juan* de Mozart, inspirată din cunoscuta legendă cu acelaşi nume : Don Juan l-a ucis pe comandorul Ulloa, după ce-i răpise fiica. Călugării franciscani îl atrag în mănăstirea lor şi-l ucid la rîndul lor, răspîndind zvonul că a fost înghiţit şi mînat în infern de statuia comandorului, aflată pe mormîntul acestuia.

[3], [4] Personaje din tragedia *Agamemnon* de Eschil. Regele Agamemnon din Argos a fost ucis de soţia sa, Clytemnestra, şi de iubitul acesteia, Egist.

se stinge, un geamăt, şi totul se cufundă în întuneric.

Întunericul şi scena ce se desfăşurase zguduiră puternic asistenţa. Rebecca îşi jucase rolul atît de desăvîrşit şi cu atîta teribilă naturaleţe, încît toţi spectatorii rămaseră muţi cîtva timp, pînă cînd, ca într-o explozie, toate lămpile fură aprinse din nou, şi lumea începu să aplaude cu frenezie : „Bravo ! bravo !" Vocea stridentă a bătrînului Steyne se auzi bubuind peste toate celelalte. „La naiba, spuse el printre dinţi, ar fi fost în stare să ucidă cu adevărat !" Actorii fură chemaţi la rampă, şi încăperea răsună de strigătele : „Regizorul ! Clytemnestra !" *Agamemnon* [1] nu putu fi convins să se arate în tunica lui clasică, ci rămase între culise cu Egist şi cu actorii celorlalte mici piese. Domnul Bedwin Sands le ţinea de mînă pe Zuleica şi pe Clytemnestra. Un înalt personaj din asistenţă stărui să fie prezentat fermecătoarei Clytemnestra. „Să-i înfigă pumnalul în piept şi să se mărite cu altul, hai ?" fu observaţia foarte binevenită a alteţei-sale regale.

„Doamna Rawdon Crawley a fost desăvîrşită în rolul de ucigaşă", zise lordul Steyne. Becky izbucni în rîs : şi plină de voioşie şi privind cu îndrăzneală, ea făcu cea mai drăgălaşă reverenţă ce s-a văzut vreodată.

Servitorii intrară cu tăvi încărcate cu bunătăţi şi răcoritoare, iar actorii dispărură să se pregătească pentru cea de a doua şaradă.

Cele trei silabe ale acestei şarade trebuiau redate în pantomimă, iar reprezentaţia se desfăşură după cum urmează.

---

[1] Cheia primei şarade : *Agamemnon*. 1. *Aga* (Kislar-aga). 2. *Memnon* (după o veche legendă, capul statuii regelui Memnon din Etiopia scotea sunete melodioase cînd răsărea soarele).

Prima silabă. Colonelul Rawdon Crawley, cavaler al Ordinului „Bath", cu pălărie şi cîrjă, înfăşurat în manta şi cu un felinar împrumutat de la grajduri, străbate scena strigînd, ca şi cum ar anunţa locuitorilor ora. Prin fereastra joasă se văd doi negustori ambulanţi jucînd fără doar şi poate pichet şi căscînd într-una. În încăpere intră rîndaşul (onorabilul G. Ringwood), rol pe care tînărul *gentleman* îl interpretează în mod desăvîrşit, şi-i ajută să-şi scoată umila lor îmbrăcăminte ; dintr-o dată apare şi slujnica (foarte onorabilul lord Southdown), cu o ploscă cu apă fierbinte şi două sfeşnice. Se urcă în camera de sus, să încălzească patul, şi mînuieşte plosca întocmai ca pe-o armă cu care se apără de atenţiile vînzătorilor ambulanţi. Apoi slujnica părăseşte încăperea. Negustorii îşi pun scufiile de noapte şi închid obloanele. Rîndaşul iese şi trage zăvorul uşii de la catul de jos. Îl auzi apoi zăvorînd şi legînd cu lanţul uşa din interior. Toate luminile se sting. Muzica cîntă *Dormez, dormez, chers Amours* [1]. O voce dindărătul cortinei strigă : „Prima silabă".

A doua silabă. Lămpile sînt aprinse pe neaşteptate. Orchestra cîntă vechea arie din *Jean de Paris* [2] : *„Ah, quel plaisir d' être en voyage"* [3]. Acelaşi decor. Între primul şi al doilea cat al casei reprezentate pe scenă se poate vedea o firmă pe care sînt zugrăvite armele familiei Steyne. Toată casa răsună de clinchetul clopoţeilor. În încăperea de jos se vede un om cu o foaie mare de hîrtie în mînă, pe care i-o prezintă unui al doilea, care strînge din pumni, ameninţă şi răcneşte că asta e monstruos. „Rîndaş, adu-mi cabrioleta !" strigă un altul în pragul uşii. El mîngîie camerista

[1] Dormiţi, dormiţi, dragi iubite (fr.)
[2] Operă comică de *François Adrien Boieldieu* (1775—1834), compozitor francez.
[3] Ah, ce plăcere e să călătoreşti (fr.).

(foarte onorabilul lord Southdown) pe sub bărbie. Plecarea lui pare s-o întristeze, precum o întristase şi pe Calypso [1] plecarea celuilalt faimos călător, Ulise. Rîndaşul (onorabilul G. Ringwood) trece cu o cutie de lemn, doldora de văsărie argintată, strigînd „ulcioare" cu un umor desăvîrşit şi cu atîta naturaleţe, încît întreaga asistenţă aplaudă şi i se aruncă un buchet de flori. Plici, plici, plici, se aude zgomotul bicelor. Hangiul, slujnica, ospătarul se reped la uşă : dar tocmai cînd soseşte un client de seamă, se lasă cortina, şi invizibilul regizor al piesei strigă : „A doua silabă".

„Cred că trebuie să fie „Hotelul", îşi dă cu părerea căpitanul Grigg din Regimentul de gardă călare ; toată lumea izbucneşte în rîs în faţa perspicacităţii căpitanului. Nu e prea departe de adevăr.

În timp ce se fac pregătiri pentru a treia silabă, orchestra începe un potpuriu nautic — *Toţi pe Dunc. Încetează, crivăţule aspru, Rule Britannia* [2], *În Golfu! Biscaya, vai!* Urmează să aibă loc un eveniment maritim. În timp ce se trage cortina, se aude sunînd un clopoţel. „Acuma, fraţilor, către ţărm!" exclamă cineva. Oamenii îşi iau rămas bun unul de la altul. Ei arată cu mîna neliniştiţi, ca şi cum ar cerceta norii, reprezentaţi printr-o pînză întunecată, şi dau din cap în semn de îngrijorare. *Lady* Squeams (onorabilul lord Southdown), cu micuţul ei cîine de salon, cu valizele, săculeţele de călătorie şi cu soţul ei stau jos şi se ţin de nişte frînghii. E fără îndoială vorba de o corabie.

---

[1] *In Odiseea*, nimfă din insula Ogygea, care, îndrăgostindu-se de Ulisse, îl reţine timp de zece ani.

[2] *Stăpîneşte Britania* — imn englez, compus de Thomas Augustine Arne, (1710—1778), pentru a comemora urcarea pe tron a regelui George I al Angliei (1714—1727).

Căpitanul (colonelul Crawley, cavaler al Ordinului „Bath"), poartă bicorn şi are un telescop, intră, îndesîndu-şi pălăria pe cap cu mîinile, şi priveşte împrejur ; pulpanele mantalei îi flutură în toate părţile, de parcă ar fi bătute de vînt. Cînd ia mîna de pe pălărie ca să poată privi prin telescop, pălăria îi zboară de pe cap, în aplauzele puternice ale publicului. Vîntul suflă cu putere. Muzica creşte şi şuieră din ce în ce mai tare ; marinarii străbat scena clătinîndu-se, ca şi cum vaporul ar fi zgîlţîit cu putere. *Steward*-ul (onorabilul G. Ringwood) trece şi el abia ţinîndu-se pe picioare, ducînd şase lighene. Pune repede unul lîngă lordul Squeams ; *lady* Squeams, după ce-şi ciupeşte căţelul, care începe să urle jalnic, îşi duce batista la nas şi se repede ca şi cum ar vrea să intre în cabină. Muzica creşte în intensitate ca pentru a exprima culmea uraganului, şi cu asta se termină şi silaba a treia. [1]

Exista pe atunci o mică scenă de balet, *Le rossignol* [2], în care Montessu şi Noblet culeseseră numai lauri, scenă pe care domnul Wagg, fiind foarte priceput în lucruri de felul acesta, o împămînteni pe scena engleză sub forma unei opere, ticluindu-i el singur versurile, după plăcutele melodii ale baletului. Artiştii purtau vechi costume franţuzeşti, şi micul lord Southdown apăru minunat îmbrăcat, deghizat sub înfăţişarea unei bătrîne care şchioapătă tot timpul pe scenă, purtînd un toiag fără cusur.

Din spatele scenei se aude o minunată melodie, al cărui murmur se rostogoleşte dintr-o drăgălaşă căsuţă de carton acoperită cu trandafiri agăţători. „Filomela, Filomela !" strigă bătrîna, şi Filomela iese.

---

[1] Cheia celei de a doua şarade : *Nightingale (privighetoare) (engl.).* 1. *Night* (noapte). 2. *Inn* (hotel, han). 3. *Gale* (furtună) (engl.).

[2] *Privighetoarea* (fr.).

Un ropot de aplauze — e doamna Rawdon Crawley, cu perucă pudrată şi aluniţă pe obraz, cea mai *ravissante*[1] mică marchiză din lume.

Ea intră pe scenă rîzînd, fredonînd şi sărind de colo-colo, cu toată nevinovăţia unei tinere actriţe, apoi face o reverenţă. Bătrîna spune: „Ei bine, copila mea, tu rîzi şi cînţi toată vremea", la care ea răspunde cu:

O ROZĂ PE BALCON

O rază pe balcon în zori odaia mi-o încîntă.
În iarnă vrej cu spini era, boboc în primăvară.
Mă-ntrebi de ce-a-nflorit acum, cu boarea ei cea rară?
Răspunsul e că-i soare cald şi păsările cîntă!

Privighetori, al căror tril frunzişul îl străpunge,
Tăceau cînd ramurile seci de vînt scrîşneau ciocnite.
Şi, mamă, de mă-ntrebi de ce să cînt nu-mi mai ajunge
Întreaga zi, e că-i senin şi-s crengile-nverzite!

De-aceea toate-s, mamă, vii. Prind păsările ghiers,
Şi spinii gălbejiţi pot da bobocilor culoare.
În pieptul meu e cer senin, şi el se face vers,
Şi de-asta cînt şi prind bujori pe-obraz: că-n mine-i soare!

În răstimpul pauzelor dintre strofele cîntecului, binevoitorul personaj căruia cîntăreaţa îi spunea „mamă" şi ale cărui uriaşe favorite îi apăreau de sub scufă părea foarte nerăbdător să-şi dea pe faţă dragostea lui maternă, îmbrăţişînd-o pe nevinovata făptură care juca rolul fiicei. Fiecare mîngîiere era întîmpinată de înţelegătorul auditoriu cu prelungi hohote de rîs. La sfîrşitul cîntecului (în timp ce orches-

[1] Fermecătoare (fr.).

tra executa o simfonie imitînd ciripitul tot atîtor păsări), toată asistenţa ceru, în unanimitate, un *encore* [1] ; şi aplauze şi nenumărate buchete de flori plouau peste privighetoarea serii. Vocea lordului Steyne era cea mai puternică şi mai entuziastă dintre toate. Becky, privighetoarea, luă florile pe care i le aruncase el şi le strînse la inimă cu gestul unei actriţe desăvîrşite. Lordul era în culmea freneziei. Iar entuziasmul musafirilor era în mare armonie cu al său. Unde era frumuseţea din raiul lui Mahomed, huria [2] aceea cu ochii negri, a cărei apariţie, în prima şaradă, desfătase într-atîta asistenţa ? Era de două ori mai frumoasă decît Becky, dar strălucirea acesteia din urmă o eclipsase cu totul. Toate sufragiile erau pentru ea. Stephens, Caradori [3], Ronzi de Begnis — lumea o asemăna cînd cu una, cînd cu cealaltă, şi erau cu toţii de acord, şi pe bună dreptate, foarte probabil, că dacă ar fi fost actriţă, nici una din camaradele ei de scenă n-ar fi întrecut-o. Atinsese punctul culminant : vocea i se înălţa în triluri de strălucitoare limpezime deasupra furtunii de aplauze şi urca atît de sus şi de vesel ca înşişi laurii pe care-i cucerea în acea seară. După divertismentele acestea dramatice, urmă un bal, şi toată lumea se înghesuia în jurul Rebeccăi, marele punct de atracţie al serii. Alteţa regală daclară, jurîndu-se, că era o fiinţă desăvîrşită şi stătu multă vreme de vorbă cu ea. Sufletul micuţei Becky se umflă de mîndrie şi de plăcere în faţa atîtor omagii : şi vedea în viitor avere, faimă, rang. Lordul Steyne era sclavul ei, se ţinea tot timpul după ea si abia dacă

[1] Bis (fr.).
[2] Fecioară mahomedană.
[3] *Alain Caradori* (1800—1865), cîntăreaţă de origine italiană, mult apreciată în Anglia.

mai vorbi şi cu altcineva din sală, şi o copleşi cu tot soiul de atenţii şi complimente. Rebecca apăru tot în costumul de marchiză şi dansă un menuet cu *monsieur* de Truffigny, ataşatul domnului duce de la Jabotière ; iar ducele, care păstra toate tradiţiile vechii curţi, spuse că *madame* Crawley era demnă de-a fi fost eleva lui Vestris [1] sau de-a fi figurat la curtea din Versailles. Numai un sentiment al demnităţii, guta şi cel mai sever simţ al datoriei şi al sacrificiului de sine împiedicau pe excelenţa-sa să danseze cu Rebecca ; şi declară în public că o doamnă care ştia să vorbească şi să danseze ca doamna Rawdon era vrednică de-a îndeplini funcţia de ambasadoare la oricare curte din Europa. El se mîngîie numai cînd află că, din naştere, doamna Crawley era pe jumătate franţuzoaică. „Numai o compatriotă, îşi dădu excelenţa-sa cu părerea, putea executa cu atîta artă dansul acesta majestuos !"

Apoi ea dansă un vals cu maiorul de Klingenspohr, vărul şi ataşatul prinţului de Peterwaradin. Iar prinţul, fermecat şi avînd mai puţină *retenue* [2] decît colegul său, diplomatul francez, stărui să facă şi el un tur cu încîntătoarea făptură şi se învîrti în jurul sălii de bal cu ea, scînteind cu toate diamantele de la carîmbii cizmelor sale şi de pe jacheta-i de husar, pînă ce înălţimea-sa îşi pierdu răsuflarea, şi pe bună dreptate. Lui Papoosh Pasha însuşi i-ar fi plăcut să danseze cu Rebecca dacă acest fel de distracţie ar fi intrat în obiceiurile ţării sale. Toată lumea făcuse cerc în jurul ei şi o aplauda cu atîta frenezie, de parcă ar fi fost Noblet sau Taglioni [3] în persoană. Toţi erau în

[1] *Gaetan-Balthazar Vestris* (1729—1808) şi *Marie-Jean-Augustin Vestris* (1760—1842), cunoscuţi dansatori francezi, de origine italiană.

[2] Stăpînire de sine (fr.).

[3] Marie-Sophie Taglioni (1804—1884), dansatoare vestită.

extaz ; şi Becky de asemenea, puteţi fi siguri de asta. Ea trecu pe lîngă *lady* Stunnington privind-o plină de dispreţ. Luă un aer protector faţă de *lady* Gaunt, ca şi faţă de uluita şi nespus de umilita sa cumnată, *lady* Jane, călcînd în picioare toate farmecele rivalelor ei. Cît despre biata doamnă Winkworth, cu părul ei lung şi cu ochii ei negri, care stîrnise atîta vîlvă la începutul serii, unde era acuma ? Era scoasă din luptă. Putea să-şi smulgă părul lung şi să verse şiroaie de lacrimi ; nu se găsea însă nimeni care s-o bage în seamă sau s-o căineze pentru înfrîngerea suferită.

Cel mai mare succes îl repurtă Becky cu prilejul supeului. Fu aşezată la marea masă de gală împreună cu alteţa-sa regală, înaltul personaj pomenit mai înainte, şi cu restul oaspeţilor mai de seamă. Fu servită în veselă de aur. Şi dacă ar fi dorit, ar fi putut avea şi perle amestecate în cupa ei de şampanie, ca o a doua Cleopatra ; iar potentatul de Peterwaradin i-ar fi dat jumătate din nestematele de pe jacheta lui în schimbul unei priviri binevoitoare din ochii ei scînteietori. Jabotière îşi înştiinţă pînă şi guvernul de existenţa Rebeccăi. Doamnele de la celelalte mese, care supau numai în vase de argint şi băgaseră de seamă statornica atenţie a lordului Steyne faţă de ea, protestau împotriva acestei patimi ridicole şi monstruoase a lordului, care constituia o insultă grosolană faţă de doamnele de rang. Dacă sarcasmul ar fi putut ucide, *lady* Stunnington ar fi culcat-o pe Rebecca la pămînt dintr-o singură lovitură.

Rawdon Crawley era înspăimîntat de atîtea triumfuri. Părea că izbînzile astea îl separă oarecum de Rebecca mai mult ca oricînd. El se gîndi, cu un sentiment foarte asemănător durerii, cît de nemăsurat de superioară îi era.

Cînd sună ceasul plecării, o mulțime de tineri o conduseră la trăsură, după care cei de afară strigau să fie trasă la scară, strigătul acesta fiind dus mai departe de oamenii care purtau torțele și care staționau dincolo de înaltele porți ale casei Gaunt ; aceștia se ploconeau înaintea fiecărei persoane care ieșea pe poartă, exprimîndu-și nădejdea că respectivul înalt oaspete a petrecut de minune la nobila serată.

Trăsura doamnei Rawdon Crawley, venind la poartă după cuvenita strigare, intră în trap în curtea iluminată ca ziua și trase la peron. Rawdon ajută soției sale să se urce în trăsura care staționa. După care domnul Wenham îi propuse să meargă pe jos pînă acasă, și-i oferi colonelului o țigară de foi.

Ei își aprinseră țigările la făclia unuia din nenumărații servitori ce stăteau afară cu torțe, și Rawdon porni cu prietenul său Wenham. Din mulțime se desprinseră numaidecît doi indivizi și se luară pe urma celor doi *gentlemen ;* și după ce făcuseră cîțiva zeci de pași pe Gaunt Square, unul din ei se apropie și, atingîndu-l pe Rawdon pe umăr, zise :

— Iertați-mă, domnule colonel, aș vrea să vă vorbesc între patru ochi !

Între timp, tovarășul său începu să fluiere puternic, semnal la care veni numaidecît, cu zgomot mare, o droșcă dintre acelea care staționau la poarta casei Gaunt, după care respectivul cetățean alergă făcînd un ocol și se așeză în fața colonelului Crawley.

Acest viteaz ofițer pricepu îndată despre ce e vorba. Încăpuse pe mîna portărcilor. El se trase un pas înapoi, lovindu-se de omul care-l bătuse la început pe umăr.

— Sîntem trei contra unu, nu-i chip de scăpare ! spuse omul din spate.

— Dumneata eşti Moss, nu-i aşa ? întrebă colonelul, care părea că-şi recunoaşte interlocutorul. Cît e de plată ?

— Nimica toată, şopti domnul Moss din Cursitor Street, Chancery Lane, şi aghiotant al şerifului din Middlesex. O sută şaizeci şi şase de lire, şase şilingi şi opt *pence*, la cererea domnului Nathan!

— Împrumută-mi o sută de lire, Wenham, pentru Dumnezeu! zise bietul Rawdon. Mai am şaptezeci acasă!

— N-am nici măcar zece lire, răspunse sărmanul domn Wenham. Noapte bună, dragul meu prieten!

— Noapte bună, zise Rawdon cu tristeţe, şi Wenham plecă, iar Rawdon Crawley îşi termină de fumat ţigara în timp ce trăsura îl ducea spre „Temple Bar“ [1].

CAPITOLUL LII

ÎN CARE LORDUL STEYNE SE ARATĂ ÎNTR-O FOARTE BINEVOITOARE LUMINĂ

Cînd lordul Steyne era pornit pe binefaceri, nu se oprea la jumătatea drumului, şi bunăvoinţa-i faţă de familia Crawley făcu cea mai mare cinste binevoitoarei lui priceperi de a-şi alege protejaţii. Înălţimea-sa îşi revărsă generozitatea şi asupra micului Rawdon; el arătă părinţilor băiatului necesitatea de a-l trimite la o şcoală publică; căci ajunsese la vîrsta cînd

[1] La fel ca şi „Gray's Inn“, e unul din cele mai vechi colegii de avocaţi din Londra.

emulația, primele noțiuni ale limbii latine, exercițiile pugilistice și tovărășia camarazilor de școală sînt de cel mai mare folos copilului. Tatăl obiectă că el nu era destul de bogat ca să-și trimită copilul într-o școală publică ; iar mama, că Briggs era o profesoară excelentă pentru băiat și că micul Rawdon făcuse mari progrese (cum de fapt și era) la limba engleză, latină, ca și în privința cunoștințelor generale ; dar toate aceste obiecțiuni se prăbușiră în fața stăruitoarei generozități a marchizului de Steyne. Înălțimea-sa era unul din eforii celebrului și vechiului colegiu numit „Whitefriars“ [1]. Odinioară fusese acolo o mănăstire cisterciană [2], iar Smithfield, care se învecinează cu colegiul, era pe atunci un teren pentru turniruri. Și întrucît locul era mai la îndemînă, tot aici erau aduși și arși fel de fel de eretici plini de dîrzenie. Henric al VIII-lea [3], apărătorul credinței, puse mîna pe mănăstire și pe avuțiile ei și spînzură sau condamnă la grele cazne pe cei cîțiva călugări care nu se puteau obișnui cu graba în care se desfășura reforma sa. În cele din urmă, un mare negustor cumpără și casa și terenul de alături, în care, ajutat fiind și de alte bogate danii în terenuri și bani, întemeie un vestit spital pentru bătrîni și copii. În jurul vechii fundații mănăstirești luă ființă o școală, în care se mai păstrează și astăzi costumele și obiceiurile medievale ; și toți călugării cistercieni se roagă ca această instituție să înflorească încă mulți ani.

---

[1] *„Whitefriars“*. („Frații albi“) — denumirea unui ordin călugăresc din evul mediu, ai cărui membri purtau pelerine albe.

[2] *Cistercienii* — ordin călugăresc întemeiat în secolul al XI-lea.

[3] *Henric al VIII-lea* (1491—1547), rege al Angliei, întemeietorul anglicanismului.

Printre efori, şcoala înnumără pe unii din cei mai de seamă nobili, prelaţi şi demnitari din Anglia; şi cum băieţii locuiesc foarte bine, sînt foarte bine hrăniţi şi educaţi, şi apoi sînt trimişi la Universitate ca bursieri, asigurîndu-li-se şi parohiile respective după terminarea ei, nenumăraţi *gentlemen* se consacră încă din fragedа copilărie carierei ecleziastice, astfel că se dă o luptă pe viaţă şi pe moarte pentru un loc în instituţia aceasta. La început şcoala era destinată fiilor de clerici şi de laici, săraci şi silitori la învăţătură, dar mulţi dintre nobilii efori ai instituţiei, cu largă şi mai degrabă capricioasă bunăvoinţă, îşi revărsară generozitatea şi asupra altor feluriţi tineri. Să capeţi o bună educaţie fără nici o cheltuială şi să-ţi ai asigurată şi existenţa şi profesiunea viitoare era un lucru atît de desăvîrşit, că nici chiar unii dintre oamenii cei mai bogaţi nu-l dispreţuiau; şi nu numai rudele înaltelor personaje, ci şi înaltele personaje înseşi îşi trimiteau fiii să se înfrupte din această binefacere. Preacucernicii prelaţi îşi trimiteau propriile lor rubedenii sau pe fiii clerului din eparhia lor, în timp ce, pe de altă parte, anumiţi nobili de primul rang nu se dădeau în lături să ia sub aripa lor proteguitoare copiii oamenilor lor de încredere, aşa încît, atunci cînd un băieţandru intra în numita instituţie, avea la îndemînă o societate cît se poate de variată, compusă din tineri cu care se putea împrieteni.

Deşi singura carte pe care o cerceta Rawdon Crawley era *Calendarul curselor* şi deşi cele mai de seamă amintiri ale sale din vremea studiilor erau legate de nuielele pe care le încasase la Eton în fragedа lui tinereţe, avea totuşi, asemenea tuturor *gentlemen*-ilor englezi, un cuviincios şi sincer respect faţă de studiul clasic şi se bucura la gîndul că fiul său va avea parte de o bună carieră pe viaţă şi un prilej cît se poate de sigur de a deveni om învăţat. Şi, cu

toate că băiatul era marea mîngîiere a vieţii lui, tovarăşul său cel mai bun, şi era foarte legat de el prin mii de lucruri mărunte, despre care nu-i vorbea niciodată neveste-si, care se arătase toată vremea foarte nepăsătoare faţă de fiul lor, totuşi Rawdon consimţi numaidecît să se despartă de el şi să renunţe la cea mai mare mîngîiere şi desfătare a zilelor lui, de dragul fericirii copilului. Pînă în clipa cînd fu nevoit să-l lase să plece nici nu-şi dăduse seama cît de mult ţinea la copil. Şi după ce plecă, tatăl se simţi mult mai trist şi mai abătut decît arăta, şi cu mult mai trist decît băiatul, care fu cît se poate de fericit să intre într-o nouă viaţă şi să-şi găsească tovarăşi de vîrsta lui. Becky izbucni o dată sau de două ori în rîs cînd colonelul, în felul lui stîngaci şi incoerent de a se exprima, încercă să-şi dea pe faţă toată amărăciunea pricinuită de plecarea băiatului. Bietul om, îşi dădea seama că îi fusese luată cea mai mare bucurie şi prietenul cel mai scump. Adeseori nu putea să-şi ia ochii de la pătucul gol din camera de toaletă, unde obişnuia să doarmă copilul. Şi-i simţea nemaipomenit de mult lipsa în timpul dimineţilor, cînd zadarnic încerca să se plimbe prin parc fără copil. Pînă la plecarea micului Rawdon, el nici nu ştia cît e de singur. Îi erau tare dragi oamenii pe care-i iubea băiatul ; şi se ducea şi stătea ceasuri întregi cu binevoitoarea lui cumnată, *lady* Jane, cu care vorbea despre meritele, frumuseţea şi despre alte o mie de minunate însuşiri ale copilului.

Mătuşa tînărului Rawdon, după cum am mai spus, îl iubea foarte mult, tot aşa şi fetiţa ei, care plînse din belşug cînd veni vremea ca verişorul ei să plece. Bătrînul Rawdon era recunoscător şi mamei şi fetiţei pentru dragostea lor. Cele mai bune şi mai cinstite sentimente ale omului acestuia izbucneau în stîngacele sale revărsări de dragoste paternă, în voia

cărora se lăsa față de ele, înconjurat fiind de toată simpatia lor. El își asigură nu numai bunăvoința *lady*-ei Jane, dar și sincerul ei respect din pricina acestor sentimente de care dădea dovadă și pe care față de propria lui soție nu îndrăznea să și le arate. Cele două cumnate se întîlneau cît mai rar cu putință. Becky rîdea, plină de cruzime, de sentimentalismul și de bunătatea Janei ; iar firea blajină și împăciuitoare a acesteia nu putea decît să se revolte față de purtarea plină de egoism a cumnatei sale.

Lucrurile acestea îl înstrăinau pe Rawdon de nevastă-sa în mult mai mare măsură decît își dădea seama sau decît și-o mărturisea el însuși. Dar Rebeccăi nici nu-i păsa de asta, căci adevărul este că ea nu-i simțea lipsa, nici a lui și nici a altcuiva. Pentru ea nu era decît un om care-i face comisioane; sclavul ei preaumil. Rawdon putea fi oricît de mîhnit sau oricît de ursuz, ea nici nu-i băga în seamă purtarea, sau își bătea pur și simplu joc de el. Era veșnic preocupată de fel de fel de planuri în legătură cu poziția ei în societate, sau de plăcerile ei, sau de drumul pe care îl mai avea de străbătut în lumea mare ; unde — lucru limpede de tot — trebuia să dețină un loc cît mai înalt.

Buna domnișoară Briggs fu cea care pregăti micul trusou pe care băiatul avea să-l ia la școală. Cînd micul Rawdon trebui să plece, Molly, camerista, plînse de-și dădu sufletul din ea pe coridor, Molly cea bună și devotată, cu toate că nu i se plătise leafa de multă vreme. Becky nu-și lăsă bărbatul să-i ia trăsura pentru a duce băiatul la școală. Să se prezinte acolo într-un asemenea echipaj, era ceva nemaipomenit. Să ia o birjă. Ea nu încercă să-și sărute băiatul la plecare ; și nici copilul nu căută s-o îmbrățișeze ; o sărută în schimb pe bătrîna domnișoară Briggs (față de care, în general, se arăta foarte sfios

cînd era vorba de dezmierdări) şi o mîngîie făgăduindu-i că va veni sîmbăta acasă, şi atunci va putea să-l vadă. În timp ce birja se îndrepta spre inima oraşului, trăsura Rebeccăi gonea către parc. Ea flecărea şi rîdea pe serpentină [1], în tovărăşia a vreo douăzeci de tineri eleganţi, în timp ce tatăl şi fiul intrau pe străvechile porţi ale şcolii, unde Rawdon îşi lăsă copilul şi de unde ieşi copleşit de un sentiment de amărăciune mai adînc şi mai curat decît oricare altul pe care acest biet om doborît îl cunoscuse, poate, vreodată din clipa în care părăsise el însuşi casa părintească

Se întoarse pe jos acasă peste măsură de mîhnit şi mîncă cu domnişoara Briggs. Se purtă foarte prevenitor cu ea, fiindu-i adînc recunoscător pentru dragostea şi pentru grija ei faţă de băiat. Iar conştiinţa nu-i prea dădea pace din pricină că împrumutase atîţia bani de la bătrîna domnişoară şi pusese şi el umărul ca să fie trasă pe sfoară. Stătură mult timp de vorbă despre micul Rawdon, căci Becky veni acasă numai ca să se îmbrace pentru dineul la care era poftită. Apoi se duse, cu inima grea, să bea o ceaşcă de ceai cu *lady* Jane şi să-i povestească cele întîmplate şi felul curajos în care Rawdon s-a despărţit de el, şi faptul că va trebui să poarte şorţ de uniformă şi pantalonaşi prinşi sub genunchi, şi că tînărul Blackball, fiul lui Jack Blackball, din vechiul lui regiment, îl luase în grija sa şi-i făgăduise să fie bun cu el.

În răstimp de o săptămînă, tînărul Blackball făcu din micul Rawdon subordonatul său, care-i curăţa ghetele şi-i prăjea pîinea ; îl iniţie în tainele gramaticii latine şi îl altoi de vreo trei sau patru ori, dar nu prea tare. Faţa deschisă şi cinstită a puştiului

[1] Punct de atracţie în Hyde Park din Londra

cîştigă simpatia tuturor. Îşi lua însă porţia lui de bătaie, care, fără îndoială, nu-i strica de loc; cît despre lustruitul ghetelor, prăjitul pîinii sau îndeplinirea altor corvezi, în genere, nu erau oare considerate aceste oficii ca făcînd parte integrantă din educaţia fiecărui tînăr *gentleman* englez?

Noi nu avem sarcina de a ne ocupa cu această a doua generaţie şi cu viaţa de şcolar a tînărului Rawdon, căci altminteri prezenta povestire ar căpăta o lungime considerabilă. Scurtă vreme după aceea colonelul se duse să-şi vadă feciorul şi-l găsi destul de vesel şi de fericit, rîzînd de mai mare dragul, în şorţul lui negru şi pantalonaşii scurţi.

Tatăl îi dărui, plin de înţelepciune, lui Blackball, protectorul lui Rawdon cel mic, o monedă de aur, cîştigînd bunăvoinţa acestui tînăr *gentleman* faţă de subalternul lui. În calitatea lui de *protégé* al onoratului lord Steyne, de nepot al unui membru al Parlamentului şi de fiu de colonel, cavaler al Ordinului „Bath", colonel al cărui nume apărea în unele din cele mai de seamă reuniuni mondene în *Morning Post*, e sigur că autorităţile şcolare erau înclinate să-l privească pe copil cu bunăvoinţă. El avea bani de buzunar din belşug, pe care îi cheltuia tratîndu-şi regeşte colegii cu strudel de coacăze, ba deseori i se dădea voie să se ducă sîmbetele acasă la tatăl său, care ştia să facă întotdeauna o sărbătoare din ziua aceea. Dacă era liber, Rawdon îl lua la teatru, sau îl trimitea la vreun spectacol cu valetul; iar duminicile băiatul se ducea la biserică cu domnişoara Briggs, cu *lady* Jane şi cu verişorii lui. Rawdon era numai urechi auzind povestirile lui de la şcoală, şi bătăile, şi corvezile. Peste puţin timp, el ştia, la fel de bine ca şi micul Rawdon însuşi, numele tuturor profesorilor şi ale băieţilor mai de seamă. Îl invită pe prietenul cel mai bun al micului Rawdon, şi era

cît pe aci să-i îmbolnăvească pe cei doi copii tot îndopîndu-i cu prăjituri, stridii şi Porto, după spectacol. Căuta să se arate priceput în tainele gramaticii latine atunci cînd micul Rawdon îi spunea pînă unde a ajuns. „Dă-i înainte cu latina, băiatule, îl îndemna el, plin de seriozitate. Nimic nu foloseşte mai mult ca o bună educaţie clasică ! Absolut nimic !"

Disprețul Rebeccăi faţă de bărbatul ei sporea pe zi ce trecea. „Fă ce-ţi place, ia masa unde vrei, du-te de bea bere proastă şi rachiu de rumeguş la «Astley», sau cîntă psalmi cu *lady* Jane, dar să nu ai pretenţia să mă ocup *eu* de băiat. Eu trebuie să am grijă de afacerile tale, pentru că tu nu eşti în stare de aşa ceva. Aş vrea să ştiu unde ai fi tu acuma şi ce rol ai avea tu în societate dacă nu m-aş fi îngrijit eu de tine ?" Adevărul este că nimeni nu se sinchisea de bietul Rawdon la seratele la care Becky obişnuia să se ducă. În ultima vreme ea era deseori invitată fără el. Doamna Crawley vorbea despre lumea sus-pusă ca şi cum ar fi avut în stîpînirea ei tot cartierul Mayfair, iar cînd curtea era în doliu, se îmbrăca şi ea întotdeauna în negru.

O dată înlăturat micul Rawdon, lordul Steyne, care purta un interes aşa de părintesc afacerilor acestei amabile, dar sărăcuţe familii, se gîndi că, prin plecarea domnişoarei Briggs, cheltuielile ei ar fi cît se poate de simţitor micşorate şi că Becky era destul de iscusită să-şi conducă şi singură casa. S-a povestit în capitolul anterior felul în care binevoitorul nobil dăruise micuţei lui *protégée* banii trebuincioşi pentru a-şi plăti neînsemnata ei datorie faţă de domnişoara Briggs, care, cu toate acestea, rămăsese mai departe în casa prietenilor ei ; de unde lordul ajunse la dureroasa concluzie că doamna Crawley dăduse altă întrebuinţare banilor încredinţaţi decît aceea pentru care i-i împrumutase generosul său protector. Totuşi,

lordul Steyne nu era atît de necioplit încît să-i dea şi Rebeccăi a înţelege cam ce bănuieli avea în privinţa asta şi să-i rănească din pricina acestei controverse pecuniare susceptibilitatea, mai cu seamă că ea putea avea o mie de dureroase pricini pentru a dispune cu totul altfel de generosul împrumut acordat de înălţimea-sa. Dar luă hotărîrea să lămurească singur adevărata stare a lucrurilor şi începu să facă investigaţiile necesare într-un fel cît se poate de iscusit şi de delicat.

În primul rînd, el găsi în scurtă vreme prilejul s-o întrebe pe ocolite pe însăşi domnişoara Briggs. Şi nu fu o operaţie prea grea. Un cît de mic îndemn din partea cuiva ar fi făcut pe această onorabilă femeie să vorbească vrute şi nevrute şi să spună tot ceea ce ştia. Într-o bună zi, pe cînd doamna Rawdon ieşise cu trăsura la plimbare (după cum domnul Fiche, omul de încredere al lordului, află uşor de la grajdurile de închiriat cai unde soţii Crawley îşi ţineau caii şi trăsura lor, sau, mai bine zis, unde caretaşul ţinea o trăsură şi cai pentru domnul şi doamna Crawley), marchizul Steyne pică în casa din Curzon Street, îi ceru domnişoarei Briggs o ceaşcă de cafea, îi spuse că despre băieţel are veşti bune de la şcoală, şi în cinci minute află de la ea că doamna Rawdon nu-i dăduse nimic, în afară de rochia aceea de mătase neagră, pentru care bătrîna îngrijitoare îi era nespus de recunoscătoare.

El hohoti în sinea sa la auzul acestei sincere povestiri. Căci adevărul este că scumpa noastră prietenă Rebecca îi făcuse o foarte amănunţită dare de seamă despre încîntarea domnişoarei Briggs la primirea banilor — o mie o sută douăzeci şi cinci de lire — şi în ce acţiuni sigure şi-i investise; şi cît de mîhnită fusese Becky că era obligată să plătească o sumă aşa de mare de bani. „Cine ştie, s-o

fi gîndit în sinea ei draga noastră prietenă, poate că el are să-mi mai dea ceva pe deasupra ?“ Lordul însă nu făcu nici o propunere asemănătoare micuței intrigante, gîndindu-se, foarte probabil, că fusese și așa destul de generos.

Avu apoi curiozitatea s-o iscodească pe domnișoara Briggs și în legătură cu situația ei personală, iar ea îi povesti înălțimii-sale, în modul cel mai nevinovat cu putință, absolut totul, cum că domnișoara Crawley îi lăsase o moștenire destul de frumușică, cum că neamurile se aruncaseră asupra ei și i-o ciopîrțiseră, cum că stăpînul ei, colonelul Crawley, i-a luat și el o parte din ce-i mai rămăsese, dar că în privința asta nu-și făcea griji, banii fiind în cea mai mare siguranță, și cum că domnul și doamna Rawdon discutaseră, arătîndu-se cît se poate de binevoitori, cu *sir* Pitt, care urma să dispună de restul moștenirii în felul cel mai avantajos pentru ea, cînd va găsi timp și pentru asta ; lordul Steyne o întrebă ce sumă investise pînă acum colonelul pentru ea, și domnișoara Briggs îi spuse numaidecît, și fără nici un fel de sfială, că suma se ridica la șase sute și ceva de lire.

Dar de îndată ce dăduse drumul la tot ce avea pe inimă, vorbăreața domnișoară Briggs se căi de sinceritatea ei și-l rugă fierbinte pe lord să nu-i sufle nici un cuvînt domnului Crawley în legătură cu mărturisirile pe care i le făcuse. Colonelul a fost așa de binevoitor... domnul Crawley s-ar simți jignit și ar fi în stare să îi dea banii înapoi, iar ea n-ar mai putea găsi nicăieri un plasament așa de bun. Lordul Steyne îi făgădui rîzînd că nu va divulga niciodată convorbirea lor, iar după ce se despărți de domnișoara Briggs, abia rîse cu poftă.

„Ce drăcușor fără pereche e Becky ! își spuse el. Ce strașnică actriță și regizoare ! Cît pe-aci să-mi

mai smulgă niște bani deunăzi, cu felul ei linguşitor de-a fi. Bate toate femeile pe care le-am cunoscut în decursul vieții mele atît de pline, şi doar am văzut destule ! Alături de ea, acelea erau niște copilaşi nevinovați. Pînă şi eu sînt un biet ageamiu prostănac în mîinile ei... un prostănac bătrîn ! E neîntrecută în minciuni !" Admirația înălțimii-sale pentru Becky nu mai cunoscu margini în fața acestei probe de istețime. Să capeți parale, nu era un lucru de nimica, dar să capeți îndoitul sumei de care ai nevoie şi să nu plătești nimănui, asta era lovitură, nu glumă ! Iar Crawley, se gîndi lordul, Crawley nu-i nici pe departe aşa de nătărău pe cît arată şi pe cît pare. Şi-a jucat rolul cu mare măiestrie. Nimeni nu şi-ar fi închipuit vreodată, judecînd după mutra şi purtarea lui, că ştia şi el ceva în legătură cu combinația asta bănească, şi totuşi el a împins-o pe Becky în toată afacerea asta şi fără îndoială că tot el a cheltuit şi banii. Asupra acestui lucru, lordul, după cum foarte bine ştim, se înşela amarnic, dar acest fapt influență foarte mult purtarea sa față de colonelul Crawley, căruia începu să-i arate chiar şi mai puțină considerație decît respectul acela aparent de care dăduse dovadă pînă acum în privința acestui *gentleman*. Căci nu intră niciodată în capul protectorului Rebeccăi că această micuță doamnă ar fi putut pune banii deoparte, pentru uzul ei personal, şi poate că, dacă trebuie să spunem adevărul, el îl judeca pe colonelul Crawley potrivit experiențelor lui cu ceilalți soți, pe care îi cunoscuse în decursul lungii şi atît de pline sale vieți, experiențe care îl făcuseră să cunoască nenumărate slăbiciuni omenești. Înălțimea-sa cumpărase atîția bărbați în viața lui, încît trebuia cu siguranță iertat dacă îşi închipuia că aflase şi prețul acestuia.

El o învinui pe Becky chiar la cel dintîi prilej cînd o întîlni singură şi o felicită, foarte bine dispus, pentru iscusinţa de a obţine mult mai mulţi bani decît avea nevoie. Becky îşi pierdu numai pentru scurtă vreme cumpătul. Nu intra în obiceiul acestei scumpe creaturi să spună minciuni decît atunci cînd era la ananghie. Într-o încurcătură ca asta dădea dovadă de-o dibăcie şi de-o prezenţă de spirit nemaipomenite ; şi într-o clipă combină o cu totul altă istorie, plauzibilă, de circumstanţă, pe care i-o servi protectorului său. Explicaţiile pe care i le dăduse mai înainte nu erau decît minciuni, minciuni îngrozitoare, recunoştea ; dar cine o silise să le spună ? „Ah, excelenţă, zise ea, dumneata nu ştii cît trebuie să îndur şi cît de mult sufăr eu în tăcere ; dumneata mă vezi veselă şi fericită, dar nu ştii ce trebuie eu să rabd cînd nu-i nimeni să mă apere. Bărbatul meu a fost acela care, prin ameninţări şi prin cel mai sălbatic tratament cu putinţă, m-a silit să-ţi cer suma aceea cu care te-am înşelat. El a fost acela care, prevăzînd că se vor face cercetări în legătură cu destinaţia banilor, m-a constrîns să dau socoteală de ei, aşa după cum am făcut-o. Suma a luat-o el. Şi mi-a spus că i-a plătit pînă la ultimul ban domnişoarei Briggs, iar eu nu am vrut, eu n-am îndrăznit să i pun cinstea la îndoială. Iartă răul pe care e silit să-l înfăptuiască un bărbat ajuns la deznădejde şi ai milă de o femeie nenorocită, nenorocită..." În timp ce vorbea, Rebecca izbucni în lacrimi. Niciînd nu arătase mai fascinant de nefericită virtutea lovită de prigoană.

Avu după aceea loc o lungă convorbire, în timp ce se plimbau de jur împrejurul lui Regent's Park, în trăsura doamnei Crawley, convorbire asupra căreia nu e nevoie să stăruim ; dar urmarea ei fu că, imediat ce Becky se întoarse acasă, alergă într-un suflet

la scumpa ei Briggs cu o figură zîmbitoare şi o anunţă că are veşti foarte bune pentru ea. Lordul Steyne se purtase în telul cel mai nobil şi mai generos cu putinţă. El se gîndea întotdeauna numai cum şi unde putea să facă vreun bine. Acuma, că micul Rawdon era plecat la şcoală, Rebeccăi nu-i mai era necesară nepreţuita tovărăşie a bătrînei domnişoare. Ea era peste măsură de mîhnită să se despartă de Briggs ; dar mijloacele ei băneşti îi impuneau cea mai drastică economie, şi amărăciunea îi era îndulcită numai de gîndul că iubita ei Briggs va găsi un loc mult mai bun decît umila lor casă, datorită generosului său protector. Doamna Pilkington, intendenta castelului Gauntly, îmbătrînise peste măsură de mult, slăbise şi suferea şi de reumatism ; şi nu mai era în stare să supravegheze casa aceea uriaşă şi erau nevoiţi să caute pe altcineva în loc. Era o situaţie minunată. Familia nu se ducea la Gauntly decît cel mult o dată la doi ani. În restul timpului, stăpîna măreţei locuinţe era de fapt intendenta. Avea în fiecare zi cîte patru invitaţi la masă, era în vizită cu tot clerul şi cu cei mai de seamă oameni din ţinut... ea era de fapt adevărata castelană din Gauntly, iar ultimele două intendente dinaintea doamnei Pilkington se măritaseră cu parohii de la Gauntly ; dar doamna Pilkington nu putuse face una ca asta întrucît era mătuşa actualului preot. Lucrurile nu erau încă definitiv hotărîte ; domnişoara Briggs, însă, se putea duce să-i facă o vizită doamnei Pilkington, ca să vadă dacă i-ar conveni să-i ia locul.

Ce cuvinte pot zugrăvi extaziata recunoştinţă a domnişoarei Briggs ? Singura condiţie pe care o puse bătrîna domnişoară fu aceea să-i dea voie micului Rawdon să vină s-o vadă la castel. Becky făgădui şi asta... orice ! Ea alergă înaintea bărbatului ei cînd acesta se întoarse acasă şi îi împărtăşi îmbucură-

toarea veste. Rawdon era încîntat, al naibii de încîntat chiar, şi i se luă o piatră de pe inimă gîndindu-se la suma datorată domnişoarei Briggs. Femeia îşi găsise, în tot cazul, un rost, dar... dar în sinea lui simţi un fel de nelinişte. Îi povesti şi tînărului Southdown ceea ce avea de gînd să facă lordul Steyne pentru domnişoara Briggs, dar tînărul acesta îl privi pe Crawley cu un aer care îl miră din cale-afară pe colonel.

El aduse şi la cunoştinţa *lady*-ei Jane această nouă dovadă de bunătate a marchizului Steyne, şi ea de asemenea se uită la el destul de ciudat şi oarecum înspăimîntată ; la fel şi *sir* Pitt. „Rebecca e prea deşteaptă şi... şi prea vioaie ca să i se dea voie să umble din serată în serată fără nici un însoţitor, îşi dădură amîndoi soţii cu părerea. Trebuie să te duci cu ea, Rawdon, oriunde s-ar duce, şi trebuie să ai şi acasă pe cineva... una din fetele de la Queen's Crawley poate, deşi ele nu înseamnă prea mult pentru ea !"

Becky trebuia să aibă pe cineva în preajmă. Dar în acelaşi timp era limpede de tot că nici domnişoara Briggs nu trebuia să dea cu piciorul norocului de a-şi găsi un loc pentru tot restul vieţii ; aşa că ea şi valizele fură împachetate şi porni la drum. Şi, astfel, două din santinelele lui Rawdon încăpură pe mîna inamicului.

Sir Pitt veni la Becky şi avu o discuţie foarte aprinsă în legătură cu pricina plecării domnişoarei Briggs şi în legătură cu alte chestiuni care dovedeau gingaşe interese familiale. Zadarnic îi demonstră doamna Crawley cît de necesară era protecţia lordului Steyne pentru bietul ei soţ ; şi de cîtă cruzime ar fi dat dovadă dacă ar fi împiedicat-o pe domnişoara Briggs să ocupe postul care i se oferea. Alintările, linguşirile, lacrimile nu-l putură mulţumi nici-

decum pe *sir* Pitt, şi între cei doi avu loc ceva care aducea foarte mult a ceartă, deşi odinioară o admira pe Becky. El îi vorbi despre onoarea familiei, de reputaţia fără de pată a casei Crawley şi se exprimă cu multă indignare în legătură cu vizitele pe care i le făceau acei tineri francezi — acei tineri dezmăţaţi şi mondeni — şi în legătură cu vizitele lordului Steyne, a cărui trăsură staţiona veşnic în faţa uşii lui Becky, care petrecea zilnic ceasuri întregi în tovărăşia ei şi a cărui statornică prezenţă făcea să se vorbească atîtea pe socoteala cumnatei sale. În calitatea lui de şef al familiei, *sir* Pitt o implora să fie mai prevăzătoare. Pătura cea mai înaltă a societăţii şi începuse să o vorbească de rău. Lordul Steyne, deşi un aristocrat bucurîndu-se de poziţia şi de însuşirile cele mai alese, era un bărbat ale cărui atenţii compromiteau orice femeie ; el o ruga fierbinte, o implora, îi porunci chiar cumnatei sale să fie mai atentă în relaţiile cu acest nobil.

Becky făgădui tot şi orice dori Pitt ; dar lordul Steyne veni în casa Crawley tot atît de des ca şi înainte, iar furia lui *sir* Pitt creşcu şi ea. Mă întreb dacă *lady* Jane era mîhnită, sau, dimpotrivă, mulţumită că soţul ei găsea în sfîrşit ceva de cîrtit împotriva favoritei sale Rebecca. Vizitele lordului Steyne continuînd, ale lui *sir* Pitt luară sfîrşit ; iar soţia sa fu de părere că în viitor trebuie să refuze orice fel de relaţii cu acel nobil şi să nu primească invitaţia trimisă de domnul marchiz pentru serata la care urmau să se joace şaradele ; dar *sir* Pitt găsi că trebuia s-o primească, întrucît avea să fie de faţă şi alteţa-sa regală.

Şi cu toate că luă parte la numita serată, *sir* Pitt o părăsi foarte devreme ; iar soţia sa fu şi ea cît se poate de bucuroasă să părăsească recepţia. Becky nici nu le adresă cuvîntul şi nici n-o băgă în seamă

pe cumnata sa. Pitt Crawley declară că purtarea Rebeccăi fusese îngrozitor de necuviincioasă și condamnă în termeni foarte aspri atît obiceiul de a juca piese, cît și cel al costumării, ca fiind ceva cu totul nepotrivit pentru o englezoaică ; și după ce șaradele se terminară, îl luă pe fratele său Rawdon deoparte, ca să-l mustruluiască pentru că îndrăznise să apară pe scenă și pentru că îngăduise soției lui să ia parte la asemenea neîngăduite exhibiții.

Rawdon îi făgădui că nu se va mai da niciodată în spectacol, și, într-adevăr, și poate și ca urmare a sfaturilor fratelui mai mare și ale cumnatei sale, el deveni un cetățean cît se poate de atent și cu temenice însușiri casnice. Renunță la cluburile și la partidele lui de biliard. Nu pleca de acasă mai niciodată. O lua pe Becky la plimbare cu trăsura și o însoțea, plin de zel, la toate seratele. Ori de cîte ori lordul Steyne venea în vizită, era sigur că-l găsește și pe colonel acasă. Cînd Becky avea de gînd să meargă fără bărbatul ei, sau primea invitații numai pentru ea singură, el hotăra fără putință de împotrivire să le refuze ; și în atitudinea acestui *gentleman* era ceva care te silea să i te supui. Mica Becky, ca să fim drepți cu ea, era încîntată de galanteria lui Rawdon. Dacă el era morocănos, în schimb ea nu era niciodată. Fie că se afla sau nu cineva de față, ea avea totdeauna un zîmbet plin de duioșie pentru el și era cît se poate de grijulie să-i intre în voie. Se reîntorseseră cele dintîi zile ale căsniciei lor ; aceeași bună dispoziție, *prévenances* [1], veselie și încredere, considerație și mărturisiri pline de naivitate. „Cu cît e mai plăcut, mărturisea Becky, să fiu în trăsură alături de tine decît cu zăpăcita aceea bătrînă de Briggs ! Să continuăm tot așa, dragă Rawdon. Ce bine ar fi,

[1] Atenții delicate (fr.).

şi cît de fericiţi ne-am simţi toată vremea dacă am avea şi bani!" După masă, el moţăia în fotoliu; aşa că nu vedea chipul ei fioros, plictisit şi teribil; faţa Rebeccăi se lumina însă de un zîmbet proaspăt şi candid cînd i se deştepta bărbatul. Îl săruta plină de veselie. El se mira că putuse fi vreodată bănuitor. Nu, el nu avusese niciodată bănuieli, toate îndoielile acelea surde şi sumbrele presupuneri care îi întunecaseră mintea erau doar deşarte sentimente de gelozie. Ea îl iubea cu pasiune; îl iubise întotdeauna. Şi dacă strălucea atîta în societate, nu era vina ei; era o fiinţă făcută să strălucească. Exista oare vreo femeie care să poată discuta, cînta sau face orice altceva asemenea ei? „Numai de şi-ar iubi băiatul!" îşi spunea Rawdon. Dar mama şi fiul nu puteau fi făcuţi să se iubească unul pe altul.

Şi în timp ce mintea lui Rawdon era tulburată de asemenea îndoieli şi neduneriri, avu loc incidentul menţionat în ultimul capitol, iar nefericitul colonel se pomeni prizonier şi departe de casă.

CAPITOLUL LIII

ELIBERAREA ŞI CATASTROFA

Firesc era ca prietenul nostru Rawdon să se îndrepte spre locuinţa domnului Moss din Cursitor Street şi să fie introdus cu toată pompa în acel jalnic locaş de ospitalitate. Dimineaţa îşi trimitea cele dintîi lumini peste acoperişurile vesele ale caselor din Chancery Lane cînd birja aceea hodorogită stîrni toate ecourile străzii. Un pui de evreu cu ochi mici

şi părul roşu ca aurora conduse societatea în casă, şi Rawdon fu urmat în încăperile de la parter de către domnul Moss, gazda şi tovarăşul său de drum, care îl întrebă, plin de voioşie, dacă nu doreşte să bea ceva cald după asemenea plimbare.

Colonelul nu era aşa de abătut cum ar fi fost de pildă alţi muritori care, abia părăsind un palat şi o *placens uxor* [1], se pomenesc întemniţaţi într-o închisoare pentru datornici ; căci, dacă e să spunem tot adevărul, el mai fusese pînă atunci o dată sau de două ori locatarul stabilimentului domnului Moss. N-am găsit însă de cuviinţă să pomenim în decursul povestirii noastre de pînă acum aceste vulgare şi mici incidente particulare ; dar cititorul poate fi sigur că ele pot interveni nu arareori în viaţa unuia care n-are nici un venit.

Cu prilejul celei dintîi vizite la domnul Moss, colonelul, pe atunci burlac, fusese eliberat graţie generozităţii mătuşii sale ; la a doua păţanie, micuţa Becky, dînd dovadă de-o mare isteţime şi bunăvoinţă, luase împrumut o anumită sumă de bani de la lordul Southdown şi îl linguşise atîta pe creditorul bărbatului ei (care era, de fapt, furnizorul ei de şaluri, rochii de catifea, batiste cu dantelă, bijuterii şi alte fleacuri), încît acesta se mulţumise cu o parte din suma reclamată şi biletul la ordin al lui Rawdon pentru rest ; astfel că, în amîndouă ocaziile acestea, capturarea, cît şi eliberarea avuseseră loc în cele mai curtenitoare condiţii, şi asta din ambele părţi, aşa încît Moss şi colonelul rămăseseră de-atunci în cei mai buni termeni.

— Vă veţi găsi vechiul dumneavoastră pat, domnule colonel, iar restul e cît se poate de confortabil, îl asigură acest *gentleman*, v-o spun cinstit. Puteţi fi

[1] Soţie încîntătoare (lat.).

sigur că odaia e aerisită şi că a fost ocupată numai de oameni de condiţie. Alaltăieri noapte a dormit acolo onorabilul căpitan Famish, din Regimentul 50 de dragoni, a cărui mamă l-a scos abia după două săptămîni, şi asta drept pedeapsă, zicea ea. Dar, zău, vă asigur că el s-a răzbunat pe şampania mea şi că avea aici cîte-o petrecere în fiecare seară, o bandă în toată legea, cei mai de vază tineri de la cluburi şi din West End... căpitanul Ragg, onorabilul Deuceace, care locuieşte în Temple, şi alte persoane care îşi dau bine seama ce va să zică un pahar bun de vin, vă garantez. Am sus un doctor în teologie şi alţi cinci domni. în salon. Doamna Moss serveşte masa la ora cinci şi jumătate, după care facem o mică partidă de cărţi sau de muzică, unde vom fi foarte fericiţi să vă vedem şi pe dumneavoastră.

— Am să sun dacă am să am nevoie de ceva, zise Rawdon şi se duse liniştit în camera lui.

Era un ostaş călit, am mai spus, şi nu putea fi doborît cu una, cu două. Un bărbat mai slab de înger ar fi trimis numaidecît o scrisoare soţiei sale chiar în clipa arestării. „Dar ce rost are să-i tulbur odihna nopţii ? îşi spuse Rawdon. Ea nici n-are să-şi dea seama dacă sînt sau nu acasă. Şi voi avea destul timp să-i scriu după ce are să-şi facă siesta, şi eu pe a mea. E vorba doar de o sută şaptezeci de lire, şi numai dacă şi-o vîrî dracul coada, nu vom putea face rost de suma asta." Şi gîndindu-se la micul Rawdon (colonelului nu i-ar fi plăcut ca băiatul să ştie că taică-său se află într-un loc atît de bizar), se răsuci cînd pe-o parte, cînd pe alta în patul ocupat ultima dată de căpitanul Famish, dar pînă la urmă adormi. Era ora 10 cînd se trezi, şi tinerelul acela cu părul roşcovan îi prezentă, cu făţişă mîndrie, o elegantă cutie de toaletă, cu ajutorul căreia el putea aduce la îndeplinire operaţia bărbieritului.

Într-adevăr, casa domnului Moss, deşi oarecum murdară, putea fi socotită, una peste alta, foarte bine pusă la punct. Pe bufet se găseau felurite tăvi nespălate şi căni cu răcoritoare *en permanence* [1], odaia avea nişte uriaşe cornişe poleite, dar murdare, perdele de mătase galbenă şi murdară spînzurînd de barele de deasupra ferestrelor care dădeau în Cursitor Street, tablouri reprezentînd scene de vînătoare sau religioase, încadrate în rame mari şi murdare, opere semnate mai toate de cei mai renumiţi maeştri şi care se bucurau de cea mai mare trecere în tranzacţiile cu poluţe, în cursul cărora tablourile acestea erau veşnic vîndute şi răscumpărate. Dejunul colonelului fu servit în aceeaşi argintărie, unsuroasă, dar de-o rară somptuozitate. Domnişoara Moss, o fată cu ochi negri şi cu părul pus pe moaţe, apăru cu ceainicul şi, zîmbind, îl întrebă pe colonel dacă dormise bine, apoi îi dădu *Morning Post*, unde erau trecute numele tuturor înaltelor personaje care luaseră parte la petrecerea lordului Steyne din seara trecută. Ziarul cuprindea o strălucită dare de seamă asupra festivităţii, cît şi asupra felului desăvîrşit în care doamna Rawdon Crawley interpretase rolurile celor cîtorva personaje din şarade.

După o glumeaţă flecăreală cu numita domnişoară (care se aşează pe marginea mesei de dejun într-o atitudine care lăsa să se vadă un ciorap căzut ca o draperie şi un pantof de satin odinioară alb şi cu tocul scîlciat), colonelul Crawley ceru un condei, cerneală şi hîrtie ; şi fiind întrebat cîte foi doreşte răspunse că una singură, care-i fu prezentată între degetul arătător şi degetul gros al domnişoarei Moss. Multe coli de hîrtie prezentase această domnişoară cu ochi negri ; şi mulţi nenorociţi mîzgăliseră, scri-

[1] Necontenit (fr.).

seseră şi şterseseră în mare grabă rînduri întregi de rugăminţi şi măsuraseră în lung şi în lat camera asta teribilă pînă cînd se întorcea comisionarul cu răspunsul. Bieţii oameni întrebuinţează întotdeauna în ocazii de astea comisionari în locul poştei. Cine n-a primit scrisori de acest fel, cu sigiliile încă umede, însoţite de înştiinţarea că e o persoană în vestibul care aşteaptă răspunsul ?

Or, Rawdon n-avea prea multe îndoieli în privinţa soartei misivei sale.

„Dragă Becky (scria Rawdon), *sper că ai dormit bine*. Nu te *speria* că nu ţi-am adus *cafeaua*. Aseară, pe cînd veneam fumînd spre casă, s-a întîmplat un *accident*. Am fost *înhăţat* de Moss din Cursitor Street, din al cărui splendid şi poleit salon îţi scriu rîndurile acestea, acelaşi în care am stat şi acum doi ani. Doamnişoara Moss, care tocmai mi-a adus ceaiul, *s-a îngrăşat* foarte mult şi, ca de obicei, ciorapii îi atîrnă şi are tocurile scîlciate.

E vorba de polita lui Nathan, o sută cincizeci de lire, plus cheltuielile, o sută şaptezeci. Te rog trimite-mi caseta şi ceva haine... sînt în pantofi de lac şi cravată albă (care aduce cu ciorapii domnişoarei M.)... am în casetă şaptezeci de lire, şi cînd te duci la Nathan, oferă-i şaptezeci şi cinci de lire şi *cere-i o prelungire*, spune-i că voi lua vinul de la el, căci am putea avea în casă şi nişte vin de Xeres, nu însă *tablouri*, căci sînt prea scumpe.

Dacă nu se îndură, ia ceasul meu şi ceva din lucrurile tale de care te poţi *lipsi* şi trimite-le la „Balls"... trebuie, neapărat, să avem banii chiar în seara asta. Nu face să mai stau închis aici, mai ales că mîine e duminică ; paturile de-aici nu sînt prea *curate*, şi mai pot ieşi la iveală şi alţi creditori. Sînt

bucuros că povestea asta nu s-a întîmplat în sîmbăta în care vine Rawdon acasă. Dumnezeu să te binecuvînteze.

Al tău nerăbdător

R. C.

P.-S. — Vino neîntîrziat."

Această scrisoare, lipită cu o bulină, fu trimisă cu unul din comisionarii care se învîrt întotdeauna prin preajma stabilimentului domnului Moss; după ce îl văzu plecînd, Rawdon ieşi în curte şi — în ciuda gratiilor de sus — îşi fumă îndeajuns de răbdător ţigara; căci curtea domnului Moss e împrejmuită cu un grilaj, ca o cuşcă, pentru ca *gentlemen*-ilor care se află aici în pensiune să nu le treacă cumva prin cap să se lipsească de ospitalitatea ei.

Trei ore, socoti el, ar fi timp prea destul pentru ca Becky să poată veni să-i deschidă porţile închisorii; şi el petrecu ceasurile acestea destul de plăcut, fumînd, citind ziarul şi stînd de vorbă în salonaş cu o veche cunoştinţă, căpitanul Walker, care se întîmpla să fie şi el acolo şi cu care făcu chiar o partidă de cărţi, timp de cîteva ceasuri, cu miză mică şi cu noroc aproape egal şi dintr-o parte, şi din alta.

Dar timpul trecea, şi comisionarul nu se mai întorcea, şi nici Becky. Masa domnişoarei Moss fu servită la ora fixată, la cinci şi jumătate, cînd domnii locatari care-şi puteau permite să-şi plătească banchetul veniră să ia parte la el în strălucitorul salon din faţă, descris puţin mai înainte, salon cu care comunica şi locuinţa temporară a domnului Crawley; apăru şi domnişoara M. (domnişoara Hem, cum îi spunea tatăl ei), fără moaţele de dimineaţă, iar doamna Moss făcu onorurile unei excelente ciozvîrte de berbec cu napi, din care colonelul mîncă cu

mare poftă. Întrebat dacă e dispus să „comande" o sticlă de şampanie pentru întreaga societate, el consimţi, şi doamnele băură în sănătatea lui, iar domnul Moss îl privi cît se poate de curtenitor.

În toiul ospăţului, însă, se auzi clopotul de la intrare; tînărul Moss, cel cu părul roşu, se ridică, luînd şi legătura cu chei, şi întrebă cine e, şi după ce se înapoie, îi spuse colonelului că i s-a întors comisionarul aducîndu-i o valiză, o casetă şi o scrisoare, pe care i-o şi dădu. „Fără ceremonie, domnule colonel, vă rog", zise doamna Moss, făcînd semn cu mîna, şi el deschise scrisoarea tremurînd puţin — era un plic frumos, parfumat din belşug, din hîrtie trandafirie şi cu o mică pecete verde.

„*Mon pauvre cher petit* [1] (scria doamna Crawley), n-am putut închide ochii *nici o clipă* gîndindu-mă ce i s-a întîmplat *îngrozitorului şi bunului meu monstru;* şi nu m-am putut odihni decît în cursul dimineţii, după ce am trimis după domnul Blench (căci aveam febră), care mi-a prescris o doctorie şi a dat ordin Finettei să nu fiu tulburată sub *nici un motiv.* Aşa că mesagerul bietului şi dragului meu bărbat — care avea o *bien mauvaise mine* [2], spunea Finette, şi *sentait la genièvre* [3] a rămas în hol cîteva ceasuri, aşteptînd să mă trezesc. Îţi poţi imagina starea mea cînd am citit biata şi scumpa ta scrisoare plină de greşeli.

Bolnavă cum eram, am chemat numaidecît trăsura, şi îndată m-am îmbrăcat (deşi n-am putut bea nici un strop de şocolată, te asigur că nu pot bea dacă nu mi-o serveşte *monstrul* meu), m-am dus *ventre à terre* [4] la Nathan. L-am văzut, am plîns,

[1] Sărmanul meu micuţ drag (fr.).
[2] O mutră neplăcută (fr.).
[3] Mirosea a rachiu (fr.).
[4] În goană (fr.).

m-am tînguit, am căzut la picioarele acestui odios individ. Dar nimic nu l-a putut îndupleca pe-acest om îngrozitor. Voia să aibă toţi banii, spunea el, sau, dacă nu, să-l ţină pe bietul meu *monstru* în închisoare. M-am întors acasă cu gîndul să fac această *triste visite chez mon oncle* [1] (pentru că toate bijuteriile ar fi fost la dispoziţia ta, deşi n-ar fi adus nici o sută de lire, căci unele, ştii doar, au şi încăput pe mîna acestui *cher oncle* [2]), unde l-am găsit pe lordul Steyne, împreună cu bruta aceea de nătărău cu mutră de berbec bătrîn, care veniseră să mă felicite pentru succesul meu din seara trecută. A venit după aceea şi Paddington, gîngăvind, vorbind peltic şi netezindu-şi părul ; precum şi Champignac şi al său *chef* [3], cu *foison* [4] de complimente fiecare şi cuvinte amabile, chinuindu-mă, biata de mine, căci doream grozav de mult să scap de ei şi mă gîndeam toată vremea la *mon pauvre prisonnier* [5].

După ce au plecat, am căzut în genunchi în faţa lordului ; i-am spus că urmează să ne amanetăm totul şi i-am cerut, implorîndu-l, să-mi dea două sute de lire. El m-a făcut cu ou şi cu oţet de furie, mi-a spus să nu fiu proastă să amanetez şi că va căuta să-mi împrumute suma cerută. În cele din urmă a plecat, făgăduindu-mi că mi-o va trimite mîine dimineaţă, cînd am să i-o aduc bietului meu monstru drag, împreună cu un sărut din partea iubitoarei lui Becky.

Scriu în pat. Oh, am o groaznică durere de cap şi palpitaţii !"

---

[1] Această tristă vizită la cămătar (fr.).
[2] Iubit cămătar (fr.).
[3] Superior (fr.).
[4] Belşug (fr.).
[5] Bietul meu prizonier (fr.)

După ce Rawdon citi scrisoarea, se făcu roşu la faţă şi arăta aşa de furios, încît toată societatea de la *table d'hôte* [1] îşi dădu cu uşurinţă seama că veştile erau proaste. Toate bănuielile pe care încercase să le alunge îl năpădiră din nou. Aşadar, nu se putea duce să-şi vîndă bijuteriile ca să-l elibereze. Putea glumi şi vorbi însă de complimentele care i se făceau, în timp ce el era la închisoare. Cine era cel care îl băgase acolo ? Ieşise de la serată cu Venham ; oare nu cumva... Numai cu mare greutate putea el să se gîndească la lucrurile care-i treziseră bănuielile. Părăsind odaia în mare grabă, alergă în cameră, deschise caseta şi scrise îndată cîteva rînduri către *sir* Pitt sau *lady* Crawley şi-i ceru comisionarului să le ducă numaidecît în Gaunt Street, poruncindu-i să ia o trăsură şi făgăduindu-i o guinee dacă se înapoiază într-o oră.

El îi ruga fierbinte pe iubitul său frate şi pe cumnata sa, în numele cerului, în numele scumpului său copil şi al onoarei lui, să vină şi să-l scoată din încurcătura în care se găsea. Era la închisoare ; avea nevoie de o sută de lire ca să-şi recapete libertatea... şi îi implora să vină.

După ce îl expedie pe comisionar, se întoarse în sufragerie şi ceru încă o sticlă de vin. Rîse şi vorbi, stăpînit de o veselie ciudată. după părerea celor de faţă. În cîteva rînduri rîse ca un nebun de temerile lui şi bău fără întrerupere timp de o oră, trăgînd toată vremea cu urechea să audă dacă vine trăsura care trebuia să-i aducă sentinţa.

La expirarea termenului respectiv, se auzîră urmînd nişte roţi în faţa casei, iar tînărul portar ieşi cu cheile de la poartă. Persoana căreia îi dădu drumul pe uşa portăreilor era o doamnă. . .

[1] Pensiune (fr.).

„Colonelul Crawley", spuse ea, tremurînd din toate încheieturile. Cu o privire plină de înțeles, el închise ușa exterioară în urma lui, apoi o deschise pe cea interioară și strigînd : „Domnule colonel, sînteți chemat", o conduse în salonul din fund, pe care-l ocupa colonelul.

Rawdon ieși din sufragerie, unde toți ceilalați oameni chefuiau, și intră în camera lui din fund, însoțit de-o murdară dîră de lumină ; acolo o găsi pe numita doamnă, stăpînită încă de neliniște.

— Eu sînt, Rawdon, rosti ea cu o voce sfioasă, pe care se silea s-o înșioreze.

„E Jane !" Rawdon era cu totul biruit de glasul acesta blînd și de prezența femeii. Alergă spre ea, o strînse în brațe, bîigui cîteva vorbe nearticulate de mulțumire și, rezemîndu-și capul de umărul ei, izbucni într-un hohot de plîns amestecat cu sughițuri. Ea nu pricepea cauza tulburării lui.

Polițele domnului Moss fură repede achitate, spre dezamăgirea acestui *gentleman* poate, care socotise să-l aibă ca musafir pe colonel măcar ziua de duminică ; iar Jane, zîmbind fericită și cu ochii strălucind de mulțumire, îl scoase pe Rawdon din casa portăreilor și porniră spre Gaunt Street în birja cu care venise în grabă să-l elibereze.

— Pitt plecase la un dineu parlamentar, îi povesti ea, cînd a sosit biletul tău, așa că, dragă Rawdon, eu... eu, am venit chiar eu... și ea îl mîngîie cu blîndețe pe mînă.

Poate că a fost un mare noroc pentru Rawdon Crawley că Pitt se dusese la dineul acela. Rawdon îi mulțumi de o sută de ori cumnatei sale și, cu atîta recunoștință, încît această delicată femeie rămase foarte impresionată, dacă nu chiar alarmată.

— Oh, zise el, în felul lui aspru și neîndemînatic, dumneata... dumneata nu știi cît m-am schimbat de cînd te-am cunoscut și de cînd îl am pe micul Rawdon. Mi-ar... mi-ar plăcea să mă schimb oarecum. Vezi, vreau... vreau... să fiu...

Nu-și termină însă fraza, dar cumnată-sa îi putu împlini înțelesul. Și în seara aceea, după ce se despărți de ea, și în timp ce *lady* Jane stătea lîngă patul băiețelului ei, ea se rugă, plină de smerenie, pentru acest biet suflet păcătos și rătăcit.

Rawdon se despărți de *lady* Jane și se duse numaidecît acasă. Era ora 9 seara. Străbătu străzile și scuarurile din Bîlciul deșertăciunilor și ajunse în cele din urmă, gîfîind, în fața casei sale. Se dădu un pas înapoi și se ținu de grilaj, tremurînd, cînd se uită în sus. Ferestrele salonului scînteiau de atîtea lumini. Becky îi spusese că era în pat, bolnavă. Rămase așa cîtva timp, cu lumina ce se revărsa din casă căzîndu-i pe fața pală.

Scoase cheia de la poartă și intră în casă. Auzi rîsete în încăperile de sus. El mai purta încă îmbrăcămintea de bal în care fusese arestat cu o seară înainte. Urcă scările, fără să facă nici un zgomot, și, cînd ajunse în capul scării, se propti o clipă de rampă. Nimeni altcineva nu se mai simțea prin casă — servitorii fuseseră îndepărtați cu toții. Rawdon auzi dinăuntru rîsete, rîsete și cîntece. Becky cînta un fragment din cîntecul pe care îl interpretase în seara precedentă, și o voce răgușită striga : „Bravo ! Bravo !“ Era vocea lordului Steyne.

Rawdon deschise ușa și intră. O măsuță cu toate cele trebuincioase pentru cină aștepta — vin și veselă de argint. Steyne era aplecat deasupra canapelei

pe care stătea Becky. Femeia aceasta nizerabilă purta o bogată și strălucitoare toaletă, pe brațe și pe toate degetele scînteiau mulțime de brățări și inele, iar pe pieptul ei, nestematele dăruite de Steyne. Lordul îi ținea mîna într-a sa, se aplecase tocmai să i-o sărute, cînd Becky sări în sus ca arsă și scoase un țipăt înăbușit, dînd cu ochii de fața lividă a lui Rawdon. În momentul următor ea încercă să zîmbească — un zîmbet îngrozitor — ca pentru a-i ura bun venit bărbatului ei; iar Steyne se ridică și el, scrîșnind din dinți, palid și cu ochii fulgerîndu-i de furie.

Încercă și el să zîmbească și veni spre Rawdon cu mîna întinsă.

— Cum, te-ai și întors ?! Ce mai faci, Crawley ? rosti el, în timp ce mușchii gurii i se contractaseră, tot încercînd să-i zîmbească nepoftitului.

Dar expresia feței lui Rawdon fu ceea ce o făcu pe Becky să se repeadă înaintea lui.

— Sînt nevinovată, Rawdon, spuse ea, și martor mi-e și bunul Dumnezeu că sînt nevinovată. Se agăță de haina lui, de mîinile lui; ale ei erau în întregime acoperite de brățări, de inele și de alte podoabe. Sînt nevinovată! Spune-i că sînt nevinovată! i se adresă ea lordului Steyne.

El crezu că i se întinsese o cursă și se înfurie atît pe soție, cît și pe soț.

— Dumneata, nevinovată! Dracu să te ia! urlă el. Dumneata, nevinovată! Cînd fiecare bijuterie pe care o porți e plătită de mine ?! Ți-am dat mii de lire, pe care individul ăsta le-a cheltuit și pentru care te-a vîndut. Nevinovată, pe dracu! Ești tot așa de nevinovată ca și mama dumitale, balerina, și ca și soțul dumitale, fanfaronul! Să nu crezi că mă sperii, cum ai făcut și cu ceilalți. La o parte, domnule, la-

să-mă să trec ! şi lordul Steyne puse mîna pe pălărie şi, cu ochii vîlvătaie, privindu-şi inamicul drept în faţă, fioros, înaintă spre el fără a se îndoi o singură clipă că celălalt nu-i va face loc.

Dar Rawdon Crawley îl apucă, dintr-o săritură, de guler, pînă ce Steyne, aproape strangulat, se răsuci şi se zgîrci sub braţul lui.

— Minţi, cîine ! strigă Rawdon. Minţi, laşule şi ticălosule ! şi îl lovi pe nobilul *pair* de cîteva ori cu dosul palmei peste obraz şi îl azvîrli sîngerînd la pămînt.

Totul se petrecu mai înainte ca Rebecca să se poată interpune între cei doi bărbaţi. Ea rămase locului tremurînd în faţa lui Rawdon. Îşi admira bărbatul, aspru, semeţ şi victorios.

— Hai ! spuse colonelul.

Rebecca veni numaidecît spre el.

— Scoate astea de pe tine !

Ea începu, înfricoşată, să-şi scoată giuvaericalele de pe braţe şi inelele de pe degetele-i tremurătoare şi le adună toate grămadă, uitîndu-se temătoare spre Rawdon.

— Aruncă-le ! îi porunci, şi ea le lăsă să cadă pe podea.

El îi smulse podoaba de nestemate de pe piept şi o aruncă lordului Steyne. Pietrele intrară adînc în fruntea lui cheală. Steyne a purtat cicatricea pînă în ziua morţii sale.

— Vino sus ! spuse Rawdon nevestei sale.

— Nu mă ucide, Rawdon ! strigă ea.

El începu să rîdă furios.

— Vreau să ştiu dacă omul acesta minte în legătură cu banii, aşa cum minte şi în legătură cu mine. E adevărat că ţi-a dat bani ?

— Nu, zise Rebecca. Adică...

— Dă-mi cheile tale ! răspunse Rawdon, şi ieşiră împreună.

Rebecca îi dădu toate cheile, în afară de una singură ; şi nădăjduia că el nu va băga de seamă lipsa. Era cheia de la micuţa casetă care i-o dăruise odinioară Amelia şi pe care-o păstra într-un loc ascuns. Dar Rawdon deschise cu febrilitate cutiile şi dulapurile, aruncînd afară toate lucrurile dinăuntru, şi, în cele din urmă, dădu şi peste casetă. Femeia fu silită s-o descuie. Înăuntru erau fel de fel de hîrtii, scrisori de dragoste şi multe alte lucruri vechi... tot felul de fleacuşteţe şi de amintiri femeieşti. Şi mai conţinea şi un portofel plin cu bancnote. Unele datau de zece ani, într-adevăr, dar una era nou-nouţă — biletul de o mie de lire pe care i-l dăduse lordul Steyne.

— El ţi-a dat asta ? întrebă Rawdon.

— Da, răspunse Rebecca.

— Am să i-o trimit chiar azi, zise Rawdon (căci soarele răsărise şi multe ceasuri trecuseră de cînd făcea percheziţia), apoi am s-o plătesc şi pe Briggs, care a fost întotdeauna bună cu băiatul, ca şi o parte din datorii. Ai să-mi comunici unde să-ţi trimit restul. Puteai da o sută de lire, Becky, din toată suma asta... eu, ce-am avut, am împărţit întotdeauna cu tine !

— Sînt nevinovată, zise Becky.

Dar el o părăsi fără să mai adauge nici un singur cuvînt.

La ce se gîndi Rebecca după ce Rawdon o părăsi ? În timp ce lumina soarelui năvălea în cameră, ea rămase acolo ceasuri întregi după plecarea lui, stînd singură pe marginea patului. Sertarele erau deschise toate, şi conţinutul lor, împrăştiat de jur împrejur —

rochii şi pene, eşarfe şi bijuterii, o grămadă de deşertăciuni aruncate claie peste grămadă, ca după un naufragiu. Părul îi cădea pe umeri; rochia îi era ruptă în locul de unde îi smulsese Rawdon nestematele. În curînd îl auzi coborînd şi auzi uşa trîntindu-se şi închizîndu-se în urma lui. Ştia că nu se va mai întoarce. Plecase pentru totdeauna. Avea să se sinucidă? gîndi. Poate, dar nu înainte de a se bate în duel cu lordul Steyne. Apoi meditä asupra vieţii pe care o dusese în trecut şi asupra tuturor întîmplărilor triste. Ah, cît de întunecată părea, cît de nenorocită, de pustie şi de stearpă! Să ia otravă şi să termine odată... să pună capăt tuturor speranţelor, planurilor, îndatoririlor şi succeselor? Camerista ei franţuzoaică o găsi în poziţia asta, stînd în mijlocul rămăşiţelor unei vieţi mizerabile, cu pumnii strînşi, dar fără o lacrimă în ochi. Femeia era complicea ei, în solda lui Steyne.

— *Mon Dieu, madame* [1], ce s-a întîmplat? întrebă.

Ce se întîmplase? Era vinovată sau nu? Ea susţinea că nu; dar cine putea desluşi ce era şi ce nu era adevărat din tot ceea ce îi venea Rebeccăi pe buze? Şi cine putea şti dacă sufletul acesta corupt era, în cazul de faţă, inocent? Toate minciunile, toate planurile, tot egoismul şi viciile ei, toată inteligenţa şi geniul ei o aduseseră la faliment. Femeia trase perdelele şi, cu oarecare stăruinţă, arătînd şi bunăvoinţă, îşi convinse stăpîna să se întindă pe pat. Apoi se duse în salon şi adună toate bijuteriile care zăceau pe duşumea, aşa cum le lăsase Rebecca să cadă, la porunca bărbatului ei; cît despre lordul Steyne, acesta o luase din loc.

[1] Dumnezeule, doamnă (fr.).

DUMINICĂ, DUPĂ BĂTĂLIE

În casa lui *sir* Pitt Crawley, din Gaunt Street, începea tocmai forfota de dimineaţă cînd Rawdon, în haine de scară, pe care le purta de două zile încheiate, trecu pe lîngă înfricoşata femeie care spăla scările şi intră în biroul fratelui său. *Lady* Jane se sculase şi, în rochie de dimineaţă, se şi dusese sus în camera copiilor, supraveghindu-le toaleta şi ascultînd rugăciunile de dimineaţă, pe care micuţele făpturi le rosteau în genunchi, în faţa ei. Săvîrşeau în fiecare dimineaţă această îndatorire în camera lor, mai înainte de a avea loc ceremonialul public pe care îl prezida *sir* Pitt şi la care trebuia să ia parte tot personalul de serviciu al casei. Rawdon se aşează în camera de lucru, chiar în faţa mesei baronetului, plină de cărţi tratînd despre politica Angliei, de scrisori aşezate toate în ordine, de teancuri de recipise etichetate cu grijă, de broşuri rînduite simetric, de caiete de socoteli, cutii cu fişe, mape, *Biblia*, *Quarterly Review*[1] şi *Anuarul curţii*, stînd aliniate, toate, ca la paradă şi aşteptînd inspecţia comendantului.

O carte de predici ce se rostesc în familie — una dintr-acelea din care *sir* Pitt avea obiceiul să le citească alor săi în dimineţile de duminică — stătea gata pregătită pe biroul său, aşteptînd alegerea judicioasă a baronetului. Alături de cartea de predici se găsea ziarul *Observer*, jilav încă şi cu grijă împăturit, pentru uzul personal al lui *sir* Pitt. Doar valetul său dacă mai folosea prilejul de a frunzări ziarul

[1] Revistă engleză conservatoare de la începutul secolului al XIX-lea.

înainte de a-l aşeza pe masa stăpînului. Pînă să ajungă să ia cunoştinţă de veştile din dimineaţa aceea, el citise în jurnal o entuziastă dare de seamă asupra „Recepţiei de la Gaunt House", cu numele tuturor înaltelor personaje invitate de marchizul de Steyne pentru a fi prezentate alteţei-sale regale. Şi după ce făcuse comentariile de rigoare asupra acestei petreceri în faţa menajerei şi a nepoatei ei, în timp ce-şi luau ceaiul de dimineaţă şi pîinea prăjită cu unt în camera doamnei respective, întrebîndu-se cum de o poate scoate la capăt perechea Rawdon Crawley, valetul împăturise ziarul din nou, aşa că înainte de sosirea stăpînului casei arăta iarăşi proaspăt şi neatins.

Aşteptînd să-i vină fratele, bietul Rawdon luă ziarul şi încercă să-l citească. Dar literele îi jucau în faţa ochilor şi nu pricepu nimic din ceea ce citea. Ştirile şi decretele guvernamentale (pe care *sir* Pitt, în calitatea lui de om politic, era obligat să le parcurgă, altminteri n-ar fi permis niciodată să-i intre în casă vreun jurnal de duminică), criticile teatrale, meciul de box dintre Barking Butcher şi Tutbury Pet, cu un premiu de o sută de lire pentru cîştigător, cronica despre recepţia de la Gaunt House, care conţinea o dare de seamă plină de complimente, deşi foarte respectuoasă, în legătură cu faimoasele şarade, a căror eroină fusese doamna Becky, toate astea treceau ca învăluite în ceaţă pe dinaintea ochilor lui Rawdon pe cînd stătea şi aştepta să vină şeful familiei.

Punctual, în clipa în care ceasul de marmură neagră de pe birou bătu ora 9 cu un sunet pătrunzător, îşi făcu şi *sir* Pitt apariţia, proaspăt, bărbierit cu grijă, cu o faţă albă ca de ceară şi gulerul scrobit, cu părul său rar bine pieptănat şi pomădat, pilindu-şi unghiile, în timp ce cobora majestuos scă-

rile, într-un halat cenuşiu de flanelă şi cravată scrobită, prototipul adevăratului *gentleman* englez, într-un cuvînt, model de curăţenie şi de bună-cuviinţă. Tresări cînd îl văzu pe bietul Rawdon în biroul său, cu hainele mototolite, cu ochii injectaţi şi nebărbierit. Îi trecu prin minte că fratele nu-i era treaz şi că toată noaptea chefuise cine ştie pe unde.

— Pentru Dumnezeu, Rawdon, zise el, galben la faţă, ce te-aduce aici la ora asta matinală ! De ce nu eşti acasă ?

— Acasă ! răspunse Rawdon cu un hohot sălbatic. Nu te speria, Pitt, nu sînt beat. Închide uşa ; vreau să-ţi vorbesc !

Pitt închise uşa şi se îndreptă spre birou, apoi luă loc în celălalt fotoliu — aşezat acolo pentru primirea administratorului, agentului sau a vizitatorului care venea să trateze confidenţial feluri te afaceri cu baronetul — şi începu să-şi pilească unghiile cu şi mai mare zel ca înainte.

— Pitt, s-a terminat cu mine ! rosti colonelul după un răstimp de tăcere. S-a terminat totul.

— Ţi-am spus totdeauna că ai să ajungi aici ! exclamă baronetul posac, bătînd darabana cu unghiile lui îngrijit pilite. Te-am prevenit de o mie de ori pînă acuma. Nu te mai pot ajuta cu nimic. Fiecare şiling pe care-l am e foarte bine socotit. Chiar şi suta de lire pe care ţi-a adus-o Jane aseară i-o făgăduisem pentru mîine dimineaţă avocatului meu, şi lipsa ei are să mă pună în mare încurcătură. Nu vreau să spun prin asta că n-am să te mai ajut niciodată. Dar ca să-ţi plătesc toţi creditorii, asta ar echivala cu plata datoriei naţionale Şi ar fi o nebunie, curată nebunie, să te gîndeşti la aşa ceva. Trebuie să faci şi tu un compromis. E un lucru cît se poate de neplăcut pentru familie ; dar toată lumea face la fel. De pildă, George Kitely, fiul lordului Ragland, a fost tradus

săptămîna trecută în fața curții și a scăpat, cum se zice, basma curată. Am impresia că lordul Ragland n-are să plătească nici un șiling pentru el și...

— Nu-i vorba de bani ! izbucni Rawdon. N-am venit la tine pentru afacerile mele personale. N-are importanță ce are să mi se întîmple mie...

— Atunci, despre ce e vorba ? întrebă Pitt, oarecum liniștit.

— E vorba despre băiat, spuse Rawdon cu glasul răgușit. Vreau să-mi făgăduiești că ai să ai grijă de el după ce nu voi mai fi. Buna și draga ta nevastă s-a purtat întotdeauna bine cu el ; și el o iubește mult mai mult pe ea decît pe... fire-ar afurisită să fie ! Ascultă, Pitt. Tu știi prea bine că eu trebuia să moștenesc banii domnișoarei Crawley. N-am primit educația care i se cuvine unui frate mai mic, ci am fost întotdeauna încurajat spre lene și extravaganță. Dacă lucrurile s-ar fi întîmplat altfel, aș fi fost cu totul alt om. La regiment mi-am făcut pe deplin datoria. Și știi în ce fel am pierdut moșteînirea și-l cunoști și pe cel care a pus mîna pe ea.

— După sacrificiile pe care le-am făcut pentru tine și după felul în care m-am purtat cu tine, cred că asemenea imputări nu-și mai au locul, răspunse *sir* Pitt. Căsătoria cu Rebecca a fost propria ta ispravă, nu a mea !

— S-a terminat și cu asta acuma, zise Rawdon. S-a terminat și cu asta ! Cuvintele ieșeau din el ca și cum i le-ar fi smuls cineva, și geamătul care le întretăie îl sperie aproape pe fratele lui.

— Dumnezeule ! A murit ? întrebă *sir* Pitt cu sinceră neliniște și milă în glas.

— Aș fi preferat să fiu mort *eu*, răspunse Rawdon. Dacă n-ar fi fost micul Rawdon, mi-aș fi tăiat azidimineață beregata, la fel ca și pe-a blestematului și ticălosului aceluia !

Sir Pitt ghici numaidecît adevărul şi bănui că lordul Steyne era persoana pe care ar fi dorit Rawdon s-o strîngă de gît. Colonelul povesti pe scurt fratelui său mai mare, cu o voce întretăiată, toată întîmplarea :

— A fost un complot în toată legea între ea şi pungaşul acela, spuse el. Portăreii au fost anume puşi pe urma mea ; am fost înhăţat pe cînd ieşeam din casa lui ; iar cînd i-am scris să-mi trimită bani, mi-a răspuns că-i bolnavă în pat ; şi m-a amînat pentru a doua zi. Şi cînd am ajuns acasă, am găsit-o acoperită de diamante şi stînd singură cu ticălosul acela !

Apoi el continuă, agitat la culme, să-i descrie conflictul lui personal cu lordul Steyne. Dintr-o afacere de felul acesta, firește, spunea el, nu există decît o singură ieşire, şi după convorbirea asta cu fratele său, el se ducea să facă pregătirile necesare pentru întîlnirea care trebuia să aibă loc.

— Şi dacă, din nenorocire, s-ar termina cu mine, continuă foarte tulburat Rawdon, cum băiatul n-are nici mamă, trebuie să ţi-l încredinţez ţie şi nevestei tale, Pitt... numai asta mă mai poate mîngîia, dacă-mi făgăduieşti să te porţi bine cu el.

Fratele mai mare era foarte mişcat şi-i strînse mîna lui Rawdon cu o căldură pe care numai rareori i-o arătase. Colonelul îşi trecu mîna peste pleoapele-i umede.

— Mulţumesc, frate, rosti el, ştiu că pot avea încredere în cuvîntul tău !

— N-ai nici o grijă, pe cuvîntul meu de onoare ! răspunse baronetul.

Şi în felul acesta, mai mult tăcut, fu încheiată socoteala dintre cei doi fraţi.

Apoi Rawdon scoase din buzunar micul portofel pe care-l descoperise în caseta Rebeccăi şi scoase din el teancul de bancnote pe care-l conţinea.

— Sînt aici şase sute de lire, zise el. Habar n-aveai că sînt aşa de bogat! Să-i dai, te rog, domnişoarei Briggs banii pe care i-i datorăm... ea a fost bună cu băiatul şi mi-a fost întotdeauna ruşine că i-am luat bietei bătrîne banii. Şi mai e aici un rest — cu mi-am păstrat doar cîteva lire — cu care o să trebuiască să se descurce Becky.

În timp ce vorbea, apucă şi celelalte bancnote ca să i le înmîneze fratelui său, dar mîinile îi tremurau şi era atît de agitat, încît portofelul îi căzu din mîini; în clipa aceea ieşi din el şi bancnota de o mie de lire, care fusese cel din urmă cîştig al nefericitei Becky.

Pitt făcu un pas şi o ridică, uluit de atîta bogăţie.

— Nu asta, zise Rawdon. Sper să vîr un glonte în omul căruia îi aparţin banii ăştia. Şi gîndi, în sinea lui, că ar fi o straşnică răzbunare să înfăşoare glontele în bancnotă şi să-l străpungă cu el pe Steyne.

După această convorbire, fraţii îşi mai strînseră o dată mîinile şi se despărţiră: *lady* Jane aflase de sosirea colonelului şi îşi aştepta soţul în sufrageria de alături, cu instinctul acela femeiesc care presimte nenorocirea. Uşa sufrageriei se întîmpla să fie deschisă, iar doamna ieşi bineînţeles de acolo cînd cei doi fraţi părăsiră biroul. Îi întinse mîna lui Rawdon, spunîndu-i că era încîntată că venise să ia cu ei micul dejun, deşi putea să-şi dea seama foarte bine, după expresia rătăcită a figurii lui, după faptul că era nebărbierit şi după privirile întunecate ale soţului ei, că între cei doi fraţi nu fusese nici o singură clipă vorba de micul dejun. Rawdon bîigui cîteva cuvinte de scuză, pomenind despre o

oarecare întîlnire, strîngînd cu putere sfioasa şi micuţa mînă pe care i-o întinsese cumnata lui. Ochii ei rugători nu putură citi pe faţa lui decît catastrofa ; dar el plecă fără să adauge nici un cuvînt. Nici *sir* Pitt nu-i dădu vreo explicaţie. Copiii veniră să-i spună bună dimineaţa, şi el îi sărută cu răceala lui de toate zilele. Mama îşi ţinu copiii lîngă ea, cu cîte-o mînă de-a lor în mîinile ei, în timp ce îngenunchează pentru rugăciunile pe care *sir* Pitt le citea pentru ei şi pentru servitorii în livrelele sau hainele lor de duminică, aşezaţi la rînd, pe scaune, de cealaltă parte a ceainicului care începuse să şuiere. Ca urmare a evenimentelor care interveniseră între timp, micul dejun fu servit foarte tîrziu în ziua aceea, aşa încît clopotele bisericii începuseră să tragă pe cînd ei erau încă la masă ; iar *lady* Jane se simţea prea prost, zicea ea, ca să se mai poată duce la biserică, deşi gîndurile ei rătăceau cu totul pe alte meleaguri în timpul rugăciunilor familiale.

În această vreme, Rawdon Crawley alerga pe Great Gaunt Street şi, izbind cu putere în uriaşul cap de bronz — care reprezenta o meduză — de la poarta palatului Gaunt, îl sili să iasă afară pe stacojiul silen în jachetă roşie şi cu fireturi, care îndeplinea funcţia de portar al reşedinţei respective. Omul se sperie văzînd înfăţişarea răvăşită a colonelului şi i se puse în cale, ca şi cum i-ar fi fost teamă să nu intre cu forţa. Dar colonelul scoase doar o carte de vizită, recomandîndu-i în mod stăruitor să i-o înmîneze lordului Steyne personal şi să-i atragă atenţia asupra adresei de pe ea, spunîndu-i că colonelul Crawley va putea fi găsit toată ziua, după ora 1, la „Regent Club" din St. James's Street, iar nu acasă. Omul cu faţa grasă şi roşie

se uită plin de mirare după ei cum se îndepărta cu paşi mari ; aşa cum făcură de altfel şi ceilalţi oameni îmbrăcaţi în hainele lor de duminică, care ieşiseră la ora aceea pe stradă, băieţii de la azil, cu faţa strălucitoare, zarzavagiul care se întindea nepăsător în faţa uşii sale şi cîrciumarul care-şi lăsa întotdeauna obloanele în timpul slujbei religioase. În staţia de birji, în timp ce Rawdon se suia într-o trăsură, spunîndu-i birjarului să-l ducă la cazărmile din Knightsbridge, lumea începu să facă fel de fel de glume pe socoteala înfăţişării sale.

Toate clopotele Londrei băteau, care mai de care, cînd Rawdon ajunse la destinaţie. Dacă ar fi fost mai puţin preocupat de propriile lui gînduri, ar fi putut-o vedea pe vechea lui cunoştinţă, Amelia, în drumul ei de la Brompton spre Russell Square. Şiruri întregi de şcolari se duceau la biserică ; trotuarele, strălucind de curăţenie, ca şi imperialele trăsurilor din suburbie, erau înţesate de lumea care ieşea afară din oraş pentru petrecerea duminicală. Dar colonelul era mult prea preocupat ca să mai bage în seamă şi lucrurile acestea şi, sosind la Knightsbridge, se îndreptă repede spre camera vechiului său prieten şi camarad, căpitanul Macmurdo, care, după cum află Crawley, spre satisfacţia lui, era în cazarmă.

Căpitanul Macmurdo, vechi ofiţer şi veteran de la Waterloo, foarte iubit în regimentul său, unde numai lipsa mijloacelor lui financiare îl împiedica să ocupe cele mai înalte ranguri, îşi petrecea, calm, dimineaţa în pat. Luase parte la un straşnic supeu seara trecută, dat de onorabilul George Cinqbars, căpitan, în casa lui din Brompton Square, mai multor tineri ofiţeri din regiment şi unui anumit număr de doamne din corpul de balet, aşa că bătrînul Mac,

care se simţea cît se poate de bine în tovărăşia oamenilor de toate rangurile şi de toate vîrstele, stînd cu plăcere alături de generali, negustori de cîini, dansatoare de operă, boxeri, într-un cuvînt, alături de tot felul de oameni, se odihnea după osteneala serii şi, nefiind de serviciu, stătea în pat.

Pereţii camerei lui erau aproape în întregime acoperiţi cu tablouri reprezentînd meciuri de box, scene de vînătoare şi de balet, dăruite de camarazii care părăsiseră regimentul şi se însuraseră, aşternîndu-se pe viaţă tihnită. Şi cum avea acuma aproape 50 de ani, din care douăzeci şi patru îi petrecuse în corpul respectiv, poseda un muzeu plin de ciudăţenii. Se număra printre cei mai buni ţintaşi din Anglia şi, cu toate că era un bărbat greoi, se dovedise şi unul din cei mai buni călăreţi ; adevărul este că el şi Crawley fuseseră rivali pe cînd acesta din urmă mai era în armată. Ca să nu ne întindem prea mult la vorbă, domnul Macmurdo stătea lungit în pat, citind în *Bell's Life* tocmai darea de seamă despre meciul dintre Tutbury Pet şi Barking Butcher, care a fost menţionat cu puţin mai înainte ; era un venerabil ostaş zburlit, cu un cap mic, cărunt şi ras, cu o bonetă de noapte de mătase, cu faţa şi cu nasul roşu şi cu o uriaşă mustaţă cănită.

Cînd Rawdon îi aduse căpitanului la cunoştinţă că are nevoie de un prieten, acesta din urmă îşi dădu numaidecît seama ce fel de îndatorire prietenească era chemat să ducă la îndeplinire, şi într-adevăr el descurcase pînă atunci zeci de asemenea afaceri de ale cunoştinţelor sale cu cea mai mare prudenţă şi iscusinţă. Alteţa-sa regală, fostul şi regretatul comandant al regimentului, avea cea mai mare

consideraţie pentru Macmurdo din pricina asta ; el era refugiul obişnuit al *gentlemen*-ilor ajunşi la strîmtoare.

— Şi din ce ţi se trage, Crawley băiete ? întrebă bătrînul ostaş. Nu cumva tot vreo afacere cu jocul de cărţi, hai, ca aceea cînd l-am împuşcat pe căpitanul Marker ?

— E vorba despre... despre soţia mea, răspunse Crawley, plecîndu-şi ochii şi făcîndu-se foarte roşu la faţă.

Celălalt începu să fluiere a pagubă.

— Întotdeauna am spus că are să te lase, începu el.

Şi, într-adevăr, atît la regiment, cît şi la cluburi, se puseseră nenumărate rămăşaguri privind soarta probabilă a colonelului Crawley, atît de mult era preţuit caracterul soţiei sale de camarazii lui şi de alţii ; dar văzînd privirea fioroasă cu care răspunse Rawdon cînd îşi dădu şi el cu părerea despre lucrul acesta, Macmurdo nu găsi de cuviinţă să mai stăruie.

— Nu există nici o altă cale de-a ieşi din încurcătură, dragul meu ? continuă căpitanul, pe un ton grav. E vorba numai de o bănuială, ştii, sau... sau ce este, la urma urmei ? Niscaiva scrisori ? Nu poţi cocoloşi povestea ? E mult mai bine să nu faci tăraboi în jurul unui asemenea lucru dacă poţi proceda altminteri !

„Cînd te gîndeşti că abia acum a aflat despre asta !“ gîndi căpitanul, amintindu-şi o sumedenie de discuţii iscate la masa de la popotă, în care reputaţia doamnei Crawley fusese făcută harcea-parcea.

— Nu există decît o singură ieşire din asta, replică Rawdon, şi o ieşire doar pentru unul din noi, Mac, înţelegi tu ? Am fost pur şi simplu măturat din calea lor ; arestat ; i-am găsit singuri, împreună. I-am

aruncat bărbatului în faţă că e un mincinos şi un laş, l-am trîntit la pămînt şi l-am plesnit.

— Aşa şi merita, rosti Macmurdo. Cine-i individul ?

Rawdon răspunse că e lordul Steyne.

— Drace ! Un marchiz ! Se zicea că el, adică... se zicea că tu...

— Ce dracu vrei să spui cu asta ? urlă Rawdon. Vrei să spui că ai auzit vreodată pe cineva că pune la îndoială cinstea nevestei mele şi că nu mi-ai atras atenţia, Mac ?

— Lumea cîrteşte toată vremea, dragul meu, răspunse celălalt. La ce ţi-ar fi folosit dacă-ţi spuneam ce trăncănesc despre nevasta ta cîţiva zănatici ?

— Nu te-ai purtat ca un prieten adevărat, Mac ! răspunse Rawdon, copleşit cu totul ; şi, acoperindu-şi faţa cu mîinile, se lăsă pradă emoţiei care pusese stăpînire pe el, ceea ce făcu pe asprul, încercatul şi bătrînul soldat din faţa lui să fie mişcat pînă în adîncul sufletului.

— Curaj, dragul meu, zise. Marchiz sau nemarchiz, îi vom trimite un glonte exact unde trebuie, fir-ar afurisit să fie ! Cît despre femei, toate-s o apă şi-un pămînt !

— Tu nu ştii cît de îndrăgostit am fost eu de ea, spuse Rawdon cu glasul sugrumat de durere. Dracu să mă ia, o urmam peste tot ca un valet. Tot ce am avut, ei i-am dat. Şi dacă am ajuns astăzi un cerşetor, e din pricină că am vrut să mă însor cu ea. Pe cinstea mea, domnule, mi-am amanetat pînă şi ceasul pentru a-i satisface toate capriciile. Şi ea... ea îşi punea în vremea asta bani deoparte şi n-a vrut să-mi dea nici o sută de lire măcar ca să ies din închisoare !

Şi atunci, înspăimîntător la chip şi fără şir în vorbire, pradă unei tulburări pe care sfătuitorul său nu i-o cunoscuse niciodată pînă atunci, îi dezvălui şi lui

Macmurdo toată povestea. Povățuitorul său se agăță de anumite amănunte răzlețe, căutînd să-l îmbuneze.

— La urma urmei, poate că e nevinovată, își dădu el părerea. Doar așa spunea și ea. Steyne fusese de o sută de ori singur cu ea în casă și înainte de asta.

— Poate să fie și așa... răspunse Rawdon cu tristețe. Dar faptul acesta nu pledează de loc pentru nevinovăția lor. Și el îi arătă căpitanului bancnota de o mie de lire pe care o găsise în portofelul Rebeccăi. Iată ce i-a dat, Mac; și ea o păstra ascunsă ca să n-o găsesc eu; și avînd toți banii ăștia în casă, a refuzat să-mi dea o mînă de ajutor cînd eram închis.

Căpitanul trebui să recunoască și el că tăinuirea banilor fusese un lucru tare urît.

În vreme ce ei stăteau de vorbă, Rawdon trimise ordonanța căpitanului Macmurdo în Curzon Street, cu ordin către servitorul lui de-acasă să-i pregătească o valiză cu îmbrăcămintea de care colonelul avea mare nevoie. Și în timp ce ordonanța căpitanului lipsea, Rawdon și martorul său compuseră, cu nespus de mare trudă și cu ajutorul *Dicționarului Johnson*, o scrisoare pe care căpitanul trebuia s-o trimită lordului Steyne. Căpitanul Macmurdo avea onoarea să se pună la dispoziția marchizului de Steyne, din partea colonelului Crawley, și îl ruga să ia cunoștință că el era cel pe care îl însărcinase colonelul să pregătească totul pentru întîlnirea care, nu avea nici cea mai mică îndoială, era în intenția înălțimii-sale să o ceară și pe care întîmplările din dimineața aceea o făcuseră de neînlăturat. Căpitanul Macmurdo îl ruga pe lordul Steyne, în felul cel mai curtenitor cu putință, să-i indice un prieten cu care să poată intra în legătură, dorind ca acea întîlnire să aibă loc cît mai curînd posibil.

Într-un post-scriptum, căpitanul adăugă că avea în posesiunea lui o bancnotă de mare valoare, bancnotă despre care colonelul Crawley avea motive să presupună că aparţinea marchizului de Steyne. Şi el dorea, în numele colonelului, să înmîneze numita bancnotă proprietarului ei.

În răstimpul în care fu compusă această scrisoare, servitorul căpitanului se întoarse din misiunea pe care o avusese de îndeplinit la locuinţa colonelului Crawley din Curzon Street, fără lucrurile după care fusese trimis, cu o figură plină de nedumerire şi cît se poate de bizară.

— N-au vrut să mi le dea, zise omul. E o harababură nemaipomenită în toată casa ; şi toate lucrurile, claie peste grămadă ! A intrat proprietarul şi a pus stăpînire pe toate celea. Servitorii chefuiesc în salon. Şi spunea că dumneavoastră aţi luat argintăria, domnule colonel ! adăugă omul după o scurtă pauză. Unul din servitori a şi plecat. Iar Simpson, un om foarte gălăgios şi beat mort, zicea că nimic n-are să iasă din casă pînă n-are să-i fie plătită leafa.

Relatarea acestei mici revoluţii din Mayfair îi umplu de uimire, adăugînd o mică notă de veselie unei convorbiri altminteri atît de jalnice. Cei doi ofiţeri rîseră pe socoteala naufragiului lui Rawdon.

— Îmi pare tare bine că băieţelul nu-i acasă, zise Rawdon, rozîndu-şi unghiile. Ţi-l aminteşti, Mac, nu-i aşa, de la manej ? Cu cîtă siguranţă se ţinea puştiul în şa.! Îţi aminteşti, nu ?

— Sigur că-mi amintesc, dragul meu, răspunse binevoitorul căpitan..

Micul Rawdon se afla la acea oră, împreună cu alţi cincizeci de băieţi în şorţuri de uniformă, în capela de la „Whitefriars School"; şi se gîndea nu

la predică, ci la faptul că sîmbăta viitoare avea să se ducă acasă şi că, desigur, tatăl lui avea să-i dea ceva bani şi poate că-l va lua şi la teatru.

— E un flăcău în toată legea băiatul ăsta ! continuă tatăl, gîndindu-se mereu la fiul lui. Ascultă, Mac, dacă mi se întîmplă ceva, dacă mă curăţ... te-aş ruga să... să te duci să-l vezi ; şi să-i spui că mi-a fost tare drag, ştii tu ce. Şi... dragul meu, dă-i butonii ăştia de aur ; e tot ce am... Îşi acoperi faţa cu mîinile lui negricioase, pe care lacrimile, rostogolindu-se, lăsau dîre albe.

Domnul Macmurdo găsi de asemenea prilejul să-şi scoată de pe cap boneta de noapte de mătase şi să-şi şteargă cu ea ochii.

— Du-te jos şi comandă dejunul ! porunci el ordonanţei, cu o voce puternică şi voioasă. Ce-ţi doreşte inima, Crawley ? Nişte rinichi la grătar şi o scrumbie, să zicem. Şi, Clay, scoate nişte haine pentru domnul colonel ; noi am avut întotdeauna cam aceeaşi talie, Rawdon, băiete, şi nimeni nu călărea aşa de bine ca noi cînd am intrat în armată !

După care, lăsîndu-l pe colonel să se îmbrace, Macmurdo se întoarse cu faţa spre perete şi-şi reluă lectura din *Bell's Life*, pînă ce prietenul său îşi termină toaleta, ca să poată şi el să şi-o înceapă pe-a sa.

Toaletă pe care, avînd în vedere că urma să întîlnească un lord, căpitanul Macmurdo o făcu cu mare grijă. Îşi căni mustăţile, dîndu-le un luciu de mare gală, îşi puse o cravată scrobită şi o frumoasă vestă de culoare galben-deschis ; aşa că toţi tinerii ofiţeri din sala de mese a popotei, unde Crawley îşi urmă prietenul, îl felicitară pe Mac cînd acesta îşi făcu apariţia la dejun, întrebîndu-l dacă nu cumva se însoară în duminica aceea.

ÎN CARE SUBIECTUL CONTINUĂ

Becky nu-şi reveni din starea de uluială şi nedumerire în care evenimentele din noaptea precedentă aruncaseră spiritul ei cutezător pînă ce clopotele capelei din Curzon Street nu începură să bată pentru slujba de după amiază, cînd, sculîndu-se din pat, ea începu să tragă cordonul clopoţelului pentru a-şi chema camerista franţuzoaică, care o părăsise cu cîteva ceasuri mai înainte.

Doamna Rawdon Crawley sună în zadar de cîteva ori şi, cu toate că, la cea din urmă încercare, ea trase cu atîta vehemenţă încît rupse şnurul, camerista nu-şi făcu apariţia, nu, cu toate că stăpîna ei, scoasă din fire şi ţinînd încă şnurul clopoţelului în mînă, ieşi în capul scărilor, cu părul căzut pe umeri, şi-şi strigă de cîteva ori slujnica.

Adevărul este că aceasta părăsise casa de mai multe ceasuri, cu învoirea aceea căreia la noi i se spune a o şterge franţuzeşte. După ce adunase bijuteriile din salon, *mademoiselle* se urcase în camera ei, îşi strînsese şi-şi legase toate cutiile de-acolo, apoi ieşise şi-şi adusese singură o birjă, îşi coborîse bagajele cu mîna ei şi, fără să mai ceară ajutorul vreunuia din ceilalţi servitori, care probabil ar fi refuzat-o pentru că o urau din toată inima, şi fără să-şi ia rămas bun de la vreunul, părăsise locuinţa din Curzon Street.

Partida, după părerea ei, se terminase în această mică întreprindere de familie. Fifine o ştersese cu o birjă, aşa cum am văzut procedînd nenumărate persoane sus-puse din naţia ei în împrejurări asemănătoare ; dar mai prevăzătoare sau mai norocoasă decît

aceştia, ea îşi pusese la adăpost nu numai propriul avut, dar şi o parte dintr-al stăpînei sale (dacă, pe drept cuvînt, se putea spune că această doamnă poseda ceva), şi luă nu numai bijuteriile despre care a fost vorba mai sus şi nişte minunate rochii pe care de mult îşi pusese ochii, ci şi patru sfeşnice „Louis Quatorze" bogat aurite, şase albume cu încuietori de aur, amintiri şi ediţii de lux, o tabacheră de aur smălţuită, care aparţinuse odinioară doamnei du Barry [1], o micuţă şi nespus de drăguţă călimară, împreună cu o mapă cu sugătoare, împodobită cu sidef, de care se folosea Becky cînd compunea fermecătoarele ei bileţele trandafirii, care pieriră toate din locuinţa din Curzon Street, împreună cu *mademoiselle* Fifine, ca şi întreg serviciul de argint care fusese întrebuinţat pentru micul festin întrerupt de Rawdon. *Mademoiselle* lăsă argintăria, ca fiind probabil prea greu de dus, motiv pentru care, fără îndoială, nu luă nici cleştele de foc, oglinzile de deasupra căminului şi pianul din lemn de trandafir.

Mai tîrziu, o doamnă care semăna foarte mult cu ea deschise un magazin de mode în Rue de Helder la Paris, bucurîndu-se de mare renume, ca şi de ocrotirea lordului Steyne. Persoana respectivă vorbea totdeauna despre Anglia ca despre ţara cea mai perfidă din lume şi povestea tinerelor sale ucenice că fusese *affreusement volée* [2] de către băştinaşii acelei insule. Fără îndoială că numai mila faţă de nenorocirile ei îl înduplecară pe marchizul de Steyne să se arate atît de binevoitor cu *madame* de Saint-Amaranthe. Fie dat să propăşească şi ea în viaţă după cum merită!

[1] *Jeanne Bécu, contesă du Barry* (1743—1793), favorita regelui Ludovic al XV-lea al Franţei; a fost executată de un tribunal revoluţionar în timpul revoluţiei burgheze din Franţa.

[2] Furată îngrozitor. (fr.)

Căci nu va mai apărea în cartierul acesta al nostru din Bîlciul deşertăciunilor.

Auzind hărmălaie şi mişcare la etajul de jos şi indignată de neruşinarea servitorilor care nu răspundeau la chemările ei, doamna Crawley îşi aruncă rochia de casă pe ea şi coborî majestuos în salon, de unde pornea zgomotul.

Se afla acolo bucătăreasa cu faţa înnegrită, aşezată pe frumoasa sofa persană, alături de doamna Raggles, căreia îi administra o porţie de Maraschino. Pajul cu nasturii cît căpăţîna de zahăr, care ducea bileţelele Rebeccăi şi se căţăra cu atîta voiciune şi zel în spatele trăsuricii ei, era acuma peste măsură de ocupat să-şi vîre degetele într-o prăjitură cu cremă; valetul stătea de vorbă cu Raggles, care arăta cît se poate de nedumerit şi de îndurerat, şi, totuşi, deşi uşa era deschisă, iar Becky strigase de cel puţin şase ori de la o depărtare de cîţiva paşi numai, nici unul din servitorii ei nu-i ascultară chemarea.

— Încă o picătură, doamnă Raggles, spunea bucătăreasa tocmai cînd intră Becky cu rochia ei albă de dimineaţă fluturîndu-i în jurul trupului.

— Simpson! Trotter! strigă în culmea furiei stăpîna casei. Cum îndrăzniţi să staţi aici cînd auziţi că vă strig? Cum îndrăzniţi să staţi jos în prezenţa mea? Unde mi-e camerista?

Pajul îşi scoase degetele din gură, cuprins, pentru o clipă, de teamă grozavă, dar bucătăreasa dădu pe gît un păhărel de Maraschino, băutură din care doamna Raggles se împărtăşise din plin, uitîndu-se la Becky peste marginea aurită a păhărelului în timp ce-i sorbea conţinutul. Lichiorul părea a-i insufla mare curaj neruşinatei răzvrătite.

— Sofaua *dumitale*, asta-i bună! zise doamna bucătăreasă. Eu stau pe sofaua doamnei Raggles. Să nu te mişti cumva de-aici, doamnă Raggles. Eu

stau pe sofaua domnului şi a doamnei Raggles, cumpărată de ei, cu bani cinstiţi, şi care i-a costat foarte scump. Şi mă gîndesc că dacă am să stau aici pînă ce o să mi se plătească leafa, am să aştept încă mult şi bine, doamnă Raggles; şi aşa am să şi fac... ha! ha!... şi cu asta ea îşi umplu un alt pahar de lichior, pe care îl bău cu un aer şi mai batjocoritor decît înainte.

— Trotter! Simpson! Daţi-o afară pe beţiva asta ticăloasă! strigă doamna Crawley.

— Ba de loc! răspunse Trotter, valetul. Dă-o dumneata singură afară. Plăteşte-mi leafa şi dă-mă afară şi pe mine. Şi o s-o luăm iute de tot la picior.

— V-aţi adunat aici cu toţii ca să mă insultaţi? strigă Becky, peste măsură de furioasă. Cînd are să vină acasă colonelul Crawley, am să...

La care cuvinte, servitorii izbucniră într-un puternic hohot de rîs, dar Raggles, care-şi mai păstra încă o înfăţişare plină de melancolie, nu li se alătură.

— Nu se mai întoarce, continuă Trotter. A trimis după lucruri, dar eu n-am vrut să i le dau cu toate că domnul Raggles ar fi fost gata s-o facă. Şi cred că e colonel aşa cum sînt şi eu. A luat-o din loc; şi bănui că şi dumneata ai de gînd să-i calci pe urme. Nu sînteţi decît nişte escroci şi unul, şi altul! Nu mă duceţi pe mine aşa, cu una, cu două... Nu se prinde! Plăteşte-ne lefurile zic! Plăteşte-ne lefurile!

Se vedea bine, după îmbujorarea feţei şi după gîngăveala glasului, că şi el recursese la un stimulent alcoolic.

— Domnule Raggles, zise Becky, în culmea disperării, sînt sigură că dumneata nu vei lăsa să fiu insultată de beţivanul ăsta.

— Ţine-ţi gura, Trotter. Ajunge! spuse Simpson, pajul. El era mişcat de jalnica situaţie a stăpînei sale

şi izbuti să potolească protestul plin de insulte al valetului la auzul epitetului de „beţiv".

— Vai, doamnă, spuse Raggles, n-am crezut niciodată c-am s-ajung să văd şi ziua asta. Am cunoscut familia Crawley de cînd m-am născut. Am fost treizeci de ani chelar la domnişoara Crawley ; şi n-aş fi crezut că cineva din familia asta are să mă aducă la sapă de lemn... da, la sapă de lemn... rosti bietul om, cu lacrimi în ochi. Ai de gînd să-mi plăteşti ceva ? Staţi în casa asta de patru ani. Toate alimentele eu vi le-am dat ; vesela şi rufăria, tot eu. Aveţi la mine o datorie de două sute de lire pentru lapte şi unt, şi tot eu v-am dat ouăle pentru omlete şi smîntîna pentru cîinele de vînătoare.

— Ei nu-i pasă nici de copil, carne din carnea ei şi sînge din sîngele ei ! interveni bucătăreasa. De cîte ori n-ar fi murit copilul de foame dacă n-aş fi fost şi eu pe-aici !

— Acuma a ajuns un pomanagiu, pe la uşile altora, bucătăreaso ! zise Trotter hohotind ca un beţivan, în timp ce cinstitul Raggles continuă, pe un ton plîngăreţ, enumerarea necazurilor lui.

Tot ce spunea el era adevărul adevărat. Becky şi soţul ei îl ruinaseră. El avea de plătit cîteva poliţe cu scadenţa peste o săptămînă, şi nici un ban cu care să le achite. Şi toate lucrurile aveau să-i fie scoase la mezat, iar el va fi dat afară din prăvălia şi din casa lui, şi asta din pricină că se încrezuse în familia Crawley. Lacrimile şi tînguirile lui o făcură pe Becky şi mai arţăgoasă ca înainte.

— Parcă v-aţi unit cu toţii împotriva mea, zise ea cu amărăciune. Ce doriţi ? Nu pot să vă plătesc duminica. Veniţi mîine, şi am să vă plătesc pînă într-o para. Credeam c-a lichidat colonelul lucrurile astea. Dar le va lichida mîine. Vă declar pe cuvîntul meu de onoare că azi-dimineaţă a plecat cu o mie cinci

sute de lire în portofel. Mie nu mi-a lăsat nici un ban. Adresați-vă lui. Dați-mi o pălărie și un șal, să mă duc să-l caut. A fost o oarecare neînțelegere între noi azi-dimineață. Se pare că sînteți la curent cu toții. Vă promit pe cuvîntul meu că aveți să fiți plătiți. A căpătat un post foarte important. Lăsați-mă să ies ca să-l caut.

Declarația plină de cutezanță a Rebeccăi făcu pe Raggles și celelalte persoane de față să se uite unul la altul uluiți la culme, și cu asta Rebecca îi părăsi. Ea se urcă și se îmbrăcă de astă dată singură, fără ajutorul cameristei franțuzoaice. Intră în camera lui Rawdon și văzu acolo un geamantan și o valiză gata împachetate pentru mutare și un bilețel scris cu creionul ca ele să fie predate de îndată ce va trimite după ele ; se duse apoi în mansarda franțuzoaicei ; locul era însă curățat și toate sertarele golite. Ea își aduse aminte de bijuteriile pe care le aruncase pe dușumea și fu sigură că femeia fugise. „Dumnezeule ! S-a mai pomenit vreodată o ghinionistă ca mine ? își zise. Să fii atît de aproape de țintă și să pierzi totul. E oare prea tîrziu ? Nu ; mai există încă o posibilitate !"

Se îmbrăcă singură și plecă nesupărată de nimeni de astă dată, dar neînsoțită. Era ora 4. Străbătu străzile în mare grabă (n-avea bani să-și plătească o trăsură) și nu se opri pînă nu ajunse la ușa lui *sir* Pitt Crawley, din Great Gaunt Street. Unde era *lady* Jane Crawley ? Era la biserică. Rebeccăi nu-i păru rău de loc. *Sir* Pitt se afla în birou și dăduse ordin să nu intre nimeni, dar cum ea trebuia să-l vadă, se strecură repede pe lîngă santinela în livrea și intră în camera lui *sir* Pitt mai înainte ca uluitul baronet să fi avut timpul să lase ziarul jos.

El se făcu roşu la faţă şi schiţă un gest de repulsie, uitîndu-se la ea cu mare spaimă, aproape încremenit de uimire.

— Nu mă privi, astfel, spuse ea, căci nu sînt vinovată. Pitt, dragul meu Pitt... tu, care mi-ai fost odinioară prieten. Jur în faţa lui Dumnezeu că sînt nevinovată. Cu toate că aparenţele sînt împotriva mea. Totul e împotriva mea. Şi, vai ! tocmai în clipa asta ! În clipa în care toate speranţele mele erau pe punctul de-a se realiza, tocmai în clipa în care ne aşteptau belşugul şi fericirea.

— Atunci e adevărat ce văd în ziar ? întrebă *sir* Pitt, făcînd aluzie la un pasaj care-l mirase peste măsură de mult.

— E adevărat, lordul Steyne mi-a spus asta încă de vineri seara, în seara balului aceluia nenorocit. De şase luni de zile i s-a făgăduit un post pentru Rawdon. Domnul Martyr, ministrul coloniilor, i-a spus ieri că decretul a şi fost semnat. A urmat apoi arestarea aceea nefericită ; apoi întîlnirea aceea îngrozitoare. Nu m-am făcut vinovată decît de prea mult devotament pentru cauza lui Rawdon. L-am primit de o sută de ori pînă atunci în casă pe lordul Steyne. Mărturisesc însă că aveam pusă deoparte o sumă de bani de care Rawdon nu ştia nimic. Îl cunoşti doar cît e de risipitor, aşa că puteam eu oare să îndrăznesc să i-o încredinţez lui ? Şi ea continuă pe tonul acesta o istorisire perfect închegată, pe care o turnă în urechile nedumerite ale rubedeniei sale.

Povestire care avea următorul cuprins : Becky recunoştea, cu o sinceritate desăvîrşită, dar cu o profundă căinţă, că, băgînd de seamă slăbiciunea lordului Steyne pentru ea (cînd pomeni despre asta, Pitt roşi) şi fiind sigură de virtutea ei, se hotărîse să tragă toate foloasele cu putinţă din afecţiunea aceasta a înaltului nobil, pentru ea şi pentru familia ei.

— Pentru dumneata, Pitt, întrezăream un titlu de *pair*, zise ea (cumnatul roşi din nou). Am mai discutat noi despre asta. Înaltele dumitale însuşiri şi interesul pe care ţi-l arăta lordul Steyne făceau din titlul acesta ceva mai mult decît o probabilitate, dacă n-ar fi intervenit nenorocirea asta îngrozitoare care să pună capăt tuturor speranţelor noastre. Deşi în primul rînd recunosc că scopul meu era să-l ajut pe dragul meu Rawdon, pe care-l iubesc, în ciuda tuturor chinurilor la care m-a supus şi în ciuda tuturor bănuielilor lui, să-l ridic din sărăcia şi ruina care ne ameninţau. Îmi dădeam foarte bine seama de slăbiciunea lordului Steyne pentru mine, repetă ea, coborîndu-şi privirile, şi mărturisesc că făceam tot ce-mi sta în putinţă să-i intru cît mai mult în voie, aşa cum poate face orice femeie cinstită, ca să-mi atrag... stima lui. Abia vineri dimineaţă a sosit ştirea morţii guvernatorului din insula Coventry, şi lordul Steyne s-a şi asigurat numaidecît de numirea iubitului meu bărbat în postul rămas vacant. Aveam de gînd să-i fac o surpriză... trebuia să-şi vadă numirea în ziarele de azi-dimineaţă. Şi chiar după ce a intervenit arestarea aceea îngrozitoare (ale cărei cheltuieli lordul Steyne spusese, plin de generozitate, că le va suporta el, aşa că eu eram oarecum împiedicată să vin în ajutorul bărbatului meu), înălţimea-sa glumea cu mine, spunînd că scumpul meu Rawdon va simţi mare mîngîiere cînd îşi va citi numirea în ziar, acolo, la casa portăreilor, unde era închis pentru datorii. Şi apoi... apoi Rawdon se întoarse acasă. Bănuielile îi fură răscolite, îngrozitoarea scenă dintre lordul Steyne şi crudul meu Rawdon avu loc... şi, vai, Dumnezeule, ce va mai veni acum pe capul meu ? Pitt, dragul meu Pitt, ai milă de mine şi împacă-ne ! şi cum termină de vorbit, se aruncă în genunchi şi,

izbucnind în lacrimi, apucă mîna lui Pitt, pe care începu s-o sărute cu înfocare.

Şi chiar în această poziţie îi găsi pe baronet şi pe cumnata lui *lady* Jane, care, întorcîndu-se de la biserică, alergă numaidecît în biroul soţului ei auzind că-i şi doamna Rawdon Crawley acolo.

— Mă mir că femeia asta are îndrăzneala să intre în casa noastră, zise *lady* Jane, tremurînd din toate încheieturile şi pălind peste măsură de mult. (Îndată după micul dejun, ea îşi trimisese camerista după informaţii, şi aceasta intrase în legătură cu Raggles şi cu îngrijitoarea casei lui Rawdon Crawley, care îi povestiseră totul, şi chiar mult mai multe decît ştiau, despre această istorie, şi încă despre multe altele.) Cum de are doamna Crawley cutezanţa să intre în casa unei-unei-unei familii cinstite ?

Sir Pitt tresări şi se trase înapoi, uluit de izbucnirea asta energică a soţiei sale. Becky stătea încă îngenuncheată şi agăţată de mîna lui.

— Spune-i că nu cunoaşte adevărul. Spune-i că sînt nevinovată, dragă Pitt, se smiorcăi ea.

— Pe cuvîntul meu, draga mea, găsesc că eşti nedreaptă cu doamna Crawley, zise *sir* Pitt, la care cuvinte Rebecca se simţi cît se poate de înviorată. Într-adevăr, eu socotesc că e...

— Că este ce ? strigă *lady* Jane, cu vocea, de obicei limpede, tremurînd de indignare şi cu inima bătîndu-i năvalnic în timp ce vorbea. Că e o femeie perversă... o mamă fără inimă, o soţie prefăcută ? Ea nu şi-a iubit niciodată copilul, care obişnuia să se refugieze la mine şi să-mi povestească despre cruzimea cu care se purta faţă de el. Femeia aceasta n-a pus niciodată piciorul într-o casă fără să aducă după ea nenorocirea şi fără să slăbească şi cele mai sfinte sentimente de dragoste cu linguşirea şi falsitatea ei pline de perversitate. Ea şi-a înşelat bărbatul, aşa

cum i-a înşelat şi pe toţi ceilalţi ; sufletul ei este negru de deşertăciune, de pofte lumeşti şi de tot felul de alte păcate. Mă cutremur numai la gîndul c-aş putea-o atinge. Şi-mi feresc copiii pînă şi de vederea ei. Eu...

— *Lady* Jane ! strigă *sir* Pitt, ridicîndu-se. Acesta e într-adevăr un vocabular...

— Ţi-am fost soţie cinstită şi credincioasă, *sir* Pitt, — continuă *lady* Jane cu îndrăzneală ; mi-am ţinut jurămîntul făcut în faţa altarului, aşa cum l-am ţinut şi pe cel făcut în faţa lui Dumnezeu, şi am fost supusă şi smerită, aşa cum trebuie să fie o soţie. Dar şi ascultarea îşi are marginile ei şi-ţi aduc la cunoştinţă că nu mai pot răbda ca această... această femeie să stea din nou sub acoperişul meu ! Şi dacă intră ea aici, eu şi copiii mei vom părăsi casa. Nu e demnă să stea alături de nişte creştini adevăraţi. Căci... căci trebuie să alegi între femeia aceasta şi mine ! şi, spunînd acestea, *lady* Jane părăsi încăperea, ameţită de propria ei îndrăzneală, lăsînd-o pe Rebecca şi pe *sir* Pitt nu mai puţin uluiţi.

Cît despre Becky, ea nu se simţea nicidecum jignită ; nu, era degrabă încîntată.

— Numai broşa de diamante pe care mi-ai dat-o e de vină, îi spuse ea lui *sir* Pitt, dînd drumul mîinii acestuia din mîna ei ; şi înainte de a-l părăsi (fapt la care puteţi fi siguri că *lady* Jane era cît se poate de atentă de la fereastra camerei sale de toaletă, aflată la etajul de sus), baronetul îi făgădui să se ducă să-şi caute fratele şi să stăruie în a-l îndupleca pentru o împăcare.

Rawdon găsi o parte din tinerii ofiţeri ai regimentului aşezaţi la masă pentru micul dejun şi fu, fără multă caznă, convins să se împărtăşească şi el din bucatele lor — pulpe de pasăre fripte — şi din sifonul

cu care încercau să se fortifice aceşti tineri *gentlemen*. După care urmă o conversaţie potrivit evenimentelor zilei şi vîrstei acestora, în legătură cu cel mai apropiat concurs de tragere la ţintă la porumbei, care urma să aibă loc la Battersea, cu pariurile relativ la Ross sau la Osbaldiston, în legătură cu *mademoiselle* Ariane de la Opera Franceză, pe care tocmai o părăsise nu ştiu cine şi care se mîngîia în momentul de faţă cu Panther Carr; în legătură cu meciul dintre Butcher şi Pet şi cu probabilităţile unui aranjament necinstit între ei. Tînărul Tandyman, un erou de 17 ani, care se silea din răsputeri să-şi facă rost de o pereche de mustăţi, fusese de faţă la lupta respectivă şi se exprimă în modul cel mai ştiinţific despre meci şi despre condiţia fizică a celor doi boxeri. El în persoană îl dusese pe Butcher cu trăsura la locul meciului şi petrecuse toată noaptea trecută în tovărăşia lui. Dacă n-ar fi fost nici un fel de înşelătorie la mijloc, acesta ar fi trebuit să cîştige. Toţi vechii obişnuiţi ai ringului erau amestecaţi în afacerea asta; aşa că el, Tandyman, n-a vrut să plătească: nu, la naiba, nu avea să plătească pariul pierdut! Nu trecuse decît un an de cînd tînărul subiocotenent, atît de bine iniţiat acuma în tainele boxului şi ale managerilor, avea încă o nevinovată slăbiciune pentru caramele şi era bătut cu nuiaua la Eton.

Şi continuară să vorbească în felul acesta despre dansatoare, meciuri, chefuri, femei uşoare, pînă ce coborî şi Macmurdo şi se alătură şi el băieţilor şi conversaţiei. Căpitanul nu făcea de loc impresia omului căruia să-i treacă prin cap că e dator să respecte într-un mod deosebit tinereţea acestora; bătrînul camarad dădu drumul la tot soiul de poveşti, tot atît de fără perdea ca oricare din tinerii desfrînaţi acolo de faţă; nici părul lui cărunt şi nici feţele lor tinereşti nu-l puteau ţine în frîu. Bătrînul Mac era vestit pen-

tru snoavele sale. Prezența lui nu era de loc indicată pentru societatea doamnelor; cu alte cuvinte, bărbatii îl invitau la masă mai degrabă în casele prietenelor decît în ale mamelor lor. Abia dacă se putea concepe o viață mai lipsită de pretenții ca a lui; dar el se arăta foarte mulțumit de ea, așa cum era, și și-o ducea în deplină voie bună, simplitate și modestie în purtări.

Pînă să-și sfîrșească Mac copioasa lui gustare, mare parte din comeseni își terminară masa. Tînărul lord Varinas fuma dintr-o imensă pipă de spumă de mare, în timp ce căpitanul Hugues se îndeletnicea cu o țigară; iar acel înflăcărat drăcușor de Tandyman, cu micul lui șoricar între picioare, juca plin de pasiune rișca cu căpitanul Deuceace. (Băiatul acela era totdeauna ocupat cu vreun joc de noroc.) Mac și Rawdon porniră spre club, fără ca nici unul să facă, bineînțeles, vreo aluzie la afacerea care-i preocupa. Pe de altă parte, se amestecaseră și unul și altul, și cu destulă voioșie, în conversație; căci de ce ar fi stînjenit-o? Petrecerile, chefurile, măscările și rîsetele se țin lanț în Bîlciul deșertăciunilor, paralel cu alte și felurite preocupări mai grave. Mulțimea se revărsa tocmai din biserică pe cînd Rawdon și prietenul său trecură pe St. James 's Street și intrară la clubul lor.

Craii bătrîni și obișnuiții clubului care stau de obicei la fereastra cea mare din față, căscînd gura afară și rînjind, nu-și luaseră încă posturile în primire — sala de lectură era aproape goală. Unul din bărbații care citeau ziarele îi era cu totul necunoscut lui Rawdon; mai era un altul, căruia îi datora o mică sumă de bani de la *whist* și cu care, așadar, nu se grăbi să stea de vorbă; un al treilea, care avea în față *The Royalist* (un periodic care apărea duminica și care era vestit pentru relatarea scandalurilor din lumea mare, cît și pentru atașamentul său față de biserică și

rege), ridicîndu-şi privirile spre Crawley, spuse, cu oarecare interes :

— Felicitările mele, Crawley !

— Ce vrei să spui cu asta ? întrebă colonelul.

— E în *Observer*, ca şi în *Royalist*, de altfel, răspunse domnul Smith.

— Ce ? strigă Rawdon, înroşindu-se peste măsură de mult.

Se gîndi că ciocnirea avută cu lordul Steyne fusese trîmbiţată în ziare. Smith îl privi uimit şi începu să zîmbească văzînd vădita tulburare a colonelului cînd acesta luă ziarul în mînă şi începu, tremurînd, să citească.

Domnii Smith şi Brown (acela căruia Rawdon îi datora bani de la *whist)* tocmai discutaseră despre colonel înainte de sosirea acestuia.

— A venit la timp, spusese Smith. Bănuiesc că Crawley a rămas fără nici o leţcaie.

— Fiecare îşi are îngerul lui ocrotitor, spusese domnul Brown. Nu poate pleca fără să-mi plătească poneiul pe care mi-l datorează.

— Şi ce salariu are să aibă ? întrebase Smith.

— Două sau trei mii de lire, răspunse celălalt. Dar clima e atît de afurisită, că funcţionarii de acolo n-au cum să se bucure prea mult de salariul ăsta. Liverseege a murit după optsprezece luni ; iar cel dinaintea lui aud că s-a curăţat numai în şase.

— Unii spun că fratele colonelului e un om din cale-afară de iscusit. Eu l-am găsit întotdeauna al dracului de plicticos, spuse Smith. Trebuie să se bucure totuşi de-o mare influenţă, căci el trebuie să-i fi făcut colonelului rost de postul ăsta.

— *El !* exclamă Brown rînjind batjocoritor. Haida-de ! Lordul Steyne e cel care i-a făcut rost !

— Cum îţi închipui una ca asta ?

— O femeie virtuoasă e o adevărată comoară la casa omului, răspunse celălalt, engimatic, şi continuă să-şi citească ziarele.

Cît despre Rawdon, el citi în *Royalist* următoarea nemaipomenită înştiinţare :

„*Guvernămîntul insulei Coventry*[1] — Vasul marinei regale «Yellowjack», de sub comanda căpitanului Saunders, a adus scrisori şi ziare din insula Coventry. Excelenţa-sa *sir* Thomas Liverseege a căzut victima epidemiei de friguri care bîntuie la Swampton. Pierderea lui este adînc resimţită în înfloritoarea colonie. Aflăm că postul de guvernator al insulei a fost oferit colonelului Rawdon Crawley, cavaler al Ordinului «Bath», un distins ofiţer care a luat parte la bătălia de la Waterloo. Noi avem nevoie nu numai de oameni a căror vitejie e cunoscută de toată lumea, ci şi de oameni cu vădite însuşiri administrative, spre a supraveghea interesele noastre în colonii ; şi nu ne îndoim că persoana aleasă de Departamentul Coloniilor pentru a ocupa funcţia rămasă vacantă în urma regretatei pierderi care a avut loc în insula Coventry este cît se poate de potrivită pentru postul pe care urmează să-l ia în primire."

— Insula Coventry ! Unde vine asta ? Cine te-a recomandat ocîrmuirii ? Trebue să mă iei cu tine în calitate de secretar, dragul meu, spuse căpitanul Macmurdo, izbucnind în rîs.

Şi în timp ce colonelul şi prietenul său stăteau uluiţi şi nedumeriţi în faţa ştirii respective, chelnerul clubului aduse colonelului o carte de vizită pe care era tipărit numele domnului Wenham, care solicita colonelului Crawley o întrevedere.

---

[1] *Insula Coventry* nu există în realitate, a fost născocită de autor.

Colonelul și adjutantul său ieșiră din sala de lectură să-l întîlnească pe *gentleman*-ul respectiv, presupunînd, și pe bună dreptate, că era trimisul lordului Steyne.

— Ce mai faci, Crawley ? Sînt încîntat să te văd, zise domnul Wenham, cu un zîmbet suav, strîngînd, plin de entuziasm, mîna lui Crawley.

— Vii, bănuiesc, din partea...

— Exact, răspunse domnul Wenham.

— În cazul acesta, îți prezint pe prietenul meu, căpitanul Macmurdo din garda regală.

— Sînt într-adevăr încîntat să-l cunosc pe căpitanul Macmurdo, rosti domnul Wenham, oferind un nou zîmbet și o nouă strîngere de mînă și acestuia, așa cum făcuse și cu cel dintîi.

Mac întinse un deget înmănușat în piele de căprioară și răspunse domnului Wenham printr-un foarte rece salut pe deasupra cravatei lui țepene. Era, poate, nemulțumit să aibă de-a face cu un „țivil", și-și spuse că lordul Steyne putea să-i fi trimis măcar un colonel.

— Avînd în vedere că Macmurdo lucrează în numele meu și-mi cunoaște foarte bine intențiile, spuse Crawley, cred că e mai nimerit să mă retrag și să vă las împreună.

— Sigur că da, fu de părere și Macmurdo.

— Ba nicidecum, dragul meu colonel, răspunse domnul Wenham ; întrevederea pe care am avut onoarea s-o solicit era cu dumneata personal, deși tovărășia căpitanului Macmurdo nu poate fi decît cu atît mai plăcută. De fapt, domnule căpitan, eu sper ca discuția noastră să dea cele mai mulțumitoare rezultate, cu totul diferite de cele pe care prietenul meu, colonelul Crawley, pare a le avea în vedere.

— Hm ! exclamă căpitanul Macmurdo. „Dracu să-i ia pe civilii ăștia, își spuse în sinea lui, ci sînt întotdeauna pentru înțelegere și vorbărie."

Domnul Wenham se aşează pe un scaun pe care nu i-l oferise nimeni, scoase din buzunar o hîrtie şi continuă :

— Ai citit îmbucurătorul anunţ din ziarele de azi-dimineaţă, colonele ? Guvernul şi-a asigurat un slujitor foarte preţios, iar dumneata, dacă accepţi postul, cum presupun c-ai să faci, ţi-ai asigurat un salariu cît se poate de bun. Trei mii de lire pe an, climă încîntătoare, palat guvernamental excelent, puteri depline în colonie şi avansare sigură. Te felicit din toată inima. Presupun că ştiţi, domnilor, protecţiei cui datorează prietenul meu postul acesta ?

— Să fiu al naibii dacă ştiu, răspunse căpitanul ; superiorul său se înroşi peste măsură de tare.

— Protecţiei unuia din cei mai generoşi şi mai binevoitori oameni din lume, unuia dintre cei mai de vază oameni ai ţării, excelentului meu prieten, marchizul de Steyne.

— Pe care sper să-l ia dracu înainte de-a primi eu postul acesta ! mîrîi Rawdon.

— Văd că eşti foarte pornit împotriva nobilului meu prieten, continuă calm domnul Wenham. Şi acuma, în numele bunului-simţ şi al dreptăţii, spune-mi şi mie, pentru ce ?

— Pentru ce ? urlă Rawdon, plin de uimire.

— Pentru ce ? Asta-i bună ! spuse căpitanul, lovind cu bastonul în podea.

— Asta-i bună, într-adevăr, zise domnul Wenham, arborînd cel mai amabil surîs ; cu toate acestea, judecă chestiunea ca un om de lume, ca un om cinstit, şi vezi dacă nu cumva greşeşti. Vii acasă dintr-o călătorie şi găseşti... ce ? pe lordul Steyne supînd în casa dumitale din Curzon Street cu doamna Crawley. Ce găseşti dumneata nou sau ciudat în faptul acesta ? Oare nu mai fusese lordul de-o sută de ori înainte de asta exact în aceeaşi situaţie ? Pe onoarea şi pe

cuvîntul meu de *gentleman* — aici domnul Wenham își vîrî mîna în vestă, luîndu-și un aer parlamentar — declar sus și tare că bănuielile dumitale sînt monstruoase și cu totul lipsite de temei și că ele jignesc un onorabil *gentleman*, care ți-a dat dovada bunăvoinței sale față de dumneata printr-o mie de binefaceri, și o neprihănită și mai presus de orice suspiciune doamnă.

— Dumneata vrei să spui că... că Crawley s-a înșelat ? întrebă domnul Macmurdo.

— Sînt convins că doamna Crawley e tot atît de neprihănită ca și soția mea, doamna Wenham, răspunse domnul Wenham, plin de energie. Eu sînt convins că, orbit de o îngrozitoare gelozie, prietenul meu aici de față love ște nu numai într-un bătrîn și neputincios om de rang mare, statornicul său binefăcător și prieten, ci și în soția lui, în onoarea lui cea mai de preț, în reputația viitoare a fiului lui și în propriile lui perspective de viitor. Și acuma să vă spun ce s-a întîmplat, continuă domnul Wenham cu mare solemnitate. Am fost chemat azi-dimineață de lordul Steyne, pe care l-am găsit într-o stare de plîns, așa cum, aproape că nici nu mai e nevoie să-l informez pe colonelul Crawley, s-ar fi găsit orice om de vîrsta și constituția lui fizică după un conflict corp la corp cu un om de talia dumitale. Și-ți spun în față : ai abuzat cu toată cruzimea de forța dumitale, domnule colonel Crawley. Nu numai trupul nobilului și excelentului meu amic a fost rănit, ci și inima lui, domnule, sîngeră ! Omul pe care l-a copleșit cu binefacerile lui și pe care l-a privit cu toată dragostea, să-l expună insultei celei mai murdare ! Și ce înseamnă, la urma urmei, numirea asta apărută în ziarele de astăzi dacă nu o dovadă a bunăvoinței sale față de dumneata ? Cînd l-am văzut pe lord azi-dimineață, l-am găsit într-o stare cu adevărat vred-

nică de milă; dar tot aşa de nerăbdător ca şi dumneata să spele prin sînge ultragiul care i-a fost adus. Bănuiesc că ştii, domnule colonel Crawley, că în privinţa asta a dat destule dovezi?

— Are curaj din belşug, spuse colonelul. Nimeni n-a pretins vreodată că n-ar avea.

— Primul ordin pe care mi l-a dat a fost să scriu o scrisoare de provocare la duel pe care s-o duc colonelului Crawley. „Unul sau altul din noi, zise el, nu trebuie să supravieţuiască insultei din noaptea trecută!"

Crawley dădu aprobator din cap.

— Începi să intri în subiect, Wenham, spuse el.

— Am încercat prin toate mijloacele să-l potolesc pe lordul Steyne. „Pentru Dumnezeu, *sir*, i-am spus eu, cît îmi pare de rău că domna Wenham şi cu mine n-am primit invitaţia doamnei Crawley de a supa împreună cu dînsa!"

— V-a invitat să supaţi împreună cu dînsa? întrebă căpitanul Macmurdo.

— Da, după Operă. Iată invitaţia... stai... nu, e altă hîrtie... credeam c-o am la mine, dar asta n-are nici o importanţă, aveţi cuvîntul meu de onoare drept garanţie. Dacă am fi fost şi noi acolo, şi numai una din migrenele doamnei Wenham ne-a împiedicat s-o facem — ea suferă foarte mult de dureri de cap, mai ales primăvara — dacă am fi fost şi noi acolo, iar dumneata te-ai fi întors acasă, n-ar fi avut loc nici scandalul, nici insultele şi nici un fel de bănuială, şi astfel, fără îndoială că, din pricina bietei mele neveste, care suferă de migrenă, dumneata eşti gata să aduci moartea asupra a doi bărbaţi de onoare şi să arunci în nenorocire şi deznădejde două dintre cele mai bune şi mai vechi familii din regat.

Domnul Macmurdo se uită la superiorul său cu aerul unui om peste măsură de nedumerit ; iar Rawdon își dădu seama, plin de furie, că prada îi scapă din mînă. Nu credea un singur cuvînt din toată povestea ; și, cu toate acestea, cum putea el s-o dezmintă sau s-o respingă ?

Domnul Wenham continuă pe același ton de nestăvilită emfază pe care și-l exercitase atît de des de pe scaunul său din Parlament.

— Am stat un ceas și mai bine lîngă patul de suferință al lordului Steyne, rugîndu-l, implorîndu-l pe lordul Steyne să renunțe la ideea de a cere o întîlnire pe teren. I-am arătat, că la urma urmei, circumstantele puteau da loc la tot soiul de presupuneri... la absolut tot soiul de presupuneri. Recunosc și eu că orice bărbat pus în situația dumitale ar fi crezut tot așa... și l-am făcut să înțeleagă că un bărbat orbit de gelozie este, atît în ceea ce privește intențiile, cît și hotărîrile sale, un om nebun și trebuie privit ca atare, că un duel între dumneata și înălțimea-sa nu poate decît să aducă nenorocirea ambelor părți interesate, că un bărbat de rangul social al lordului Steyne n-are dreptul ca tocmai în vremurile acestea, cînd cele mai sălbatice principii revoluționare și cele mai primejdioase doctrine egalitare sînt predicate vulgului, să dea loc unui scandal public, și că, deși cu totul inocent, oamenii de rînd vor persista în a-l socoti vinovat. În cele din urmă l-am rugat stăruitor să nu mai trimită provocarea la duel.

— Nu cred nici o iotă din toată povestea asta! spuse Rawdon, scrîșnind din dinți. Și totul nu-i decît o minciună sfruntată, în care ești vîrît și dumneata, domnule Wenham! Dacă provocarea nu vine din partea lui, ea va veni, ți-o jur, din partea mea!

Domnul Wenham se schimbă la faţă, îngălbenindu-se ca un mort, la ieşirea asta sălbatică a colonelului, şi căută spre uşă.

Dar el îşi găsi un apărător în persoana căpitanului Macmurdo. *Gentleman*-ul respectiv se ridică de pe scaun înjurînd şi începu să-l mustre pe Rawdon pentru violenţa limbajului.

— Mi-ai încredinţat afacerea asta mie, aşa că trebuie să procedezi după cum cred eu de cuviinţă, pe legea mea, nu aşa cum faci tu! N-ai dreptul să-l insulţi pe domnul Wenham cu asemenea expresii; şi, al naibii să fiu, domnule Wenham, meriţi să-ţi ceară iertare. Cît despre provocarea la duel a lordului Steyne, găseşte-ţi altul să i-o prezinte, eu nu voi face una ca asta. Dacă lordul, după ce a fost lovit, preferă să nu facă nici o mişcare, lasă-l în pace, ce dracu! Cît despre afacerea cu... cu doamna Crawley, convingerea mea este că nu se poate dovedi nimic şi că soţia ta e nevinovată, exact aşa de nevinovată cum spune şi domnul Wenham că este; şi că, în orice caz, ai fi nebun de legat dacă nu ţi-ai lua postul în primire şi dacă nu ţi-ai ţine gura.

— Domnule căpitan Macmurdo, dumneata vorbeşti ca un om cu scaun la cap! exclamă domnul Wenham, căruia parcă i se luase o piatră de pe inimă. Iar eu sînt dispus să uit toate cuvintele pe care le-a întrebuinţat colonelul Crawley în enervarea momentului.

— Eram sigur c-ai să le uiţi, spuse Rawdon, cu un zîmbet batjocoritor.

— Tacă-ţi gura, nătărău bătrîn! zise căpitanul, bine dispus. Domnul Wenham nu-i duelgiu şi, pe deasupra, are şi perfectă dreptate.

— Eu socot că această chestiune, exclamă emisarul lordului Steyne, trebuie înmormîntată în cea mai profundă uitare. Nici un singur cuvînt privitor

la ea nu trebuie să treacă dincolo de uşile acestea. Vorbesc în interesul prietenului meu, ca şi în interesul colonelului Crawley, care stăruie în a mă considera duşmanul său.

— Presupun că lordul Steyne nu va vorbi prea mult despre asta, spuse căpitanul Macmurdo. Şi nu văd nici motivul pentru care ar vorbi partea noastră. Întîmplarea e foarte puţin plăcută, în orice chip ai lua-o ; şi cu cît se va vorbi mai puţin despre ea, cu atît va fi mai bine. Dumneavoastră aţi fost cei loviţi, nu noi ; şi dacă dumnevoastră vă declaraţi satisfăcuti, ei bine, cred că ne putem declara şi noi !

După care domnul Wenham îşi luă pălăria, iar căpitanul Macmurdo îl însoţi pînă la uşă, închizînd-o în urma sa şi a trimisului lordului Steyne şi lăsîndu-l pe Rawdon înăuntru, fierbînd de furie. Cînd cei doi se găsiră singuri, Macmurdo îl privi cu severitate pe celălalt ambasador şi cu un aer care aducea a dispreţ pe figura lui rotundă şi voioasă.

— Straşnic te mai pricepi să tragi lumea pe sfoară, domnule Wenham ! zise el.

— Mă măguleşti, căpitane Macmurdo, răspunse celălalt, zîmbind. Pe onoarea şi pe conştiinţa mea dacă nu ne-a invitat doamna Crawley să supăm împreună după Operă.

— Bineînţeles că v-a invitat ; numai că doamna Wenham a avut una din migrenele ei obişnuite. Ascultă, am în posesia mea o bancnotă de o mie de lire, pe care am să ţi-o încredinţez dumitale contra chitanţă, dacă nu-i cu supărare ; am să pun bancnota într-un plic pentru lordul Steyne. Omul meu nu se va bate cu el. Dar preferăm să nu ne însuşim banii lui.

— N-a fost la mijloc decît o neînţelegere, dragul meu domn, răspunse celălalt în felul cel mai nevinovat cu putinţă.

După care fu petrecut pînă jos, pe scările clubului, de către căpitanul Marcmurdo, tocmai în clipa în care *sir* Pitt Crawley le urca. Aceşti doi *gentlemen* se cunoşteau numai din vedere ; iar căpitanul, întorcîndu-se cu baronetul în încăperea unde rămăsese fratele acestuia din urmă, îi povesti lui *sir* Pitt, în mare taină, că aplanase cum putuse mai bine neînţelegerea dintre lordul Steyne şi colonel.

Sir Pitt se arătă bineînţeles foarte bucuros de-o asemenea veste ; şi-şi felicită din toată inima fratele pentru rezolvarea paşnică a conflictului, făcînd cuvenitele observaţii morale asupra nenorocirilor pe care le aduce duelul, cît şi asupra acestui mod nesatisfăcător de-a lichida o neînţelegere.

Şi după această introducere, baronetul încercă, cu toată elocvenţa de care era în stare, să pună la cale şi împăcarea dintre Rawdon şi soţia acestuia. El recapitulă faptele potrivit versiunii pe care i-o prezentase Becky, insistînd asupra probabilităţii de-a fi riguros exacte şi asigurîndu-l că el crede cu tărie în nevinovăţia ei.

Dar Rawdon nici nu voia să audă despre una ca asta.

— A dosit bani de mine timp de zece ani de zile, zise el. Se jura, nu mai tîrziu de noaptea trecută, că n-a luat nici atîtica de la Steyne. Ea ştia că totul are să se sfîrşească de îndată ce am să găsesc banii. Dacă nu e vinovată, Pitt, e ca şi vinovată ; şi nu vreau s-o mai văd niciodată... niciodată ! şi în timp ce rosti cuvintele acestea, capul îi căzu pe piept ; arăta cu totul zdrobit şi întristat de moarte.

— Bietul băiat, zise Macmurdo, clătinînd din cap.

Rawdon Crawley se împotrivi cîtva timp ideii de a accepta slujba pe care i-o procurase un protector atît de odios ; şi voi de asemenea să-şi scoată şi băiatul de la şcoala în care intrase numai datorită în-

influenței lordului Steyne. Dar în urma stăruințelor fratelui său și ale lui Macmurdo, se lăsă înduplecat să nu dea cu piciorul unor asemenea beneficii ; și mai cu seamă cînd acesta din urmă îi demonstră cît de furios va fi lordul Steyne la gîndul că el era cel care-i făurise norocul dușmanului său.

Cînd marchizul de Steyne ieși din casă după acest incident, ministrul coloniilor îl salută pînă la pămînt, felicitîndu-se atît pe el, cît și departamentul respectiv pentru excelenta achiziție făcută în persoana colonelului Crawley. Felicitări care fură primite de către lordul Steyne cu un grad de recunoștință foarte ușor de imaginat.

Taina acelei *rencontre* [1] dintre el și colonelul Crawley fu înmormîntată în cea mai adîncă uitare, cum se exprima Wenham, asta de către împricinați și martorii lor. Dar înainte de sfîrșitul aceleiași seri, ea și fusese povestită la cincizeci de mese din Bîlciul deșertăciunilor. Micul Cackleby însuși se duse la șapte serate, și în fiecare loc relată istoria cu comentarii și completări. Cum se mai bucura doamna Washington White ! Soția episcopului de Ealing fu peste măsură de revoltată ; episcopul se duse chiar în ziua aceea și-și înscrise numele în registrul de vizite de la Gaunt House. Tînărul Southdown se întristă la fel și, puteți fi sigur de asta, la fel de întristată se simțea și sora lui, *lady* Jane. *Lady* Southdown scrise povestea în tamă și celeilalte fiice, de la Capul Bunei Speranțe. Taina aceasta constitui un important subiect de discuții în tot orașul pentru cel puțin trei zile, și nu fu trecută cu vederea de presă decît prin eforturile depuse de domnul Wagg, care lucră potrivit sugestiilor domnului Wenham.

[1] Întîlniri (fr.).

Portăreii şi samsarii îl înhăţară numaidecît pe bietul Raggles din Curzon Street; dar unde se găsea în acest timp frumoasa locatară a acelei sărmane căsuţe, unde? Cui îi păsa de ea? Cine mai întrebă de ea după o zi sau două? Era sau nu vinovată? Ştim cu toţii cît este de miloasă lumea şi cît de repede se dă verdictul în Bîlciul deşertăciunilor atunci cînd există vreo îndoială. Unii spuneau că se dusese la Napoli, după lordul Steyne; în timp ce alţii susţineau că înălţimea-sa părăsise oraşul, fugind la Palermo cînd auzise de sosirea ei; unii afirmau că se retrăsese la Bierstadt, în calitate de *dame d'honneur* [1] a reginei Bulgariei, alţii că era la Boulogne, iar alţii, la o pensiune din Cheltenham.

Rawdon îi făcu o pensie destul de bunicică; şi nu ne îndoim cîtuşi de puţin că ea se pricepea să ducă o viaţă pe picior mare cu bani puţini, cum se zice. Colonelul ar fi vrut să-şi plătească toate datoriile înainte de-a părăsi Anglia dacă ar fi găsit o societate la care să-şi asigure viaţa; dar clima insulei Coventry era aşa de mizerabilă, încît el nu putu împrumuta nici un ban în contul salariului pe care avea să-l primească de aici încolo. Expedia însă în mod regulat anumite sume de bani fratelui său şi-i scria micului Rawdy cu fiecare curier. Îi trimitea mereu ţigări lui Macmurdo, iar *lady*-ei Jane, cantităţi uriaşe de scoici, piper, murături piperate, peltea de guave şi tot soiul de alte produse coloniale. Făcea să-i ajungă acasă fratelui său *Swamp Town Gazette*, în care noul guvernator era ridicat în slava cerului cu un entuziasm de nedescris; în timp ce redactorul lui *Swamp Town Sentinel*, a cărui soţie nu fusese invitată la palatul guvernamental, susţinea că excelenţa-sa e un adevărat tiran, în comparaţie cu care

[1] Doamnă de onoare (fr.).

Nero trecea drept un filantrop luminat. Micul Rawdon obişnuia să ia şi el ziarele şi să citească despre execelenţa-sa.

Mama lui nu făcu niciodată vreo încercare de a-şi vedea copilul. Duminicile şi zilele de sărbătoare el şi le petrecea la mătuşa lui; şi nu după multă vreme ştia toate cuiburile de păsări de la Queen's Crawley şi ieşea călare urmat de haitele lui *sir* Huddleston, pe care le admirase atît de mult la prima şi neuitata lui vizită în Hampshire.

CAPITOLUL LVI

GEORGY DEVINE UN GENTLEMAN

Georgy Osborne fu instalat cît se poate de bine în casa bunicului său din Russell Square; intră în stăpînirea camerei tatălui său, trecînd drept moştenitorul prezumtiv al tuturor bogăţiilor aflate acolo. Înfăţişarea lui plăcută, aerul semeţ şi aparenţa de copil binecrescut cîştigară inima bunicului. Domnul Osborne era tot aşa de mîndru de el cum fusese odinioară şi de fiul său George.

Copilul se bucura însă de mult mai multe desfătări şi îngăduinţă decît îi fuseseră acordate tatălui său. Comerţul bătrînului Osborne înflorise foarte mult în ultima vreme, şi importanţa lui în City crescuse considerabil. Odinioară el fusese cît se poate de mulţumit să-l poată înscrie pe George într-o bună şcoală particulară; iar faptul că putuse să obţină un brevet în armată pentru fiul său îl făcuse să se simtă destul de mîndru; cît priveşte pe micul

George şi perspectivele lui de viitor, bătrînul ţintea mult mai sus. Avea să facă din flăcăiandrul acesta un *gentleman*, spunea mereu domnul Osborne, vorbind de micul Georgy. Şi, cu ochii minţii, îl şi vedea colegian, parlamentar, poate chiar baronet. Bătrînul îşi spunea că ar putea închide mulţumit ochii dacă şi-ar vedea nepotul pornit pe dreapta cărare a unor asemenea realizări. Şi nu-i va da băiatului drept educator decît un profesor de colegiu — dintre cei mai pricepuţi — nu unul din şarlatanii aceia plini de pretenţii, nu, nu. Cu cîţiva ani înainte el obişnuia să se arate de-a dreptul fioros, întrebuinţînd tot felul de invective împotriva tuturor pastorilor, savanţilor şi a tuturor indivizilor de categoria asta, declarînd că nu erau decît o şleahtă de chiţibuşari şi de şarlatani, cu totul incapabili să-şi cîştige pîinea altfel decît măcinînd latina şi greaca, o clică de pungaşi aroganţi, care aveau îndrăzneala să se uite de sus la negustorii şi la *gentlemen*-ii britanici care-i puteau cumpăra oricînd cu toptanul. Acuma însă el deplîngea, într-un chip cît se poate de solemn, faptul că propria lui educaţie fusese neglijată şi deseori îi arăta lui Georgy, prin cuvîntări pompoase, necesitatea şi meritul studiilor clasice.

Cînd se întîlneau la masă şi îşi cerceta nepotul asupra lecturilor din timpul zilei, bunicul se arăta foarte interesat de raportul pe care i-l dădea băiatul în privinţa studiilor lui, ca şi cum ar fi înţeles tot ceea ce-i spunea micul George despre ele. Făcea însă nenumărate gafe şi în repetate rînduri îşi dăduse pe faţă nepriceperea. Fapt care nu contribui cu nimic la creşterea respectului pe care-l avea copilul faţă de înaintaşul său. Mintea lui ascuţită şi buna educaţie pe care o primise îl făcură foarte curînd să înţeleagă că bunicul e un ignorant; prin urmare, băiatul începu să-l domine şi să-l privească de sus; căci edu-

cația lui anterioară, oricît de modestă și de incompletă fusese, făcuse din Georgy un *gentleman* mult mai desăvîrșit decît puteau scoate din el mărețele planuri ale bunicului. Băiatul fusese crescut de o femeie bună, gingașă și duioasă, a cărei singură mîndrie era el și a cărei inimă era așa de curată, și a cărei înfățișare era așa de supusă și smerită, încît nu putea fi decît o adevărată doamnă. Ea avea numai îndeletniciri pașnice și îndatoriri pe care le îndeplinea cu blîndețe; și dacă nu spunea niciodată lucruri sclipitoare, în schimb nu spunea și nici nu se gîndea vreodată la răutăți; sinceră și nevinovată, iubitoare și pură, cum putea într-adevăr biata și mica noastră Amelia să fie altceva decît o adevărată doamnă?

Tînărul Georgy pusese stăpînire pe firea ei blîndă și delicată; iar contrastul dintre simplitatea și gingășia ei și trufia grosolană a bătrînului aceluia ignorant cu care avu după aceea de-a face îl ajută să pună stăpînire și pe acesta din urmă. Nici dacă ar fi fost un prinț regal n-ar fi izbutit Georgy să-și facă atîtea iluzii despre sine.

În timp ce acasă mamă-sa suspina după el în fiecare ceas al zilei, cred, și în timpul multor ore ale nopților triste și pustii, mereu cu gîndul la băiat, acest tînăr *gentleman* se bucura de nenumăratele distracții și mîngîieri care i se ofereau și care, în ceea ce îl privea, îl ajutau să îndure cu foarte multă ușurință despărțirea de Amelia. Băieții care plîng cînd se duc la școală plîng din pricină că se duc într-un loc foarte puțin atrăgător. Foarte puțini sînt cei care plîng din dragoste adevărată. Cînd te gîndești că ochii copilăriei tale se zvîntă la vederea unei bucăți de turtă dulce și că o prăjitură compensează durerea despărțirii de mama și de surorile tale, oh,

prietene şi frate al meu, nu trebuie să ai prea multă încredere în frumuseţea propriilor tale sentimente.

Ei bine, tînărul George Osborne avea aşadar tot confortul şi luxul pe care un bunic bogat şi risipitor găsea de cuviinţă să i le pună la îndemînă. Vizitiul primi ordinul să-i cumpere cel mai frumos ponei ce putea fi obţinut pe bani, şi pe poneiul acesta învăţă George să călărească, mai întîi la o şcoală de călărie, de unde, după ce reuşi să călărească destul de bine fără scări şi să sară la bară, fu condus pe şoseaua cea nouă în Regent's Park şi apoi în Hyde Park, unde se plimba, plin de demnitate, cu Martin vizitiul în urma lui. Bătrînul Osborne, care se ducea acuma mai rar în City, lăsîndu-şi afacerile pe mîna asociaţilor lui mai tineri, mergea deseori cu trăsura, împreună cu domnişoara Osborne, în aceeaşi mondenă direcţie. Cînd micul George venea în întîmpinarea lor în galop mic, cu picioarele scoase din scări şi cu aerul lui elegant, bunicul făcea cu cotul semn mătuşii băiatului şi-i zicea: „Priveşte, domnişoară Osborne", şi începea să rîdă, şi faţa i se îmbujora de plăcere, şi dădea din cap către băiat privind pe fereastra trăsurii, în timp ce *groom*-ul saluta pe cei dinăuntru, iar lacheul, pe tînărul George. Tot în acelaşi loc, mătuşa lui, doamna Frederick Bullock (a cărei trăsură putea fi văzută zilnic pe alei, îmblazonată cu cîţiva ţuncani de aur pe uşile trăsurii şi pe hamuri, şi cu trei mici şi anemici Bullock[1] împovăraţi de cordele şi pene, zgîindu-se la ferestre), doamna Frederick Bullock, zic, arunca cele mai amarnice priviri înveninate micului parvenit care trecea călare pe lîngă ea, cu mîna în şold şi cu pălăria pe-o ureche, îngîmfat ca un lord.

[1] Joc de cuvinte: *bullock* înseamnă în limba engleză juncan.

Deşi avea numai 11 ani, George purta *sous-pieds* [1]-uri şi cele mai frumoase cizmuliţe din lume, ca un adevărat bărbat. Avea pinteni auriţi, o cravaşă cu măciulie de aur şi un ac minunat în fularul său, precum şi cele mai elegante mănuşi de piele de căprioară pe care le putea furniza firma „Lamb" din Conduit Street. Mama lui îi dăruise două cravate, pe care i le tivise cu îngrijire, şi îi făcuse şi cîteva cămăşuţe ; dar cînd Samuel al ei veni s-o vadă pe văduvă, acestea erau înlocuite cu rufe mult mai fine. Avea mici butoni cu nestemate la piepţii cămăşii de batist. Umilele ei daruri fuseseră date deoparte — eu cred că domnişoara Osborne le dăruise băiatului vizitiului. Amelia încerca să se convingă că e bucuroasă de schimbarea asta. Şi adevărul este că se simţea fericită şi încîntată să-şi vadă băiatul gătit cu atîtea podoabe.

Ea avea un mic desen în peniţă, un profil al lui Georgy, care costase un şiling, desen care era atîrnat, alături de un alt portret, deasupra patului ei. Într-o zi, băiatul veni ca de obicei în vizită galopînd, de-a lungul străduţei din Brompton şi atrăgînd, ca de obicei, pe toţi locatarii la ferestre, ca să-i admire strălucirea ; el scoase plin de nerăbdare şi cu un aer triumfător din pardesiu (un cochet pardesiu alb, cu pelerină şi guler de catifea) o cutie roşie de marochin, pe care i-o dărui maică-si.

— Am cumpărat-o cu banii mei, mamă, zise el. M-am gîndit că are să-ţi facă plăcere.

Amelia deschise cutia şi, scoţînd un uşor strigăt de încîntare, îl cuprinse pe băiat în braţe, sărutîndu-l de-o sută de ori. Era o miniatură de-a lui, foarte gingaş executată (deşi, putem fi siguri, nici pe jumătate aşa de frumoasă ca originalul, socoti văduva).

[1] *Sous-pied* — curea de ghetră sau de pantalon militar (fr.).

Bunicul lui dorise să-i aibă portretul executat de un artist ale cărui opere expuse într-o vitrină din Southampton Row luaseră ochii bătrînului domn; iar George, care avea bani cu nemiluita, se gîndi să-l întrebe pe pictor cît ar costa o copie după micul portret, pentru Amelia, spunîndu-i c-ar vrea să-l plătească din banii lui şi că avea de gînd să i-l dăruiască mamei. Pictorul, încîntat, i-l execută pe un preţ de nimica; iar bătrînul Osborne însuşi, cînd auzi de întîmplare, mormăi plin de mulţumire şi îi dădu băiatului de două ori pe atîţia galbeni cîţi plătise pentru miniatură.

Dar ce însemna bucuria bunicului pe lîngă fericirea nemaipomenită a Ameliei? Dovada asta de dragoste din partea băiatului o fermecă într-atîta, încît se convinse că nici un copil din lume nu se putea asemăna cu el în privinţa bunătăţii. Şi, multe săptămîni după aceea, gîndul că băiatul ei o iubea aşa de mult îi dărui o bucurie nespusă. Dormea mult mai bine cu portretul lui sub pernă; şi de cîte ori nu-l săruta, nu plîngea şi nu se ruga privindu-l! O cît de mică atenţie din partea celor pe care-i iubea umplea de recunoştinţă inima aceasta atît de sfioasă. De cînd se despărţise de George, ea nu mai avusese asemenea bucurie şi mîngîiere.

În noul lui cămin, tînărul George se purta ca un lord. La masă, el invita doamnele să guste din vin cu un desăvîrşit sînge rece şi-şi primea porţia de şampanie într-un fel care îl încînta pe bătrînul său bunic. „Ia uită-te la el, spunea bătrînul, cu faţa îmbujorată de plăcere, făcînd vecinului său semn cu cotul. Ai mai pomenit vreodată asemenea flăcăiaş? Doamne-Dumnezeule! Are să-şi comande în curînd o casetă de toaletă şi brice să se bărbierească; afurisit să fiu dacă n-are s-o facă!"

Maimuțărelile băiatului, însă, nu-i fermecau pe prietenii domnului Osborne, așa cum îl fermecau pe bătrînul domn. Domnului Justice Coffin nu-i făcea nici un fel de plăcere să-l audă pe George amestecîndu-se în conversație și stricîndu-i efectul istorisirilor. Pe colonelul Fogey nu-l interesa cîtuși de puțin să-l vadă pe băiețel pe jumătate cherchelit. Iar soția domnului Serjeant Toffy nu-i fu cîtuși de puțin recunoscătoare cînd, cu o lovitură de cot, George îi răsturnă un pahar de Porto pe rochia de mătase galbenă, din care pricină izbucni în rîs văzînd dezastrul; și-i făcu tot atîta plăcere, deși bătrînul Osborne era grozav de încîntat, cînd George îl „scărmănă" pe cel de al treilea băiat al ei (un tînăr *gentleman* cu un an mai în vîrstă decît George, venit întîmplător acasă, în vacanță, de la „Ealing School" a doctorului Tickleus) în Russell Square. Bunicul lui George îi dărui băiatului doi galbeni pentru asemenea ispravă; și-i făgădui să-l răsplătească și în viitor pentru fiecare băiat mai mare decît el ca statură și vîrstă pe care are să-l „scarmene" într-un fel asemănător. E greu de spus ce lucru bun vedea bătrînul în încăierările acelea; el avea o vagă idee că bătăile îi făceau pe băieți mai cutezători și că tirania era un principiu util de educație. Tineretul englez a fost educat în felul acesta din vremuri imemoriale, și la noi se găsesc sute de mii de apărători și admiratori ai nedreptății, meschinăriei și brutalităților care se săvîrșesc printre copii.

Îmbătat de mîndrie și de victoria asupra tînărului Toffy, George dori, firește, să-și continue biruințele, și într-o bună zi, pe cînd mergea țanțoș, în niște haine noi și nemaipomenit de elegante, pe lîngă St. Pancras, și un tînăr ucenic de brutărie făcu unele batjocoritoare comentarii în privința înfățișării lui, tînărul patrician își scoase cu multă vioiciune haina

lui tăiată după ultima modă şi, dînd-o în păstrarea prietenului care-l însoţea (tînărul Todd, din Great Coram Street, Russell Square, fiul asociatului mai tînăr al casei „Osborne & Co."), încercă să-l scarmene pe micul brutar. Dar de data aceea sorţii războiului îi fură neprielnici, şi micul brutar îl scărmănă pe Georgy, care veni acasă cu o straşnică vînătaie la ochi şi cu jaboul de dantelă fină al cămăşii mînjit de sîngele curs din propriul lui născior. El îi povesti bunicului că se luptase cu un adevărat uriaş şi-o înspăimîntă pe sărmana lui mamă, în Brompton, cu o nesfîrşită şi nicidecum autentică dare de seamă asupra bătăliei.

Tînărul Todd, din Coram Street, Russell Square, era prietenul intim şi admiratorul lui George. Şi unul şi celălalt aveau mare slăbiciune pentru imitarea personajelor din piese ; pentru acadele şi prăjituri cu zmeură ; pentru datul pe gheaţă şi patinajul pe rotile în Regent's Park şi pe serpentină, cînd timpul permitea aşa ceva ; pentru mersul la teatru, unde erau deseori conduşi, din ordinul domnului Osborne, de către Rowson, valetul lui George, cu care băieţii luau loc, cît se poate de confortabil, la parter.

În tovărăşia acestui *gentleman*, ei vizitară toate principalele teatre din metropolă şi cunoscură numele tuturor actorilor de la „Drury Lane" şi pînă la „Sadler's Wells" [1] şi jucau şi ei multe din piesele văzute, în familia Todd şi în faţa tinerilor lor prieteni, interpretînd celebrele roluri ale lui West pe scena teatrului lor de carton. Rawson, valetul, care avea o fire generoasă, nu arareori cînd avea bani îl trata,

[1] Teatru londonez, datînd din anul 1765, cunoscut pentru pantomimele reprezentate aici.

după ce ieşeau de la teatru, pe tînărul lui stăpîn cu stridii şi cu grog cu rom, ca să poată dormi mai bine. Putem fi aproape siguri că domnul Rawson profita şi el la rîndul lui de dărnicia tînărului stăpîn şi de recunoştinţa acestuia pentru plăcerile pe care i le oferea valetul.

Un croitor renumit din cartierul aristocratic al oraşului — domnul Osborne nici nu voia s-audă de vreunul din cîrpacii din City sau din Holborn, cum zicea el, pentru băiat (deşi un croitor din City era foarte bun pentru el) — fu convocat să împodobească micuţa persoană a lui George şi i se recomandă să nu cruţe nici un fel de cheltuială pentru a face un lucru cum trebuie. Aşa că domnul Woolsey, din Conduit Street, dădu frîu liber imaginaţiei sale şi-i trimise copilului acasă pantaloni după ultima modă, veste după ultima modă şi jachete după ultima modă, şi în număr îndestulător ca să poată ajunge unei şcoli întregi de mici *dandy*. Georgy avea mici jiletci albe pentru serate, jiletci scurte de catifea pentru dineuri şi un delicios şi micuţ halat de casă, exact ca un bărbat în miniatură. El se îmbrăca în fiecare zi pentru cină, „ca un adevărat *dandy* din West End", cum observa bunicul lui; unul din valeţi, care trebuia să-l slujească pe el anume, îl ajuta să-şi facă toaleta, răspundea la clopoţelul personal al lui Georgy şi îi aducea întotdeauna scrisorile pe o tavă de argint.

După micul dejun, Georgy se aşeza în fotoliul din sufragerie şi citea *Morning Post*, întocmai ca un om mare. „Straşnic mai ştie să înjure", îl lăudau servitorii, încîntaţi de precocitatea copilului. Cei care-şi aduceau aminte de căpitan, tatăl lui, declarau că domnişorul George îi semăna leit. El înviora toată casa prin vioiciunea lui, prin firea lui poruncitoare, certăreaţă şi bine dispusă.

Educația sa fu încredințată unui erudit din vecinătate, profesor particular, care „pregătea pe fiii de nobili și de *gentlemen* pentru universități, Parlament și profesiuni libere ; al cărui sistem nu adopta degradantele pedepse corporale, care se mai practicau încă în vechile instituții de educație ; și în familia căruia elevii vor găsi deprinderile elegante ale societății rafinate, cît și solicitudinea și afecțiunea unui cămin". Acesta era felul în care cucernicul Lawrence Veal din Hart Street, Bloomsbury, duhovnicul personal al contelui de Bareacres, se străduia, împreună cu doamna Veal, soția lui, să atragă elevii.

Prin anunțuri de felul acesta și prin statornice intervenții, duhovnicul personal al contelui și doamna lui izbuteau, în general, să aibă unul sau doi elevi, ai căror părinți plăteau sume imense, căci se presupunea că erau îngrijiți neobișnuit de bine. În pensiunea respectivă se găsea atunci un tînăr dolofan din Indiile Occidentale, pe care nu venea să-l vadă nimeni, cu pielea de mahon, părul ca lîna și înfățișare peste măsură de elegantă ; mai era și o altă namilă de băiat de vreo 23 de ani, a cărui educație fusese neglijată la timpul său și pe care domnul și doamna Veal urmau să-l pregătească pentru a putea intra în lumea mare ; precum și doi fii ai colonelului Bangles din serviciul Companiei Indiilor Orientale ; și toți aceștia patru erau așezați la distinsa masă a doamnei Veal cînd Georgy se prezentă la institutul ei.

George era, la fel cu vreo duzină de alți elevi, semiinternă ; el sosea dimineața, sub protecția prietenului său, domnul Rowson, iar dacă era timp frumos, după amiază călărea pe ponei, urmat de valet. În școală se vorbea despre bogăția bunicului său ca despre ceva fabulos. Cucernicul Veal obișnuia să-l felicite pe Georgy personal pentru bogăția acestuia, atrăgîndu-i atenția că el era destinat unei înalte po-

ziții sociale ; că se cuvenea să se pregătească, prin silință și ascultare, încă din tinerețe, pentru înaltele îndatoriri la care va fi chemat mai tîrziu, că deprinderea de-a asculta de alții cînd ești copil e cea mai bună pregătire pentru a ști să poruncești la vîrsta bărbăției ; așa că, avînd în vedere toate acestea, îl rugă pe George să nu mai aducă la școală caramele și să ruineze sănătatea tinerilor Bangles, care aveau tot ceea ce doreau la eleganta și îmbelșugata masă a doamnei Veal.

În ceea ce privește studiul, *„curriculum"* [1], cum îi plăcea domnului Veal să se exprime, acesta era peste măsură de variat ; și tinerii *gentlemen* din Hart Street puteau învăța cîte ceva din toate științele pe atunci cunoscute. Cucernicul Veal poseda un planetar, o mașină care producea curent electric, un strung, un teatru (în spălătorie), un mic laborator de chimie și ceea ce el numea o bibliotecă aleasă, cuprinzînd toate operele celor mai de seamă autori din timpurile și în limbile antice și moderne. El îi lua pe băieți la „British Museum" [2] și le vorbea despre antichitățile și despre specimenele din istoria naturală de-acolo, așa încît se adunau în jurul lui, în timp ce vorbea, și alți vizitatori, și tot cartierul Bloomsbury îl admira nemaipomenit de mult, socotindu-l drept un om uimitor de învățat. Și ori de cîte ori vorbea (ceea ce făcea aproape mai totdeauna), avea grijă să se slujească de cele mai alese și mai lungi cuvinte pe care i le punea la îndemînă dicționarul ; socotind, și pe bună dreptate, că te costă tot atîta să întrebuințezi un epitet frumos, amplu și sonor, ca și dacă te folosești de unul scurt și sărăcăcios.

[1] *Curriculum vitae* (lat.) — ansamblu de indicații cu privire la viața unei anumite persoane.

[2] Cel mai mare muzeu englez ; a luat ființă în anul 1753.

Iar lui George i se adresa cam în felul acesta la școală: „Am observat, la întoarcerea mea acasă, după desfătătoarea conversație științifică serală avută cu excelentul meu prieten doctorul Bulders — un veritabil arheolog, domnii mei, un veritabil arheolog — că ferestrele aproape princiarei locuințe a veneratului dumitale bunic din Russell Square erau iluminate ca în vederea unei festivități. E îndreptățită oare presupunerea mea că domnul Osborne întreținea o societate de spirite alese în jurul somptuoasei sale mese, seara trecută ?"

Micul Georgy, care avea un haz nemaipomenit și obișnuia să-l imite în față pe domnul Veal, cu mult spirit și îndemînare, îi răspundea că domnul Veal era întru totul îndreptățit în presupunerile sale.

„În cazul acesta, acei prieteni care au avut onoarea să se împărtășească din ospitalitatea domnului Osborne, domnii mei, n-au nici un motiv, sînt gata să pariez pe orice, să se plîngă de festinul lor. Eu însumi am fost, și nu o singură dată, onorat în felul acesta. (În treacăt fie zis, tinere Osborne, ai venit puțin cam tîrzior în dimineața asta și te-ai făcut în privința asta vinovat de mai multe ori.) Eu însumi, zic, domnii mei, așa umil cum mă vedeți, am fost socotit demn să mă împărtășesc din distinsa ospitalitate a domnului Osborne. Și deși am fost poftit la masa celor mai suspuși, și mai nobili oameni din lume — căci presupun că pot trece pe excelentul meu prieten și protector, preaonorabilul George, conte de Bareacres, în numărul acestora — pot totuși să vă asigur că masa negustorului britanic a fost tot așa de îmbelșugată și de bogat servită, iar primirea lui la fel de plăcută și de plină de noblețe. Domnule Bluck, să continuăm, rogu-te, pasajul din Eutropius, care a fost întrerupt de tîrzia sosire a tînărului Osborne."

Acestui mare om îi fu pentru un timp încredințată educația lui George. Amelia nu pricepea nimic din frazele domnului Veal, dar îl socotea izvor nesecat de înțelepciune. Această sărmană văduvă se împrieteni cu doamna Veal din motive care o priveau numai pe ea. Îi plăcea să se ducă în casa profesoarei și să-l vadă venind pe Georgy la școală. Îi plăcea să fie invitată la acele *conversazioni*[1] ale doamnei Veal, care aveau loc o dată pe lună (așa cum te informau cărțile ei de vizită de culoare trandafirie, care aveau gravat pe ele cuvîntul A(Θ)HNH[2]), la care profesorul își primea elevii și prietenii lor ca să ia împreună un ceai fără pretenții și să se bucure de o discuție științifică. Biata și micuța Amelie nu lipsea niciodată de la reuniunile acestea, pe care le socotea delicioase atîta timp cît îl putea avea pe Georgy alături de ea. Și venea pe jos din Brompton pe orice fel de vreme și o îmbrățișa pe doamna Veal cu lacrimi de recunoștință în ochi pentru desfătătoarea seară pe care o petrecuse. cînd, după ce societatea se retrăgea și George pleca și el, împreună cu domnul Rowson, valetul lui, sărmana doamnă Osborne își punea mantila și șalul, pregătindu-se să se ducă tot pe jos acasă.

Cît privește învățătura de care se îmbiba Georgy sub conducerea acestui valoros posesor a o sută de științe, judecînd după certificatele săptămînale pe care băiatul le aducea bunicului său acasă, progresul era remarcabil. Numele a vreo douăzeci și mai bine de folositoare ramuri ale științei erau trecute pe un tabel, iar profesorul însemna progresul elevului la materia respectivă. La greacă, George era notat *aristos*[3], la latină, *optimus*[4], la franceză, *très bien*[5]

[1] Convorbiri (it.).
[2] Athene (elină).
[3], [4], [5] Foarte bine (în fiecare din limbile enumerate mai sus).

şi aşa mai departe ; şi fiecare elev căpăta cîte un premiu pentru fiecare materie la sfîrşitul anului. Chiar şi domnul Swartz, tînărul *gentleman* cu părul ca lîna, fratele vitreg al onorabilei doamne MacMull, ca şi domnul Bluck, tînărul elev din regiunile agricole, în vîrstă de 23 de ani, a cărui educaţie fusese pînă atunci neglijată, ca şi derbedeul acela leneş, domnişorul Todd, de care am mai pomenit, căpătară şi ei cărţulii de cîte optsprezece *penny* bucata, avînd gravate pe ele cuvîntul „Athene" şi cîte-o pompoasă dedicaţie în latineşte din partea profesorului.

Toţi membrii familiei acestui domnişor Todd erau paraziţii casei Osborne. Bătrînul domn îl înaintase pe Todd tatăl de la rangul de funcţionar la acela de asociat mai mic al firmei sale.

Domnul Osborne era naşul tînărului Todd (care mai tîrziu obişnuia să semneze Osborne-Todd pe cărţile lui de vizită, devenind hotărît un om de lume), în timp ce domnişoara Osborne o însoţise la cristelniţă pe domnişoara Maria Todd, dăruindu-i în fiecare an acestei *protégée* a ei cîte-o carte de rugăciuni, sau o colecţie de broşuri, cîte un volum de imnuri religioase cît se poate de grave sau vreo altă atenţie asemănătoare din partea ei. Domnişoara Osborne îi plimba din cînd în cînd în trăsură şi pe copiii Todd ; iar cînd se îmbolnăveau, valetul ei, purtînd jachetă şi pantaloni bufanţi de catifea, ducea tot soiul de peltele şi bunătăţi din Russell Square în Coram Street. Adevărul este că cei din Coram Street tremurau de teamă şi priveau cu veneraţie către Russell Square ; iar doamna Todd, care avea multă pricepere în confecţionatul garniturilor de hîrtie pentru pulpele de berbec şi ştia să facă flori, raţe şi alte lucruri din napi şi din morcovi, cu o dibăcie demnă de toată lauda, se ducea la „Square", cum i se zicea casei Osborne, dînd şi ea o mînă de ajutor cînd se pregă-

tea vreun dineu de gală, fără să-i treacă prin cap măcar c-ar putea fi şi ea poftită la ospăţ. Dacă lipsea vreun musafir şi se ştia de asta abia în ceasul al unsprezecelea, era invitat la masă Todd. Seara, doamna Todd şi Maria se înfiinţau şi intrau încetişor, cu o uşoară bătaie în uşă, aşteptînd în salon pînă cînd domnişoara Osborne şi doamnele care o însoţeau intrau în această încăpere ; şi mama şi fiica erau oricînd gata să dea drumul cîtorva duete şi cîntece pînă cînd soseau domnii. Biata Maria Todd ; biata domnişoară ! Cît trebuise ea să muncească şi să repete sonatele şi duetele acestea, chiar şi pe stradă, înainte de-a le executa în public, în Russell Square.

Aşa că părea hărăzit de soartă ca Georgy să-şi impună voinţa asupra tuturor celor cu care venea în contact, şi ca prietenii, rubedeniile şi servitorii să-şi plece cu toţii genunchii înaintea acestui omuleţ. Şi trebuie să mărturisim că el se împăca nespus de bucuros cu asemenea situaţie. Cei mai mulţi oameni fac întocmai. Iar lui Georgy îi plăcea să joace rolul de stăpîn, şi probabil că avea o înclinaţie înnăscută pentru asta.

În Russell Square toată lumea se temea de domnul Osborne, iar domnul Osborne se temea de Georgy. Purtarea cutezătoare a băiatului şi felul lui zgomotos de-a vorbi despre cărţi şi cele învăţate, cît şi asemănarea acestuia cu tatăl lui (mort înainte de-a se împăca cu familia, departe, la Bruxelles), îi impuneau foarte mult bătrînului şi îi asigurau băiatului supremaţia. Bătrînul tresărea la cel mai mic gest sau intonaţie care-i aminteau de George şi pe care băieţelul le folosea, fără să-şi dea seama, căci avea impresia că-l are din nou în faţă pe fiul său. Şi căuta, prin îngăduinţa pe care o arăta nepotului, să uite asprimea cu care se purtase faţă de celălalt George. Lumea era uimită de bunătatea pe care i-o arăta copi-

lului. O ocăra şi o bombănea pe domnişoara Osborne ca de obicei; dar zîmbea cînd George cobora prea tîrziu la micul dejun.

Domnişoara Osborne, mătuşa lui George, era o fată bătrînă şi ofilită, trecută peste măsură din pricina celor patruzeci de ani şi mai bine de tratament stupid şi grosolan. Şi era uşor pentru un flăcăiandru sprinten la minte ca George s-o domine şi pe *ea*. Ori de cîte ori George dorea să obţină ceva de la mătuşă-sa începînd cu borcanele cu dulceaţă din bufet şi pînă la vechile, uscatele şi plesnitele culori din cutia de acuarele (vechea ei cutie de acuarele de pe vremea cînd fusese eleva domnului Smee, şi de pe cînd era o tînără şi înfloritoare fată), punea pur şi simplu stăpînire pe obiectul rîvnit, pe care îl dobîndea cu uşurinţă, pentru ca apoi nici să n-o mai bage în seamă pe mătuşă-sa.

Drept prieteni, şi încă prieteni intimi, el avea doar un bătrîn şi îngîmfat profesor de şcoală, care îl măgulea tot timpul, şi un lingău ceva mai în vîrstă ca el, pe care îl putea snopi în bătaie ori de cîte ori avea chef. Iar plăcerea cea mai mare a iubitei doamne Todd era să-l lase pe Georgy cu fiica ei cea mai mică, Rosa Jemima, o copilă frumuşică de vreo 8 ani. Mica pereche arăta aşa de minunat, spunea ea (dar nu celor din „Square", fiţi siguri de asta). „Cine ştie ce se poate întîmpla ? Nu sînt oare o pereche micuţă şi drăgălaşă ?" îşi spunea entuziasta mamă.

Bunicul dinspre mamă, bătrîn şi descurajat, era şi el la cheremul micului tiran. Nu se putea opri să nu respecte un băiat care avea haine atît de frumoase şi călărea cu un valet în urma lui. Iar Georgy, în ceea ce-l privea, era obişnuit să audă toată vremea tot felul de ocări grosolane şi de josnice batjocuri îndreptate împotriva lui John Sedley

de către nemilosul şi vechiul lui duşman, domnul Osborne. Osborne obişnuia să-l numească pe celălalt: sărăntoc bătrîn, cărbunar bătrîn, falit bătrîn şi în multe alte feluri asemănătoare, pline de dispreţ nemilos. Cum putea respecta micul George un om atît de prăbuşit? La cîteva luni după ce Georgy se duse să locuiască în casa bunicului dinspre tată, doamna Sedley muri. Nici ea, nici copilul nu se prea prăpădiseră unul după altul. Şi el nu-şi dădu osteneala să se arate prea îndurerat. Veni s-o vadă pe mamă-sa într-un elegant costum de doliu nou-nouţ, şi era tare supărat că nu se putea duce la o piesă pe care dorea din toată inima s-o vadă.

Boala acestei bătrîne doamne o obligase pe Amelia la o îndeletnicire statornică şi poate că aceasta fusese totodată salvarea ei. Ce ştiu bărbaţii despre martirajul femeilor? Noi am înnebuni dacă ar trebui să răbdăm măcar a suta parte din necazurile acelea zilnice pe care le îndură în tăcere atîtea femei. Sclavie veşnică şi care nu-şi găseşte nici un fel de răsplată; statornice dovezi de drăgălăşenie şi blîndeţe, întîmpinate de o cruzime la fel de statornică; iubire, muncă, răbdare, luareaminte, care nu au nici măcar mulţumirea unui cuvînt binevoitor: cîte dintre femei nu rabdă asemenea lucruri fără să crîcnească şi apar în lume cu zîmbetul pe buze, ca şi cum n-ar avea sufletul sfîşiat de durere! Sînt doar nişte sclave pline de gingăşie, dar care trebuie să se îmbrace în ipocrizie şi slăbiciune.

Din fotoliu, mama Ameliei se mută în patul pe care nu-l mai părăsi niciodată, şi de lîngă care doamna Osborne nu se dezlipi de loc, în afară de clipele cînd se ducea în grabă să-l vadă pe George. Bătrîna doamnă o certa chiar şi pentru acele rare vizite, ea, care fusese odinioară, în epoca înfloritoare a vieţii ei, o mamă duioasă, zîmbitoare şi plină de

voie bună, dar pe care sărăcia şi boala o doborîseră. Nici boala şi nici înstrăinarea ei n-o mişcau prea mult pe Amelia. Ele îi dădeau mai degrabă putinţa de a îndura cealaltă mare nenorocire, care o făcea să sufere cumplit şi de la care neîncetatele chemări ale bolnavei îi mai abăteau gîndurile. Amelia îndură cu multă blîndeţe asprimea mamei ; îi potrivea pernele, pe care aceasta nu le găsea niciodată aşezate cum trebuie, avea întotdeauna un răspuns duios pe buze cînd auzea glasul nerăbdător şi certăreţ al acesteia ; alina pe suferindă prin cuvinte dătătoare de speranţă, aşa cum îi dicta şi pe cît putea exprima inima ei cucernică şi naivă. Şi în cele din urmă închise pleoapele ochilor care o priviseră odinioară cu atîta dragoste.

După care întîmplare, tot timpul ei liber şi toată duioşia îi fură închinate consolării şi mîngîierii întristatului şi bătrînului ei părinte, care rămase năucit din pricina acestei lovituri ce se abătuse asupra lui lăsîndu-l cu totul singur pe lume. Soţia lui, cinstea lui, averea lui, lucrurile la care ţinuse el mai mult, le pierduse pe toate. Singură Amelia îl putea ajuta şi sprijini cu blîndele ei braţe, pe bătrînul acesta distrus sufleteşte şi care abia se mai putea ţine pe picioare. Dar noi nu vom purcede să istorisim şi lucrul acesta ; ar fi prea trist şi n-ar avea nici un rost. Îi pot vedea *d'avance* [1] pe cei din Bîlciul deşertăciunilor căscînd de plictiseală.

Într-o zi, pe cînd tinerii *gentlemen* se strînseseră în biroul cucernicului domn Veal, iar duhovnicul particular al preaonorabilului conte de Bareacres flecărea ca de obicei, o trăsură elegantă se opri în faţa porţii împodobite cu statuia Athenei, şi din ea, coborîră doi gentlemeni. Tinerii domnişori

[1] Dinainte (fr.).

Bangles se repeziră la fereastră, cu vaga idee că tatăl lor ar fi putut sosi de la Bombay. Şcolarul cel înalt şi greoi, în vîrstă de 23 de ani, care se bocea pe ascuns din cauza unui pasaj din Eutropius, îşi lipi de geam nasul, atîta vreme lăsat în părăsire, şi se uită şi el la trăsură, în timp ce *le laquais de place* [1] ieşi din gheretă şi deschise uşa persoanelor din trăsură.

— E unul slab şi unul gras, anunţă domnul Bluck, în vreme ce se auzi o răsunătoare bătaie în poartă.

Toată lumea era curioasă, de la duhovnicul particular însuşi, care trăgea nădejde să aibă de-a face cu părinţii unor viitori elevi, pînă la tînărul George, care se bucura de orice pretext care-i dădea prilejul să lase cartea din mînă.

Slujitorul, îmbrăcat într-o livrea ponosită, cu nasturi de alamă fără luciu, şi care, înainte de a deschide uşa, făcea totdeauna mari sforţări să-şi pună haina, prea strîmtă pentru el, intră în birou şi anunţă :

— Au venit doi *gentlemen* care doresc să-l vadă pe domnişorul Osborne.

Profesorul avusese în dimineaţa aceea un schimb de cuvinte fără însemnătate cu acest tînăr *gentleman,* datorită unei neînţelegeri în ceea ce priveşte introducerea unor poenitori în timpul orelor de clasă, dar figura lui îşi reluă obişnuita-i expresie de linguşitoare curtenie în timp ce spuse :

— Domnule Osborne, îţi dau pe deplin permisiunea de a te duce să-ţi vezi prietenii care-au sosit acuma cu trăsura şi cărora te rog să le transmiţi respectuoase complimente din partea mea şi a doamnei Veal.

George intră în camera de primire, unde văzu doi străini, la care se uită ţinîndu-şi capul sus, cu obiş-

[1] Comisionar ; în cazul de faţă, portar (fr.)

nuita aroganţă. Unul din ei era rotofei şi purta mustăţi, iar celălalt, slab şi lung, îmbrăcat într-o redingotă albastră, cu faţa brună şi părul cărunt.

— Dumnezeule, ce bine-i seamănă! exclamă domnul cel înalt, tresărind. Poţi ghici cine sîntem noi, George?

Faţa băiatului se îmbujoră, aşa cum i se întîmpla întotdeauna cînd era emoţionat, iar ochii priviră speriaţi.

— Pe domnul acesta nu-l cunosc, zise el. Cred însă că dumneavoastră trebuie să fiţi maiorul Dobbin.

Într-adevăr, era chiar vechiul nostru prieten. Vocea îi vibră de bucurie cînd îl salută pe băiat şi, luîndu-i amîndouă mîinile într-ale sale, trase copilul către el.

— Mama dumitale ţi-a vorbit despre mine, nu-i aşa? întrebă maiorul.

— Sigur că da, răspunse Georgy, de sute de ori!

CAPITOLUL LVII

EOTHEN

Unul din nenumăratele temeiuri de tainică mîndrie cu care căuta să se desfete bătrînul Osborne era faptul că Sedley, vechiul lui rival, duşman şi binefăcător, se afla, în aceste ultime zile ale vieţii lui, atît de înfrînt şi de umilit, încît era silit să accepte ajutoare pecuniare chiar din mîna omului care îl nedreptăţise şi îl insultase cel mai mult. Omul acesta de lume căruia îi izbutise totul în viaţă îl acoperea de ocări pe bătrînul ajuns la ananghie, iar din cînd în cînd îi

trimitea cîte un ajutor. Şi în timp ce-i înmîna lui George bani pentru Amelia, el îi dădea a înţelege băiatului prin aluzii, exprimate în felul lui grosolan şi crud, că bunicul său dinspre mamă nu era decît un biet moşneag falit, care trăieşte pe spinarea altora, şi că John Sedley putea să-i mulţumească omului căruia îi datora o sumă atît de mare de bani, pentru ajutorul pe care acesta i-l acorda cu atîta generozitate. George ducea aceste pompoase sume de bani mamei sale, cît şi văduvului bătrîn şi doborît , a cărui îngrijire şi mîngîiere devenise acuma principala ocupaţie a vieţii Ameliei. Iar micuţul personaj lua un aer protector faţă de moşneagul slab şi doborît.

Ar putea fi socotit drept lipsă „de mîndrie personală" din partea Ameliei faptul că ea se învoia să primească ajutoarele acestea băneşti din mîinile duşmanului propriului ei părinte. Dar mîndria personală şi această sărmană doamnă n-au făcut niciodată casă prea bună. O fire simplă de la natură, şi care cere ocrotire, ani nesfîrşiţi de sărăcie şi umilinţă, de lipsuri zilnice, de cuvinte grele, de servituţi aduse la îndeplinire cu voie bună, asta era aproape tot ceea ce îi fusese sortit de cînd devenise femeie, adică de pe vremea nefericitei ei căsătorii cu George Osborne. Voi, care vedeţi în fiecare zi atîţia oameni mult mai merituoşi ca voi înşivă îndurînd ocări de felul acesta, răbdînd cu resemnare capriciul norocului, blajini şi fără să se plîngă de nimic, săraci şi deseori dispreţuiţi din pricina sărăciei lor, coborîţi voi oare vreodată din înălţimea belşugului vostru, să spălaţi picioarele acestor sărmani şi osteniţi cerşetori ? Pînă şi faptul de-a vă gîndi la oamenii aceştia vă pare odios şi josnic. „Trebuie să existe clase sociale, trebuie să existe săraci şi bogaţi", spune Bogatul, sorbindu-şi paharul lui de Bordeaux (şi e mare lucru dacă trimite vreodată resturile de la masă lui Lazăr, care stă afară

sub fereastra lui). Şi are dreptate ; dar gîndiţi-vă cît de tainic, şi de cele mai multe ori de neînţeles, este lucrul acesta, această loterie a vieţii, care dăruieşte unuia purpură şi rufărie fină, iar celuilat îi trimite zdrenţe drept îmbrăcăminte şi o droaie de cîini drept tovarăşi de suferinţă.

Aşa încît trebuie să recunosc că, fără să-şi facă mult sînge rău, ci, dimpotrivă, cu un sentiment înrudit îndeaproape cu recunoştinţa, primea Amelia firimiturile pe care socrul său le lăsa să cadă din cînd în cînd, şi îşi hrănea cu ele părintele. Ea recunoştea fără înconjur că asta îi era datoria ; şi era în firea acestei tinere femei (doamnelor, ea nu are decît 30 de ani şi preferăm s-o numim tînără femeie chiar şi la vîrsta asta), era, zic, în însăşi firea ei nevoia de a se sacrifica pe sine şi de-a-şi închina viaţa fiinţei iubite. Pe vremea cînd micul Georgy stătea cu ea, cîte nesfîrşite nopţi nu petrecuse lucrîndu-i cîte ceva, fără ca el să-i arate vreun semn de recunoştinţă ; cîte ocări, cît dispreţ, lipsuri şi mizerii nu îndurase pentru tatăl şi mama ei ! Şi, în toiul tuturor acestor renunţări şi sacrificii făcute de una singură şi nebăgate în seamă de alţii, nu se respecta pe sine mai mult decît o respectau ceilalţi ; şi cred că în adîncul inimii cugeta că nu-i decît o mică făptură simplă şi demnă de dispreţ, care avusese în viaţă mult mai mult noroc decît meritase. O, voi, biete femei ! O, voi, biete martire, care suferiţi în taină, a căror viaţă e un adevărat chin, care sînteţi trase pe roată în dormitoarele voastre şi care vă puneţi în fiecare zi capetele pe butuc la masa din salon. Oricare bărbat care descoperă durerile voastre, sau aruncă o singură privire în acele întunecate încăperi unde vi se aplică supliciul, trebuie să vă compătimească şi... şi să mulţumească lui Dumnezeu că l-a dăruit cu barbă. Mi-aduc aminte că am

văzut, cu mulți ani în urmă, la ospiciul de idioți și de nebuni de la Bicêtre, lîngă Paris, un biet nenorocit încovoiat sub sclavia captivității și a infirmității lui personale, căruia cineva din grupul nostru i-a dăruit puțin tutun într-un *cornet* sau fișic de hîrtie. Atenția aceasta era mult prea mare pentru biata făptură epileptică. Și începu să plîngă de atîta plăcere și recunoștință ; dacă cineva mi-ar oferi mie sau dumitale o mie de lire anual, sau ne-ar salva de la moarte, nici atunci n-am putea fi atît de mișcați ca nefericitul acela. Și tot așa, dacă tiranizezi cumplit o femeie, vei descoperi că cea mai neînsemnată dovadă de bunătate o va mișca și o va face să i se umple ochii de lacrimi, ca și cum ai fi pentru ea un înger binefăcător.

Cîteva atenții de felul acesta însemnau cea mai mare fericire care i se putea întîmpla bietei și micuței Amelia. Viața ei, începută în îmbelșugare, sfîrșise aici, într-o închisoare sărăcăcioasă și într-o îndelungă și josnică robie. Micul George o cerceta cîteodată pe această captivă și-i alina suferințele prin slabe raze de încurajare. Russell Square era hotarul acestei închisori ; putea, din cînd în cînd, să se ducă pînă în fața casei în care locuia Georgy, dar noaptea se întorcea întotdeauna acasă, să se culce în celula ei ; să îndeplinească îndatoriri care nu-i aduceau nici un fel de bucurie ; să vegheze lîngă paturile de suferință ale părinților, fără să audă un singur cuvînt de mulțumire ; să îndure hărțuielile și tirania bătrînilor acelora arțăgoși și dezamăgiți. Cîte mii de ființe, în cea mai mare parte femei, nu sînt hărăzite să îndure această îndelungată sclavie ? Ele sînt infirmiere fără plată, surori de caritate, dacă vreți, dar fără romantismul și sentimentul de sacrificiu al acestora, și se sîrăduiesc, postesc, veghează și suferă, fără să crîcnească, ofilindu-se fără nici un fel de glorie, cufundate în anonimat.

Tainicei şi îngrozitoarei Înţelepciuni, care hotărăşte destinele oamenilor, îi place să batjocorească şi să calce în felul acesta în picioare pe cel gingaş, bun şi plin de înţelepciune, şi să-l înalţe pe cel egoist, nătîng sau păcătos. Vai, arată-te smerit, frate, în îmbelşugarea ta! Arată-te darnic cu cei ce sînt mai puţin norocoşi, dacă nu mai puţin merituoşi. Şi cugetă, ce drept ai tu să te arăţi dispreţuitor, tu, a cărui virtute constă numai în faptul că nu te mai ispiteşte nimic, al cărui succes poate fi o simplă întîmplare, al cărui rang poate fi un accident strămoşesc şi a cărui viaţă îndestulată nu e foarte probabil nimic altceva decît o batjocură?

Bătrîna doamnă Sedley fu înmormîntată în cimitirul din Brompton într-o zi atît de ploioasă şi de întunecată, încît Amelia îşi aminti ziua în care venise aici pentru prima dată, să se cunune cu George. Băieţelul stătea lîngă ea în haine noi de doliu, deosebit de elegante. Îşi aduse aminte de bătrîna paracliseră şi de preotul de atunci. Gîndurile stăruiau asupra altei epoci din viaţa ei, în timp ce pastorul citea slujba morţilor.

Dar cu toate că strîngea mîna lui George într-a sa, i-ar fi plăcut totuşi să schimbe locul cu... Apoi, ca de obicei, se ruşină de aceste gînduri egoiste şi se rugă, în gînd, ca Dumnezeu să-i dea tăria necesară pentru a-şi duce la bun sfîrşit îndatoririle.

Aşa că se hotărî, din toată puterea şi cu toată tăria, să caute a-l face fericit pe bătrînul ei tată. Muncea ca o roabă, tot timpul, peticea şi cîrpea, cînta şi juca table, citea ziarul cu glas tare, pregătea mîncăruri pentru bătrînul Sedley, îl scotea cu mult zel la plimbare prin Kensington Gardens sau pe străduţele din Brompton, asculta taclalele acestuia cu un zîmbet neobosit şi cu un fel de duioasă prefecătorie, sau se aşeza lîngă el, pierdută, cugetînd şi stînd de vorbă

cu propriile ei amintiri şi gînduri, în timp ce bătrînul, vlăguit de tot şi arţăgos, se încălzea la soare pe băncile din grădină şi flecărea despre nedreptăţile ce i se făcuseră şi despre necazurile sale. Cît de triste şi de lipsite de mulţumire erau gîndurile văduvei! Copiii alergînd în sus şi-n jos pe potecile largi, în pantă, ale parcului, îi aduceau aminte de George, care îi fusese luat; primul George îi fusese luat şi el; iar dragostea ei egoistă, vinovată, în amîndouă împrejurările, amarnic mai fusese pedepsită! Se străduia să se convingă că pe drept fusese pedepsită în felul acesta. Era o fiinţă nespus de nefericită, rea şi păcătoasă. Era cu desăvîrşire singură pe lume.

Ştiu că povestirea despre singuratica ei captivitate ar fi nemaipomenit de plictisitoare dacă nu va interveni vreo întîmplare veselă sau hazlie care s-o mai învioreze puţin — vreun milos temnicer, de pildă, sau vreun comandant de fortăreaţă, sau vreun şoarece care să iasă din borta lui şi să povestească despre barba şi mustăţile lui Latude [1], sau vreo trecere subterană sub castel, săpată de Trenck [2], cu unghiile şi cu o scobitoare; povestind însă despre captivitatea Ameliei, istoricul n-are de relatat nici un fel de asemenea înviorătoare întîmplare. Închipuiţi-vi-o, vă rog, în timpul acestei perioade, cu sufletul zdrobit de durere, dar gata oricînd să zîmbească cînd îi adresa cineva cuvîntul; săracă, în condiţii mai mult decît mediocre de viaţă, ca să nu zicem simple, cîntînd, făcînd budinci, jucînd cărţi şi cîrpind ciorapi pentru bătrînul ei tată. Aşa că nu are nici o importanţă faptul dacă Amelia este sau nu o eroină; şi nici dacă dumneata sau eu, îmbătrîniţi, cîrtelnici şi ajunşi la sapă de lemn, avem să ne bucurăm în ultimele zile ale vieţii noastre de un umăr bun şi duios care să ne sprijine

[1], [2] Aventurieri vestiţi din secolul al XVIII-lea.

și de o mînă blîndă care să netezească bătrînele noastre perne, bolnave și ele de podagră.

După moartea neveste-si, bătrînul Sedley se simțea nespus de apropiat de fiica lui ; iar Amelia își găsea mîngîierea în îndeplinirea îndatoririlor pe care le avea față de bătrînul acesta.

Dar nu-i vom lăsa pe acești doi oameni să se zbată multă vreme în condiții de viață atît de îngrozitoare și de aspre. Zile mai bune, atîta cît putea să fie de mare îmbelșugarea lumească, îi așteptau pe amîndoi. Poate că istețul cititor a și ghicit cine era *gentleman*-ul acela rotofei care venise la școală să-l vadă pe Georgy în tovărășia vechiului nostru prieten, maiorul Dobbin. Era o altă veche cunoștință întoarsă în Anglia, și tocmai la momentul potrivit, cînd prezența lui putea fi o mare mîngîiere pentru rudele sale din țară.

După ce maiorul Dobbin reuși, cu destulă ușurință, să capete concediul dorit de la bunul său comandant și să plece la Madras, și de-acolo, așa cum năzăjduia, spre Europa, pentru anumite chestiuni personale și foarte urgente, nu-și conteni călătoria, nici ziua, nici noaptea, pînă cînd nu ajunse la capătul ei, dar parcurse itinerarul acesta cu atîta grabă, încît sosi în Madras bolnav de friguri. Slujitorii care îl însoțeau îl duseră în stare de delir în casa unui prieten la care se hotărî să rămînă pînă avea să plece spre Europa ; și multe zile de-a rîndul aceștia crezură că maiorul Dobbin nu va mai călători niciodată mai departe de cimitirul bisericii St. George din Madras, unde o companie de soldați britanici va trage o salvă deasupra mormîntului lui și unde numeroși bravi ofițeri de-ai noștri zac atît de departe de căminul lor.

Aici, în timp ce bietul om zăcea zgîlțîit de friguri, prietenii care-l vegheau îl puteau auzi vorbind în delir despre Amelia. Gîndul că n-are s-o mai vadă

niciodată îi umplea de deznădejde ceasurile de luciditate. Era convins că-i sunase ceasul ; şi îşi făcu solemne pregătiri pentru plecare ; îşi puse ordine în afacerile de pe lumea aceasta, lăsînd mica avere pe care-o poseda acelora cărora dorea din toată inima să le dea putinţa de a se folosi de ea. Prietenul în casa căruia era găzduit ţinu loc de martor cînd îşi redactă testamentul. El ţinea să fie îngropat cu şuviţa aceea de păr împletită ca un lanţ pe care o purta în jurul gîtului şi pe care, dacă trebuie să dăm pe faţă tot adevărul, o căpătase de la camerista Ameliei, la Bruxelles, cînd părul tinerei văduve fusese tăiat în timpul frigurilor care o doborîseră după moartea lui George Osborne pe platoul muntelui Saint-Jean.

Se însănătoşi, se refăcu, se îmbolnăvi din nou, după ce fu supus unui atît de sever tratament de luare de sînge şi calomel, încît nu scăpă decît datorită viguroasei sale constituţii. Era aproape un schelet cînd îl suiră pe bordul vasului „Ramchunder East Indiaman", comandat de căpitanul Bragg, care venea de la Calcutta, trecînd prin Madras ; şi atît de slab şi de prăpădit era, încît prietenul care-l îngrijise în timpul bolii prorocea că cinstitul nostru maior nu va putea supravieţui călătoriei acesteia şi că într-o bună dimineaţă va trece, înfăşurat în drapel şi hamac, peste bordul vasului, ducînd cu el, în adînc, relicva pe care o purta lîngă inimă. Dar, fie datorită aerului de mare, fie speranţei care i se deştepta din nou, din ziua în care corabia îşi întinse pînzele şi se desprinse de rada portului pornind spre casă, prietenul nostru începu să se învioreze şi se însănătoşi cu desăvîrşire (deşi era slab ca un ogar) mai înainte ca să fi ajuns la Capetown.

— Va fi tare dezamăgit Kirk de data asta, că-i scapă gradul de maior printre degete, spuse el... zîmbind.

Se aştepta să se şi găsească în gazetă la sosirea regimentului în Anglia. Fiindcă trebuie să amintim că, în timp ce maiorul zăcea bolnav de friguri la Madras, deoarece se grăbise aşa de mult să ajungă acolo, bravul regiment al...-lea, care stătuse atîta vreme pe meleaguri străine, căci, după ce se întorsese din Indiile Occidentale, speranţele lui de-a rămîne în Anglia îi fuseseră înşelate din pricina campaniei de la Waterloo, şi apoi fusese trimis din Flandra în India, primise în sfîrşit ordinul de-a se întoarce în patrie ; iar maiorul ar fi putut să plece o dată cu camarazii lui dacă ar fi vrut să le aştepte sosirea la Madras.

Poate că nu avea chef ca, în starea de epuizare în care se afla, să fie luat din nou sub aripa protectoare a Glorvinei.

— Cred că domnişoara O'Dowd m-ar fi dat gata, spuse el, rîzînd, tovarăşului său de drum, dacă ar fi fost cu noi pe bord, şi după ce m-ar fi aruncat în mare, s-ar fi năpustit asupra ta, fii sigur de asta, şi te-ar fi dus la Southampton ca pe o captură, Jos băiatule !

Trebuie să mărturisim că celălalt pasager de pe „Ramchunder" nu era altul decît dolofanul nostru prieten. Petrecuse zece ani în Bengal, iar ospeţele care se ţineau lanţ, gustările, berea tare şi vinul de Bordeaux, uriaşele cantităţi de băuturi spirtoase şi răcoritoarele preparate cu coniac pe care fusese silit să le înghită în regiunea pomenită îşi exercitaseră toată influenţa asupra lui Waterloo Sedley. Călătoria în Europa îi fusese prescrisă ca un medicament, şi după ce servise în India toţi anii prevăzuţi, cu un salariu frumos, care îi permisese să-şi pună deoparte o considerabilă sumă de bani, îşi putea îngădui să se întoarcă acasă şi să rămînă acolo cu o pensie bunicică, sau să se înapoieze în India, ca să-şi reia, în serviciul

său, locul la care îi dădea drept vechimea, cît şi marea lui pricepere.

Era puţintel mai slab decît pe vremea cînd l-am văzut noi ultima dată, dar înfăţişarea îi cîştigase în măreţie şi în gravitate. Îşi lăsase iar mustăţi, aşa cum se cuvenea unui cetăţean care luase parte la lupta de la Waterloo, şi-şi dădea fel de fel de ifose pe punte, purtînd o falnică pălărie de catifea cu panglică aurită şi ornamentîndu-şi persoana deosebit de extravagant, cu ace de cravată şi felurite alte giuvaericale. Îşi lua micul dejun în cabină şi se îmbrăca tot atît de pompos ca să iasă pe puntea de serviciu, ca şi cum s-ar fi pregătit să facă o plimbare pe Bond Street, sau pe promenada din Calcutta. Era însoţit de un servitor indigen, care îndeplinea funcţia de valet şi de purtător de pipe şi al cărui turban era împodobit cu pajura de argint a lui Sedley. Slujitorul acesta oriental ducea o viaţă ca vai de lume sub tirania lui Jos Sedley. Jos era tot atît de mîndru de persoana lui ca şi o femeie, şi îşi cheltuia tot atît de mult timp cu toaleta ca şi o frumuseţe ofilită. Cei mai tineri dintre pasageri, tînărul Chaffers, din regimentul al 150-lea, şi sărmanul şi micul Ricketts, care se întorcea acasă după al treilea acces de friguri, îşi făcuseră obicei să-l atragă pe Sedley la masa din cabina ofiţerilor şi-l îndemnau să povestească istorii nemaipomenite despre el, cît şi isprăvile lui împotriva tigrilor şi a lui Napoleon. Şi fu la înălţime cînd vizită mormîntul împăratului la Longwood [1], cu care prilej descrise acestor *gentlemen* şi tinerilor ofiţeri de pe vas, maiorul Dobbin nefiind de faţă, întreaga bătălie de la Waterloo, şi numai cît nu mărturisi că Napoleon n-ar fi

[1] Locuinţa lui Napoleon la Sfînta Elena, unde şi-a petrecut ultimii ani ai vieţii şi unde a fost înmormîntat la început.

fost exilat niciodată la Sfînta Elena dacă n-ar fi existat el, Jos Sedley.

După ce părăsiră Sfînta Elena, se arătă foarte generos, dispunînd de o mare cantitate de provizii, vin de Bordeaux, conserve şi balerci mari de apă gazoasă, aduse pe corabie pentru desfătarea lui personală. Pe bord nu se găsea nici o doamnă. Maiorul ceda *le pas* [1] civilului, aşa că el era cea mai importantă persoană de la masă şi era tratat de căpitanul Bragg şi de ceilalţi ofiţeri de pe „Ramchunder" cu tot respectul cuvenit rangului pe care-l avea. El dispăru, cam cuprins de panică, în timpul unei furtuni care dură două zile, în timpul cărora îşi astupă geamurile cabinei şi stătu în hamac citind *Spălătoreasa din Finchley Common*, lăsată pe bordul vasului „Ramchunder" de către preaonorabila *lady* Emily Hornblower, soţia cucernicului Silas Hornblower, cînd coborîse la Cap [2], unde cucernicul *gentleman* ocupa funcţia de misionar ; pentru lectura lui de toate zilele, însă, Jos adusese o grămadă de romane şi piese de teatru, pe care le împrumuta şi celorlalţi pasageri de pe vas, făcîndu-se foarte plăcut tuturor prin amabilitatea şi bunăvoinţa lui.

Multe nopţi, în timp ce corabia străbătea întunecata şi muginda mare, iar deasupra capului lor străluceau luna şi stelele şi clopotul bătea orele, domnul Sedley şi maiorul stăteau pe puntea de cart a vasului vorbind despre căminul lor, maiorul fumîndu-şi ţigara de foi, iar civilul trăgînd din narghileaua pe care i-o pregătea slujitorul indian.

În cursul acestor convorbiri era uimitor cu cîtă stăruinţă şi dibăcie izbutea maiorul Dobbin să aducă

[1] Întîietatea (fr.).

[2] Cap sau Cape-Town, oraş din Uniunea Sud-africană capitala provinciei Cap.

vorba despre Amelia şi băieţelul ei. Jos, cam furios din pricina nenorocirilor tatălui său, cît şi pentru faptul că acesta făcea tot soiul de demersuri lipsite de ceremonie pe lîngă el, era potolit de maior, care scotea în evidenţă vîrsta înaintată, precum şi nenumăratele ghinioane pe care le avusese bătrînul. Şi natural că n-ar fi de loc plăcut să locuiască cu cei doi bătrîni, ale căror deprinderi şi ore de culcare nu se puteau împăca cu acelea ale unui om tînăr, obişnuit cu altă societate (Jos se înclină la acest compliment); dar maiorul sublinie cît de folositor ar fi pentru Jos Sedley să aibă o casă a lui la Londra, şi nu o simplă locuinţă de burlac, ca pînă acuma; şi că sora lui, Amelia, ar fi tocmai persoana indicată să-i conducă gospodăria: cît de elegantă şi de curtenitoare era ea şi ce maniere alese avea! Şi îi povesti o mulţime de lucruri despre succesul pe care îl avusese doamna George Osborne pe vremuri la Bruxelles, ca şi la Londra, unde fusese foarte admirată de persoane din cea mai înaltă societate; apoi îi sugeră ce nobil lucru ar fi din partea lui Jos să-l trimită pe Georgy într-o şcoală cumsecade şi să scoată din el un om; căci mama lui şi părinţii ei îl răsfăţau cu siguranţă prea mult. Într-un cuvînt, acest preaiscusit maior îl făcu pe civil să-i promită că o va lua pe Amelia, şi copilul rămas fără apărare, în grija lui. Aceasta, fiindcă el nu era încă la curent cu evenimentele petrecute în mica familie Sedley; nu ştia nici că moartea o luase din mijlocul lor pe mamă şi nici că bogaţii îl luaseră de lîngă Amelia pe George. Adevărul este însă că zilnic, şi într-una, acest îndrăgostit fără leac şi *gentleman* de vîrstă mijlocie se gîndea la doamna Osborne, şi mintea lui toată era întru totul preocupată numai de ceea ce putea să-i vină în ajutor. El îl linguşea, îl ridica în slăvi, îl măgulea şi-i făcea tot felul de complimente lui Jos Sedley, cu o perseverenţă şi cordia-

litate de care, foarte probabil, nu-şi dădea seama nici el însuşi ; dar mulţi bărbaţi care au surori sau chiar fete nemăritate îşi pot cu uşurinţă aminti cît de neobişnuit de amabili devin *gentelemen*-ii cu rudele de parte bărbătească atunci cînd fac curte femeilor din familia lor ; şi poate că acest şmecher de Dobbin proceda în felul acesta potrivit unei ipocrizii asemănătoare.

Adevărul este că, după ce maiorul Dobbin se îmbarcă pe „Ramchunder", fu foarte bolnav vreme de trei zile, cît corabia rămase în apele Madrasului, şi nu începu încă să se refacă şi nici apariţia şi recunoaşterea vechiului său cunoscut, domnul Sedley, întîlnit pe bord, nu prea îl învioră pînă ce nu purtară într-o zi o convorbire, în timp ce maiorul sta pe punte întins şi abătut. Spunea că are convingerea că e condamnat ; lăsase ceva, nu mare lucru, finului său, prin testament ; şi spera că doamna Osborne avea să-şi amintească cu bunăvoinţă de el şi că va fi fericită în căsătoria pe care era pe punctul de a o contracta.

— Căsătorie ? Nici vorbă de aşa ceva ! răspunse Jos.

El primise de curînd veşti de la ea ; şi nu pomenea nimic despre căsătorie ; şi, în treacăt fie zis, curios, ea îi scria că maiorul Dobbin era pe cale să se căsătorească şi spera că *el* va fi fericit. Ce dată aveau scrisorile pe care le primise Sedley din Europa ? Civilul le căută. Erau cu două luni mai recente decît cele primite de maior ; iar medicul vasului se felicită pentru tratamentul prescris noului său pacient, care îi fusese încredinţat pe bordul vasului de către medicul din Madras cu foarte mici speranţe de vindecare ; căci, din ziua aceea, chiar din ziua cînd el îi schimbase medicaţia, starea maiorului Dobbin începu să se îmbunătăţească. Şi aşa se întîmplă că

bravul ofițer, căpitanul Kirk, fu înșelat în speranța lui de-a fi ridicat la gradul de maior.

După ce trecură de Sfînta Elena, voioșia și vigoarea maiorului Dobbin umplură de uimire pe toți tovarășii lui de călătorie. Punea la cale felurite șotii cu aspiranții de marină, juca popice cu secunzii vasului, se cățăra pe frînghii ca un băiețoi, cîntă într-o seară un cîntec comic, spre desfătarea întregii societăți adunate să-și bea grogul după cină, și deveni atît de vioi, de vesel și de amabil, încît pînă și căpitanul Bragg, care credea că nu era nimic de capul pasagerului său, pe care, la început, îl socotise a fi cam sărac cu duhul, fu silit să recunoască faptul că maiorul era un ofițer rezervat, dar instruit și capabil.

— N-are el maniere distinse, îi spuse Bragg primului său secund. Nu s-ar potrivi la palatul guvernatorului, Roper, unde înălțimea-sa și *lady* William mi-au arătat atîta bunăvoință și au dat mîna cu mine față de toată lumea și m-au invitat la masă și am băut bere împreună cu ei, în fața comandantului-șef însuși ; n-are el maniere distinse, dar spune totuși ceva omul acesta.

Și în felul acesta căpitanul Bragg dovedi că e plin de pătrundere ca om, așa după cum era plin de pricepere în calitatea lui de comandant.

Dar fiindcă după aceea, pe cînd „Ramchunder" se găsea la zece zile de coasta Angliei, urmă o epocă de acalmie, Dobbin deveni atît de nerăbdător și de morocănos, încît îi umplu de mirare pe tovarășii aceia de drum care îi admiraseră, cu puțin mai înainte, vioiciunea și buna dispoziție. El nu-și reveni pînă ce briza nu începu să sufle iarăși ; și se găsi într-o stare de puternică emoție cînd pilotul urcă pe punte. Și, Doamne, cum îi mai bătea inima cînd la orizont apărură, prietenoase, celé două clopotnițe din Southampton !

PRIETENUL NOSTRU MAIORUL

Maiorul nostru se bucura de atîta popularitate pe bordul vasului „Ramchunder", încît atunci cînd el şi domnul Sedley coborîră în şalupa de coastă venită în întîmpinarea lor şi care trebuia să-i ia de pe vas, întregul echipaj, mateloţii şi ofiţerii, în frunte cu impunătorul căpitan Bragg însuşi, strigară de trei ori ura pentru maiorul Dobbin, care se roşi pînă peste urechi şi-şi lăsă capul în piept în semn de mulţumire. Jos, care, mai mult ca sigur, îşi închipuia că uralale sînt pentru el, îşi scoase pălăria cu panglică aurită şi o flutură majestuos către prietenii săi ; apoi fură duşi la ţărm şi coborîră cu mare pompă la debarcader, de unde porniră spre hotelul „Regele George".

În ciuda spectacolului pe care-l oferea acea falnică halcă de carne de vacă şi cana de argint cu capac, care te face să gîndeşti la adevărata bere englezească, preparată în casă, berea tare şi cea amăruie, spectacol ce încîntă privirile călătorului întors de prin străini în clipa cînd păşeşte în cafeneaua hotelului „Regele George", şi aşa de înviorător şi plin de desfătare, încît omul care intră într-un asemenea han englezesc găseşte atîta confort şi atîta tihnă în el, că-i place să zăbovească pe-acolo cîteva zile, Dobbin începu totuşi să vorbească numaidecît de un poştalion, şi abia ajunse la Southampton, că-şi şi dori să fie în drum spre Londra. Jos, însă, nici nu voia s-audă să se mişte din loc în seara aceea. De ce trebuia el să-şi petreacă noaptea într-un poştalion şi să nu se odihnească în-

tr-un pat încăpător, îmbietor şi cu perne de puf, care stătea gata pregătit să înlocuiască pătuţul acela oribil, strîmt şi mic, în care fusese constrîns să doarmă în timpul călătoriei impunătorul nostru *gentleman* din Bengal ? De altfel, nici nu putea să se gîndească măcar să plece la drum pînă ce bagajul nu-i va fi trecut prin vamă, sau să pornească mai departe pînă ce nu se va mai dezmorţi puţin. Aşa că maiorul fu silit să mai aştepte o noapte şi trimise o scrisoare familiei sale, anunţîndu-şi sosirea ; îi smulse lui Jos promisiunea că va scrie şi el părinţilor săi. Jos făgădui, dar nu se ţinu de cuvînt. Căpitanul, chirurgul şi unul sau doi pasageri veniră şi cinară împreună cu cei doi *gentlemen* ai noştri la han, Jos arătîndu-se la mare înălţime în alcătuirea meniului şi făgăduind că va porni a doua zi spre capitală cu maiorul.

Hangiul găsea că e o mare plăcere să-l vezi pe domnul Sedly dînd peste cap cana de bere. Dacă aş avea timp şi îndrăzneala de-a mă abate de la subiect, aş scrie un capitol despre această primă cană de bere băută pe pămînt englezesc. Ah, ce minunată e ! Merită să stai printre străini un an doar ca la întoarcere să ai prilejul să te bucuri de-o asemenea băutură !

În dimineaţa următoare, maiorul Dobbin îşi făcu apariţia, bărbierit cu multă grijă şi foarte corect îmbrăcat, aşa după cum avea obiceiul. Era, ce-i drept, atît de devreme, că nu se sculase încă nimeni din casă, afară de acel uimitor lustragiu al hanului, care nu pare să simtă vreodată nevoie de somn. Şi maiorul putu să audă sforăiturile diferiţilor clienţi ai casei bubuind de-a lungul coridoarelor în timp ce el trecea, făcînd să trosnească podeaua, prin gangurile acelea întunecoase tocmai cînd lustragiul cel fără somn se furişa din uşă în uşă adunînd de la fiecare tot soiul

de încălţăminte — *à la* Blucher, Wellington sau Oxford [1] — ce aştepta afară. Apoi se trezi şi servitorul indigen al lui Jos şi începu să pregătească greoiul aparat vestimentar al stăpînului său şi să-i prepare narghileaua. În curînd urcară şi cameristele şi, întîlnindu-se pe coridoare cu omul acela smolit la faţă, începură să ţipe, gîndind că-i Necuratul. El şi Dobbin se împiedicară de găleţile lor de pe coridoare, în timp ce femeile acestea spălau podelele hotelului. Cînd apăru cel dintîi chelner, pletos, şi deschise poarta hanului, maiorul crezu că venise vremea plecării şi porunci să fie adusă numaidecît o diligenţă, ca ei să poată porni la drum.

Apoi îşi îndreptă paşii spre camera domnului Sedley şi dădu la o parte pologul încăpătorului pat de familie în care sforăia Jos. „Haide, sus ! Sedley, zise maiorul, diligenţa va fi la poartă într-o jumătate de oră."

Jos bombăni ceva de sub macat şi întrebă cît e ceasul ; şi cînd, în cele din urmă, stoarse de la maiorul care se făcuse roşu ca focul (el, care nu spunea niciodată minciuni, chiar dacă ar fi putut scoate vreun folos personal din asta) cît arăta cu adevărat ceasul, izbucni într-un potop de înjurături pe care nu le vom repeta aici, dar prin care îi dădu a înţelege lui Dobbin că i-ar fi pusă viaţa în primejdie dacă el, Jos, s-ar scula în acel moment, că maiorul n-are decît să se ducă să se spînzure, că el nu va călători în nici un caz cu Dobbin şi că era foarte nepoliticos şi nepotrivit cu purtarea unui *gentleman* să scoli un om din somn în felul acesta ; la care maiorul, înfrînt, fu

[1] Cetate universitară engleză, unde-şi fac studiile fiii nobilimii şi ai marii burghezii engleze.

silit să bată în retragere, lăsîndu-l pe Jos să-şi continue somnul întrerupt.

Trăsura sosi numaidecît, şi maiorul nu mai vru să aştepte.

Chiar de-ar fi fost cine ştie ce nobil în călătorie de plăcere sau curier al vreunui ziar aducînd ştiri la redacţie (dispoziţiile guvernului sînt, în general, purtate cu mai puţin zor), şi tot n-ar fi putut goni cu mai multă repeziciune. Surugiii rămîneau uimiţi de bacşişurile cu care îi copleşea. Cît de voios şi de verde arăta ţinutul în timp că trăsura de poştă zbura de la o piatră de kilometraj la alta, prin îngrijitele orăşele de provincie, unde hangiii ieşeau să-l întîmpine cu zîmbete şi plecăciuni, pe lîngă pitoreştile hanuri de pe maginea şoselei, cu firmele atîrnate de ulmi, unde caii şi căruţaşii se adapă sub umbra bălţată a arborilor, pe lîngă castele şi parcuri străvechi, cătune rustice îngrămădite împrejurul bătrînelor biserici cenuşii, prin fermecătorul şi prietenosul peisaj englezesc. Există oare în lume ceva asemănător ? Pentru călătorul care se întoarce acasă, privelişte aceasta e nespus de binefăcătoare, e ca şi cum ar da mîna cu tine, în timp ce-o străbaţi. Ei bine, maiorul Dobbin străbătu drumul de la Southampton pînă la Londra fără să bage în seamă multe lucruri în afară de pietrele de kilometraj înşirate de-a lungul şoselei. Vedeţi, el era foarte nerăbdător să-şi vadă rubedeniile din Camberwell.

Fu supărat din cauza timpului pierdut între Piccadilly şi vechiul lui culcuş de la Slaughters, unde trase, potrivit obiceiului. Mulţi ani trecuseră de cînd îl văzuse pentru ultima dată, de cînd el şi cu George, tineri ofiţeri, gustaseră aci din plăcerea atîtor ospeţe si luaseră parte la atîtea petreceri. Ajunsese un flăcău tomnatic. Părul îi încărunţise, şi multe pasiuni şi sen-

timente pe care le încercase în tinerețea lui încărunțiseră și ele în răstimpul acesta de vreme. Aicea, totuși, stătea în pragul ușii același valet bătrîn, în același veșmînt negru și slinos, cu aceeași bărbie dublă și aceeași față fleșcăită, cu aceeași enormă legătură de chei la cingătoare, zornăindu-și banii din buzunare ca și mai înainte și primindu-l pe maior ca și cum acesta ar fi fost plecat numai de-o săptămînă.

— Du lucrurile domnului maior la 23, aceea e camera dumnealui! porunci John, fără să vădească nici cea mai mică mirare. Friptură de pui pentru masă, bănuiesc. Nu v-ați însurat? Se zvonea că v-ați însurat. A fost pe aici chirurgul dumneavoastră scoțian. Nu, e vorba de căpitanul Humby din 33, pe cînd era încartiruit cu al...-lea la Injee. Vreți apă caldă? De ce ați venit cu trăsura, diligența nu era destul de bună?

Și cu asta, credinciosul valet, care cunoștea și își amintea de fiecare ofițer care obișnuia să tragă acolo, om pentru care zece ani nu însemnau mai mult ca o zi, îl conduse pe Dobbin în vechea lui cameră, unde-și găsi patul curat, acoperit cu învelitoarea lui de damasc de lînă, și covorul ros, o idee mai murdar, și întreg mobilierul cel vechi din lemn negru, cu garnitură de creton, întocmai cum maiorul le știa că fuseseră în tinerețea lui.

El își aduse aminte de George în ziua dinaintea căsătoriei, măsurînd camera în lung și lat, rozîndu-și unghiile și jurînd că bătrînul va trebui să cedeze, și că dacă nu cedează, lui puțin îi pasă.

Parcă îl vedea aievea, intrînd, trîntind apoi cu putere ușa camerei lui Dobbin și după aceea pe-a lui, de-alături...

— N-ați întinerit, zise John, cercetîndu-și cu luare-aminte prietenul de odinioară.

Dobbin începu să rîdă.

— Zece ani şi un acces de friguri nu întinerese pe nimeni, John, răspunse el. Numai dumneata rămîi veşnic tînăr. Nu, dumneata rămîi veşnic bătrîn.

— Ce s-a întîmplat cu văduva căpitanului Osborne ? întrebă John. Straşnic băiat mai era ! Dumnezeule, şi cum îşi mai arunca banii pe fereastră. N-a mai dat pe-aici niciodată din ziua aceea în care s-a însurat. În momentul de faţă îmi datorează încă trei lire. Priviţi, stă scris aici, în carnetul meu : „10 aprilie 1815, căpitanul Osborne : trei lire". Mă întreb dacă tatăl lui ar vrea să mi le plătească, şi spunînd cuvintele acestea, bătrînul John de la „Slaughters" îşi scoase carneţelul legat în marochin, în care-şi notase suma datorată de căpitan pe o pagină unsuroasă, murdară, ce exista încă acolo, împreună cu multe alte însemnări scrise ca vai de lume, privind clienţii datornici ai casei.

După ce îşi conduse muşteriul în cameră, John se retrase cu un calm desăvîrşit ; iar maiorul Dobbin, nu fără să se îmbujoreze puţin la faţă şi să zîmbească, bătîndu-şi singur joc de prostia lui, îşi alese din valiză cel mai elegant costum civil pe care-l avea şi care-i venea cel mai bine şi începu să rîdă în timp ce-şi cercetă faţa tăbăcită şi părul cărunt într-o oglinjoară ca vai de lume, aflată pe masa de toaletă.

„Îmi pare bine că bătrînul John nu m-a uitat, îşi spuse el. Sper să mă recunoască şi ea !" Şi ieşi din hotel îndreptîndu-şi din nou paşii către Brompton.

În timp ce se-ndrepta spre casa ei, fiece mic amănunt al ultimei întrevederi cu Amelia era viu în mintea acestui om de o neclintită statornicie. Arcul de triumf şi statuia lui Ahile din Piccadilly fuseseră înălţate în anii cînd lipsise din ţară ; o sută de alte schimbări interveniseră, pe care însă ochiul şi mintea lui le înregistrară doar în treacăt. Începu să tremure cînd coti pe străduţa aceea din Brompton, de care îşi

amintea așa de bine, străduța aceea care ducea în strada unde stătea Amelia. Avea de gînd să se mărite, sau nu ? Dacă-i va ieși în cale cu băiețelul... Dumnezeule, ce se va face el oare ? Văzu o femeie cu un copil de 5 ani... oare nu era ea ? Și numai la gîndul acesta, abia se mai ținea pe picioare. Cînd, în sfîrșit, ajunse lîngă șiragul de case în care locuia Amelia și apoi la poartă, se sprijini acolo și rămase o clipă locului. Își putea auzi bătăile inimii. „Dumnezeu cel atotputernic s-o binecuvînteze, orice s-ar fi întîmplat", își spuse în sinea lui.

„Uf ! poate să se fi mutat de aici", gîndi și intră pe poartă.

Fereastra salonului în care stătea ea de obicei era deschisă, dar înăuntru nu se zărea nimeni. Maiorul crezu că recunoaște totuși pianul cu tabloul de deasupra, așa cum era odinioară, și emoțiile îi reînviară. Placa de aramă a domnului Clapp era încă pe ușă, ca și ciocanul cu care Dobbin începu să bată.

O fetișcană de vreo 16 ani, cu aer șăgalnic, cu ochii iscoditori și obrajii îmbujorați, veni să vadă cine ciocănise și se uită la maior cu asprime cînd îl găsi rezemat de micul portal.

Era alb la față ca o stafie și abia putu bîlbîi cuvintele :

— Doamna Osborne locuiește aici ?

Timp de-o clipă fata îl privi necruțător drept în față și, pălind apoi și ea, zise :

— Aibi milă de mine, Dumnezeule... e maiorul Dobbin ! Și îi întinse amîndouă mîinile. Nu vă mai amintiți de mine ? Vă spuneam maiorul Acadea !

La care, și cred că era pentru prima dată în viața lui că se purta în felul acesta, maiorul o luă pe fată în brațe și o sărută. Ea începu să rîdă și să strige foarte agitată, chemînd „mamă, tată !" în gura mare, făcîndu-i să iasă din casă pe acei respectabili cetă-

ţeni care şi începuseră să-l examineze pe maior prin fereastra împodobită a bucătăriei şi care rămăseseră miraţi găsindu-şi fiica pe coridor în braţele unui bărbat înalt, în redingotă albastră şi pantaloni albi.

— Sînt un vechi prieten... zise el, nu fără să roşească totuşi. Nu vă aduceţi aminte de mine, doamnă Clapp, şi de prăjiturile acelea bune pe care obişnuiaţi să le faceţi pentru ceai ? Nu-ţi aduci aminte de mine, Clapp ? Sînt naşul lui George şi m-am întors chiar acuma din India.

Urmă o zdravănă strîngere de mîini, doamna Clapp arătîndu-se peste măsură de mişcată şi de încîntată ; şi în timp ce stăteau pe coridorul acela, ea luă de foarte multe ori ca martor cerul la fericirea pe care o încerca.

Proprietarul şi proprietăreasa casei îl conduseră pe onorabilul maior în camera familiei Sedley (unde el îşi aduse aminte de fiecare lucruşor, de la vechiul pian cu podoabe de aramă, odinioară un mic şi cochet instrument fabricat de Stothard, pînă la paravanele din faţa căminului şi la mausoleul-miniatură de alabastru, în mijlocul căruia ticăia ceasornicul de aur al domnului Sedley), şi acolo, în timp ce stătea în fotoliul gol al chiriaşului, tatăl, mama şi fiica îl informară pe maiorul Dobbin, cu o mie de neaşteptate întreruperi, despre lucrurile pe care noi le-am aflat, amănunte din viaţa Ameliei, cu care însă Dobbin nu era încă la curent : adică despre moartea doamnei Sedley, despre faptul că bătrînul Osborne îl luase la el pe George, despre felul în care se despărţise văduva de copil, cît şi despre alte amănunte din viaţa ei. De două sau de trei ori, maiorul fu pe punctul de a ataca şi problema căsătoriei, dar nu avu curaj. Nu voia să-şi dezvăluie tainele inimii în faţa acestor oameni. În cele din urmă, i se aduse la cunoştinţă că doamna Osborne ieşise să se plimbe

cu tatăl ei în Kensington Gardens, unde, atunci cînd era vreo după-amiază frumoasă, îl ducea totdeauna pe bătrînul *gentleman* (care acuma devenise foarte slab şi morocănos şi îi întuneca şi ei viaţa, deşi Amelia se purta cu el ca un înger, de asta stăm chezaşi cu toţii).

— Sînt foarte grăbit, spuse maiorul, şi am de pus la punct o seamă de lucruri importante astă-seară. Aş vrea s-o văd totuşi pe doamna Osborne. Sper că domnişoara Mary poate veni cu mine să-mi arate drumul ?

Domnişoara Mary fu încîntată şi uluită de această propunere. Sigur că ştia drumul. Şi i-l va arăta maiorului Dobbin. Fusese de multe ori acolo cu domnul Sedley, cînd doamna Osborne era plecată... plecată spre Russell Square ; şi ştia şi banca pe care îi plăcea bătrînului să stea. Dădu fuga în camera ei şi se întoarse numaidecît cu cea mai bună pălărie pe care o avea, cu şalul galben şi cu broşa cea mare cu pietre semipreţioase, lucruri de-ale maică-si, pe care şi le însuşise cu prilejul acesta, pentru a nu-şi face tovarăşul, pe maior adică, de ruşine.

Apoi, ofiţerul respectiv, în redingotă albastră şi cu mănuşi de piele de căprioară, dădu braţul domnişoarei şi porniră cu mare veselie. Era bucuros să mai fie de faţă o prietenă cînd se va ivi momentul de care îi era, oarecum, teamă. O mai întrebă pe însoţitoarea lui încă o mie de alte lucruri despre Amelia ; inima lui duioasă se îndureră foarte gîndindu-se că fusese nevoită să se despartă de băiat. Cum a putut îndura aşa ceva ? Îl vedea des ? Iar domnul Sedley avea cu ce trăi ? Mary răspunse la toate întrebările maiorului Acadea cum putu şi ea mai bine.

La jumătatea drumului lor se întîmplă un incident, care, deşi foarte neînsemnat în sine, îi făcu maiorului Dobbin o plăcere nemaipomenită. Un tînăr

palid, cu favorite rare de tot şi cu o cravată albă şi bine scrobită, venea către ei pe străduţă, plimbîndu-se *en sandwich,* avînd adică cîte o doamnă la fiecare braţ: una era o femeie matură, înaltă şi autoritară, cu înfăţişare şi trăsături ce semănau foarte bine cu ale clericului, alături de care mergea cealaltă, mică de statură, pipernicită, pămîntie la faţă, purtînd o frumoasă pălărie nou-nouţă şi panglici albe, o blană elegantă, iar pe piept, un bogat ceas de aur. *Gentleman*-ul strivit cum era de aceste două doamne, purtînd pe deasupra şi o umbrelă, un şal şi un coşuleţ, aşa că braţele îi erau cu desăvîrşire ocupate, şi, bineînţeles, neputînd să-şi ducă mîna la pălărie pentru a răspunde reverenţei cu care îl salută domnişoara Clapp, dădu doar din cap, drept răspuns la salutul ei, salut pe care cele două doamne i-l întoarseră cu un aer protector, privindu-l în acelaşi timp cu asprime pe individul în haină albastră şi baston de bambus care o însoţea pe domnişoara Mary.

— Cine-i ăsta ? întrebă maiorul, amuzat de grup şi după ce făcuse loc celor trei să treacă pe străduţă.

Mary îl privi pe maior ştrengăreşte.

— E duhovnicul nostru, cucernicul Binny (maiorul Dobbin avu o uşoară tresărire), şi sora lui, domnişoara Binny. Doamne, cum obişnuia să ne mai sîcîie la şcoala de duminică ! Iar cealaltă doamnă, cea ceacîră şi cu ceas, este doamna Binny... fostă domnişoară Grits ; tatăl ei e băcan, patronul prăvăliei „Micul şi veritabilul ceainic de aur" din Kensington Gravel Pits. S-au căsătorit luna trecută, şi abia s-au întors de la Margate. Are o zestre de cinci mii de lire ; dar s-a şi certat cu domnişoara Binny, care a pus la cale căsătoria aceasta.

Dacă înainte de asta maiorul avusese o uşoară tresărire, acuma tresări de-a binelea şi lovi cu bastonul

de bambus în pămînt cu asemenea tărie, că o făcu pe domnişoara Clapp să exclame: „Dumnezeule!" şi să înceapă să rîdă. El rămase un moment locului, tăcut, uitîndu-se cu gura căscată după tînăra pereche, în timp ce domnişoara Clapp depăna povestea acestora; dar nu reţinu nimic altceva în afară de vestea căsătoriei onoratului reverend; era ameţit de atîta fericire. După întîlnirea asta, el începu să meargă de două ori mai repede către destinaţie, şi totuşi i se părea că ajunseră prea devreme (căci maiorul era în prada unei mari tulburări la gîndul că o va întîlni pe Amelia, întîlnire, pe care o dorise cu înfocare în decursul celor zece ani), tăind străduţele din Brompton, şi intrară pe mica şi străvechea poartă din Kensington Gardens.

— Iată-i! anunţă domnişoara Mary şi îl simţi tresărind din nou la braţul ei.

Astfel că ghici totul numaidecît. Ştia toată povestea, de parcă ar fi citit-o într-unul din romanele ei favorite — *Fanny cea fără tată* sau *Căpeteniile scoţiene*.

— Ce-ar fi să dai o fugă şi să-i spui? zise maiorul.

Fata o rupse la fugă cu şalul ei cel galben fluturîndu-i în vînt.

Bătrînul Sedley stătea pe o bancă, cu fularul pus pe genunchi, flecărind, potrivit obiceiului, despre cine ştie ce întîmplare din trecut, pe care Amelia o cunoştea de-a fir-a-păr şi pe care o ascultase, cu un zîmbet îngăduitor, de nenumărate ori pînă acuma. Ea ajunsese să se poată gîndi în ultimul timp la treburile ei şi totodată să zîmbească sau să facă oarecare semne prin care îi dădea a înţelege bătrînului că e foarte atentă la povestirea respectivă, dar în realitate abia auzea ici-colo cîte un cuvînt.

Cînd Mary se ivi ţopăind de-a lungul aleii, şi Amelia dădu cu ochii de ea, se ridică repede de pe bancă.

Se gîndi numaidecît că trebuie să i se fi întîmplat ceva lui George ; dar vederea figurii nerăbdătoare şi pline de fericire a mesagerei risipi spaima din inima temătoarei mame.

— Veşti ! Veşti ! începu să strige trimisa maiorului Dobbin. A venit ! A venit !

— Cine a venit ? întrebă Emmy, tot cu gîndul la fiul ei.

— Uită-te, răspunse domnişoara Clapp, întorcîndu-se şi arătînd cu mîna în direcţia în care, cînd Amelia privi şi ea, văzu faţa suptă şi umbra prelungă a lui Dobbin proiectîndu-se pe iarbă.

Amelia tresări la rîndul ei, se roşi şi începu, bineînţeles, să plîngă. În toate împrejurările ieşite din comun ale acestei naive şi mici făpturi, *les grandes eaux* [1] deţineau, aproape întotdeauna, rolul de frunte.

Dobbin se uită la ea — ah, cu cîtă pasiune ! — cum venea alergînd către el, cu mîinile întinse, gata să i le ofere. Nu se schimbase. Puţin cam palidă ; puţin mai plină la faţă. Ochii erau aceiaşi, ochii ei blînzi şi încrezători. Şi abia cîteva şuviţe de argint în părul moale şi întunecat. Amelia îi întinse amîndouă mîinile în timp ce îi privea, zîmbind printre lacrimi, faţa cinstită şi plină de naturaleţe. El luă cele două mînuţe într-ale sale şi le păstră cîtăva vreme. Şi rămase o clipă fără să rostească un singur cuvînt. De ce nu o lua în braţe, de ce nu-i jura că n-are s-o mai părăsească niciodată ? Mai mult ca sigur că Amelia i s-ar fi supus ; era cu neputinţă să nu fi ascultat de el.

— Trebuie, trebuie să-ţi anunţ şi altă sosire, spuse Dobbin după un răstimp de tăcere.

— Doamna Dobbin ? întrebă Amelia, dîndu-se pe neaşteptate înapoi.

---

[1] Fîntînele arteziene (fr.).

De ce nu scotea oare maiorul nici un cuvînt ?

— Nu, răspunse el, lăsîndu-i mîinile. Cine ţi-a spus asemenea minciuni ? Vreau să te anunţ că fratele dumitale, Jos, a venit pe acelaşi vas cu mine şi s-a întors acasă ca să vă facă pe toţi fericiţi.

— Tată, tată !... strigă Emmy. Avem noutăţi ! Jos s-a întors în Anglia. A venit să se îngrijească de dumneata. Iată-l şi pe maiorul Dobbin.

Domnul Sedley se ridică, tremurînd puternic şi adunîndu-şi gîndurile. Apoi înaintă şi făcu maiorului o plecăciune după moda veche, adresîndu-i-se cu „domnule Dobbin" şi exprimîndu-şi speranţa că onorabilul său tată, *sir* William, era bine sănătos. Tocmai avea de gînd să treacă pe la *sir* William, care, cu puţin timp în urmă, îi făcuse cinstea să-l viziteze. *Sir* William nu mai trecuse de opt ani pe la bătrînul *gentleman* — asta era vizita pe care se gîndea el să i-o întoarcă.

— E tare zdruncinat, şopti Emmy cînd Dobbin se apropie şi dădu prietenos mîna cu bătrînul.

Deşi avea de pus la cale cîteva importante afaceri personale în seara aceea la Londra, maiorul consimţi totuşi să le amîne, primind invitaţia pe care i-o făcu domnul Sedley de a merge acasă şi de-a lua ceaiul împreună cu ei. Amelia porni la braţ cu tînăra ei prietenă cu şal galben, conducînd grupul la întoarcerea lor spre casă, aşa că domnul Sedley mergea alături de Dobbin. Bătrînul umbla foarte încet şi-şi aminti de o mulţime de vechi întîmplări, despre el şi despre sărmana lui Bessy, despre îmbelşugarea şi despre falimentul lui. Gîndurile lui, aşa cum se întîmplă cu oamenii bătrîni şi decrepiţi, erau întoarse cu totul spre trecut. Prezentul, cu excepţia catastrofei pe care o mai resimţea încă, nu mai prezenta nici un fel de interes pentru el. Maiorul era bucuros

şi-l lăsă să vorbească într-una. Ochii îi erau fixaţi asupra siluetei din faţă — draga şi micuţa siluetă veşnic prezentă în închipuirea şi în rugăciunile lui şi care-i însufleţea visele, fie că era treaz, fie că dormea.

Amelia se arătă foarte fericită, zîmbitoare şi plină de neastîmpăr toată seara aceea, împlinindu-şi, după cum gîndea Dobbin, îndatoririle sale de gazdă la micul ospăţ cu cea mai mare graţie şi îndemînare. Şi în timp ce stăteau în umbra înserării, ochii lui o urmăreau toată vremea. De cîte ori şi cu cîtă pasiune nu-şi dorise clipa aceasta şi de cîte ori nu se gîndise la ea de-acolo de departe, bătut de vînturile calde şi în timpul marşurilor obositoare, închipuindu-şi-o blîndă şi fericită, îngrijind cu bunăvoinţă de bătrînii ei părinţi şi împodobindu-le sărăcia cu duioasa ei supunere, aşa cum o vedea aievea acuma. Eu nu susţin că gustul maiorului Dobbin era din cale-afară de rafinat sau că e de datoria spiritelor superioare să se mulţumească cu un paradis în care nu se consumă decît pîine cu unt, aşa cum se mulţumea vechiul şi naivul nostru prieten ; dar, bune sau rele, acestea erau dorinţele lui ; şi, servit de Amelia, el era gata să bea tot atît de multe ceşti de ceai ca şi doctorul Johnson.

Amelia, văzîndu-i pornirea aceasta, îl încurajă rîzînd ; şi se uita foarte ştrengăreşte la el în timp ce-i turna ceaşcă după ceaşcă. E adevărat că ea n-avea de unde să ştie că maiorul nu mîncase încă şi că la „Slaughters" îl aştepta un tacîm anume pus pentru el, şi lîngă el un carton, ca să marcheze că masa era reţinută, în aceeaşi boxă în care maiorul şi George chefuiseră de nenumărate ori, cînd Amelia era abia o copilă proaspăt ieşită din pensionul domnişoarei Pinkerton.

Primul lucru pe care doamna Osborne i-l arătă maiorului fu miniatura lui Georgy, pentru care alergă sus de îndată ce sosiră acasă. Fireşte că miniatura nu era nici pe jumătate aşa de frumoasă ca băieţelul, dar nu fusese un gest nobil din partea lui să i-o dăruiască ? Cît timp rămase treaz tatăl ei, Amelia nu vorbi prea mult despre Georgy. Căci s-o audă vorbind despre domnul Osborne şi Russell Square nu era plăcut pentru bătrîn, care mai mult ca sigur habar nu avea că în ultimele luni trăise din mila acestui rival mai bogat ; şi îşi pierdea numaidecît cumpătul cînd se făcea vreo aluzie la acesta.

Dobbin povesti bătrînului tot şi poate puţin mai mult decît tot ceea ce se întîmplase pe bordul lui „Ramchunder" ; el exageră vorbind despre binevoitoarea dispoziţie a lui Jos faţă de tatăl lui şi hotărîrea de a-i îndulci zilele pe care le mai avea de trăit. Adevărul este că în timpul călătoriei maiorul stăruise mult, în ceea ce priveşte această îndatorire, pe lîngă tovarăşul său de călătorie şi îi smulsese făgăduieli că va avea grijă de Amelia şi de Georgy. Domolise mînia lui Jos în privinţa poliţelor trase asupra sa de către bătrînul *gentleman* şi-i povesti rîzînd despre propriile-i păţanii de aceeaşi natură şi despre faimosul transport de vinuri cu care îl blagoslovise şi pe el bătrînul, izbutind să-l aducă pe domnul Jos — care era o persoană cu care o puteai scoate la capăt cînd era bine dispus şi puţin măgulit — la sentimente deosebit de bune faţă de rudele din Europa. Şi, ce mai la deal, la vale, mi-e ruşine că trebuie să spun, dar maiorul umflă pînă într-atît adevărul, încît îi destăinui bătrînului domn Sedley că dorinţa de a-şi vedea părintele fusese ceea ce îl determinase pe Jos să vină din nou în Europa.

La ora obişnuită, domnul Sedley începu să moţăie în fotoliu şi veni în sfîrşit şi rîndul Ameliei să înceapă

să vorbească, lucru pe care îl făcu cu multă vioiciune şi referindu-se exclusiv la Georgy. Nu pomeni nimic despre durerea pe care-o resimţea în urma acestei despărţiri, căci, deşi era pe jumătate distrusă din pricină că-i fusese luat copilul, această femeie de ispravă îşi spunea totuşi că e foarte urît să se plîngă de lipsa lui ; dar ea povesti tot ceea ce ştia despre Georgy, despre virtuţile, talentele şi perspectivele lui de viitor. Îi descrise frumuseţea îngerească a copilului ; povesti o sumedenie de exemple privind generozitatea şi noblețea lui sufletească, de pe vremea cînd stăteau împreună ; cum se oprise o dată în Kensington Gardens o ducesă de sînge regal şi-l admirase, cît de bine îngrijit era acuma şi că avea un valet şi un ponei ; cît era de ager şi de deştept şi ce nemaipomenit de cultă şi de plăcută persoană era cucernicul Lawrence Veal, profesorul lui George.

— Ştie orice, zise Amelia. Dă cele mai fermecătoare serate. Dumneata, care eşti un om aşa de învăţat şi care ai citit atîtea lucruri, dumneata, care eşti aşa de inteligent şi de desăvîrşit, nu spune nu — de cîte ori nu mi-a spus *el* asta ! — ai să fii încîntat de reuniunile de la domnul Veal. Au loc în ultima marţi a fiecărei luni. Spune că nu există loc în barou sau în Parlament la care să nu poată aspira Georgy. Priveşte numai ! şi se duse la sertarul pianului, de unde scoase o compoziţie de-a lui Georgy.

Această capodoperă, care se găseşte încă în posesia mamei lui George, sună precum urmează :

Despre egoism. — Dintre toate viciile care înjosesc natura umană, egoismul este cel mai condamnabil şi mai de dispreţuit. O prea mare iubire de sine duce la cele mai monstruoase crime şi prilejuieşte cele mai mari nenorociri atît în *state, cît şi în familii.*

Precum un om egoist îşi va sărăci familia şi adesea o va duce la sapă de lemn, tot astfel şi un rege egoist aduce ruina poporului său şi îl aruncă deseori în război.

Exemplu: Egoismul lui Ahile, aşa cum ne-a atras asupra lui atenţia poetul Homer, a prilejuit o sumedenie de nenorocire grecilor μυρί' Αχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε (Homer, Iliada, A. 2). Egoismul răposatului Napoleon Bonaparte a prilejuit nenumărate războaie în Europa şi i-a cauzat lui însuşi pieirea, într-o insulă mizerabilă, Sfînta Elena din Oceanul Atlantic.

Noi vedem din aceste exemple că nu trebuie să ne călăuzim după propriul nostru interes şi ambiţia noastră, ci trebuie să avem în vedere şi interesele celorlalţi, tot aşa ca şi pe ale noastre.

GEORGE S. OSBORNE

Athenè House, 24 aprilie 1827

— Cînd te gîndeşti că şi-a însuşit asemenea stil şi că citează şi autori greci, la vîrsta lui! zise fermecată mama. O, William, adăuga ea, întinzîndu-i mîna maiorului, ce comoară mi-a dat cerul în băiatul acesta! El e mîngîierea vieţii mele şi imaginea vie a lui... a celui plecat!

„Trebuie să fiu oare supărat pe ea din pricină că se arată aşa de devotată celuilalt? gîndi William. Trebuie să fiu oare gelos pe prietenul meu din mormînt, sau să fiu îndurerat că o inimă ca a Ameliei nu poate iubi decît o singură dată în viaţă? O, George, George, ce puţin preţ puneai tu, totuşi, pe femeia asta!"

Gîndul acesta trecu cu repeziciune prin mintea lui William în timp ce ţinea mîna Ameliei, iar ea îşi duse batista la ochi.

— Dragă prietene, zise ea, strîngînd mîna care i-o ţinea pe-a sa, ce bun, ce îndatoritor ai fost dum-

neata totdeauna față de mine! Uite! Se trezește tata. Ai să te duci mîine să-l vezi pe George, nu-i așa?

— Nu mîine, răspunse bietul Dobbin, mîine am treabă!

Nu voia să-i mărturisească că el nu-și văzuse încă părinții și nici pe iubita lui soră Ann. Neglijență pentru care, sînt sigur, orice persoană cu scaun la cap îl va mustra pe maior. Și, numaidecît după asta, el își luă rămas bun, lăsîndu-și adresa pentru Jos, care avea să sosească și el. Și în felul acesta trecu cea dintîi zi, iar el o văzuse pe Amelia.

Cînd se înapoie la „Slaughters", friptura de pui era bineînțeles rece, stare în care Dobbin o consumă drept supeu.

Știind cît de devreme i se culcă familia și că nu se cuvenea să le tulbure somnul la o oră așa de înaintată, trebuie să arătăm că maiorul Dobbin și-a luat în seara aceea un bilet la „Haymarket Theatre", unde nădăjduim că s-a distrat.

CAPITOLUL LIX

BĂTRÎNUL PIAN

Vizita maiorului îl aruncă pe bătrînul John Sedley într-o stare de mare agitație și excitare. În seara aceea fiica lui nu-l putu convinge să se mulțumească numai cu ocupațiile sau distracțiile lui obișnuite. El își petrecu toată vremea scotocind prin cutii și sertare, despăturindu-și hîrtiile cu mîini tremurătoare, triindu-le și așezîndu-le în vederea sosirii lui Jos. Erau

toate în cea mai mare ordine — dosarele şi cataloagele, recipisele şi corespondenţa cu avocaţii şi alte persoane cu care avea legături; documentele privind proiectul cu desfacerea vinurilor (proiect care nu-i reuşise dintr-o pricină de neînţeles, după ce începuse sub cele mai strălucitoare auspicii), proiectul privind comerţul cu cărbuni (pe care numai lipsa de capital îl împiedică de a deveni planul cel mai plin de succes prezentat vreodată publicului), patenta pentru joagărele mecanice şi proiectul de exploatare a rumeguşului etc., etc. Toată noaptea, pînă la o oră foarte tîrzie, şi-o petrecu cu punerea la punct a acestor documente, tîrîndu-se dintr-o cameră în alta, cu o lumînare abia pîlpîind în mîinile tremurînde. Aici sînt hîrtiile cu vinul, aici cele cu rumeguşul, aici cele cu cărbunii; aici sînt scrisorile către Calcutta şi Madras, cu răspunsurile maiorului Dobbin. cavaler al Ordinului „Bath", şi cu cele ale domnului Joseph Sedley în aceeaşi chestiune.

— N-are să găsească nici o neregulă în ceea mă priveşte pe *mine*, Emmy, zise bătrînul *gentleman*.

Emmy zîmbi.

— Eu nu cred că Jos are să-şi dea osteneala să se uite prin hîrtiile acelea, tată, răspunse.

— Tu nu te pricepi de loc în materie de afaceri, draga mea, spuse tatăl, dînd din cap cu un aer plin de importanţă.

Şi trebuie să mărturisim că din punctul acesta de vedere Emmy era foarte neştiutoare; şi ce păcat e că anumiţi oameni sînt atît de învăţaţi. După ce toate hîrţoagele astea fură aşezate pe un bufet, bătrînul Sedley le acoperi cu grijă cu o frumoasă basma indiană (una din cele trimise de maiorul Dobbin), rugînd-o pe proprietăreasă şi pe fiica ei, în modul cel mai solemn, să nu mişte din loc hîrtiile acelea, care fuseseră puse în ordine pentru sosirea domnului

Joseph Sedley în dimineaţa următoare. „Domnul Joseph Sedley, din înaltul serviciu civil din Bengal al Companiei Indiilor Orientale."

A doua zi dimineaţă, Amelia îl găsi treaz foarte devreme, mai nerăbdător, mai agitat şi tremurînd mai mult ca oricînd.

— N-am dormit destul, Emmy, draga mea, zise el. M-am gîndit la biata mea Bessy. Tare-aş vrea să mai fi fost în viaţă şi să se mai plimbe încă o dată în trăsura lui Jos. Odinioară avea şi ea trăsura ei proprie, şi îi stătea tare bine! Şi ochii i se umplură de lacrimi, ce i se prelinseră pe faţa zbîrcită.

Amelia i le şterse, şi îl sărută zîmbind, şi legă cravata bătrînului într-un nod elegant, şi îi înfipse acul de cravată în cea mai bună cămaşă cu dantelă pe care o avea ; în această cămaşă şi cu hainele cernite de duminică, el stătu de la ora 6 dimineaţa aşteptînd sosirea feciorului său.

Există cîteva splendide saloane de croitorie pe High Street din Southampton, în ale căror frumoase vitrine cu oglinzi sînt expuse jiletci somptuoase şi de toate felurile, de mătase şi de catifea, aurii şi roşcate, cît şi ultimele jurnale de modă, în care acei distinşi *gentlemen* cu monoclu, care ţin de mînă băieţei cu ochi nemaipomenit de mari şi păr cîrlionţat, trag cu ochiul la doamnele în costume de călărie, ce călăresc ţanţoş pe lîngă statuia lui Ahile de lîngă Apsley House. Jos, deşi aprovizionat cu o seamă din cele mai splendide jiletci pe care le putea furniza Calcutta, îşi spuse că nu putea apărea în capitală pînă ce nu va avea una sau două din aceste haine şi îşi alese una din mătase roşcată, brodată cu fluturi de aur, una din catifea neagră şi alta de stofă cu dungi albe şi guler răsfrînt, cu care, împreună cu o bogată cravată de mătase albastră şi un ac de aur,

reprezentînd un obstacol peste care sare un călăreț în smalț trandafiriu, găsi că-și putea face intrarea în Londra cu oarecare demnitate. Căci stîngăcia de odinioară a lui Jos și timiditatea lui neghioabă din pricina căreia roșea în orice împrejurare făcuseră loc unei mult mai sincere și mai pline de curaj autoprețuiri. „Nu mă sfiesc să recunosc, spunea Waterloo Sedley prietenilor săi, că sînt un bărbat cochet." Și cu toate că nu se simțea în largul lui dacă la balurile de la palatul guvernamental se uita la el vreo femeie, și cu toate că roșea și își pierdea cumpătul din pricina acestor priviri, motivul de căpetenie pentru care le ocolea era teama ca nu cumva să se îndrăgostească vreuna din ele de dînsul, el fiind cu totul împotriva căsătoriei. Dar eu am auzit spunîndu-se că nu există în Calcutta om mai elegant ca Waterloo Sedley, că avea cel mai frumos echipaj, că dădea cele mai strașnice ospețe de burlac și că poseda cea mai minunată argintărie din toată localitatea.

Ca să confecționezi acele jiletci pentru un om de talia și demnitatea lui Jos, trebuia cel puțin o zi, timp din care el își petrecu o parte în căutarea unui slujitor care să-l servească pe el și pe indianul lui și dînd instrucțiuni comisionarului care se ocupa de bagajele, de cutiile și de cărțile pe care nu le citea niciodată, de lăzile cu fructe de manghier, sosuri și ingrediente pentru pregătit *curry*, de șalurile aduse pentru a fi dăruite unor persoane pe care nici nu le știa încă și de tot ceea ce îi mai rămăsese din al său *Persicos apparatus* [1].

În cele din urmă, a treia zi, porni la Londra cu trăsura, pe îndelete, îmbrăcat în noua lui jiletcă, cu indianul clănțănind din dinți de frig și tremurînd,

[1] Provizii de băuturi alcoolice orientale. (lat.)

înfășurat într-un șal, pe capră. alături de noul servitor european. Jos pufăia din cînd în cînd din pipă înăuntrul trăsurii și arăta așa de majestuos, încît copiii strigau: „Ura!“ cînd îl vedeau, și multă lume crezu că trebuie să fie vreun guvernator general. *El*, însă, vă asigur, nu refuză invitațiile pline de respect ale hangiilor de prin îmbietoarele orășele de provincie de-a coborî din trăsură ca să se răcorească. După ce se împărtăși dintr-un copios mic dejun la Southampton, la care i se servi pește, orez și ouă tari, își veni așa de bine în fire pînă la Winchester, încît crezu necesar să bea un pahar de Xeres. La Alton coborî din trăsură, la rugămintea servitorului său, și bău cu multă poftă berea tare care face fala localității. La Farnham se opri ca să viziteze castelul episcopului și să ia o masă frugală, alcătuită din țipari fierți în aburi, cotlet de vițel, fasole verde și o butelie de Bordeaux. Îi fu tare frig cînd ajunse la Bagshot Heath, unde indianul clănțănea din dinți din ce în ce mai tare și unde *sahib*[1] Jos înghiți niște grog; de fapt, cînd ajunse în capitală, era tot atît de plin de vin, bere, mîncare, murături, *sherry-brandy* și tutun ca și cabina *steward*-ului de pe un vapor. Se întunecase cînd trăsura lui se opri, huruind, în fața micuței porți din Brompton, unde iubitorul tînăr se duse în primul rînd, mai înainte de a intra în posesia apartamentului pe care i-l reținuse la „Slaughters“ domnul Dobbin.

Toată lumea de pe strada respectivă se postase la ferestre; mica servitoare alergă la portița grădinii, *mesdames* Clapp priveau de la ferestruica împodobitei lor bucătării; Emmy, peste măsură de tulburată, se afla pe coridor, printre pălării și haine,

[1] Denumire dată funcționarilor englezi și indigeni din India.

iar bătrînul Sedley, înăuntru, în salon, zdruncinat de tot din pricina emoţiei. Jos coborî din trăsura de poştă, a cărei scară scîrţîia şi se clătina îngrozitor sub greutatea lui, ajutat de noul valet de la Southampton şi de indianul care tremura din toate mădularele şi a cărui faţă cafenie se învineţise acuma de frig, căpătînd culoarea unei pipote de curcan. El făcu pe dată o senzaţie nemaipomenită pe coridor, unde doamna şi domnişoara Clapp, venite probabil ca să asculte la uşa salonului, îl găsiră pe Loll Jewab dîrdîind pe banca din vestibul sub maldărul de haine cu care era îmbrăcat, văitîndu-se de ţi-era mai mare jalea şi arătîndu-şi globul galben al ochilor şi dinţii albi.

Fiindcă, vedeţi, noi am închis cu dibăcie uşa peste întîlnirea dintre Jos şi bătrînul lui tată şi biata, micuţa şi gingaşa lui soră. Bătrînul fu foarte mişcat ; la fel, fireşte, fu şi fiica sa ; nici Jos nu rămase stană de piatră. În răstimpul unei absenţe de zece ani, pînă şi cel mai egoist dintre oameni se va gîndi la cămin şi la legăturile lui de rudenie. Depărtarea sfinţeşte legăturile acestea. Cînd gîndul stăruie prea mult asupra acestor bucurii pierdute, le măreşte farmecul şi dulceaţa. Jos se bucura din toată inima să-şi vadă părintele şi să-i strîngă mîna, cu toate că între ei intervenise între timp o oarecare răceală. Se bucura să-şi vadă surioara, despre care ţinea minte cît de drăgălaşă şi veselă era, arătîndu-se în acelaşi timp îndurerat de schimbarea pe care timpul, necazurile şi nenorocirea o operaseră asupra bătrînului atît de dărîmat. Emmy îl întîmpinase la uşă în hainele ei cernite şi îi vorbi în şoaptă despre moartea mamei, rugîndu-l să nu pomenească nimic de asta tatălui lor. Dar nu fusese nevoie de atîta precauţie, căci bătrînul Sedley însuşi începu să vorbească numaidecît despre eve-

nimentul respectiv, trăncănind aproape numai despre asta şi plîngînd din toate băierile inimii. Fapt care îl zgudui mult pe indianul nostru, silindu-l să-şi acorde ceva mai puţină importanţă lui însuşi decît era obişnuit s-o facă bietul băiat.

Rezultatul intrevederii trebuie să fi fost foarte mulţumitor, căci după ce Jos se urcă din nou în trăsura lui de poştă şi porni spre hotel, Emmy îşi îmbrăţişă cu duioşie părintele, adresîndu-i-se cu un aer triumfător şi întrebîndu-l pe bătrîn dacă n-avea dreptate cînd spunea că fratele ei are o inimă de aur.

Într-adevăr, Joseph Sedley, mişcat de starea umilă în care îşi găsise familia şi în expansiunea şi revărsarea inimii lui, prilejuită de această primă întîlnire, le făgădui că nu vor mai duce de-acum încolo lipsă de nimic, că va rămîne în orice caz în ţară pentru cîtăva vreme, timp în care casa lui şi tot ceea ce poseda el va fi al lor ; şi că Ameliei îi va sta foarte bine în capul mesei lui pînă va accepta să aibă propria ei masă.

Amelia dădu din cap cu tristeţe şi recurse, ca de obicei, la „rezervorul de apă". Ea înţelese la ce făcea aluzie Jos. Doamna Osborne şi tînăra ei prietenă, domnişoara Clapp se întreţinuseră îndelung asupra chestiunii chiar în seara vizitei maiorului ; căci impetuoasa Mary nu se putu stăpîni să nu-i împărtăşească descoperirea pe care o făcuse, descriindu-i tresărirea şi tremurul acela de bucurie care îl trădaseră pe maiorul Dobbin cînd se întîlniseră cu domnul Binny şi cu nevasta acestuia, prilej prin care maiorul află că nu mai avea nici un rival de care să se teamă.

— N-ai băgat de seamă cît s-a cutremurat cînd l-ai întrebat dacă nu s-a însurat, iar el a răspuns :

„Cine ţi-a spus asemenea minciuni" ? Vai, doamnă, continuă Mary, nu-şi mai lua ochii de la dumneata ; şi eu sînt sigură că a încărunţit numai din pricină că s-a gîndit prea mult la dumneata !

Dar Amelia, uitîndu-se în direcţia patului, deasupra căruia atîrnau portretele soţului şi fiului său, îi spuse tinerei ei *protégée* să nu mai vorbească niciodată, niciodată, despre lucrul acesta ; că maiorul Dobbin fusese cel mai drag prieten al soţului ei şi cel mai bun şi mai iubitor protector al ei şi al lui Georgy ; şi că ea îl iubea ca pe-un frate, dar că o femeie care fusese măritată cu un înger ca acela, şi ea arăta spre perete, nu se mai putea gîndi la altă căsătorie. Biata Mary oftă ; căci se gîndea la ce ar face ea dacă tînărul Tomkins, ajutorul de chirurg care o urmărea întotdeauna din ochi cînd se întîlneau la biserică şi care, prin privirile acelea de-a dreptul agresive, îi pusese la atît de grea încercare sfioasa-i inimioară, încît era gata să se predea numaidecît, ce-ar face dacă ar muri ? Ştia că era tuberculos, avea obrajii prea roşii şi-l sufla vîntul de slab ce era.

Asta nu înseamnă că Emmy, fiind pusă la curent cu pasiunea cinstitului maior, îl respinsese în vreun fel sau altul, sau se simţi nemulţumită de ea. O dragoste de felul acesta din partea unui *gentleman* atît de sincer şi loial nu putea supăra pe nici o femeie. „Desdemona nu era supărată pe Cassio [1]", deşi este foarte puţin probabil că n-a băgat de seamă înclinaţia locotenentului pentru ea (iar eu, dinspre partea mea, sînt convins că în această tristă întîmplare s-au petrecut mult mai multe lucruri decît a ştiut vreodată merituosul ofiţer maur) ; ei bine, Miranda se arăta chiar foarte binevoitoare

[1] Personaje din drama *Othello* de Shakespeare.

față de Caliban [1], și putem fi aproape siguri că din același motiv. Asta nu înseamnă că ea l-ar fi încurajat cîtuși de puțin — sărmanul și bizarul monstru — firește că nu. Nici Emmy nu avea de gînd să-l încurajeze prin nici un mijloc pe admiratorul ei, maiorul. Ea îi va acorda acea considerație prietenească pe care o meritau marea lui bunătate și fidelitate ; va da dovadă față de el de o cordialitate și o francheță desăvîrșită pînă în ziua în care își va face propunerea ; și *atunci* va avea destul timp să-i vorbească și să pună capăt unor speranțe care nu se vor putea realiza niciodată.

Așadar, ea dormi straşnic de bine în noaptea aceea, după convorbirea avută cu Mary, și se simți mai fericită ca de obicei, în ciuda întîrzierii lui Jos. „Îmi pare bine că nu se însoară cu acea domnișoară O'Dowd, gîndi. Colonelul O'Dowd nu va putea avea niciodată o soră demnă de un om așa de desăvîrșit ca maiorul William !" Cine, din micul ei cerc de cunoștințe, putea fi o soție potrivită pentru el ? Domnișoara Binny, nu, era prea bătrînă și rea ; domnișoara Osborne ? tot prea bătrînă. Mica Mary era prea tînără. Și înainte de a adormi, doamna Osborne nu putu găsi pe nimeni care să i se potrivească maiorului.

Cu toate acestea, cînd își făcu apariția factorul, mica familie fu pusă în nedumerire de primirea unei scrisori de la Jos, adresată surorii lui, prin care le aducea la cunoștință că se simte cam obosit după călătoria făcută și-i va fi peste putință să se miște din loc în ziua aceea, dar că va pleca din Southampton a doua zi dis-de-dimineață, așa că seara va fi alături de tatăl și mama lui. În timp ce-i citea tatălui scrisoarea, Amelia se opri cînd

[1] Personaje din drama *Furtuna* de Shakespeare.

ajunse la ultimul cuvînt; fratele ei, era limpede, nu ştia ce se mai întîmplase pe acasă. Şi nici nu avea de unde; adevărul e că, deşi maiorul băntuia, şi pe bună dreptate, că tovarăşul său de drum nu se va urni din loc într-un răstimp mai scurt de douăzeci şi patru de ore şi că va găsi o scuză pentru întîrziere, el nu-i scrisese totuşi nici un rînd lui Jos prin care să-l informeze despre nenorocirea ce se abătuse asupra familiei Sedley, ocupat fiind să stea cu Amelia la taclale pînă tîrziu, după ce trecuse ora cînd se ridica poşta.

În aceeaşi dimineaţă îi sosi o scrisoare şi maiorului Dobbin, la cafeneaua „Slaughters", de la prietenul său din Southampton, prin care era rugat să-l ierte că se înfuriase aşa de rău cînd l-a deşteptat din somn în dimineaţa aceea (avea o straşnică durere de cap şi tocmai atunci aţipise şi el puţin), cerîndu-i totodată lui Dob să reţină cîteva camere confortabile la „Slaughters" pentru domnul Sedley şi servitorii săi. În timpul călătoriei, maiorul îi devenise tare necesar lui Jos, care ţinea foarte mult la el şi nu se dezlipea de Dobbin nici o clipă. Ceilalţi pasageri plecaseră la Londra. Tînărul Ricketts şi micul Chaffers plecaseră chiar în ziua aceea cu diligenţa — Ricketts, pe capră, luînd el hăţurile din mîna lui Botley; doctorul, la familia lui din Portsea; Bragg, în capitală, la asociaţii lui; iar secundul principal era ocupat cu descărcatul lui „Ramchunder". Domnul Jos se trezi singur-singurel la Southampton, aşa că ceru patronului hotelului „Regele George" să ia un pahar de vin cu el în ziua aceea tocmai în timpul în care maiorul Dobbin stătea la masa părintelui său, *sir* William, la care sora lui află (căci maiorului îi era peste putinţă să spună minciuni) că fusese s-o vadă pe doamna George Osborne.

Jos se instalase aşa de confortabil în St. Martin's Lane, unde putea să-şi guste narghileaua în desăvîrşită tihnă şi putea să facă pe grozavul pe la teatre, atîta cît îi cerea inima şi într-un chip aşa de plăcut, încît poate că ar fi rămas pe vecie la „Slaughters" dacă n-ar fi fost pe acolo şi prietenul său, maiorul. Acestui *gentleman* nu-i trecea prin gînd să-l slăbească pe bengalez pînă ce acesta n-avea să-şi aducă la îndeplinire făgăduiala de-a oferi Ameliei şi părintelui său un cămin. Jos era un om moale, şi oricine putea face din el ceea ce voia, iar Dobbin, mult mai zelos cînd era vorba de interesele altora decît atunci cînd se afla în joc propriul lui interes, aşa că civilul căzu cu multă uşurinţă victima sincerelor manevre ale acestui binevoitor diplomat şi era gata să facă, să cumpere, să închirieze, sau să renunţe la orice socotea cu cale prietenul său. Loll Jewab, de care băieţii din St. Martin's Lane obişnuiau să-şi bată joc cu cruzime ori de cîte ori îşi arăta pe stradă mutra lui smolită, fu trimis înapoi, la Calcutta pe vasul „*Lady* Kicklebury East Indiaman" — vas în care îşi avea şi *sir* William Dobbin investită o sumă de bani — după ce, în prealabil, îl învăţase pe slujitorul european al lui Jos arta de a pregăti *curry*, pilafuri şi de a-i umple pipele. Şi era prilej de mare desfătare şi o serioasă ocupaţie pentru Jos să supravegheze executarea unei elegante trăsuri, pe care el şi maiorul o comandaseră prin apropiere de Long Acre; fură cumpăraţi şi o pereche de cai frumoşi, cu care Jos se plimba cu multă demnitate prin parc, sau îşi vizita prietenii pe care şi-i făcuse în India. Nu rareori era şi Amelia alături de el în timpul acestor excursii; şi atunci putea fi văzut şi maiorul Dobbin pe banca din spate a tră-

surii. Alteori se foloseau de trăsură bătrînul Sedley şi fiica lui; iar domnişoara Clapp, care-şi însoţea deseori prietena, simţea o nemaipomenită plăcere să fie văzută, în timp ce trecea în trăsură, împodobită cu faimosul şal galben, de către tînărul *gentleman* de la cabinetul de chirurgie, a cărui faţă se zărea de obicei îndărătul perdelelor ori de cîte ori trecea Mary.

La scurt timp după cea dintîi apariţie a lui Jos la Brompton, o scenă cu adevărat sfîşietoare avu loc în căsuţa aceea modestă în care familia Sedley îşi petrecuse ultimii zece ani din viaţă. Trăsura lui Jos (cea vremelnică, nu trăsura ce era în curs de fabricare) sosi într-o bună zi şi îi luă pe bătrînul Sedley şi pe fiica lui... pentru ca să nu-i mai aducă înapoi. Lacrimile vărsate de proprietăreasă şi de fiica proprietăresei cu această ocazie fură lacrimi de sinceră durere, la fel de sinceră ca şi cele care au prilejuit şi celelalte lacrimi vărsate în decursul acestei povestiri. În răstimpul îndelungatei lor cunoştinţe şi prietenii, ele nu-şi puteau aminti de nici o vorbă aspră pe care să le-o fi aruncat Amelia. Ea fusese numai blîndeţe şi bunătate, veşnic recunoscătoare, întotdeauna amabilă, chiar şi atunci cînd doamna Clapp îşi pierdea firea şi o pisa să-i plătească chiria. Cînd buna Amelia o părăsi de-a binelea, proprietăreasa îşi făcu amare mustrări pentru toate cuvintele aspre pe care i le adresase vreodată... cum se mai bocea ea cînd lipiră cu pap, pe fereastră, o hîrtie prin care se anunţa că odăiţele atît de multă vreme ocupate erau din nou de închiriat! Nicicînd nu vor mai întîlni asemenea chiriaşi, de asta era absolut sigură! Mai tîrziu viaţa dădu întru totul dreptate acestei melancolice prorociri; iar doamna Clapp se răzbună pe firea jos-

nică a oamenilor, punîndu-şi noii ei *locataires*[1] la cele mai sălbatice contribuţii pentru cutiile de ceai sau pulpele de berbec cu care erau serviţi. Mulţi strîmbară din nas bombănind; unii nici nu plătiră, şi nici unul din ei nu rămase multă vreme. Proprietăreasa avea de ce să-i regrete, şi din toată inima, pe cei vechi, vechii ei prieteni, care o părăsiseră.

Cît despre domnişoara Clapp, amărăciunea ei fu de aşa natură cînd plecă Amelia, încît nici nu mai încerc s-o redau. Din fragedă copilărie ea trăise laolaltă cu ea şi se legase atît de strîns de acea scumpă şi bună doamnă, încît atunci cînd uriaşa caleaşcă veni s-o ducă spre strălucire, ea leşină în braţele prietenei sale, care de fapt era aproape tot atît de mişcată ca şi buna copilă. Amelia o iubea ca pe propria ei fiică. Timp de unsprezece ani fata aceasta îi fusese statornică prietenă şi tovarăşă. Despărţirea fu într-adevăr foarte dureroasă şi pentru ea. Fireşte însă că hotărîseră ca Mary să vină cît de des să stea în casa cea mare şi nouă în care se ducea doamna Osborne, dar unde fata era sigură că prietena ei n-avea să fie niciodată atît de fericită cum fusese în umila lor colibă, după cum se exprima domnişoara Clapp, potrivit limbajului din romanele ei favorite.

Să nădăjduim însă că se înşela în presupunerea ei. Biata Emmy avusese parte de foarte puţine zile de fericire în acea umilă colibă. Soarta neîndurătoare o persecutase toată vremea. Nu-i făcu niciodată plăcere să se mai întoarcă în casa aceea după ce o părăsi, sau să dea ochii cu fosta-i proprietăreasă, care o tiranizase ori de cîte ori ea era prost dispusă şi chiria neachitată, sau cînd, bine dispusă,

[1] Chiriaşi (fr.).

arăta faţă de ea o familiaritate grosolană la fel de odioasă. Servilitatea ei şi potopul de complimente, acuma, cînd Emmy trăia în belşug, nu mai fură nici ele pe placul acestei doamne. Doamna Clapp nu mai termina cu exclamaţiile admirative în legătură cu noua locuinţă, lăudînd peste măsură fiecare mobilă şi ficce podoabă; pipăia fiece rochie a doamnei Osborne, socotea cîte parale face şi se jura şi lua martor cerul că nimic nu putea fi prea bun pentru această gingaşă doamnă. Căci în linguşitoarea asta de rînd, care-i făcea acuma atîta curte, Emmy vedea veşnic pe grosolana despotă care o făcuse de atîtea ori să sufere, căreia fusese silită să-i ceară de-atîtea ori cîte o păsuire cînd erau în urmă cu chiria; care îi striga că face cheltuieli nesăbuite ori de cîte ori cumpăra ceva bunătăţi pentru suferinda ei mamă sau pentru tatăl ei; care o văzuse umilită şi călcată în picioare pe Lătrîna Sedley.

Nimeni n-a auzit vreodată ceva despre necazurile acestea, care făcuseră parte din soarta ce-i fusese hărăzită bietei şi micii noastre prietene. Ea le ţinea ascunse faţă de părintele ei, a cărui nechibzuinţă era în bună parte pricina mizeriei în care era silită să trăiască. Ea trebuia să suporte toate urmările greşelilor lui, şi adevărul este că era de-o blîndeţe şi de-o smerenie atît de desăvîrşită, de parcă ar fi fost anume creată de natură pentru rolul de victimă.

Sper însă că nu va mai fi multă vreme nevoită să îndure asemenea viaţă. Şi după cum se spune că în orice durere există şi oarecare mîngîiere, trebuie să amintesc că biata Mary, după criza de nervi pe care-o avu la plecarea prietenei sale, fu încredinţată îngrijirilor medicale ale tînărului nostru de la cabinetul de chirurgie, mulţumită tratamentului

căruia ea se refăcu după puțină vreme. Cînd părăsi Bromptonul, Emmy dărui domnișoarei Clapp tot mobilierul din casă, ca luîndu-și numai tablourile (cele două tablouri de deasupra patului) și pianul — acel mic și vechi pian, care alunecase acuma într-o bătrînețe tînguitoare și dogită, dar care îi era drag din anumite motive. Era numai o copilă cînd cîntase pentru prima dată la el ; și părinții i-l dăruiseră ei. Apoi îi mai fusese încă o dată dăruit, cum își poate bine aminti cititorul, atunci cînd casa tatălui ei fusese scoasă la mezat, iar instrumentul acesta salvat de la dezastru.

Maiorul Dobbin fu peste măsură de încîntat cînd, în vreme ce supraveghea punerea la punct a noii locuințe a lui Jos, asupra căreia maiorul stărui să fie cît mai frumoasă și confortabilă, sosi și camionul din Brompton, aducînd lăzile și cuferele emigranților din micuța suburbie și, o dată cu ele, și vechiul pian. Amelia voia să-l aibă în salonașul ei, o odăiță drăguță de la al doilea etaj, alături de camera tatălui ei, unde își petrecea de obicei serile bătrînul *gentleman.*

Și cînd, în cele din urmă, apărură oamenii aducînd vechiul pian și cînd Amelia porunci să fie așezat în camera sus-amintită, Dobbin fu în culmea entuziasmului.

— Îmi pare tare bine că nu te-ai despărțit de el, spuse maiorul cu glasul înecat de emoție. Mi-era teamă că nici n-are să-ți pese de el.

— Țin la pian mai mult ca la orice pe lume, zise Amelia.

— *Adevărat,* Amelia ? Drept este că, întrucît îl cumpărase el însuși, deși nu pomenise niciodată nimic despre asta, nu-i trecuse niciodată prin cap bănuiala că Emmy atribuia altcuiva faptul de a fi

cumpărat pianul; Dobbin își închipuia așadar că Amelia știa de la cine venise darul.

— Adevărat, Amelia? repetă el, și întrebarea, marea întrebare, îi tremura pe buze.

Emmy răspunse:

— Ar putea fi altfel? Oare nu mi l-a dăruit *el*?

— Nu știam! spuse bietul și bunul Dob și se schimbă la față.

Emmy nu dădu pentru moment importanță răspunsului acestuia, nici nu băgă imediat de seamă expresia de tristețe ce se așternuse pe fața cinstită a lui Dobbin; dar se gîndi la asta mai tîrziu. Apoi îi încolți în minte gîndul, însoțit de-o durere și de-o mîhnire de negrăit, că William fusese cel care-i dăruise pianul, și nu George, așa cum își închipuise. Nu era un dar de la George, singurul pe care îl primise vreodată de la iubitul ei, după cum crezuse, lucrul la care ținea mai mult ca la orice, cea mai neprețuită relicvă și comoară a ei. Ea îi vorbise acestuia numai despre George; cîntase la el melodiile lui favorite; stătuse în fața lui seri fără de sfîrșit, cîntînd cît putea mai bine, în felul ei simplu, bucăți pline de melancolie și plîngînd în tăcere deasupra lui. Nu era o relicvă de la George. Acuma nu mai avea nici o valoare. Cînd bătrînul Sedley îi ceru, puțin timp după asta, să-i cînte ceva, ea spuse că pianul era grozav de dezacordat, că o durea capul și că nu putea să cînte.

Apoi, după cum obișnuia, se mustră singură pentru nerecunoștința și firea ei ursuză și se hotărî să-și îndrepte greșeala față de William pentru disprețul pe care, chiar dacă acesta nu i-l citise pe față, îl simțise totuși atunci cînd venise vorba despre pianul dăruit de el. Cîteva zile mai tîrziu, în timp ce stăteau în salon, iar Jos aținise, în culmea desfă-

tării, după masă, Amelia îi spuse maiorului Dobbin cu o voce oarecum şovăitoare :

— Trebuie să-ţi cer iertare pentru ceva.

— În legătură cu ce ?

— În legătură... în legătură cu pianul acela mic. Nu ţi-am mulţumit niciodată pentru că mi l-ai dăruit... acum mulţi, mulţi ani, înainte de a mă mărita. Credeam că mi-l dăruise altcineva. Mulţumesc, William ! şi îi întinse mîna, dar inima bietei şi micuţei femei sîngera ; cît despre ochi, ei îsi făceau, bineînţeles, datoria.

Dar William nu se mai putu stăpîni :

— Amelia, Amelia, zise el, l-am cumpărat pentru dumneata ! Te iubeam şi atunci, aşa cum te iubesc şi acuma. Trebuie să-ţi spun tot. Cred că te-am iubit din primul minut în care te-am văzut, atunci cînd George m-a adus în casa dumitale, să mi-o arate pe Amelia, fata cu care se logodise. Nu erai decît o copilă îmbrăcată în alb, cu bucle mari ; ai coborît scara cîntînd — îţi aduci aminte ? — şi ne-am dus apoi la Vauxhall. De-atunci n-a mai existat pentru mine decît o singură femeie în lume, şi aceea erai dumneata. Cred că de doisprezece ani n-a fost o singură oră din zi în care să nu mă fi gîndit la dumneata. Venisem să-ţi spun lucrul acesta înainte de a pleca în India, dar se vedea că nu-ţi pasă de mine, aşa că n-am mai avut curajul să-ţi spun nimic. Dumitale puţin îţi păsa dacă rămîneam sau dacă plecam !

— Am fost foarte nerecunoscătoare, rosti Amelia.

— Nu ; numai indiferentă, continuă Dobbin, cu disperare. Nu posed nici o însuşire care să facă pe vreo femeie să se poarte altfel faţă de mine. Eu ştiu ceea ce simţi dumneata acuma. Te doare inima pentru descoperirea asta în legătură cu pianul ; şi

din pricină că ţi l-am dăruit eu, şi nu George. Am uitat, altminteri nu ţi-aş fi vorbit niciodată în felul acesta despre pian. Eu sînt cel care trebuie să-ţi cer iertare pentru că am fost aşa de neghiob să-mi închipui, chiar pentru o clipă, că atîţia ani de statornicie şi de devotament ar fi putut pleda pentru mine.

— Dumneata eşti acuma cel crud, răspunse Amelia, întrucîtva însufleţită. George este soţul meu, aici şi în ceruri. Cum aş putea eu iubi pe altcineva în afară de el! Sînt a lui, acuma ca şi atunci cînd m-ai văzut pentru prima oară, scumpul meu William. El a fost acela care mi-a spus cît de bun şi de generos eşti, el a fost acela care m-a învăţat să te iubesc ca pe un frate. N-ai fost oare dumneata totul pentru mine şi pentru băiatul meu? Cel mai iubit, mai credincios, cel mai bun prieten şi protector? Dacă ai fi venit cu cîteva luni mai înainte, poate că mi-ai fi putut cruţa acea... acea teribilă despărţire. Oh, despărţirea asta aproape m-a ucis, William... dar dumneata erai departe, cu toate că eu doream şi mă rugam lui Dumnezeu să mi te aducă, şi ei mi l-au răpit. Nu-i aşa că e un băiat minunat, William? Rămîi pe veci prietenul lui şi al meu... şi aici vocea i se stinse, şi ea îşi lăsă faţa pe umărul lui.

Maiorul o cuprinse în braţe atrăgînd-o spre el, ca şi cum ar fi fost un copil, şi-o sărută pe creştet.

— N-am să mă schimb, draga mea Amelia, spuse. Nu-ţi cer mai mult decît afecţiunea dumitale. Căci am credinţa că altfel nu aş avea nici atît. Numai lasă-mă să rămîn în apropierea dumitale, ca să te pot vedea mereu.

— Da, mereu, răspunse Amelia.

Şi astfel, William căpătă dezlegarea s-o vadă şi s-o dorească ; aşa precum bietul şcolar care n-are nici un ban în buzunar e liber să suspine după bunătăţile de pe tava negustoresei de tarte cu fructe.

CAPITOLUL IX

REÎNTOARCERI ÎN LUMEA SUS-PUSĂ

Chiar din clipa aceasta, norocul prinse să-i zîmbească şi Ameliei. Ne bucurăm din suflet s-o scoatem din sfera aceea umilă în care se tîrîse pînă acuma şi s-o introducem într-un cerc distins ; nu atît de aristocratic şi de rafinat ca acela în care debutase cealaltă prietenă a noastră, doamna Becky, un cerc avînd totuşi nu mai puţine pretenţii de distincţie şi de nobleţe. Prietenii lui Jos făceau cu toţii parte din cele trei prezidenţii [1] ale Indiei, iar noua lui reşedinţă era situată în frumosul cartier anglo-indian, al cărui centru îl formează Moira Place [2], Minto Square, Great Clive Street, Warren Street. Hastings Street, Ochterlony Place, Plassy Square, Assaye Terrace (în 1827, fericita expresie „grădină" nu se aplica încă locuintelor în stuc şi cu terase

[1] Prezidenţii se numeau pe timpul Companiei Indiilor Orientale cele trei provincii administrative în care era împărţită India : Madras, Bombay şi Bengal

[2] Moira Place, Minto Square şi alte denumiri de străzi au fost inventate de autor ; pentru cele mai multe dintre ele a folosit numele politicienilor englezi care au jucat un rol în guvernarea Indiei.

asfaltate în față), cine nu cunoaște, într-un cuvînt, aceste respectabile reședințe ale aristocrației de foste oficialități în India, cartierul acela căruia domnul Wenham îi spunea „Bîrlogul negru“ ?[1] Jos nu avea o poziție socială destul de înaltă ca să-i îngăduie să locuiască în Moira Place, unde nu puteau avea acces decît membrii în retragere ai consiliului și asociații firmelor indiene (care dau faliment după ce au strîns o sută de mii de lire pe numele nevestelor lor și, o dată ajunși într-o asemenea jalnică stare, revin în țară întovărășiți de un venit de patru mii de lire anual). El închirie o locuință confortabilă de al doilea sau de al treilea rang în Gillespie Street, cumpărîndu-și covoarele, oglinzile scumpe și un foarte elegant mobilier, potrivit cu interiorul, de la Seddons, agenții domnului Scape, cooptat nu de multă vreme în calitate de asociat al puternicei firme „Fogle, Fake & Cracksman“ din Calcutta, firmă în care bietul Scape investise șaptezeci de mii de lire, adică tot ceea ce cîștigase de-a lungul vieții lui cinstite, luînd locul lui Fake, care se retrăsese într-un princiar parc din Sussex (Foglesii părăsiseră de mult firma, iar *sir* Horace Fogle era pe punctul de-a fi înălțat în rîndul nobililor, ca baron Bandanna), cooptat, zic, ca asociat al puternicei firme de agenție „Fogle & Fake, cu doi ani înainte de-a da faliment — avînd un pasiv de un milion de lire — și de a arunca jumătate din populația Indiei în mizerie și ruină.

[1] În 1756, în timpul luptei duse de indieni împotriva Companiei Indiilor Orientale, nababul Suradj-Un-Doule, din Bengal, cucerind Calcutta, a aruncat în închisoarea militară din fortul William 147 de englezi, dintre care cea mai mare parte au murit asfixiați. Această închisoare a căpătat denumirea de „Bîrlogul negru“ din Calcutta.

Scape, ajuns la sapă de lemn, cu cinstea nepătată, deşi prăbuşit sufleteşte la vîrsta de 65 de ani, plecă la Calcutta să lichideze afacerile firmei. Walter Scape fu retras de la Eton şi plasat la o casă de comerţ. Florence Scape, Fanny Scape şi mama lor dispărură la Boulogne şi nu se mai auzi vorbindu-se nimic despre ele. Ca să nu mai lungim vorba, Jos se duse şi le cumpără covoarele şi dulapurile şi se admiră în oglinzile care răsfrînseseră figurile lor binevoitoare şi graţioase. Furnizorii lui Scape, plătiţi cu toţii la zi, îşi lăsară cărţile de vizită, nerăbdători fiind să-şi ofere serviciile noilor locatari. Valeţii aceia voinici, în jiletci albe, care serveau la mesele lui Scape, zarzavagiii, comisionarii şi lăptarul, fiecare cu serviciile pe care le putea oferi, îşi lăsară adresele, căutînd să-şi atragă bunăvoinţa majordomului. Chummy, coşarul, care curăţase coşurile celor din urmă trei familii care locuiseră acolo, căută să-l linguşească pe majordom, cît şi pe subalternul acestuia, a cărui îndatorire era s-o însoţească — într-o haină încărcată de nasturi şi cu lampasuri la pantaloni — pe doamna Amelia, pentru a o ocroti, ori de cîte ori avea aceasta chef să iasă în oraş.

Era o gospodărie fără pretenţii. Majordomul îndeplinea şi funcţia de valet al lui Jos, şi nu era niciodată mai beat decît i se cuvine unui majordom de casă nu tocmai mare, avînd o atitudine cumpătată faţă de vinul stăpînului. Emmy era servită de o tînără adusă de pe una din moşiile lui *sir* William Dobbin ; o fată cumsecade, a cărei amabilitate şi bunăcuviinţă o cîştigară numaidecît pe doamna Osborne, care fu la început îngrozită de ideea de a avea slujitoarea ei personală, care habar nu avea ce porunci trebuie să-i dea şi care vorbea totdeauna servitorilor cu cea mai reveren-

ţioasă politeţe. Dar această fată se dovedi de mare folos în familie, arătîndu-se foarte pricepută în îngrijirea bătrînului domn Sedley, care stătea aproape tot timpul în apartamentul lui şi care nu lua niciodată parte la petrecerile ce se dădeau acolo.

Nenumărate persoane veniră s-o vadă pe doamna Osborne. *Lady* Dobbin şi fetele se arătară încîntate de schimbarea ivită în viaţa Ameliei şi se arătară foarte drăguţe cu ea. Domnişoara Osborne din Russell Square veni şi ea, în trăsura ei încăpătoare, cu minunata-i învelitoare din stofă împlazonată cu armele baronilor cu acelaşi nume. Despre Jos se spunea că era putred de bogat. Bătrînul Osborne n-avea nimic împotrivă dacă era vorba ca George să moştenească şi averea unchiului său.

— Drace, ce om o să mai facem din flăcăul ăsta! zicea el. Şi sînt sigur c-am să-l văd în Parlament înainte de-a închide ochii. Dumneata te poţi duce s-o vizitezi pe mamă-sa, domnişoară Osborne, deşi eu n-am să dau niciodată ochii cu ea.

Şi domnişoara Osborne se duse s-o vadă. Emmy, puteţi fi siguri de asta, fu peste măsură de încîntată de vizita ei, ca să-l poată avea, în felul acesta, cît mai aproape pe George. Iar tinerelului acestuia i se dădu voie să vină mult mai des ca înainte să-şi vadă mama. El mînca în Gillespie Street o dată sau de două ori pe săptămînă şi tiraniza şi acolo slujitorii şi rubedeniile lui, întocmai cum făcuse şi în Russell Square.

Se arăta însă întotdeauna respectuos faţă de maiorul Dobbin şi mult mai cuviincios în purtările lui cînd se găsea şi acest *gentleman* de faţă. Era un băiat deştept şi se temea de maior. George nu se putea stăpîni să nu admire simplitatea prietenului său, voioşia lui, variata lui cultură, pe care o împărtăşea şi celorlalţi fără să facă prea mult caz de

asta, dragostea lui pentru adevăr şi pentru dreptate. Băiatul nu întîlnise încă pînă atunci, în decursul scurtei lui vieţi, un asemenea om, şi el avea o înclinare instinctivă pentru ceea ce însemna un *gentleman*. George se agăţa cu mult drag de braţul naşului său şi simţea o plăcere nespusă să se plimbe prin parcuri şi să-l asculte pe Dobbin vorbind. William îi povestea lui George despre tatăl lui, despre India şi despre Waterloo, despre orice în afară de persoana lui. Cînd George se arăta mai obraznic şi mai înfumurat ca de obicei, maiorul îl lua peste picior, ceea ce doamna Osborne socotea drept o mare cruzime. Într-o zi, luîndu-l la teatru, iar băiatul refuzînd să stea la parter, sub cuvînt că acolo merg numai oamenii de rînd, maiorul îl instală într-o lojă, îl lăsă acolo, iar el coborî la parter. Nu trecu mult, şi maiorul simţi un braţ strecurîndu-se pe sub al său şi o mînuţă elegant înmănuşată în piele de căprioară strîngîndu-i braţul. George îşi dăduse seama de absurditatea purtării lui şi coborîse din regiunile superioare ale teatrului. Un zîmbet duios de bunăvoinţă străluci pe faţa şi în ochii bunului Dobbin cînd se uită la micul risipitor pocăit. Îl iubea pe George aşa cum iubea tot ceea ce ţinea de Amelia. Cît de încîntată fu ea cînd auzi despre această pildă de bunătate din partea lui George! Şi îl privi pe Dobbin, cu mult mai multă bunăvoinţă decît făcuse pînă atunci. Se îmbujorase la faţă. gîndi maiorul după ce se uitase în felul acesta la el.

George nu mai obosea lăudîndu-l pe maior faţă de maică-sa.

— Îl iubesc, mamă, din pricină că ştie o mulţime de lucruri; nu seamănă cu bătrînul Veal, care se laudă întotdeauna şi întrebuinţează nişte cuvinte lungi de tot, ţii minte? Băieţii de la şcoală îi spun „Coadă-Lungă". Eu l-am poreclit aşa; straş-

nic, nu ? Dar Dob citeşte latineşte la fel ca şi englezeşte şi franţuzeşte ; şi cînd ieşim împreună la plimbare, îmi povesteşte fel de fel de lucruri despre tata, dar despre el nu suflă niciodată nimic, deşi eu l-am auzit pe colonelul Buckler, la bunicul, spunînd că Dob a fost unul din cei mai bravi ofiţeri din armata noastră şi că a primit o mulţime de decoraţii. Bunicul s-a mirat tare mult şi-a zis : „*Ăla ?* Ei bine, eu nu credeam că face nici cît o ceapă degerată !“ Dar eu ştiu că e în stare de orice vitejie, nu-i aşa, mamă ?

Emmy începu să rîdă ; şi-şi spuse că e foarte probabil ca maiorul să nu fie nici pe departe aşa de neînsemnat precum părea.

Dacă între George şi maior se înfiripase o prietenie sinceră, trebuie să mărturisim că după unchiu-său nu se prea prăpădea. George luase deprinderea să-şi umfle obrajii, să-şi vîre mîinile în buzunarele jiletcii şi să glăsuiască : „Doamne fereşte, nu spune una ca asta !“ imitîndu-l cu atîta îndemînare pe bătrînul Jos, încît era cu neputinţă să-ţi stăpîneşti rîsul. Servitorii izbucniră şi ei în rîs cînd băiatul, în timpul prînzului, cerînd cine ştie ce lucru care nu se găsea pe masă, îşi însuşea atitudinea lui Jos şi rostea acea frază favorită a lui. Chiar şi Dobbin izbucnea în hohote năprasnice de rîs văzînd mimica băiatului. Şi dacă George nu-şi imita unchiul în faţă, asta se întîmpla numai din pricina mustrărilor lui Dobbin şi a rugăminţilor îngrozite ale Ameliei, aşa că micul răutăcios era silit să renunţe. Iar onorabilul civil, fiind bîntuit de neagra presimţire că băiatul îl socoate un prostănac şi jumătate şi că e ispitit să-l ia peste picior, începu să se simtă foarte speriat şi, bineînţeles, îndoit de impunător şi de demn cînd era de faţă şi George. Cînd

afla că tînărul *gentleman* era aşteptat în Gillespie Street, să ia masa cu mama lui, domnul Jos îşi amintea de obicei că are o întîlnire la club. Poate că nimeni nu se întrista prea mult din pricina acestei lipse. În zilele acelea, domnul Sedley era de obicei convins să-şi părăsească refugiul său de la etajul de sus şi avea loc o mică reuniune de familie, la care, în general, lua parte şi maiorul Dobbin. El era *l'ami de la maison*[1], prietenul bătrînului Sedley, prietenul Ameliei, prietenul lui George, consilierul şi sfătuitorul lui Jos. „Pentru cît îl vedem *noi*, putea rămîne aproape tot aşa de bine şi la Madras", îşi dădu cu părerea, la Camberwell, domnişoara Ann Dobbin. Ah ! Domnişoară Ann, dumitale nu-ţi trece prin minte că nu cu dumneata dorea maiorul să se însoare ?

Joseph Sedley se aşternu pe-un trai de demnă trîndăvie, aşa cum îi stă bine unei persoane de importanţa lui, scopul cel mare al vieţii fiind, bineînţeles, să se înnumere printre membrii clubului „Oriental", unde îşi petrecea toate dimineţile în tovărăşia confraţilor săi din India, unde lua masa, sau de unde îşi recruta invitaţi pentru masa de acasă.

Sarcina Ameliei era să primească şi să facă onorurile casei faţă de aceşti *gentlemen* şi de soţiile lor. De la aceştia află ea cît de repede va fi numit Smith în consiliu ; cîte lacuri chinezeşti adusese Jones în ţară ; cum că firma „Thomson" din Londra refuzase poliţele trase de „Thomson, Kibobjee & Co." din Bombay şi că era mai mult ca sigur că şi sucursala din Calcutta era pe ducă ; cît de nechibzuită, ca să nu spunem mai rău, fusese purtarea doamnei Brown (soţia lui Brown din regimentul de trupe auxiliare din Ahmednuggur) şi a

[1] Prietenul casei (fr.).

tînărului Swankey din garda regală, cu care stătuse sus pe punte pînă noaptea tîrziu şi cu care se rătăci plimbîndu-se călări în timpul escalei de la Cap ; despre felul în care îşi scosese doamna Hardyman în lume pe cele treisprezece surori, fiicele unui preot de ţară, cucernicul Felix Rabbits, şi cum îşi căpătuise unsprezece, dintre care şapte cu oameni foarte bine situaţi ; cum că Hornby era foarte înfuriat din pricină că nevasta lui avea chef să stea în Europa ; şi că Trotter fusese numit perceptor la Ummerapoora. Asemenea discuţii, cît şi altele, întru totul asemănătoare, aveau loc cu prilejul marilor dineuri. Iar în casele musafirilor respectivi se povesteau exact aceleaşi lucruri ; aveau şi ei aceleaşi tacîmuri de argint ; aceleaşi spinări de berbec, aceiaşi curcani fierţi şi aceleaşi *entrées* [1]. Îndată după desert, domnii începeau să discute politică, pe cînd doamnele se strîngeau în salonul de sus şi vorbeau despre necazurile şi copii lor.

Mutato nomine [2], lucrurile sînt peste tot locul la fel. Nevestele avocaţilor nu discută despre incinta palatului de justiţie ? Soţiile militarilor nu flecăresc despre treburile regimentului ? Soţiile preoţilor nu trăncănesc despre şcolile de duminică şi felul cum se ocupă diferitele slujbe ? Oare cele mai nobile doamne nu discută şi ele despre cercul acela strîmt în care se învîrt, şi adică de ce să nu-şi aibă şi prietenii noştri din India propria lor conversaţie ? Deşi sînt şi eu de părere că e foarte plictisitoare pentru cei ce nu se pricep şi a căror soartă este să stea alături şi să asculte.

Nu după mult timp, Emmy îşi avea carnetul ei de vizite şi se plimba în mod regulat în trăsură,

[1] Aperitive (fr.).
[2] Schimbînd numele (lat.).

trecînd pe la *lady* Bludyer, soţia generalului-maior *sir* Roger Bludyer, cavaler-comandor al Ordinului „Bath", din armata din Bengal; pe la *lady* Huff, soţia lui *sir* G. Huff, din armata din Bombay; pe la doamna Pice, soţia lui Pice, directorul etc. Nu ne trebuie prea multă vreme să ne obişnuim cu schimbările ivite în viaţa noastră. Trăsura Ameliei pleca din Gillespie Street în fiecare zi, iar valetul în livrea sărea mereu de pe capră şi se urca iar înapoi, cu cărţile de vizită ale Ameliei şi ale lui Jos; la anumite ore, Emmy şi trăsura se duceau la club după Jos şi îl scoteau la aer; sau, urcîndu-l în vehicul pe bătrînul Sedley, Amelia îşi plimba părintele în jurul lui Regent's Park. Camerista şi trăsura, cărţile de vizită şi lacheul îi deveniră la fel de familiare Ameliei ca şi umila existenţă din Brompton. Se obişnui cu noua ei existenţă, aşa cum se obişnuise şi cu cealaltă. Dacă destinul ar fi orînduit să devină ducesă, s-ar fi achitat tot aşa de bine şi de îndatorirea asta. Amelia trecea în societatea feminină a lui Jos mai degrabă ca o tînără şi simpatică persoană... fără să fie cine ştie ce de capul ei, dar, la urma urmei, destul de simpatică.

Bărbaţilor, ca de obicei, le plăcea amabilitatea ei sinceră şi purtarea ei de-o delicată simplitate. Tinerii eleganţi din India, veniţi în concediu acasă — snobii aceia grozavi, cu lanţuri de aur şi mustăţi, care-şi goneau nebuneşte cabrioletele, erau stîlpii teatrelor şi locuiau în hotelurile din West End — o admirau totuşi la rîndul lor pe doamna Osborne şi le făcea plăcere să se încline în faţa trăsurii ei cînd o întîlneau în parc şi să li se permită să aibă cinstea de a-i face o vizită înainte de masă. Însuşi Swankey din garda regală, tînărul acela primejdios, cel mai mare crai din toată armata britanică din India, acum în concediu, fu des-

coperit într-o bună zi de către maiorul Dobbin în *tête-à-tête* cu Amelia, căreia îi descria cu mult umor şi elocvenţă o vînătoare de mistreţi ; şi din ziua aceea începu să povestească despre un afurisit de ofiţer din garda regală, care dă mereu tîrcoale casei doamnei Osborne — un individ bătrîior, lung, slab şi cam fistichiu, un individ caustic, cu toate astea, şi care-ţi ia apa de la moară cînd începe să vorbească.

Dacă maiorul ar fi posedat măcar un grăunte de vanitate personală, ar fi fost gelos pe un coconaş aşa de periculos ca tînărul şi fascinantul căpitan din Bengal. Dar Dobbin avea o fire prea cinstită şi generoasă ca să se poată îndoi de Amelia. El se arăta bucuros că bărbaţii tineri se purtau respectuos cu ea, şi că toţi ceilalţi o admirau. Oare nu fusese ea prigonită şi neluată în seamă aproape imediat după ce se măritase ? Maiorului îi făcea plăcere să vadă cu cîtă bunăvoinţă îi erau recunoscute calităţile şi că voioşia Ameliei înflorea o dată cu viaţa-i îmbelşugată. Toţi cei care o preţuiau pe mica noastră prietenă îl felicitau pe maior pentru dreapta lui judecată, în cazul în care se poate spune despre cineva că e în stare să judece drept, cu toate că se găseşte sub influenţa iluziei pe care-o dă iubirea.

După ce Jos fu prezentat la curte, lucru pe care putem fi siguri că l-a făcut ca un preacredincios supus al suveranului său (înfăţişîndu-se la club în ţinuta lui de gală de la curte, de unde Dobbin veni să-l ia într-o foarte uzată şi veche uniformă), el, care întotdeauna fusese un mare admirator al lui George al IV-lea, deveni un conservator aşa de înverşunat şi un adevărat stîlp al statului, încît susţinea că şi Amelia trebuie să fie prezentată la curte. Şi muncise din greu să se încredinţeze că îşi avea

şi el rolul lui în opera de consolidare a fericirii publice şi că suveranul nu s-ar simţi la îndemînă dacă n-ar apărea şi Jos Sedley cu familia lui pentru a se strînge în jurul regelui la palatul „St. James".

Pe Emmy o apucă rîsul:

— Şi voi purta diamantele familiei, Jos? întrebă ea.

„Aş vrea să-mi dai voie să-ţi cumpăr eu cîteva, îşi spuse maiorul. Aş vrea să văd şi eu unul care să fie prea frumos pentru dumneata".

CAPITOLUL LXI

IN CARE SE STING DOUĂ LUMINI

Veni o zi cînd cursa cuviincioaselor desfătări şi a bucuriilor solemne la care se dedase familia domnului Jos Sedley fu întreruptă de un eveniment care se întîmplă în cele mai multe case. Cînd urci scările locuinţei tale, de la catul unde se află salonul spre catul unde se află dormitorul, poţi observa existenţa unei micuţe bolte în peretele din faţa ta, de unde începe scara ce duce de la etajul al doilea la al treilea (unde sînt de obicei camerele copiilor şi ale servitorilor) şi care mai serveşte şi altui scop, asupra căruia îţi pot da lămuriri slujitorii antreprenorului de pompe funebre. Ei sprijină sicriele lîngă bolta aceea sau le strecoară prin ea, aşa încît să nu tulbure în vreun fel necuviincios pe ţeapănul ocupant ce-şi doarme somnul de veci în bolta cea neagră.

Bolta aceasta de la al doilea etaj al unei case din Londra, de unde se vede şi etajul de sus, şi întreaga volută a scărilor, şi care domină scara pe care urcă şi coboară locatarii casei, pe care se strecoară bucătăreasa înainte de ivirea zorilor pentru a-şi freca oalele şi strachinile în bucătărie, pe care se urcă, pe ascuns, tînărul domnişor după ce şi-a lăsat încălţămintea în hol şi se furişează în odaia lui cînd se crapă de ziuă, după o veselă noapte petrecută la club, pe care coboară domnişoara casei, foşnindu-şi panglicile proaspete şi largile rochii de muselină, strălucitoare şi frumoasă, gata pregătită pentru a cuceri toţi tinerii de la bal, sau pe care alunecă şi domnişorul Tommy, care are mare slăbiciune pentru rampele ce servesc drept mijloc de locomoţie, dispreţuind şi pericolul şi scara, pe care este purtată cu multă dragoste mama, zîmbind fericită în braţele soţului ei, care, în ziua cînd medicul a hotărît că fermecătoarea pacientă poate părăsi patul, păşeşte cu multă grijă, treaptă cu treaptă, urmată de doica angajată cu luna, şi pe care se strecoară, căscînd, John slujitorul, ducîndu-se să se culce şi luminîndu-şi calea cu o lumînare de seu care picură într-una, sau umblînd înainte de răsăritul soarelui să strîngă ghetele care-l aşteaptă pe coridoare, această scară, pe care sînt purtaţi în sus şi în jos copilaşii, pe care bătrînii sînt ajutaţi să se urce, musafirii îndreptaţi spre sala de bal, pe care suie preotul pentru botez, doctorul către camera bolnavului, iar slujitorii antreprenorului de pompe funebre spre etajul de sus... ce memento al vieţii, al morţii şi al tuturor deşertăciunilor sînt ele — bolta aceasta şi scara aceasta — dacă vrei să te gîndeşti la toate lucrurile astea stînd pe palier în faţa camerelor de dormit şi privind în susul şi în josul scărilor! Doctorul va urca şi la noi, pentru

cea din urmă dată, prietene al meu, măscărici în comedia vieții! Infirmiera va privi printre perdelele de la pat, dar tu n-o vei vedea, apoi va deschide pentru cîtva timp ferestrele și va lăsa să intre aerul. Apoi vor lăsa toate storurile de la ferestrele din față și se vor retrage în camerele din spate, apoi vor trimite după avocat, cît și după alți oameni îmbrăcați în negru etc. Și comedia vieții mele și a vieții tale va fi fost jucată și vom fi duși, vai, cît de departe de toate surlele și de tot zgomotul și de toată minciuna vieții! Dacă sîntem oameni de condiție, se vor pune prapuri la ultimul nostru domiciliu, însoțite de un heruvim poleit și de inscripții, aducînd tuturor la cunoștință că aici cineva „odihnește întru Domnul". Fiul tău va mobila casa din nou, sau o va închiria și se va muta într-un cartier mai modern; numele tău va figura în viitor printre „membrii decedați" pe listele cluburilor noastre. Oricît de jelit vei fi, văduvei tale tot îi va face plăcere să-și aibă hainele de doliu cît mai elegant lucrate, bucătăreasa va trimite pe cineva sau va urca ea singură să întrebe ce să gătească, urmașul va învăța să-ți poată privi curînd de tot portretul de pe marmura căminului, care va fi în scurtă vreme luat de la locul de onoare, pentru a fi înlocuit cu portretul fiului, noul stăpîn al casei.

Care dintre cei care au părăsit lumea aceasta e plîns cu mai multă dragoste și mai multă durere? Eu cred că aceia care-și iubesc mai puțin supraviețuitorii. Moartea unui copil prilejuiește o suferință fără margini și torente de lacrimi, pe care sfîrșitul tău, frate cititor, nu le va pricinui niciodată. Moartea unui prunc care abia te cunoaște și care te-ar fi și uitat dacă ai fi lipsit de-acasă măcar o săptămînă te va doborî mai mult decît pierderea celui mai drag prieten al tău, sau a fiului tău cel dintîi

născut, acum om în toată firea şi, asemenea ţie, avînd şi el copii la rîndul lui. Ne putem purta cu asprime şi severitate faţă de Iuda şi Simion, dragostea şi duioşia noastră se revarsă asupra lui Benjamin, cel mai mic dintre toţi. Şi dacă eşti bătrîn, cum poate fi cîte unul din cititorii noştri sau cum va deveni — bătrîn şi bogat, sau bătrîn şi sărac — va veni o zi cînd vei cugeta în sinea ta : „Oamenii ăştia din jurul meu se poartă foarte bine cu mine, dar nu vor fi prea îndurerați cînd voi pleca. Sînt foarte bogat, şi ei îşi vor fi pus ochii pe averea mea, sau foarte sărac, şi s-au săturat să mă tot rabde atîta!"

De-abia ieşiră din doliu după doamna Sedley, iar Jos numai cît apucase să-şi lepede îmbrăcămintea cernită şi să apară în splendidele lui jiletci care-i plăceau atîta, cînd deveni limpede de tot celor din jurul domnului Sedley că era pe cale un nou eveniment, şi că bătrînul se pregătea să plece să-şi caute nevasta în ţara aceea întunecoasă spre care ea i-o luase înainte. „Starea sănătăţii tatălui meu — spunea cu mare solemnitate Jos Sedley la club — mă împiedică să dau dineuri *de gală* în sezonul acesta ; dar dacă veţi veni fără gălăgie la ora şase şi jumătate, Chutney, băiatule, să iei o masă cumsecade cu una sau două din vechile noastre cunoştinţe, îmi va face totdeauna mare plăcere să te văd." Aşa că Jos şi prietenii lui mîncau şi îşi beau Bordeauxul lor în tăcere ; în timp ce sus, stropii vieţii bătrînului *gentleman* se scurgeau unul după altul. Majordomul le aducea vinul păşind fără să facă cel mai mic zgomot ; iar după cină înjghebau cîte-o partidă de cărţi, la care lua uneori parte şi maiorul Dobbin ; iar doamna Osborne cobora şi ea din cînd în cînd, după ce-şi pregătea pacientul pentru noapte, şi acesta cădea

într-una din toropelile acelea, întretăiate de mici spaime, care cercetează perna bătrîneţii.

Bătrînul se legase şi mai mult de fiica lui în timpul bolii. Abia dacă primea bulionul şi doctoriile din altă mînă decît a ei. Îngrijirea părintelui bolnav deveni aproape singura preocupare a vieţii ei. Îşi aşezase patul lîngă uşa care dădea în camera lui şi se deştepta la cel mai mic zgomot şi la cea mai uşoară mişcare pe care o făcea în culcuş, gemînd, bolnavul. Deşi, ca să fim drepţi cu el, bătrînul rămînea treaz multe ceasuri din noapte, tăcînd şi nefăcînd nici o mişcare, de teamă să n-o trezească din somn pe blînda şi vigilenta infirmieră.

El îşi iubea acuma fiica cu mai multă pasiune poate decît o iubise pe cînd era copil. În felul în care-şi îndeplinea obligaţiile şi blîndele ei îndatoriri filiale, făptura aceasta nevinovată strălucea într-o lumină cu totul deosebită. „Alunecă tot atît de uşurel prin cameră ca şi o rază de soare", îşi spunea domnul Dobbin în timp ce-o vedea intrînd şi ieşind din odaia tatălui ei, cu faţa strălucind de dulceaţă şi de duioşie, pe cînd se mişca încoace şi încolo, graţioasă şi tăcută. Cine n-a văzut pe faţa femeilor, cînd stau aplecate privindu-şi îndelung copiii sau trebăluiesc prin preajma vreunui bolnav, razele acelea de cerească fericire, de dragoste şi de milă ?

O tainică neînţelegere, veche de cîţiva ani, se vindeca în felul acesta printr-o împăcare tacită. În ceasul acesta de pe urmă, şi mişcat de dragostea şi de bunătatea ei, bătrînul uită toată supărarea pe care i-o pricinuise Amelia, cît şi nedreptele învinuiri pe care el şi cu soţia lui le aduseseră fiicei lor într-atîtea nesfîrşite nopţi : cum că ea renunţase la tot pentru băiatul ei ; cum că nici nu-i păsa de bătrînii şi de nenorociţii părinţi, că nu se gîndea

decît la copil ; şi cît de absurd şi de nebuneşte, în mod nelegiuit aproape, s-a întristat cînd îi fusese luat micul George. Bătrînul Sedley uită toate învinuirile astea cînd îşi făcu socotelile din urmă şi o reabilită pe buna şi micuţa martiră, care îndurase totul fără să crîcnească. Într-o seară, cînd Amelia, furişîndu-se în camera lui, îl găsi treaz, bătrînul îi mărturisi totul. „Oh, Emmy, mă gîndeam tocmai cît de cruzi şi nedrepţi am fost noi cu tine", spuse, întinzîndu-i mîna rece şi fără vlagă. Ea îngenunche şi se rugă lîngă patul lui, iar el făcu la fel, ţinînd-o tot timpul de mînă. Cînd va veni şi rîndul nostru, prietene, de-ar da Dumnezeu să ne putem face şi noi rugăciunile în asemenea tovărăşie !

Poate că, fiind în stare de trezie, s-o fi întîmplat să-i treacă pe dinaintea ochilor toată viaţa lui — eforturile pline de speranţă de pe vremuri, succesele şi îmbelşugarea din epoca maturităţii, prăbuşirea din anii de declin şi actuala stare de neputinţă, şi nici o posibilitate de a se răzbuna împotriva soartei care îl îngenunchease, nu avea nici nume şi nici bani de lăsat moştenire, o viaţă irosită fără rost, goală, o viaţă de înfrîngere şi de dezamăgire, şi iată sfîrşitul aproape ! Şi mă întreb, frate cititor, cum e mai bine : să mori bogat şi în plină glorie, sau sărac şi dezamăgit ? Să ai, şi să fii silit să laşi totul, sau să părăseşti viaţa după ce ai jucat totul şi ai pierdut partida ? Ciudat sentiment trebuie să mai fie acela cînd, sosind o anumită zi din viaţa noastră, noi spunem : *„Mîine* izbînda sau eşecul nu mai are nici o importanţă ; iar soarele se va înălţa, şi milioane şi milioane de oameni vor porni la treburile lor sau la desfătările lor, ca de obicei, dar eu nu voi mai face parte din vîrtejul acesta !"

Şi astfel veni o dimineaţă şi un răsărit de soare cînd toată lumea se trezi şi porni după feluritele ei

interese şi plăceri, cu excepţia bătrînului John Sedley, care nu mai era nevoit să dea piept cu viaţa, să mai nădăjduiască sau să mai urzească planuri, ci să se ducă să-şi ia în primire o reşedinţă tihnită şi cu totul necunoscută, într-un ţintirim din Brompton, alături de bătrîna lui nevastă.

Maiorul Dobbin, Jos şi cu Georgy îi însoţiră rămăşiţele pămînteşti pînă la groapă, într-o trăsură drapată în negru. Jos veni dinadins pentru asta de la hotelul „Star and Garter" din Richmond, unde se retrăsese după jalnicul eveniment. El nu ţinea să rămînă în casă, cu... în aceste împrejurări, înţelegeţi dumneavoastră. Dar Emmy rămase şi îşi făcu datoria, ca de obicei. Ea nu era doborîtă de jale, era mai curînd gravă decît îndurerată şi se rugă ca şi sfîrşitul ei să fie tot aşa de senin şi de uşor, gîndindu-se cu încredere şi cu profund respect la cuvintele pe care le auzise de la tatăl său în timpul bolii, cuvinte pline de credinţă, de supunere şi de speranţă în viaţa de dincolo. Da, cred că e mai bine să vă luaţi rămas bun de la viaţă aşa decît în celălalt fel. Presupune că eşti deosebit de bogat şi de fericit şi te gîndeşti în această zi din urmă: „Sînt foarte bogat; sînt destul de cunoscut; mi-am trăit viaţa în cea mai aleasă societate, şi, slavă Domnului, mă trag dintr-o familie foarte onorabilă. Mi-am servit cu cinste regele şi patria. Am fost timp de mai mulţi ani membru în Parlament, unde pot spune că discursurile mele erau ascultate cu atenţie şi destul de bine primite. Nu datorez nimănui nici un sfanţ, dimpotrivă, l-am împrumutat pe vechiul meu prieten de şcoală, Jack Lazarus, cu cincizeci de lire, pentru care executorii mei testamentari nu-l vor strînge cu uşa. Las fiecărcia dintre fiicele mele cîte zece mii de lire — zestre foarte bună pentru o fată; las moştenire argintăria

şi mobila mea, casa mea din Baker Street, împreună cu o frumoasă avere, văduvei mele, pentru tot restul vieţii ; şi tot avutul meu imobiliar, pe lîngă banii investiţi în rente, şi pivniţa mea, cu vinuri alese, din Baker Street, fiului meu. Las douăzeci de lire anual valetului meu ; şi desfid pe orice om care, după moartea mea, ar avea de zis ceva împotrivă-mi !" Sau presupune că, pe de altă parte, cîntecul dumitale de lebădă aduce mai mult a litanie şi că spui : „Sînt un biet moşneag distrus şi dezamăgit, care şi-a ratat viaţa cu totul. N-am avut parte nici de minte, nici de noroc, şi recunosc că am făcut nenumărate greşeli şi prostii. Mărturisesc că de multe ori am uitat să-mi îndeplinesc obligaţiile şi nu-mi pot plăti datoriile. Zac pe patul meu cel de pe urmă, neputincios şi plin de umilinţă ; şi cer îndurare pentru păcatele mele şi mă arunc cu sufletul pocăit la picioarele milei cereşti !" Care din aceste două spovedanii credeţi că ar fi cea mai potrivită cuvîntare pentru înmormîntarea dumneavoastră ? Bătrînul Sedley o rosti pe cea din urmă ; şi în această plină de smerenie dispoziţie sufletească şi ţinînd-o de mînă pe Amelia, viaţa şi speranţele lui spulberate şi deşertăciunea îl părăsiră.

— Vezi, spuse bătrînul Osborne lui George, unde duce meritul şi priceperea, şi speculaţiile bancare făcute cu judecată, şi toate celelalte ? Uită-te la mine şi la contul pe care îl am la bancă. Uită-te la bietul tău bunic, Sedley, şi la eşecul lui. Cu toate că era un om mult mai bogat decît mine acum douăzeci de ani... mai bogat, să zicem, cu zece mii de lire.

În afară de oamenii aceştia şi de familia Clapp, care veni din Brompton şi făcu o vizită de condo-

leanţă, nici unui singur suflet din lume nu-i păsă cîtuşi de puţin de bătrînul John Sedley şi nici nu-şi mai aminti cineva de existenţa unui asemenea ins.

Cînd bătrînul Osborne auzi pentru prima oară de la prietenul său, colonelul Buckler (după cum ne-a şi informat micul George), ce ofiţer distins era maiorul Dobbin, el se arătă foarte neîncrezător şi plin de dispreţ şi îşi exprimă mirarea că un individ de felul acesta poate trece drept om deştept şi cu vază. Dar el auzi vorbindu-se despre reputaţia maiorului şi de la alţi membri ai cercului său de cunoştinţe. *Sir* William Dobbin avea o foarte bună părere despre fiul său şi povestea multe lucruri care scoteau la iveală cultura maiorului, vitejia şi felul în care era preţuit de ceilalţi. În sfîrşit, numele lui apăru pe listele uneia sau a două distinse recepţii din lumea mare; şi lucrul acesta avu un efect miraculos asupra bătrînului aristocrat din Russel Square. Situaţia maiorului în calitate de tutore al lui Georgy, care trecuse în grija bunicului băiatului, făcu de neînlăturat întîlnirea dintre cei doi *gentlemen;* şi cu prilejul uneia din întîlnirile acestea, bătrînul Osborne, un subtil om de afaceri, cercetînd conturile maiorului cu privire la pupilul său şi la mama băiatului, descoperi un lucru care-l umplu de uimire, care îl întristă şi în acelaşi timp îi făcu şi plăcere, şi anume că o parte din banii cu care se întreţinuse biata văduvă şi copilul veneau direct din buzunarul lui William Dobbin.

Cînd fu strîns cu uşa asupra acestei probleme, Dobbin, care nu era în stare să spună minciuni, roşi şi se bîlbîi ca un şcolar, iar în cele din urmă mărturisi:

— Căsătoria aceasta, spuse el (la care figura interlocutorului său se întunecă), a fost în foarte mare măsură opera mea. Îmi spuneam că bietul meu

prieten mersese aşa de departe, încît renunţarea la acest angajament pentru el ar fi însemnat dezonoarea, iar pentru doamna Osborne, moartea; şi nu puteam proceda altminteri atunci cînd ea a rămas fără mijloace de trai decît s-o ajut cu banii pe care putusem să-i economisesc.

— Domnule maior Dobbin, rosti Osborne uitîndu-se la el cu asprime şi făcîndu-se, în acelaşi timp, peste măsură de roşu la faţă, dumneata mi-ai făcut un mare rău; dar dă-mi voie să-ţi spun, domnule, că eşti un om cumsecade. Iată mîna mea, domnule, deşi nu m-aş fi putut gîndi că cel care este carne din carnea mea şi sînge din sîngele meu trăia datorită dumitale... şi cei doi îşi strînseră mîinile, maiorul Dobbin simţindu-se cît se poate de încurcat din pricină că actul său de caritabilă ipocrizie fusese, în felul acesta, descoperit.

El se sili să-l îmbuneze pe bătrîn şi să-l împace cu memoria fiului său.

— Era un camarad aşa de generos, zise el, încît toţi cei din regiment îl iubeau şi am fi făcut orice pentru el. Eu, tînăr cum eram pe vremea aceea, eram peste măsură de măgulit că mă preţuieşte atîta şi eram mai bucuros să mă fi văzut cineva în tovărăşia lui decît în aceea a comandantului. N-am văzut niciodată pe cineva care să-i stea alături în privinţa curajului şi a îndrăznelii şi a celorlalte aptitudini ostăşeşti. Şi Dobbin povesti bătrînului tată toate întîmplările pe care şi le putea aminti în legătură cu vitejia şi faptele de arme ale fiului său. Iar Georgy seamănă cu el ca două picături de apă, adăugă maiorul.

— Îi seamănă aşa de bine, că uneori mă face să mă cutremur, răspunse bunicul.

O dată sau de două ori, seara, maiorul veni să cineze cu domnul Osborne (era în timpul bolii dom-

nului Sedley), şi pe cînd cei doi stăteau împreună după cină, toată discuţia lor se învîrtea în jurul eroului plecat. Tatăl se fălea cu băiatul şi, aşa după cum îi era obiceiul, se tămîia pe sine prin povestirea faptelor de arme şi vitejiei fiului său, dar de astă dată se dovedea în orice caz mult mai bun şi mai caritabil decît fusese dispus pînă acum să se arate faţă de bietul băiat; iar inima creştinească a bunului maior se bucură foarte de aceste semne de revenire a păcii şi bunăvoinţei. În a doua seară, bătrînul Osborne îi spuse lui Dobbin „William", întocmai cum obişnuia să facă pe vremea cînd Dobbin şi George erau băieţi tineri amîndoi; şi lealul *gentleman* fu bucuros de acest semn de împăcare.

A doua zi la dejun, cînd domnişoara Osborne, cu oţăreala vîrstei şi firii sale, se aventură să facă o anumită observaţie care denota oarecare dispreţ în legătură cu înfăţişarea sau felul de a se purta al maiorului, stăpînul casei o întrerupse:

— Tare te-ai mai bucura să poţi pune mîna pe el, domnişoară Osborne. Dar vezi dumneata, strugurii sînt prea acri. Ha! ha! Maiorul William e un om admirabil!

— Ai dreptate, bunicule, rosti Georgy, întru totul de aceeaşi părere.

Şi ducîndu-se lîngă bătrînul *gentleman*, îi mîngîie uriaşele lui favorite cărunte şi zîmbi foarte bine dispus şi îl sărută. Iar seara îi povesti întîmplarea şi mamei, care îşi aprobă băiatul din toată inima.

— Într-adevăr, aşa este, zise ea. Iubitul tău tată spunea şi el tot aşa. Maiorul Dobbin e unul din cei mai buni şi mai integri oameni. Se întîmplă ca Dobbin să pice aproape imediat după această convorbire, ceea ce o făcu poate pe Amelia să se îmbujoreze la faţă; iar micul răutăcios spori şi mai mult

încurcătura bietei femei povestindu-i lui Dobbin şi prima parte a întîmplării.

— Ascultă, Dob, zise el, există o fată neobişnuit de drăgălaşă care vrea să se mărite cu dumneata. E plină de bani, poartă o perucă şi cicăleşte servitorii de dimineaţă pînă seara.

— Cine e ? întrebă Dobbin.

— E mătuşa Osborne, îl lămuri băiatul. Aşa a spus bunicul. Şi ascultă, Dob, ce straşnic ar fi să devii unchiul meu !

În clipa aceea vocea tremurîndă a bătrînului Sedley din camera alăturată o chemă încetişor pe Amelia, şi rîsul se curmă. Că bătrînul Osborne îşi schimbase părerile, era destul de limpede. El îl cercetă uneori pe George cu privire la unchiul lui şi izbucnea în rîs ori de cîte ori băiatul îl imita pe Jos cum spune : „Doamne fereşte !" şi cum îşi soarbe supa. Apoi spunea :

— Nu-i cuviincios ca voi, copiii, să vă imitaţi rubedeniile. Domnişoară Osborne, cînd ieşi astăzi cu trăsura, lasă cartea mea de vizită domnului Sedley, auzi ? N-am avut nici un fel de neînţelegere cu omul ăsta !

Cartea de vizită respectivă primi răspuns, iar Jos şi maiorul fură poftiţi la masă, poate cea mai splendidă şi mai stupidă cină pe care a dat-o vreodată domnul Osborne ; fu expusă pînă şi cea mai neinsemnată piesă din argintăria familiei şi fu invitată cea mai aleasă societate. Domnul Sedley îi oferi braţul domnişoarei Osborne cînd coborîră în sufragerie, şi ea fu cît se poate de amabilă cu el ; în timp ce maiorului, care stătea în faţa ei, alături de domnul Osborne, stînjenit la culme, abia dacă îi adresa cuvîntul. Jos declară, pe un ton foarte solemn, că e cea mai bună supă de broască-ţes-

toasă pe care a gustat-o în viaţa lui şi întrebă pe domnul Osborne de unde şi-a luat vinul de Madeira.

— E din pivniţele lui Sedley, şopti majordomul stăpînului său.

— Îl am mai demult şi m-a costat o groază de bani, răspunse domnul Osborne, cu voce tare, musafirului său ; după care sopti vecinului din dreapta că-l cumpărase „la licitaţia bătrînului negustor".

Îl întrebă de mai multe ori pe maior despre... despre doamna George Osborne, temă în care maiorul putea fi foarte elocvent cînd găsea el de cuviinţă. Îi povesti domnului Osborne despre suferinţele Ameliei, despre dragostea fără margini pe care o avusese pentru soţul ei, a cărei memorie o slăvea încă, despre felul duios şi îndatoritor în care îşi sprijinise părinţii şi despre chipul cum se despărţise de micul George atunci cînd crezuse că îndatoririle faţă de copil îi dictează să procedeze în felul acesta.

— Dumneavoastră nu ştiţi, domnule, cîte a îndurat femeia asta, spuse lealul Dobbin, cu un tremur în voce, şi eu sper şi sînt încredinţat că vă veţi împăca cu dînsa. Dacă ea v-a luat băiatul dumneavoastră, vi l-a dăruit în schimb pe al ei ; şi oricît de mult l-aţi fi iubit pe George al dumneavoastră, puteţi fi sigur că ea l-a iubit de zece ori mai mult pe George al ei !

— Zău, tare cumsecade om mai eşti, domnule ! fu tot ce răspunse domnul Osborne.

Niciodată nu-i trecuse prin cap că văduva ar fi putut fi îndurerată că se despărţise de băiat sau că ar mai putea fi întristată şi acuma, cînd fiul ei avea o situaţie aşa de frumoasă. Se anunţa o împăcare grabnică şi de neînlăturat, şi inima Amelici

şi începuse să ticăie la gîndul teribilei întîlniri cu tatăl lui George.

Cu toate acestea, soarta voi ca întîlnirea aceasta să nu aibă loc niciodată. Interveni boala îndelungată şi apoi moartea bătrînului Sedley, după care, măcar pentru un oarecare timp, nu mai putu fi vorba de nici un fel de întîlnire. Această catastrofă, ca şi alte evenimente, pare să-l fi zguduit pe domnul Osborne. În ultima vreme arăta foarte dărîmat, şi îmbătrînit, şi muncit de fel de fel de gînduri. Trimise după avocat şi schimbă pesemne cîte ceva la testament. Medicul care îl consultă îl găsi slăbit, agitat, şi pomeni ceva despre luare de sînge şi despre malul mării; dar bătrînul nu băgă în seamă nici unul din sfaturile acestea.

Într-o bună zi, la ora cînd trebuia să coboare la micul dejun, slujitorul său, văzînd că lipseşte, intră în camera de toaletă şi îl găsi zăcînd lîngă masa de toaletă, lovit de dambla. Domnişoara Osborne fu înştiinţată numaidecît, doctorii fură chemaţi în grabă, Georgy fu oprit de a se mai duce la şcoală; bătrînului i se puseră lipitori şi ventuze. Osborne fu readus întrucîtva într-o stare de conştienţă; dar de-atunci nu mai putu să vorbească, deşi se chinui îngrozitor o dată sau de două ori; şi după patru zile muri. Doctorii plecară, în timp ce oamenii antreprenorului de pompe funebre urcau scările şi toate obloanele dinspre parcul din Russell Square fură închise. Bullock alergă foarte grăbit din City. Cîţi bani îi lăsase oare băiatului aceluia? Cu siguranţă că nu jumătate din avere! Cu siguranţă că-şi împărţise banii în părţi egale între cei trei. Era un moment de mare emoţie.

Ce încercase, dar în zadar, bietul bătrîn să spună o dată sau de două ori? Eu nădăjduiesc că dorea s-o vadă pe Amelia şi, înainte de-a părăsi lumea

aceasta, să se împace cu scumpa şi devotata soţie a fiului său ; şi foarte probabil că asta voia să spună, căci testamentul lăsă să se vadă că ura pe care o nutrise atîta vreme împotriva Ameliei îi pierise din inimă.

Se găsi în buzunarele halatului său scrisoarea cu marea pecete roşie pe care i-o scrisese George de la Waterloo. El se uitase şi prin celelalte hîrtii care-l priveau pe fiul său, căci cheia cutiei în care le păstra se găsea şi ea în buzunarul halatului, şi se constată că sigiliile şi plicurile fuseseră rupte — foarte probabil chiar în seara dinaintea atacului — cînd majordomul îi dăduse ceaiul în birou şi-l găsise citind din marea *Biblie* a familiei, legată în roşu.

Cînd fu deschis testamentul, se constată că-i lăsase lui George jumătate din avere, iar restul fu împărţit între cele două surori ; domnul Bullock putea continua, în beneficiul lor comun, speculaţiile comerciale, sau ieşi din această combinaţie, după cum va găsi de cuviinţă. O rentă de cinci sute de lire, din veniturile proprietăţilor lui George, fu lăsată mamei lui, „văduva iubitului meu fiu, George Osborne", care urma să reia educaţia băiatului.

„Maiorul William Dobbin, prietenul iubitului meu fiu", fu numit executor testamentar ; şi „întrucît datorită bunăvoinţei şi bunătăţii sale şi cu mijloacele lui personale el i-a ajutat pe nepotul meu şi pe văduva fiului meu, pe cînd aceştia erau lipsiţi de mijloace de trai (continua să spună testamentul), eu îi mulţumesc din toată inima pe această cale pentru dragostea şi grija avută faţă de ei ; şi îl rog să accepte o sumă suficientă pentru a-şi cumpăra brevetul de locotenent-colonel, sau să dispună de ea în orice fel va crede de cuviinţă".

Cînd Amelia auzi că soerul ei o iertase, inima i se topi de înduioşare şi-i fu recunoscătoare pentru averea pe care i-o lăsase. Dar cînd auzi că George îi era înapoiat şi cînd află cum se petrecuseră lucrurile şi cui datora această schimbare a soartei, cînd descoperi că bunătatea lui William o ajutase în timpul sărăciei, şi că el era cel care îi dăruise şi soţul şi băiatul... oh, atunci căzu în genunchi şi rugă cerul să binecuvînteze inima aceasta statornică şi duioasă ; era ca şi cum s-ar fi aplecat să sărute picioarele acelei minunate şi generoase iubiri.

Dar tot ce putea ea da în schimbul unui asemenea devotament era doar recunoştinţă, numai recunoştinţă şi dovezi de bunătate. Ori de cîte ori îi încolţea vreun alt gînd faţă de Dobbin, chipul lui George se ridica din mormînt şi spunea : „Tu eşti a mea şi numai a mea, acum şi de-a pururi".

William cunoştea sentimentele ei ; oare nu-şi petrecuse el toată viaţa căutînd să i le ghicească ?

De îndată ce conţinutul testamentului domnului Osborne fu cunoscut de toată lumea, fu edificator să observi cum doamna George Osborne crescu în preţuirea oamenilor care formau cercul ei de cunoştinţe. Slujitorii din casa lui Jos, care obişnuiau să discute modestele ei ordine şi care spuneau că vor întreba pe „stăpîn" dacă trebuie să le execute sau nu, acum nu se mai gîndeau niciodată să ceară încuviinţarea lui Jos. Bucătăreasa uită să mai chicotească batjocoritor văzîndu-i vechile rochii jerpelite (care, într-adevăr, erau complet lăsate în umbră de toaletele bogate ale acestei doamne bucătărese cînd se gătea să se ducă la biserică duminica seara) ; ceilalţi servitori nu mai mormăiau nemulţumiţi cînd auzeau sunînd clopoţelul din camera ei, nici nu mai întîrziau pînă să răspundă la aceste chemări. Vizitiul, care bombănea cînd tre-

buia să scoată caii, spunînd că trăsura i se transformă în spital pentru bătrînul acela şi doamna Osborne, o ducea acuma în cea mai mare viteză şi, tremurînd de frică să nu fie înlocuit de vizitiul domnului Osborne, întreba „ce ştiu vizitiii ăia din Russell Square despre străzile unui oraş şi unii ca ăia ştiu cum se stă pe-o capră înaintea unei doamne?“ Prietenii lui Jos, bărbaţi şi femei, se arătară subit interesaţi de soarta doamnei Osborne, şi cărţile de vizită conţinînd condoleanţe se înmulţiră pe masa din holul ei. Jos însuşi, care o privise ca pe-o soră săracă, bună şi blîndă, faţă de care se simţea îndatorat să-i asigure hrana şi adăpostul, începu să-i arate atît Ameliei, cît şi bogatului ei băieţel, nepotul său, cea mai mare consideraţie; era nerăbdător ca „biata şi scumpa fată“ să-şi schimbe felul de viaţă după atîtea nenorociri şi încercări, şi începu să se arate la masa de dimineaţă, cercetînd-o anume în privinţa programului pe care ar avea să şi-l facă pentru ziua aceea.

În calitate de tutoare a lui George, avînd şi consimţămîntul maiorului, administratorul averii fiului ei, o rugă pe domnişoara Osborne să rămînă în casa din Russell Square atîta timp cît dorea; dar numita doamnă, mulţumindu-i, răspunse că nu i-ar fi trecut niciodată prin gînd să locuiască singură în casa aceea tristă şi plecă în doliu mare la Cheltenham, cu o pereche de vechi servitori. Ceilalţi fură cu generozitate plătiţi şi concediaţi, iar devotatul şi bătrînul majordom, pe care doamna Osborne ar fi vrut să-l oprească, renunţă la slujbă, preferînd să-şi investească economiile într-o cîrciumă, unde, sperăm, nu i-a mers rău. Şi întrucît domnişoara Osborne nu voia să locuiască în Russell Square, doamna Osborne, după ce se consultă şi cu ceilalţi, se feri şi ea să ocupe sumbra şi vechea

locuință de acolo. Casa fu atunci desfăcută, bogatul mobilier și celelalte obiecte, îngrozitoarele candelabre și posomorîtele oglinzi înrămate în negru fură împachetate și puse bine, bogatul salon din lemn de trandafir fu înfășurat în paie, covoarele făcute sul și împachetate, mica și eleganta bibliotecă cu cărțile frumos legate fu îngrămădită în două lăzi de vin, și toate catrafusele cărate în mai multe camioane enorme la „Pantechnicon“ [1], unde aveau să zacă pînă la majoratul lui George. Și toată argintăria masivă se duse la domnii „Stumpy & Rowdy“. să zacă în pivnițele acelor eminenți bancheri pînă la împlinirea aceluiași termen.

Într-o zi, Emmy, ținîndu-l pe Georgy de mînă și îmbrăcată în doliu mare, se duse să viziteze casa aceea goală, în care ea nu mai pusese piciorul de pe cînd era fată. În fața casei erau numai paie, acolo unde fuseseră încărcate și de unde porniseră camioanele. Ei intrară în camerele mari și goale, pe pereții cărora se vedeau semnele unde fuseseră atîrnate tablourile și oglinzile. Apoi urcară scara cea mare cu dale albe către încăperile de sus, spre aceea în care a murit bunicul, cum îi spuse abia șoptit George, și apoi mai sus, spre cea a lui George. Băiatul mai era încă agățat de brațul ei, dar ea se gîndea la un altul care stătuse alături de ea, căci știa că aceasta fusese camera tatălui lui, așa după cum fusese și a fiului.

Ea se duse pînă la una din ferestrele acum deschise (una din ferestrele acelea spre care obișnuia ea să privească, cu inima bolnavă de durere, cînd i se luase la început copilul) și, cum se uita ea de-acolo afară, putu vedea peste pomii din Russell Square vechea casă în care se născuse și unde pe-

[1] Aici în sensul de depozit de mobile.

trecuse atîtea zile fericite în sfînta ei copilărie. Şi toate îi înviară în amintire, vacanţele pline de veselie, chipurile binevoitoare ale părinţilor, tot trecutul acela fericit şi prea senin, şi îndelungile suferinţe şi încercări care o doboriseră de-atunci încoace.

Se gîndi la toate acestea şi la bărbatul care o ocrotise în chip statornic, geniul ei cel bun, singurul ei binefăcător, duiosul şi generosul ei prieten.

— Uită-te, mamă! zise Georgy. *G. O.* zgîriate pe geam cu un diamant! N-am văzut niciodată pînă acum zgîrietura asta, n-am făcut-o *eu*.

— Asta a fost camera tatălui tău, mult înainte de a te naşte tu, George, răspunse şi se îmbujoră şi-şi sărută băiatul.

Şi nu mai scoase nici o vorbă, în timp ce se reîntorceau cu trăsura la Richmond, unde închiriase temporar o casă; şi unde o serie de foarte zîmbitori avocaţi se îngrămădeau s-o vadă (şi putem fi siguri că îşi notau vizita în nota de cheltuieli); şi unde fireşte că exista şi o cameră pentru maiorul Dobbin, care venea des pe acolo, avînd de aranjat o sumedenie de treburi în interesul micului său pupil.

În vremea asta, George fu retras de la pensionul domnului Veal pe timp nelimitat, iar numitului *gentleman* i se ceru să compună o inscripţie pentru o frumoasă placă de marmură, spre a fi depusă în capela Copilului găsit, dedesubtul monumentului funerar al căpitanului George Osborne.

Doamna Bullock, mătuşa lui Georgy, deşi jefuită de acest mic monstru de jumătate din suma pe care o aştepta de la tatăl ei, îşi arătă totuşi milostenia sufletului împăcîndu-se cu mama băiatului. Roehampton nu e departe de Richmond, şi într-o

bună zi trăsura împlazonată cu bouleţii de aur pe portiere şi înăuntru cu copiii aceia fleşcăiţi se opri la casa Ameliei din Richmond ; şi familia Bullock năvăli în grădină, unde Amelia citea o carte, Jos stătea într-un chioşc înmuind fără nici o grabă fragi în vin, iar maiorul, în una din jachetele lui indiene, se juca de-a capra cu Georgy. Băiatul sări peste capul maiorului şi căzu chiar în faţa micilor Bullock, care purtau imense panglici cernite la pălării şi uriaşe cingători negre, însoţind-o pe mama lor, îmbrăcată în haine de mare doliu.

„E tocmai potrivit pentru Rosa", îşi spuse duioasa mamă şi aruncă o privire spre acest drag copil al ei, o mică şi bolnăvicioasă domnişoară în vîrstă de 7 ani.

— Rosa, du-te şi sărută-l pe iubitul tău verişor, zise doamna Bullock. Nu mă cunoşti, George ? Sînt mătuşa ta.

— Vă cunosc foarte bine, răspunse George, dar nu-mi place să fiu sărutat, vă rog. Şi el dădu bir cu fugiţii din faţa mîngîierii aceleia de porunceală a verişoarei.

— Du-mă la iubita ta mamă, strengarule, spuse doamna Bullock, şi în felul acesta se întîlniră cele două doamne după o despărţire de mai bine de cincisprezece ani.

În timpul necazurilor şi sărăciei Ameliei, cealaltă nu se gîndise nici o singură dată măcar să vină s-o vadă ; dar acuma, că poseda un venit onorabil, cumnata ei o vizita ca şi cum ar fi făcut cel mai firesc lucru din lume.

Aşa procedară şi alţii. Vechea noastră prietenă, domnişoara Swartz, şi soţul ei veniră cu mare alai din Hamptom Court, însoţiţi de valeţii lor în strălucitoare livrele galbene, şi se arătă la fel de îndrăgostită de Amelia ca şi odinioară. Domnişoara

Swartz ar fi ţinut totdeauna la Amelia dacă ar fi putut-o vedea. Trebuie să-i facem această dreptate.

Dar, *que voulez vous*[1] ? în oraşul acesta mare n-ai timp să te duci să-ţi cauţi prietenii ; cînd alunecă de pe treapta lor socială, se dau la fund, iar noi mergem înainte fără ei. Cine bagă în seamă lipsa cuiva în Bîlciul deşertăciunilor ?

Şi astfel, într-un cuvînt, mai înainte de-a fi trecut perioada de doliu pentru moartea domnului Osborne, Emmy se pomeni în centrul unui cerc cu adevărat foarte distins, ai cărui membri nu puteau concepe că cei ce aparţineau cercului respectiv s-ar putea să nu se socoată din cale-afară de fericiţi. Aproape că nu era doamnă care să nu se înrudească cu careva din nobilime, deşi soţul ei putea fi angrosist de sare în City. Unele doamne erau foarte pedante şi tobă de carte, citeau pe doamna Somerville[2] şi frecventau Institutul regal[3] ; altele erau austere şi bisericoase şi-şi făceau veacul tot pe lîngă „Exeter Hall"[4]. Emmy, trebuie să recunoaştem, se simţi cu totul pierdută în mijlocul gălăgiei pe care-o făceau aceştia şi suferi chinurile iadului o dată sau de două ori cînd fu silită să primească ospitalitatea doamnei Frederick Bullock. Această doamnă stăruia s-o aibă sub aripa ei ocrotitoare, luînd în mod cît se poate de graţios hotărîrea s-o formeze. Îi recomandă Ameliei modiste, îi puse casa pe roate şi-o învăţă cum să şi-o conducă. Venea foarte des de la Roehampton şi îşi

[1] Ce vreţi ? (Fr.)

[2] Cunoscută propagatoare a ştiinţelor naturale în Anglia în secolul al XIX-lea.

[3] Asociaţie pentru promovarea, răspîndirea şi extinderea ştiinţei şi a cunoştinţelor folositoare, fondată la Londra în 1799.

[4] Clădire pe una din străzile principale ale Londrei, în care aveau loc întruniri religioase.

întreţinea prietena cu fleacuri mondene şi cu cancanuri de la curte. Lui Jos îi făcea plăcere s-o asculte, dar maiorul obişnuia s-o ia din loc, bombănind, la apariţia acestei femei cu nobleţea ei de două parale. Maiorul aţipi o dată sub ochii dispreţuitori ai lui Frederick Bullock, după masă, la una din cele mai reuşite serate ale bancherului (Fred era nerăbdător ca fondurile proprietăţii Osborne să fie transferate de la „Stumpy & Rowdy" la banca lor), în timp ce Amelia, care nu ştia nici latineşte, nici cine a scris ultimul articol răsunător din *Edinburgh* [1], şi nu deplîngea cîtuşi de puţin şi nici nu aproba extraordinara tergiversare din ultima vreme a domnului Peel [2] în privinţa fatalului proiect de lege a drepturilor catolice, stătea mută printre doamnele acelea din salon, uitîndu-se pe fereastră la peluzele catifelate, la îngrijitele alei cu pietriş şi la scînteietoarele acoperişuri de sticlă ale serelor.

— Pare să fie femeie cumsecade, dar complet nesărată, spunea doamna Rowdy. Iar maiorul ăsta e peste măsură de *épris* [3] !

— N-are însă nici un fel de şic, îşi dădea cu părerea şi doamna Hollyock. Draga mea, n-ai s-o poţi forma niciodată !

— E nemaipomenit de ignorantă şi de nepăsătoare, adăuga doamna Glowry, cu o voce sepulcrală, scuturîndu-şi cu întrisare capul şi turbanul. Am întrebat-o ce părere are despre prăbuşirea papii, dacă are impresia că lucrurile se vor întîmpla în 1836, cum afirmă domnul Jowls, sau în 1839, cum susţine domnul Wapshot, iar ea mi-a răspuns : „Bietul papă ! Să sperăm că nu ! Ce a făcut ?"

[1] E vorba de *Edinburgh Review*, revistă engleză fondată în anul 1802, rivală cu *Quarterly Review*.

[2] *Robert Peel* (1788—1850), om de stat englez, conservator.

[3] Îndrăgostit (fr.).

— E văduva fratelui meu, dragele mele prietene, răspunse doamna Bullock, şi ca atare avem datoria să-i dăm toată atenţia şi tot ajutorul ca să poată intra şi ea în lumea bună. Vă puteţi închipui că nu pot fi la mijloc motive mercantile în ceea ce-o priveşte pe Amelia, ale cărei *dezamăgiri* sînt bine cunoscute de toţi.

— Sărmana şi scumpa doamnă Bullock, zise Rowdy către Hollyock, în timp ce mergeau în trăsură împreună, ea pune la cale şi urzeşte întotdeauna cîte ceva. Vrea ca banii doamnei Osborne să fie scoşi de la banca noastră şi depuşi la a ei... şi felul în care îl linguşeşte pe băiat şi-l pune să şadă lîngă mica Rosa cea cu urdori la ochi e de-a dreptul ridicol!

Cercul acesta de oameni era însă prea neomenos de distins pentru Emmy; aşa că toată lumea sări în sus de bucurie cînd veni vorba despre o călătorie în străinătate.

CAPITOLUL LXII

AM RHEIN [1]

După zilnicele întîmplări mai sus pomenite, mai trecură cîteva săptămîni, şi într-o dimineaţă frumoasă, după închiderea Parlamentului, vara fiind înaintată şi toată buna societate din Londra pe punctul de-a pleca din acest oraş pentru călătoria ei anuală în căutarea plăcerilor sau a sănătăţii, vaporul „Batavia" părăsi cheiul Turnului Londrei,

[1] Pe Rin (germ.).

ticsit de-un voios grup de turişti englezi. Tendele dunetei erau pline, iar băncile şi coridoarele înţesate de zeci de copii îmbujoraţi la faţă, de doici agitate, de doamne purtînd cele mai drăgălaşe bonete trandafirii şi rochii de vară, de *gentlemen* cu şepci de călătorie în cap şi jachete de pînză, ale căror mustăţi începuseră să mijească în vederea acelei călătorii ; şi veterani bătrîni, greoi şi dichisiţi, cu gulere scrobite şi pălării bine periate, din cei care au invadat necontenit Europa de la terminarea războiului încoace şi au făcut să răsune înjurăturile naţionale în toate oraşele de pe continent. Congregaţia cutiilor de pălării, a cuferelor „Bramah“ [1] şi a truselor de toaletă era prodigioasă. Erau acolo tineri îngîmfaţi de la Cambridge, călătorind cu preceptorul respectiv într-o excursie de studii la Nonnenwerth sau Königswinter ; erau *gentlemen* irlandezi, purtînd cele mai bătăioase favorite şi nenumărate giuvaericale, trăncănind toată vremea despre cai, arătîndu-se cît se poate de politicoşi faţă de tinerele doamne de pe bord, pe care, dimpotrivă, băieţii de la Cambridge, cît şi palidul lor preceptor, le ocoleau cu o sfiicium feciorelnică : erau şi trîntori bătrîni de pe Pall Mall, în drum spre Ems şi Wiesbaden, pentru o cură de ape minerale care să-i purifice de dineurile din timpul iernii, cît şi pentru o mică ruletă şi un *„trente-et-quarante* [2]“, spre a menţine buna dispoziţie generală ; îl puteai vedea şi pe bătrînul Methuselah, proaspăt însurat, şi pe tînăra lui nevastă, împreună cu căpitanul Papillon din regimentul de gardă, care-i ducea umbrela şi ghidul ; ca şi pe tînărul May, care-şi ducea mireasa în călătorie de nuntă (fosta domnişoară Winter şi care fusese colegă de şcoală

[1] Cufere cu lacăte speciale, inventate de englezul Bramah.
[2] Joc de cărţi — „treizeci şi patruzeci“ (fr.).

cu bunica lui May); erau și *sir* John cu soția și cu duzina lor de copii, împreună cu guvernantele corespunzătoare; și preanobila familie Bareacres, care stătea lîngă cîrmă, măsura de sus pînă jos pe toată lumea, dar nu vorbea cu nimeni. Trăsurile lor, îmblazonate cu coroanele nobiliare, și imperialele lor, strălucind de-ți luau ochii, erau îngrămădite pe puntea din față, zăvorîte împreună cu alte mai bine de-o duzină de asemenea vehicule. Era greu să-ți faci drum printre ele, și bieții ocupanți ai cabinelor din față abia dacă mai aveau loc să se miște. Aceștia se compuneau din cîțiva *gentlemen* din Houndsditch[1], magnific îmbrăcați, care-și aduseseră proviziile de-acasă și care ar fi putut cumpăra jumătate din oamenii aceia voioși din salonul cel mare; cîțiva indivizi cumsecade, cu mustăți și blocuri de desen, care se așezaseră să facă schițe în prima jumătate de ceas după ce puseseră piciorul pe bord; una sau două *femmes de chambre* franțuzoaice, care începură să se simtă grozav de rău imediat ce vaporul trecu de Greenwich; un valet sau doi care trîndăveau în vecinătatea boxelor de cai de sub supravegherea lor, sau care, apleoați deasupra roților cu zbaturi ale vaporului, discutau despre caii potriviți pentru premiul „Leger" și despre ce socoteau ei că vor cîștiga sau pierde în cursa pentru cupa „Goodwood".

Toți slujitorii, după ce sfîrșiseră cu inspectarea vasului și-și instalaseră diferiții lor stăpîni prin cabine sau pe punte, se strînseră laolaltă și se puseră pe pălăvrăgeală și pe fumat, *gentlemen*-ii evrei alăturîndu-li-se și ei după scurtă vreme, tot uitîndu-se la trăsuri. Era acolo trăsura cea mare a lui *sir* John,

[1] Stradă din Londra, unde erau îngrămădite prăvăliile în care se vindeau haine vechi.

în care ar fi putut încăpea treisprezece inşi; trăsura lordului Methuselah; caleaşca, brişca şi furgonul lordului Bareacres, pe care le-ar fi putut cumpăra oricine ar fi avut chef. Şi era lucru de mirare cum de reuşise lordul să-şi facă rost de bani ca să plătească cheltuielile călătoriei. *Gentlemen*-ii evrei ştiau însă de unde i-a luat. Ei ştiau şi cîţi bani avea în buzunar măritul lord în clipa aceea, şi ce procente plătea pentru ei, şi cine i-i dăduse. Mai era apoi o foarte frumoasă şi elegantă trăsură de voiaj, asupra căreia începuseră să-şi dea cu presupusul numiţii *gentlemen*.

— *A qui cette voiture-là ?* [1] întrebă un domn lacheu, care purta un săculeţ de bani din marochin şi cercei în urechi, pe alt domn lacheu, cu cercei în urechi şi care purta un săculeţ de bani din marochin.

— *C'est à Kirsch, je bense... je l'ai vu tout à l'heure qui brenoit des sangviches dans la voiture* [2], răspunse acesta din urmă într-o frumoasă limbă franco-germană.

Kirsch, care se ivi tocmai atunci din preajma baricadei aceleia de catrafuse, unde dăduse, zbierînd în gura mare, instrucţiuni înviorate de sudălmi poliglote oamenilor din echipaj, angajaţi în mod special pentru a păzi bagajele pasagerilor, veni să-şi lămurească confraţii comentatori. El îi informă că trăsura aparţinea unui nabab din Calcutta şi Jamaica, fabulos de bogat, cu care era tocmit să călătorească; şi tocmai în momentul acela un băieţandru, căruia i se pusese în vedere să nu se apropie de grilajul roţilor corăbiei, sărise totuşi pe acoperişul trăsurii lordului Mathuselah, după care îşi

[1] A cui e trăsura asta ? (Fr.)

[2] E a lui Kirsch, cred... l-am văzut adineauri mîncînd sandvişuri în trăsură (în franceză incorectă în original).

tăie drum peste celelalte trăsuri şi imperiale, pînă ce se cătără pe a lui, ca apoi să coboare de pe ea şi să intre înăuntru pe fereastră, în aplauzele valeţilor care-l priveau.

— *Nous allons avoir une belle traversée, monsieur George* [1], spuse rînjind Kirsch, în timp ce-şi scotea din cap pălăria-i galonată.

— Du-te naibii cu franţuzeasca asta a ta! răspunse tînărul *gentleman*. Unde sînt biscuiţii, hai? Întrebare la care Kirsch îi răspunse în limba engleză, sau într-un fel de imitaţie, aşa după cum îl tăia capul, căci, deşi avea deprinderea tuturor limbilor, domnul Kirsch nu cunoştea cum trebuie nici măcar una singură şi le vorbea pe toate cu o nepăsătoare volubilitate şi incorectitudine.

Imperiosul băieţandru, care-şi înfuleca în mare grabă biscuiţii, şi era într-adevăr timpul să-şi refacă forţele, căci nu mai înghiţise nimic de la Richmond, adică de mai bine de trei ceasuri, unde se ospătase din belşug, era tînărul nostru prieten George Osborne. Unchiul Jos şi mama lui erau pe puntea din faţă, împreună cu un *gentleman* de care erau aproape nedespărţiţi; şi toţi patru porniseră într-o călătorie de plăcere.

Jos stătea în momentul acela pe dunetă sub tendă, destul de aproape de onoratul conte de Bareacres şi de familia lui, ale căror mişcări îl absorbeau aproape în întregime pe bengalezul nostru. Nobila pereche arăta parcă mai tînără decît în zbuciumatul an 1815, cînd Jos îşi aducea aminte că-i văzuse la Bruxelles.

Adevărul este că el dăduse sfoară în ţară în toată India că era prieten intim cu ei: părul *lady*-ei Bareacres, care pe vremea aceea avea o culoare întu-

[1] Vom avea o traversare liniştită, domnule George (fr.).

secată. era acum de-un auriu-roşcat, de toată frumuseţea, în timp ce favoritele lordului Bareacres, înainte roşii, erau acum de un negru puternic, cu proaspete răsfrîngeri purpurii în lumina soarelui. Dar oricît de schimbaţi ar fi fost, mişcările nobilei perechi ocupau cu totul atenţia lui Jos. Prezenţa unui lord îl fascina, şi el nu se mai putea uita în timpul acesta la nimic altceva.

— Indivizii aceia par a te interesa peste măsură de mult, zise Dobbin, care izbucni în rîs observîndu-l.

Amelia începu să rîdă şi ea. Purta o pălărie de pai cu panglici negre, hainele îi erau tot cernite, dar zarva de pe bord şi cerul, senzaţia de sărbătoare pe care ţi-o dădea călătoria îi făceau plăcere si o însufleţeau, şi ea arăta deosebit de fericită.

— Ce zi divină! spuse Emmy. Şi adăugă, plină de originalitate: Sper că vom avea o traversare liniştită.

Jos îşi flutură dispreţuitor mîna, aruncînd în acelaşi timp o ocheadă către ilustrele personaje din faţă:

— Dacă ai fi făcut călătoriile pe care le-am făcut noi, zise el, nu ţi-ar păsa prea mult de vreme. Dar, cu toate acestea, aşa călător încercat cum era, el îşi petrecu noaptea suferind groaznic în trăsura lui, doftoricit de către valetul său, Kirsch, cu grogguri şi cu tot felul de trufandale.

La timpul sorocit, această fericită societate debarcă pe cheiurile din Rotterdam, de unde fură transportaţi cu toţii pe un alt vapor, spre oraşul Colonia, unde trăsura şi familia puseră piciorul pe pămînt, şi nu mică-i fu bucuria lui Jos văzîndu-şi sosirea anunţată în ziarele din Colonia în chipul următor: *Herr Graf lord von Sedley nebst Beglei-*

tung aus London[1]. Își adusese pînă și costumul de curte și stăruise ca Dobbin să-și care după el toate dichisurile lui de ofițer; el dădu de veste că are de gînd să fie prezentat la o serie de curți străine, pentru a aduce omagiile sale suveranilor ale căror țări le onora cu vreo vizită.

Oriunde se oprea mica lor societate și oriunde se ivea prilejul, domnul Jos își lăsa cartea lui de vizită și pe a maiorului la „legația noastră". Și numai cu mare greutate putu fi oprit de a nu-și pune bicornul și hainele de gală spre a merge la consulul englez din orașul liber Judenstadt, cînd acel ospitalier funcționar îi invită pe călătorii noștri la masă. Jos ținea un jurnal de călătorie și nota cu mult zel cusururile sau meritele diferitelor hanuri la care poposea și ale vinurilor și mîncărurilor din care se împărtășea.

Cît despre Emmy, ea era foarte fericită și mulțumită. Dobbin obișnuia să-i poarte de colo-colo scăunelul și caietul de schițe și admira desenele micii artiste plin de bunăvoință, așa cum nu mai fuseseră niciodată admirate înainte de asta. Ea sta pe puntea vaporului și desena stînci și castele, sau se urca pe spatele vreunui măgăruș și se cățăra pînă la străvechile turnuri de veghe ale cavalerilor tîlhari, însoțită de cei doi aghiotanți ai ei, Georgy și Dobbin. Ea izbucni în rîs cînd îl văzu cît de caraghios arăta pe spinarea măgarului, atingînd cu picioarele lui lungi pămîntul, și maiorul făcu la fel. Dobbin era interpretul societății, întrucît, în calitate de militar, cunoștea temeinic limba germană; și împreună cu George, încîntat la culme, reconstituiră campaniile de pe Rin și din Palatinat.[2] În de-

[1] Domnul conte lord von Sedley din Londra, cu însoțitorii săi (germ.).

[2] Campanii ale lui Napoleon.

curs de cîteva săptămîni, şi conversînd plin de sîrguinţă cu domnul Kirsch pe capra trăsurii, Georgy făcu progrese uimitoare în cunoaşterea limbii germane, reuşind să discute în toată legea cu chelnerii şi cu surugii, într-un fel care o umplea de încîntare pe mamă şi îl amuza pe tutore.

Domnul Jos nu prea lua parte la excursiile de după-amiază ale tovarăşilor lui de călătorie. El trăgea cîte-un pui de somn, sau moţăia la umbră în îmbietoarele grădini ale hanurilor. Îmbietoarele grădini de pe malul Rinului! Vrăjite privelişti de pace şi lumină, falnici munţi purpurii, ale căror piscuri se oglindesc în slăvita undă a fluviului, cine a putut vreodată să vadă şi să nu păstreze o amintire recunoscătoare priveliştilor acelora pline de odihnitoare şi prietenească frumuseţe? Să punem pana jos, căci pînă şi gîndul la acel fermecător ţinut al Rinului te poate face fericit. Vara, la căderea serii, cirezile de vaci, mugind şi sunîndu-şi tălăngile, coboară de pe dealuri către bătrînul oraş, cu vechile lui şanţuri de apărare şi porţi, şi clopotniţe, şi castani cu prelungi umbre albastre întinzîndu-se peste ierburi; cerul şi fluviul de sub el seamănă cu o mare de vîlvătăi roşietice şi aurii; şi luna s-a ivit şi ea, privind palidă către soare-apune. Soarele alunecă îndărătul munţilor acelora uriaşi, cu fortăreţele lor înfipte pe culmi, iar înserarea coboară dintr-o dată, fluviul se întunecă din ce în ce mai mult, şi-o sumedenie de luminiţe încep să tremure pe faţa lui venind de la ferestrele străbunelor metereze, sau scînteind paşnic din satele de sub dealurile de pe celălalt ţărm.

În vremea asta, Jos obişnuia să tragă cîte-un pui de somn, acoperindu-şi faţa cu fularul, şi să stea tihnit şi să-şi citească toate ştirile din Anglia şi fiecare cuvînt din admirabilul ziar al lui Galignani

(binecuvîntaţi fie de toţi englezii care au călătorit vreodată în străinătate fondatorii şi proprietarii acestei publicaţii piratereşti), dar fie că era treaz sau dormea, prietenii lui nu-i prea simţeau lipsa. Nu, căci erau foarte fericiţi. Se duceau de multe ori seara la Operă, la acele tihnite, nepretenţioase, dragi şi vechi opere din oraşele germane, unde nobilimea stă şi lăcrimează şi împleteşte ciorapi într-o parte a sălii, faţă în faţă cu burghezia, aflată în cealaltă parte, şi unde graţiosul duce şi graţioasa sa familie, foarte graşi şi binevoitori cu toţii, vin şi se instalează în loja cea mare din mijloc; iar parterul e ticsit de cei mai eleganţi şi zvelţi ofiţeri, cu mustăţile de culoarea paiului şi cu o soldă de trei parale. Aici îşi găsi desfătarea Emmy şi făcu pentru prima dată cunoştinţă cu minunile lui Mozart şi Cimarosa [1]. Despre gustul muzical al maiorului am mai pomenit mai înainte, iar performanţele lui la flaut fură lăudate după cuviinţă.

Cu toate acestea, însă, poate că marea lui bucurie în decursul acestor seri de operă era să se împărtăşească din extazul Ameliei în timp ce ea asculta muzica. O lume nouă de iubire şi de frumuseţe i se dezvălui cînd fu iniţiată în aceste divine compoziţii; această doamnă era înzestrată cu cea mai subtilă şi fină sensibilitate; şi cum ar fi putut ea rămîne nepăsătoare auzindu-l pe Mozart? Duioasele pasaje din *Don Juan* o fermecau într-atîta, încît ea se întreba, înainte de a-şi spune rugăciunile de seară, dacă nu făptuia vreun păcat lăsîndu-se pradă acelei desfătări care umplea blînda ei inimioară ascultînd *Vedrai, carino* şi *Batti Batti* [2]. Dar maiorul, pe care îl consultă numaidecît asupra acestui lucru,

[1] *Domenico Cimarosa* (1749—1801), compozitor italian.
[2] Arii din *Don Juan* de Mozart.

în calitatea lui de sfătuitor teologic, avînd el însuşi un suflet smerit şi cucernic, îi spuse că, în ceea ce-l privea, frumuseţea artei sau a naturii îl făceau la fel de recunoscător şi de fericit şi că bucuria de a asculta o muzică frumoasă, ca şi aceea de-a privi stelele de pe cer, o privelişte desfătătoare sau o pictură, era o binefacere pentru care putem mulţumi cerului cu tot atîta bună-credinţă ca şi pentru oricare altă binecuvîntare lăsată pe lume. Şi ca răspuns la o seamă de slabe obiecţii din partea doamnei Amelia (luate din anumite opere teologice, ca, de pildă, *Spălătoreasa din Finchley Common* şi alte opere asemănătoare cu care doamna Osborne fusese aprovizionată din belşug pe cînd locuia în Brompton), el îi povesti o fabulă orientală despre bufniţa care îşi închipuia că lumina soarelui e vătămătoare pentru ochi şi că privighetoarea e o pasăre mult mai lăudată de cum s-ar cuveni.

— Menirea uneia e să cînte, iar a celeilalte să cîrtească, zise el rîzînd, şi cu un glas aşa de dulce, dumneata trebuie să faci parte din facţiunea privighetorii!

Îmi place să stărui asupra acestei epoci din existenţa Ameliei şi să mă gîndesc că era voioasă şi fericită. Vedeţi, ea n-a prea avut parte de asemenea viaţă pînă acuma şi nici nu avusese la îndemînă mijlocul de a-şi educa gustul şi inteligenţa. Toată viaţa ei, doamna Osborne fusese dominată de oameni cu minţile mărginite. Aceasta este soarta multor femei. Şi cum fiecare persoană ce aparţine sexului frumos înseamnă o rivală pentru celelalte semene ale ei, în milostiva lor judecată sfiiciunea e luată drept neghiobie, şi blîndeţea, drept prostie; şi mai ales tăcerea — care nu e decît o timidă negare a pretenţiilor fără măsură a celor ce-şi impun voinţa lor şi altora, şi un protest tacit — nu

găsește nici un fel de îndurare în ochii inchiziției feminine. În felul acesta, tu, iubitul și civilizatul meu cititor, dacă te-ai găsi astă-seară, împreună cu mine, în tovărășia unor precupeți, să zicem, e foarte probabil că purtarea noastră ar lăsa de dorit ; și dacă, pe de altă parte, s-ar rătăci vreun precupeț la unul din rafinatele și selectele dumitale ceaiuri, unde toată lumea ar spune numai lucruri pline de duh și unde fiecare doamnă din buna societate și-ar face prietenele harcea-parcea în felul cel mai amuzant, e foarte posibil că intrusul nu va avea prea mare chef de vorbă și nici n-ar pretinde că e interesant sau interesat...

Și trebuie să reamintim că această sărmană doamnă nu întîlnise niciodată pînă atunci în viață vreun *gentleman*. Poate că aceste personaje se găsesc mult mai rar decît își închipuie mulți dintre noi. Care din noi poate indica mulți dintre aceștia în cercul cunoștințelor lui, bărbați ale căror țeluri să fie generoase, a căror lealitate să fie statornică, și statornică nu numai în caracterul ei, ci și din punct de vedere al calității ei morale, a căror lipsă de meschinărie să-i facă neprefăcuți, care pot privi lumea cinstit în față cu o egală și înțelegătoare simpatie și pentru cel trufaș, ca și pentru cel smerit ? Cunoaștem cu toții o sută de inși care au hainele foarte bine croite, vreo douăzeci care posedă maniere excelente și una sau două ființe care fac parte, cum se zice, din cercurile cele mai alese și care au pătruns pînă în inima vieții mondene, dar *gentlemen*, cîți cunoaștem ? Să luăm o bucățică de hîrtie și să ne întocmim fiecare lista.

Pe prietenul meu, maiorul, eu îl trec pe lista mea fără cea mai mică șovăială. Avea picioarele foarte lungi, fața galbenă și se bîlbîia puțintel, ceea ce-i dădea, la prima vedere, un aer ridicol. Dar

cugetul îi era drept ; mintea, ascuțită ; viața, cinstită și curată, iar inima, caldă și smerită. Avea, asta e sigur, mîini și picioare foarte mari, de care cei doi George Osborne obișnuiau să-și bată joc și să se amuze ; iar zeflemelile și rîsul lor poate c-o abătură pe biata și micuța Emmy de la dreapta lui prețuire. Dar oare nu ne-am înșelat noi cu toții în privința eroilor noștri și nu ne-am schimbat de sute de ori părerile ? În răstimpul acesta de fericire, Emmy, găsi că ale ei suferiseră o foarte mare schimbare în ceea ce privea meritele maiorului.

Poate că asta era perioada cea mai fericită din viețile amîndurora, dacă ei și-ar fi putut da seama de asta, dar cine o poate face ? Care din doi poate arăta și poate spune că asta e maxima, că ăsta e punctul culminant al fericirii umane ? Oricum, însă, această pereche fu cît se poate de mulțumită și se bucură de călătoria aceasta de vară ca nici o altă pereche care părăsi în acel an Anglia. Georgy lua totdeauna și el parte la spectacole, dar maiorul era acela care-i punea Ameliei șalul pe umeri după lăsarea cortinei : iar cînd se plimbau sau plecau în excursie micul ștrengar era veșnic în frunte, pe scara îngustă a vreunui turn sau cățărat în vreun copac, în vreme ce cumpătata pereche rămînea jos, maiorul fumîndu-și pașnic și cu statornicie țigara, pe cînd Emmy desena peisajul sau ruinele cine știe cărui castel. Și tocmai în timpul acelei călătorii, eu, autorul de față al unei istorisiri în care fiecare cuvînt e adevărat, am avut plăcerea să-i văd pentru prima dată și să-i cunosc.

În micul și primitorul oraș de reședință al ducatului de Pumpernickel (tocmai localitatea în care *sir* Pitt Crawley fusese pe vremuri un atît de dis-

tins *attaché*[1], dar asta fusese tare demult, înainte ca vestea bătăliei de la Austerlitz să-i fi trimis acasă pe toţi diplomaţii englezi din Germania), i-am văzut eu pentru prima dată pe colonelul Dobbin şi grupul lui. Ei sosiră în trăsură. cu vizitiul pe capră, şi trăseseră la „Erbprinz Hotel", cel mai bun din oraş, şi toată societatea cină la *table d'hôte*[2]. Toată lumea observă chipul majestuos al lui Jos şi aerul de cunoscător cu care-şi sorbea sau mai degrabă-şi sugea paharul de Johannisberg[3] pe care îl comandase pentru cină. Dar şi băieţelul, de asemenea, băgarăm noi de seamă, avea o poftă straşnică de mîncare şi înghiţi *Schinken*, şi *Braten*, şi *Kartoffeln*[4], şi marmeladă de afine, şi salată, şi budincă, şi pui fripţi, şi dulciuri, cu o vitejie care făcea cinste naţiei sale. După vreo cincisprezece feluri de bucate, el îşi încheie ospăţul cu un desert, din care mai luă şi cu el cînd se ridică de la masă; căci cîţiva tineri *gentlemen*, amuzaţi de sîngele lui rece şi de purtarea lui curtenitoare, sinceră şi fără ifose, îi vîrîră în buzunar o mînă de prăjituri cu migdale, ca să le ronţăie în drum spre teatru, unde se ducea toată lumea din vesela, mica şi primitoarea localitate germană. Doamna în negru, mama băiatului, zîmbea roşindu-se toată şi privind, peste măsură de încîntată şi sfioasă, în timp ce masa continua, la feluritele isprăvi şi pilde de *espièglerie*[5] ale fiului ei. Îmi aduc aminte cum colonelul — căci el deveni colonel puţină vreme după aceea — îl luă peste picior cu multă seriozitate pe băiat, atrăgîndu-i atenţia asupra unor feluri pe care

[1] Ataşat diplomatic (fr.).
[2] Pensiune (fr.).
[3] Oraş în Germania, renumit prin podgoriile sale.
[4] Şuncă, friptură şi cartofi (germ.).
[5] Şolticărie (fr.).

nu le gustase încă şi rugîndu-l stăruitor să nu-şi amăgească pofta de mîncare, ci să mai ia încă o provizie din bucatele astea sau din celelalte.

În seara aceea avea loc o reprezentaţie cu *Gastrolle* [1], cum spun nemţii, la „Royal Grand Ducal pumpernickelisch Hof", sau Teatrul Curţii; iar *madame* Schroeder Devrient [2], în floarea frumuseţii şi a talentului său pe vremea aceea, juca rolul eroinei din minunata operă *Fidelio* [3]. Din locurile noastre de la stal ne-a fost cu putinţă să-i vedem pe prietenii noştri de la *table d'hôte* în loja pe care Schwendler de la „Erbprinz" o păstra pentru cei mai de seamă oaspeţi ai săi; şi nu putui să trec cu vederea efectul pe care extraordinara actriţă şi muzica îl produseră asupra doamnei Osborne, căci în felul acesta auzirăm că-i spunea *gentleman*-ul acela rotofei şi mustăcios. În timpul minunatului cor al prizonierilor, peste care plutea fermecătoarea voce a actriţei, închegîndu-se în cea mai încîntătoare armonie, pe figura englezoaicei se întipări o asemena expresie de uimire şi de extaz, încît îl impresionă chiar şi pe micul Fipps, acel *blasé attaché* [4], care mormăi, în timp ce-şi fixase asupra ei binoclul: „La naiba, îţi face într-adevăr mare plăcere să vezi o femeie capabilă de atîta entuziasm!" Iar la scena închisorii, cînd Fidelio, repezindu-se spre soţul ei, exclamă: *„Nichts, nichts, mein Florestan"* [5], ea se pierdu cu totul şi-şi acoperi faţa cu fularul. Toate femeile din sală se smiorcăiau în mo-

[1] Actori străini (germ.).

[2] *Wilhelmine Schroeder Devrient* = renumită cîntăreaţă de operă.

[3] Operă de Beethoven, text de Sonnleithner, reprezentată pentru prima oară în 1805.

[4] Dezgustatul ataşat (fr.).

[5] Nu, nu, dragul meu Florestan (germ.).

mentul acela ; dar eu am impresia că am remarcat-o pe doamna Osborne din pricină că tocmai eu am fost sortit să scriu memoriile numitei doamne.

A doua zi se reprezentă o altă operă de Beethoven, *Die Schlacht bei Vittoria* [1]. Malbrook intră chiar de la început pe scenă, ca semn al rapidei înaintări a armatei franceze. Apoi se aud tobe, trompete, bubuituri de tun şi tînguirile muribunzilor, iar în cele din urmă, într-un amplu şi triumfal final, se execută *God save the King*.

Poate să fi fost în sală vreo douăzeci de englezi, dar la izbucnirea acestei iubite şi binecunoscute melodii, fiecare dintre aceştia, noi, tinerii din staluri, *sir* John şi *lady* Bullminster (care închiriaseră o locuinţă la Pumpernickel pentru educarea celor nouă copii ai lor), *gentleman*-ul rotofei şi cu favorite, lunganul de maior în pantaloni albi de dril şi doamna cu băieţelul, faţă de care maiorul se arăta aşa de binevoitor, şi pînă şi Kirsch, valetul, de la galerie, săriră bruse de pe locurile lor, declarîndu-se în felul acesta fiii aleşi şi vechii naţiuni britanice. Cît despre Tapeworm, *le chargé d'affaires* [2], se ridică şi el în picioare, în loja lui, se înclină şi zîmbi graţios, ca şi cum ar fi reprezentat întregul imperiu. Tapeworm era nepotul şi moştenitorul bătrînului mareşal Tiptoff [3] pe care l-am întîlnit în decursul acestei istorisiri ca generalul Tiptoff, exact înaintea bătăliei de la Waterloo, şi care fusese colonel în regimentul al ...-lea, în care servea maiorul Dobbin ; mareşalul trecu în lumea celor drepţi chiar în anul acela, încărcat de onoruri, dintr-o intoxicaţie cu ouă de fluierar, iar regimentul fu încredinţat de

[1] *Bătălia de la Vitoria* (germ.).

[2] Însărcinatul cu afaceri (fr.).

[3] Este o inadvertenţă a autorului ; citeşte Tufto (vezi vol. II).

către majestatea-sa colonelului *sir* Michael O'Dowd, cavaler-comandor al Ordinului „Bath", care îl condusese pe multe şi glorioase cîmpuri de bătălie.

Tapeworm trebuie să-l fi întîlnit pe colonelul Dobbin în casa fostului colonel al colonelului, bătrînul mareşal, căci îl recunoscu numaidecît în seara aceea la teatru ; şi cu cea mai desăvîrşită curtenie, trimisul majestăţii-sale veni din loja lui şi strînse, în văzul tuturor, mîna proaspăt regăsitului său prieten.

— Uită-te la infernalul şi prefăcutul acela de Tapeworm, şopti Fipps, examinîndu-şi, din stal, şeful. Oriunde e vreo femeie drăguţă, se vîră întotdeauna şi el.

(Iar eu mă întreb pentru ce sînt făcuţi diplomaţii dacă nu pentru asta ?)

— Am oare cinstea să mă adresez doamnei Dobbin ? întrebă secretarul, cu un zîmbet cît se poate de insinuant.

Georgy izbucni în rîs şi spuse :

— Strașnică glumă, pe onoarea mea !

Emmy şi maiorul roşiră ; noi i-am văzut din stal.

— Nu, este doamna George Osborne, răspunse maiorul, iar dumnealui este fratele doamnei, domnul Sedley, un înalt funcţionar din serviciul civil din Bengal ; permiteţi-mi să vi-l prezint.

Diplomatul zîmbi aşa de fascinant, încît lui Jos mai-mai să i se taie picioarele de atîta emoţie.

— Rămîneţi multă vreme în Pumpernickel ? întrebă înălţimea-sa. E o localitate cam plicticoasă, dar simţim şi noi nevoia de-a vedea lume aleasă, aşa că vom căuta să vă facem şederea cît mai plăcută, domnule... doamnă. Mă voi simţi onorat să vă vizitez mîine la hotelul dumneavoastră, şi plecă cu un rînjet şi o privire ucigătoare, despre care îşi închi-

puia că trebuie s-o fi dat cu totul gata pe doamna Osborne.

După ce spectacolul se termină, tinerii îşi mai pierdură cîtva timp vremea prin foaiere şi văzurăm în felul acesta cum părăsi teatrul înalta societate. Ducesa văduvă plecă în trăsura ei veche şi hodorogită, însoţită de două domnişoare de onoare bătrîne, devotate şi sfrijite, şi de un aghiotant mărunţel şi posac, cu picioarele ca nişte fuse, într-un pantalon închis la culoare şi o jachetă verde acoperită de decoraţii, printre care steaua şi marele cordon galben al Ordinului „Sfîntul Mihail" al Pumpernickelului ocupau locul de cinste. Tobele răpăiră, garda salută, şi străvechea trăsură se îndepărtă.

Apoi apăru graţiosul duce şi graţioasa familie, cu înalţii săi demnitari şi curteni. El se înclină liniştit, răspunzînd salutului fiecăruia, garda dădu onorul, torţele lacheilor care alergau de colo-colo îmbrăcaţi în stacojiu pîlpîiră, şi distinsele trăsuri porniră spre vechiul *Schloss* [1] ducal, cu turnurile şi foişoarele lui dominînd tot Schlossbergul. În Pumpernickel se cunoştea toată lumea, şi de îndată ce era pe-acolo vreun străin, ministrul afacerilor străine sau vreun alt înalt sau mic demnitar al statului dădea fuga la „Erbprinz" şi afla numele noilor-veniţi.

Noi îi pîndirăm, de asemenea, la ieşirea din teatru. Tapeworm pleca şi el tocmai atunci, înfăşurat în mantaua cu care stătea veşnic în aşteptare uriaşul său *chasseur* [2], semănînd cît se poate de bine cu Don Juan. Doamna primului-ministru se ghemuise tocmai atunci în litieră, iar fiica ei, încîntătoarea Ida, îşi punea gluga şi galoşii ; în clipa aceea îşi făcu apariţia şi societatea englezilor, băiatul căscînd în-

[1] Castel (germ.).
[2] Valet, slujitor în livrea (fr.).

fiorător, maiorul străduindu-se să o învelească cît mai bine cu şalul pe doamna Osborne, iar domnul Sedley, impunător, cu clacul lui pus pe-o ureche şi cu mîna vîrîtă într-o voluminoasă jiletcă albă. Noi ne-am scos pălăriile în faţa cunoştinţelor noastre de la *table d'hôte*, iar doamna, drept răspuns, ne-a dăruit un mic zîmbet şi o reverenţă, pentru care putea să-i fie oricine recunoscător.

Trăsura hotelului, sub supravegherea aferatului domn Kirsch, aştepta să ducă societatea acasă ; iar rotofeiul domn spuse că el va merge acasă pe jos, fumîndu-şi în acelaşi timp ţigara de foi ; astfel că ceilalţi trei, cu saluturi şi zîmbete, porniră fără domnul Sedley, Kirsch, cu cutia de ţigări de foi la subsoară, însoţindu-şi stăpînul.

Iar noi ceilalţi pornirăm cu toţi buluc după el şi intrarăm în vorbă cu rotofeiul *gentleman*, întreţinîndu-ne despre felurite *agréments* [1] ale localităţii, care era cît se poate de plăcută pentru englezi. Oferea partide de vînătoare cu şi fără gonaci ; iar balurile şi petrecerile se ţineau lanţ la această curte ospitalieră ; societatea era în general aleasă, teatrul excelent şi viaţa ieftină.

— Iar ministrul nostru plenipotenţiar pare a fi o persoană remarcabilă şi cît se poate de binevoitoare, zise noul nostru prieten. Cu un asemenea reprezentant şi cu un medic bun, îmi închipui că localitatea e peste măsură de convenabilă. Noapte bună, domnilor !

Şi scările începură să trosnească cînd Jos porni să urce spre camera lui, urmat de Kirsch, înarmat cu o făclie. Noi eram plini de speranţă că drăgălaşa femeie se va hotărî să mai rămînă cîtva timp în oraşul acesta.

[1] Plăceri, petreceri (fr.).

ÎN CARE ÎNTÎLNIM O VECHE CUNOȘTINȚĂ

Sigur că purtarea atît de curtenitoare a lordului Tapeworm nu putea să nu influențeze, cît mai favorabil cu putință, opiniile domnului Sedley, și, chiar a doua zi de dimineață, la dejun, el își dădu cu părerea că Pumpernickel e cel mai încîntător orășel din cîte văzuse el în călătoria aceea a lor. Motivele și tertipurile lui Jos nu erau greu de priceput ; și Dobbin rîse pe sub mustață, ca un ipocrit ce era, cînd își dădu seama, după aerul de cunoscător al civilului și după felul nereținut în care acesta din urmă vorbea despre castelul Tapeworm și despre ceilalți membri ai familiei, că Jos se sculase cu noaptea în cap să consulte *Anuarul nobilimii*, fără de care nu pleca în călătorie. Da, îl văzuse în carne și oase pe preaonorabilul conte de Bagwig, tatăl înălțimii-sale ; era sigur că-l văzuse, îl întîlnise la... la recepția... Dob nu-și mai amintea ? Iar cînd diplomatul vizită societatea, credincios făgăduielii date, Jos îl primi cu asemenea temenele și onoruri, cum numai rareori îi mai fuseseră hărăzite neînsemnatului plenipotențiar. La sosirea excelenței-sale, el se uită într-un anumit fel la Kirsch, care, dăscălit mai dinainte, ieși să supravegheze o gustare alcătuită din mîncăruri reci, aspicuri și alte bunătăți, aduse pe platouri, și din care domnul Jos stărui, plin de zel, ca nobilul său musafir să se împărtășească.

Lui Tapeworm, atîta vreme cît putea avea prilejul să admire strălucitorii ochi ai doamnei Osborne (a cărei proaspătă înfățișare suporta cît se poate de bine lumina zilei), nu-i era neplăcut să accepte oricîte in-

vitații din partea domnului Sedley ; el îi puse una sau două abile întrebări despre India și despre dansatoarele de prin partea locului ; cu Amelia se întreținu despre minunea aceea de băiat care fusese cu ea la Operă și o felicită pe uimita și micuța femeie în legătură cu extraordinara impresie pe care o făcuse asupra sălii ; și încercă să-l vrăjească și pe Dobbin, vorbindu-i despre ultimul război și despre vitejiile contingentului din Pumpernickel de sub comanda prințului moștenitor, actualul duce de Pumpernickel.

Lordul Tapeworm moștenise o bună parte din galanteria familiei și îi făcea mare plăcere să-și închipuie că nu există femeie asupra căreia să-și arunce privirea și ea să nu se îndrăgostească de el. Așa că o părăsi pe Emmy perfect convins c-o dăduse gata cu spiritele și cu farmecele lui, și se reîntoarse acasă să-i scrie un bilețel drăgălaș. Amelia nu se simțea nicidecum fascinată, ci mai de grabă nedumerită de strîmbăturile, de zîmbetul nefiresc, de batista lui dantelată și parfumată și de ghetele lui de lac cu tocuri înalte. Ea nu pricepuse nici jumătate din complimentele pe care i le făcuse ; în scurta ei experiență mondenă, nu întîlnise încă niciodată ceea ce se cheamă un crai, și se uita la lordul respectiv mai curînd ca la ceva curios decît ca la ceva plăcut ; și dacă nu-l admira, o umplea în schimb de uimire. Jos, dimpotrivă, era încîntat.

— De cîtă curtenie dă dovadă înălțimea-sa, zise el, și cîtă amabilitate din partea înălțimii-sale să spună că are să-mi trimită medicul său ! Kirsch, să duci numaidecît cărțile noastre de vizită contelui de Schlüsselback. direct ; domnul maior și cu mine vom avea deosebita plăcere să prezentăm omagiile noastre la curte cît mai repede cu putință. Scoate-mi uniforma, Kirsch... amîndouă uniformele noastre. E

o politeţe pe care fiecare *gentleman* englez trebuie s-o arate ţărilor pe care le vizitează, aceea de a prezenta omagiile sale suveranilor ţărilor respective, cît şi reprezentanţilor suveranului său.

Cînd sosi medicul lui Tapeworm, doctor von Glauber, medicul personal al alteţei-sale ducele, îl convinse cu multă uşurinţă pe Jos că apele minerale din Pumpernickel şi tratamentul medical special vor reda fără doar şi poate tinereţea şi zvelteţea bengalezului.

— Anul trecut fost aici, spuse el, gheneral Bulkeley, un gheneral englez, de două ori mai gras ca domnevostr, domnule, şi eu trimis înapoi acasă după trei luni tras inel, şi numai după doi luni şi dansa cu baroana Glauber.

Jos se hotărî cît ai bate din palme ; apele, medicul, curtea şi *le chargé d'affaires* îl convinseseră şi propuse să-şi petreacă toamna pe acele desfătătoare meleaguri. Şi, credincios cuvîntului său, însărcinatul cu afaceri îi prezentă chiar a doua zi pe Jos şi pe maior ducelui Victor Aurelius al XVII-lea, fiind escortaţi în această audienţă la suveran de către contele de Schlüsselback, mareşalul curţii.

Ei fură invitaţi, fără nici un fel de ceremonie, la un dineu la curte, iar hotărîrea lor de a rămîne în oraş fiind dată publicităţii, cele mai suspuse doamne din întregul oraş se grăbiră s-o viziteze pe doamna Osborne ; şi cum fiecare dintre acestea, oricît de săracă ar fi fost ea, era cel puţin baroană, desfătarea lui Jos atinsese culmi de nespus. El îi scrise lui Chutney, la club, aducîndu-i la cunoştinţă că funcţia lui în India era mult preţuită în Germania, că are de gînd să-i arate şi prietenului său, contele de Schlüsselback, felul în care se vînează mistreţii în India, şi că auguştii săi prieteni, ducele şi ducesa, erau cît se poate de binevoitori şi de curtenitori.

Emmy fu şi ea deasemenea prezentată augustei familii, şi cum doliul nu este admis în anumite zile la curte, ea apăru într-o rochie de crep trandafiriu, cu o podoabă de diamante la corsaj, un dar din partea fratelui ei. şi arăta aşa de drăgălaşă în toaleta aceasta, încît ducele şi toată curtea (lăsîndu-l la o parte pe maior, care numai rareori o văzuse pînă atunci într-o rochie de seară şi care jura că nu arăta nici de 25 de ani) o admirară peste măsură de mult.

În rochia aceasta dansă Amelia cu maiorul Dobbin la unul din balurile curţii o poloneză, dans în decursul căruia domnul Jos avu onoarea s-o conducă pe contesa de Schlüsselback, o doamnă bătrînă şi cocoşată, dar cu şaisprezece generaţii de nobili la spate şi care se înrudea cu jumătate din casele domnitoare ale Germaniei.

Pumpernickel e aşezat în mijlocul unei fericite văi, de-a lungul căreia scînteiază — pentru a se vărsa undeva în Rin, dar n-am la îndemînă harta ca să spun exact în care loc anume — panglica fertilizatoare a rîului Pump. În unele locuri apa este destul de mare ca să poată fi pus un pod umblător, iar în altele ca să învîrtă roata unei mori ; şi chiar în Pumpernickel, ante-antepenultimul graţios domnitor, puternicul şi vestitul Victor Aurelius al XIV-lea a construit un măreţ pod, la capătul căruia se înalţă propria lui statuie, înconjurată de naiade şi de felurite simboluri ale victoriei, păcii şi belşugului ; el îşi ţine piciorul pe grumazul unui turc prăbuşit la pămînt — istoria spune că ducele a atacat şi a străpuns cu mîna lui un ienicer în timpul despresurării Vienei de către Sobieski [1] — dar, fără să se sinchisească de agonia

[1] *Jan Sobieski* (1624—1696), comandant al oştirii poloneze şi rege al Poloniei între 1674—1696, sub numele de Jan al III-lea.

acestui nefericit mahomedan care-şi dă duhul la picioarele lui zvîrcolindu-se cît mai îngrozitor cu putinţă, prinţul zîmbeşte blînd, arătînd cu sceptrul către Aurelius Platz, unde începuse construirea unui nou palat care ar fi trebuit să fie minunea secolului dacă inimosul prinţ ar fi avut destui bani să-l ducă la bun sfîrşit. Dar ridicarea palatului „Monplaisir" („*Monblaisir*", cum îi spune fiecare neamţ care se respectă) fu împiedicată din lipsa fondurilor, iar clădirea şi parcul respectiv se găsesc acum într-o stare jalnică, ocupînd o suprafaţă nu mai mult decît de zece ori mai mare decît ar fi nevoie pentru a adăposti curtea şi suveranul domnitor. Grădinile erau închipuite în aşa fel încît să poată rivaliza cu cele de la Versailles, şi printre terase şi alei se mai pot vedea încă nişte enorme şi alegorice fîntîni arteziene, care ţîşnesc şi spumegă cu prilejul festivităţilor de la curte şi te umplu de groază cu uriaşele lor răzmeriţe acvatice. Acolo se găseşte şi grota lui Trophonius [1], în care, printr-un anumit artificiu, tritonii de plumb sînt făcuţi nu numai să azvîrle apă din gură, ci şi să scoată nişte gemete înfiorătoare din scoicile lor de plumb; se mai găseşte apoi acolo baia nimfei şi cascada Niagarei, pe care poporul din împrejurimi o admiră nespus de mult cînd vine la bîlciul anual, care se ţine cu prilejul deschiderii Parlamentului, sau la serbările prin care fericita şi mica naţiune celebrează încă zilele de naştere şi de căsătorie ale princiarilor ei stăpînitori.

Atunci, din toate oraşele ducatului, care se întinde pe-o suprafaţă de aproape zece mile — din Bolkum, care e aşezat la graniţa apuseană şi înfruntă Prusia; din Grogwitz, unde prinţul are un castel de vînătoare şi unde domeniile sale sînt despărţite de acele ale me-

[1] În mitologia greacă, constructorul templului din Delphi.

gieşului său, prinţul de Potzenthal, de rîul Pump ; din toate sătuleţele care, în afară de aceste trei mari oraşe, împestriţează fericitul principat — din fermele şi morile înşirate de-a lungul rîului Pump, vin cîrduri întregi de femei în fuste roşii şi fioncuri de catifea în păr, şi de bărbaţi cu pălării în trei colţuri şi pipele în gură, şi se strîng buluc la reşedinţă şi iau parte la desfătările bîlciului şi ale sărbătorilor care au loc acolo. Atunci teatrul îşi deschide porţile pe gratis, iar apele de la *„Monblaisir"* încep să între în funcţiune (noroc că cetăţenii vin grupuri-grupuri să le privească, căci numai unul singur s-ar speria văzîndu-le), atunci apar saltimbancii şi călăreţii de circ (felul în care augustul suveran s-a lăsat fascinat de una dintre călăreţele de circ e bine cunoscut şi se crede că *la petite vivandière* [1], cum i se spunea, era o spioană în solda Franţei), iar poporului încîntat i se permite să umble prin încăperile măreţului palat ducal şi să admire parchetul alunecos, tapiţeriile bogate şi scuipătoarele de la uşile tuturor camerelor acelora fără număr. Există un pavilion la *„Monblaisir"* pe care îl amenajase Aurelius Victor al XV-lea, domnitor ilustru, dar mult prea mare iubitor de plăceri, despre care mi s-a spus că întruchipează culmea eleganţei libertine. Picturile de pe pereţi reprezintă triumful lui Bacchus şi al Ariadnei [2], iar masa intra şi ieşea din cameră cu ajutorul unui scripete, aşa încît oaspeţii erau serviţi fără mijlocirea slujitorilor.

Dar pavilionul fu bine zăvorît după aceea de către Barbara, văduva lui Aurelius al XV-lea, o prinţesă severă şi evlavioasă din casa Bolkum, regentă a duca-

[1] Mica vivandieră (fr.).

[2] În mitologia greacă, Ariadna, fiica regelui din Creta, i-a ajutat lui Teseu să iasă din labirint cu ajutorul unui fir, dar a fost părăsită de acesta pe insula Naxos, unde a devenit soţia lui Bacchus.

tului în timpul glorioasei minorități a fiului ei, după moartea soțului răpus în plină desfășurare a desfătărilor.

Teatrul din Pumpernickel e vestit în partea aceasta a Germanei. El lîncezi un scurt răstimp, cînd actualul duce, în tinerețea lui, stărui ca operele sale să-i fie jucate pe scena numitului teatru; și se zice că într-o bună zi, într-un acces de furie, de pe locul său din orchestră, rupse un fagot de capul capelmaistrului, care conducea și dirija prea încet; în care răstimp ducesa Sofia scria comedii locale, care trebuie să fi fost din cale-afară de plictisitoare. Dar acuma prințul își executa muzica lui în particular, iar ducesa își citea piesele numai în fața străinilor de calitate care vizitau mica și ospitaliera ei curte.

Curte unde viața se desfășoară în îmbelșugare și strălucire. Cînd au loc baluri, chiar dacă sînt patru sute de persoane la supeu, există cîte un slujitor în haine stacojii cu fireturi pentru fiecare patru inși, și fiecare invitat are dinainte talgere și tacîmuri de argint. Sînt serbări și ospețe care nu se mai termină, ducele își are șambelanii și grăjdarii săi, iar ducesa, îngrijitoarea garderobei sale și doamnele sale de onoare, întocmai ca orice alt stăpînitor, și chiar ca unul dintre cei mai puternici potentați. Forma de guvernămînt este sau era un despotism moderat, temperat de un parlament care putea sau nu fi ales, după cum era cazul. Este sigur însă că eu n-am auzit niciodată despre întrunirea lui atîta timp cît am stat în Pumpernickel. Primul-ministru locuiește într-o casă la etajul al doilea; iar ministrul de externe ocupă confortabila locuință de deasupra cofetăriei „Zwieback". Armata e alcătuită dintr-o magnifică fanfară, care-și face cu destoinicie datoria pe scena teatrului, unde ai marea plăcere să-i vezi mărșăluind pe vrednicii ostași în costume roșii, turcești, mînuind iatagane de lemn,

sau sub chip de luptători romani, cu tromboane și oficleide, să-i vezi, zic, seara din nou, după ce-i ascultaseși toată dimineața în Aurelius Platz, pe cînd cîntau în fața cafenelei unde luam dejunul. În afară de fanfară, mai era un bogat și numeros stat-major de ofițeri și, cred, foarte puțini soldați de rînd. Pe lîngă santinelele obișnuite, mai erau trei sau patru soldați, în uniformă de husari, care obișnuiau să facă de pază în piață, dar eu nu i-am văzut niciodată călare, și, *au fait* [1], la ce ar fi folosit cavaleria cînd pacea domnea de la un hotar la altul ? Și unde dracu să fi călărit husarii ?

Fiecare — fiecare nobil, firește, căci în privința burghezilor nimeni nu se așteaptă cred să-i băgăm în seamă — își vizita vecinul. Excelența-sa *madame* de Burst primea o dată pe săptămînă, excelența-sa *madame* de Schnurrbart își avea și ea seara ei, spectacolele de teatru aveau loc de două ori pe săptămînă, curtea primea grațios o dată, așa încît viața unui om putea fi de fapt un desăvîrșit cerc de plăceri la modul nepretențios din Pumpernickel.

Că în localitate erau și neînțelegeri, n-o putea nega nimeni. Viața politică din Pumpernickel era foarte agitată, și partidele, pline de înverșunare. Exista facțiunea Strumpff și partidul Lederlung, prima sprijinită de trimisul nostru, iar cealaltă de însărcinatul cu afaceri al Franței, domnul Macabau. Adevărul este că era de ajuns ca ministrul nostru să se declare de partea doamnei Strumpff, care era în mod neîndoielnic cea mai bună cîntăreață, dintre cele două doamne, avînd un mai mare registru vocal ca *madame* Lederlung, rivala ei, era de ajuns, zic, ca ministrul nostru să-și exprime *vreo* părere, ca el să fie numaidecît contrazis de diplomatul francez.

[1] La urma urmelor (fr.).

Şi fiecare cetăţean se rînduia într-una sau cealaltă din aceste două facţiuni. Doamna Lederlung era, fără doar şi poate, o mică şi drăgălaşă făptură, iar vocea ei, atît cît o avea, nespus de dulce, şi nu exista nici un fel de îndoială că doamna Strumpff nu mai era în prima ei tinereţe şi frumuseţe şi hotărît lucru că era prea rotofeie; cînd apărea în ultima scenă din *Somnambula* [1], de pildă, în cămaşă de noapte şi cu o lampă în mînă şi trebuia să iasă pe fereastră şi să treacă peste puntea morii, tot ce putea să facă era să se opintească din răsputeri ca să iasă pe fereastră, iar puntea se îndoia şi trosnea sub greutatea ei, dar altfel, cum cînta ea finalul operei, cu vocea ei plină !... Şi cu cîtă năvalnică simţire se năpustea ea în braţele lui Elvino, gata-gata să-l sufoce! În timp ce micuţa Lederlung... dar să punem capăt bîrfelilor acestora! Fapt este că aceste două femei erau cele două stindarde ale partidelor francez şi englez din Pumpernickel, iar societatea se împărţea după credinţa pe care-o purta acestor două mari naţiuni.

Noi aveam de partea noastră pe ministrul de interne, pe maestrul de călăric al curţii, pe secretarul particular al ducelui şi pe preceptorul prinţului moştenitor; în timp ce din partidul francez făcea parte ministrul de externe, soţia comandantului-şef care servise sub Napoleon şi mareşalul curţii cu soţia lui, care era cît se poate de încîntată să se ţină la pas cu moda din Paris şi care îşi primea întotdeauna toaletele şi pălăriile prin curierul domnului de Macabau. Secretarul cancelariei acestuia era micul Grignac, un tînăr mai afurisit ca Satana şi care umpluse toate albumele din localitate cu caricatura lui Tapeworm.

Cele două facţiuni îşi aveau cartierul lor general şi *la table d'hôte* la „Pariser Hauf", celălalt hotel al

[1] Operă de Bellini (1801—1835), compozitor italian.

oraşului ; şi cu toate că, bineînţeles, numiţii *gentlemen* erau obligaţi să fie curtenitori în public, ei se înţepau totuşi cu epigrame mai tăioase ca ascuţişul briciului, dar procedau şi ei ca perechea aceea de luptători pe care o văzusem în Devonshire, care-şi loveau pînă la sînge fluierul piciorului, fără să-şi arate însă niciodată durerea pe vreo fibră a muşchilor feţei. Niciodată Tapeworm sau Macabau nu trimiteau vreo depeşă guvernelor respective fără ca ea să cuprindă cele mai sălbatice atacuri la adresa rivalului. De pildă, dinspre partea noastră, noi am fi scris : „Interesele Marii Britanii în această localitate şi în întreaga Germanie sînt serios periclitate atîta vreme cît va fi menţinut în post actualul trimis francez ; omul acesta e un personaj atît de infam, încît n-are să se dea în lături de la nici un fel de minciună şi n-are să şovăie în faţa nici unei crime pentru a-şi atinge scopurile. El otrăveşte atmosfera curţii aţiţînd spiritele împotriva trimisului englez, prezintă politica Marii Britanii în cea mai odioasă şi revoltătoare lumină şi este, din nefericire, susţinut de un ministru a cărui ignoranţă şi lipsuri sînt tot atît de notorii pe cît de fatală este influenţa lui !“ Dinspre partea lor, cei din tabăra adversă ar spune : „Domnul de Tapeworm continuă sistemul său de stupidă aroganţă insulară şi de josnică minciună împotriva celei mai mari naţiuni a lumii. Ieri el a fost auzit exprimîndu-se cu multă uşurinţă despre alteţa-sa regală doamna ducesă de Berry [1] ; într-o altă ocazie el a insultat pe eroicul duce d'Angoulême [2] şi a îndrăznit să insinueze că alteţa-sa regală ducele d'Orléans con-

[1] După revoluţia din iulie 1830, ducesa de Berry a fugit în Anglia şi a încercat să pregătească de acolo o răscoală.

[2] Fiul mai mare al lui Carol al X-lea, (rege al Franţei între 1824—1830), care, după revoluţia din iulie 1830, a fugit împreună cu tatăl său în Anglia.

spiră împotriva augustului tron al crinilor [1]. Aurul lui este cu dărnicie risipit în toate părţile în care stupidele sale ameninţări dau greş. Prin aceste mijloace a izbutit să cîştige mai multe personalităţi de la curtea de-aici, şi, în fine, Pumpernickel nu va cunoaşte liniştea, Germania nu va şti ce-i pacea, nici Franţa respectul, sau Europa mulţumirea, pînă ce această năpîrcă veninoasă nu va fi strivită sub călcîi" ; şi aşa mai departe. Cînd una din părţi trimitea vreo depeşă deosebit de picantă, puteai fi sigur că multe amănunte din cuprinsul ei se strecurau şi în tabăra cealaltă.

Trebuie notat faptul că, pe la începutul iernii, Emmy îşi fixase o anumită zi şi primea lumea cu multă bunăvoinţă şi modestie. Avea un profesor francez, care o complimenta pentru puritatea accentului şi uşurinţa cu care îşi însuşea limba ; adevărul este că ea învăţase totul mai dinainte şi se iniţiase singură, şi în mod temeinic, în tainele gramaticii franceze, pentru a fi în stare să-i predea limba respectivă lui George ; iar *madame* Strumpff veni să-i dea lecţii de canto, şi Amelia execută totul aşa de bine şi cu o voce atît de limpede, încît ferestrele maiorului, care-şi avea locuinţa peste drum, sub aceea a primului-ministru, stăteau totdeauna deschise, ca să poată asculta lecţia. Cîteva din doamnele germane, care sînt foarte sentimentale şi nepretenţioase în gusturile lor, o îndrăgiră şi începură să-i spună numaidecît *du* [2]. Amănuntele acestea sînt lipsite de semnificaţie, dar ele sînt legate de vremuri fericite. Maiorul deveni el însuşi preceptorul lui George, citea Caesar şi făcea matematică împreună cu el şi-şi luaseră şi un profesor de limba germană, iar serile călăreau alături de tră-

[1] Flori care se află pe emblema Franţei.
[2] Tu (germ.).

sura Amelici. Doamna Osborne fusese întotdeauna prea fricoasă şi începea să ţipe îngrozitor la cea mai uşoară mişcare pe care-o făcea calul atunci cînd încerca să călărească şi ea. Aşa că ieşea la plimbare numai cu trăsura, împreună cu una din iubitele ei prietene din Pumpernickel şi cu Jos, care moţăia pe bancheta din spate.

El devenise cît se poate de duios faţă de contesa Fanny von Butterbrod, o tînără făptură nemaipomenit de blîndă, de simţitoare şi de modestă, o protestantă convinsă şi o contesă autentică, dar cu un venit de abia zece lire pe an ; iar Fanny, în ceea ce o privea, susţinea că cea mai mare fericire pe care i-o putea hărăzi cerul era să devină cumnata Ameliei, aşa că Jos ar fi putut pune şi blazonul cu coroana contesei alături de armele lui personale pe trăsură şi pe furculiţe ; cînd... cînd intervenire anumite evenimente în timpul marilor serbări date cu ocazia căsătoriei prinţului moştenitor din Pumpernickel cu fermecătoarea prinţesă Amelia de Humbourg-Schlippenschloppen.

Cu prilejul acestor serbări se desfăşură în mica localitate germană un fast cum nu se mai văzuse din zilele risipitorului Victor al XIV-lea. Toţi prinţii din vecinătate, toate prinţesele şi toate mărimile fură poftite la serbare. Preţul paturilor din Pumpernickel se urcă la o jumătate de coroană pe noapte, iar armata cădea din picioare de oboseală tot făcînd la gărzi de onoare pentru alteţele, serenisimele şi excelenţele care soseau din toate părţile. Prinţesa se căsători prin procură, la reşedinţa tatălui său, reprezentantul mirelui fiind contele de Schlüsselback. Fură dăruite tabachere din belşug (după cum am aflat de la bijutierul curţii, care le vîndu şi pe urmă le cumpără din nou), şi banite întregi cu decoraţii ale Ordinului „Sfîntul Mihail" al Pumpernickelului fură dă-

mise nobililor de la curte, în timp ce coşuri cu panglici şi rozete ale Ordinului „Sfînta Catherine" din Schlippenschloppen fură împărţite trimişilor străini. Ministrul francez le căpătă pe amîndouă.

— E numai panglici, de parcă ar fi o brezaie, spunea Tapeworm, care, conform rangului său, nu putea să accepte nici un fel de decoraţie. Lasă-l să primească cît cordoane vrea; victoria însă a cui este?

Adevărul este că această căsătorie însemna un triumf al diplomaţiei britanice; partidul francez propusese şi făcuse tot posibilul spre a se contracta o căsătorie cu o prinţesă din casa de Potztausend-Donnerwetter, la care, lucru de la sine înţeles, noi ne-am opus.

Fu poftită toată lumea la serbările căsătoriei. Ghirlande de flori şi arcuri de triumf fură ridicate de-a lungul şoselei spre a întîmpina tînăra mireasă. Din fîntîna cea mare a Sfîntului Mihail ţîşnea, în mod excepţional, un vin acrişor, în timp ce din aceea din Piaţa Artileriei se revărsau valuri spumegînde de bere. Marile jocuri de apă funcţionau din plin; în parc şi grădini fură ridicate nenumărate prăjini, pentru fericita ţărănime, pe care tinerii puteau să se caţăre în voie şi să ia din vîrfurile lor ceasornice, furculiţe de argint, cîrnaţi fripţi legaţi cu panglicuţe trandafirii etc. Georgy luă şi el unul, smulgîndu-l din vîrful prăjinii, unde se căţărase, spre desfătarea spectatorilor, alunecînd după aceea în jos cu repeziciunea unei căderi de apă. Dar el făcuse asta numai de dragul gloriei. Băiatul dărui cîrnatul unui ţăran, care încercase şi el să-l înhaţe, iar acuma stătea la picioarele prăjinei, lăcrimînd, din pricină că nu izbutise.

Cancelaria franceză avea şase lampioane mai mult decît a noastră; cancelaria noastră expusese în schimb un tablou care reprezenta tînăra pereche princiară înaintînd, în timp ce Discordia, a cărei figură

avea cea mai grotescă asemănare cu ambasadorul francez, fugea izgonită, tablou care îl bătu cu mult pe cel al legației franceze ; și nu mă îndoiesc că faptului acestuia îi datoră Tapeworm avansarea și crucea Ordinului „Bath", pe care le obținu după aceea.

Cîrduri întregi de străini sosiră pentru serbările acestea ; și bineînțeles că și din Anglia. În afară de balurile de la curte, avură loc și baluri publice la primărie și în fortăreață, în primul local amenajîndu-se și o încăpere pentru *„trente-et-quarante"* și *roulette*, instalate numai pentru săptămîna festivităților de către una din marile societăți germane din Ems sau Aix-la-Chapelle. Ofițerilor și locuitorilor orașului nu li se îngădui să-și încerce norocul la aceste jocuri, dar străinilor, țăranilor și doamnelor din nobilime li se dăduse voie, ca și tuturor celor care voiau să piardă sau să cîștige bani.

Șmecherul acela mic de Georgy Osborne, printre alții, ale cărui buzunare erau totdeauna doldora de dolari și ale cărui rubedenii se găseau la marea serbare de la curte, se duse și el la balul de la primărie, în tovărășia valetului unchiului său, domnul Kirsch ; și cum pînă atunci își aruncase doar privirile într-o sală de joc, la cazinoul din Baden-Baden, însoțit fiind de Dobbin, dar unde, firește, nu i se îngăduise să joace, se apropie cu nerăbdare de sala unde avea loc asemenea soi de distracție, suspinînd în jurul meselor unde crupierii și cei ce pontau erau în plină activitate. Jucau și femei ; unele purtau mască ; concesie făcută cu prilejul zilelor acelora furibunde de carnaval.

O femeie cu părul roșcat, purtînd o rochie sărăcăcioasă și nici pe departe așa de proaspătă cum fusese odinioară, și cu o mască neagră pe față, prin găurile căreia ochii ei scînteiau într-un fel ciudat, stătea la una din mesele de ruletă, avînd în față un carton, un ac și doi fiorini. Cînd crupierul striga culoarea și

numărul cîştigător, ea înţepa cartonul cu mare grijă şi regularitate şi nu-şi risca banii decît după ce roşul sau negrul ieşiseră de un anumit număr de ori. Era o apariţie foarte stranie.

Dar în ciuda atenţiei şi a zelului depus, ea ghici prost, şi ultimii doi fiorini dispărură unul după altul sub lopăţica crupierului cînd acesta anunţă cu vocea lui inexorabilă culoarea şi numărul cîştigător. Ea scoase un oftat, ridică dispreţuitor din umerii care-i ieşeau cam prea mult din rochie şi, înţepînd cu acul cartonul de pe masă, rămase cîtva timp bătînd darabana pe el, de mai multe ori la rînd. Apoi se uită de jur împrejur, şi privirea îi căzu pe faţa nevinovată a lui George, care se uita la ruletă. Ştrengarul! Ce treabă avea el oare pe acolo? După ce îl văzu pe băiat, a cărui faţă femeia o privi ţintă prin găurile măştii, zise :

— *Monsieur n'est pas joueur* ?[1]

— *Non, madame*[2], glăsui băiatul.

Dar ea trebuie să-şi fi dat numaidecît seama, după accentul lui, de ce naţionalitate era, căci îi răspunse cu un :

— N-ai jucat niciodată... vrei să-mi faci o mică favoare? într-o engleză cu accent străin.

— Despre ce este vorba? întrebă Georgy, roşind din nou.

Domnul Kirsch era, în ceea ce îl privea, ocupat şi el cu *rouge et noir*[3] şi-l pierduse din vedere pe tînărul lui stăpîn.

— Joacă moneda asta pentru mine, te rog ; pune-o pe orice număr, pe orice număr. Şi ea scoase din sîn o pungă şi luă din ea o piesă de aur, singura monedă

[1] Domnul nu joacă? (fr.).
[2] Nu, doamnă (fr.).
[3] Roşu şi negru (fr.).

pe care-o mai avea, şi o puse în mîna lui George. Copilul izbucni în rîs, făcînd ceea ce i se ceru.

Numărul, bineînţeles, ieşi. Există o putere, se spune, care orînduieşte în felul acesta lucrurile pentru începători.

— Mulţumesc — zise ea, trăgîndu-şi maldărul de parale în faţă — mulţumesc. Cum te cheamă ?

— Mă cheamă Osborne, răspunse George, vîrîndu-şi mîinile în buzunare după dolari.

Şi tocmai cînd se pregătea să-şi încerce şi el norocul, maiorul, în uniforma lui, şi Jos, *cu marquis* [1], care se întorceau de la balul curţii, îşi făcură apariţia. Alţi cetăţeni, găsind că petrecerea de la curte e lipsită de haz şi preferînd distracţiile de la primărie, părăsiseră mai de multă vreme balul ; e de bănuit însă că maiorul şi Jos fuseseră mai întîi pe-acasă şi descoperiseră lipsa băiatului, căci Dobbin se duse întins la el şi, apucîndu-l de umăr, îl trase repede de tot de la locul ispitei. Apoi, uitîndu-se de jur împrejur prin sală, îl văzu şi pe Kirsch, ocupat, după cum am mai spus, şi, îndreptîndu-se spre el, îl întrebă cum de-a îndrăznit să-l aducă pe domnul George într-un asemenea loc.

— *Laissez-moi tranquille !* răspunse domnul Kirsch foarte aţîţat de joc şi de vin. *Il faut s'amuser, parbleu ! Je ne suis pas au service de monsieur.* [2]

Văzînd în ce hal era, maiorul nu găsi de cuviinţă să mai lungească vorba cu el ; ci se mulţumi să-l ia de-acolo pe George şi-l întrebă pe Jos dacă vrea să meargă acasă. Jos stătea lîngă doamna mascată, de partea căreia se întorsese norocul, uitîndu-se cu mult interes la joc.

---

[1] În costum de marchiz (fr.).

[2] Lăsaţi-mă în pace ! Ce naiba, trebuie să mai şi petreci puţin ! Nu sînt în serviciul dumneavoastră (fr.).

— N-ai face mai bine să vii și tu, Jos, spuse maiorul, cu George și cu mine ?

— Eu am să mai rămîn puțin și-am să mă întorc acasă cu pungașul ăsta de Kirsch, răspunse Jos.

Și din pricina unei anumite ținute pe care socotea că trebuie s-o păstreze în fața băiatului, Dobbin renunță să-l mai mustre pe Jos ; îl părăsi și se duse acasă numai cu Georgy.

— Ai jucat ? întrebă maiorul după ce ieșiră și porniseră spre casă.

Băiatul spuse „nu".

— Dă-mi cuvîntul tău de *gentleman* că n-ai să joci niciodată !

— De ce ? se interesă băiatul. Mi s-a părut tare amuzant.

Atunci maiorul, într-un chip cît mai elocvent și mai mișcător, îi arătă de ce nu trebuie să facă așa ceva și și-ar fi putut întări sfaturile dîndu-l de exemplu chiar pe tatăl lui Georgy, dacă i-ar fi plăcut să spună ceva care să arunce o cît de mică umbră asupra amintirii celuilalt. După ce Dobbin ajunse acasă, se duse la culcare și văzu lumina din odăițele băiatului, care erau lîngă camerele Ameliei, stingîndu-se nunaidecît. Lumina din camera Amelici se stinse și ea o jumătate de oră mai tîrziu. Nu știu ce-l făcea pe maior să supravegheze cu atîta zel luminile acestea.

Jos, însă, rămase lîngă masa verde ; el nu era jucător, dar nu disprețuia din cînd în cînd emoția jocului și avea și cîțiva napoleoni care-i sunau în buzunarele împodobite cu fireturi ale hainei lui de gală. Întinse unul pe deasupra frumosului umăr al micuței jucătoare din fața lui și cîștigă. Ea făcu o ușoară mișcare pentru a-i lăsa loc lîngă ea și-și trase poala rochiei de pe scaunul liber de alături.

— Stai aici și poartă-mi noroc, zise ea, tot cu un accent străin, cu totul diferit de vorbirea franceză și

curat englezească în care îi spusese „mulţumesc" lui Georgy pentru acel *coup*[1] dat în favoarea ei.

După ce se uită prin preajmă să vadă dacă nu-l observa cumva vreo persoană de rang, grăsunul *gentleman* se aşeză şi îi şopti:

— Ah, într-adevăr, totu-i în regulă acuma, ai milă de sufletul meu, Dumnezeule! Eu sînt foarte norocos; şi sînt sigur că am să vă port noroc!... ca şi alte cuvinte curtenitoare şi confuze.

— Jucaţi la miză mare? întrebă masca stăină.

— Pun un napoleon sau doi, răspunse Jos cu un aer falnic, aruncînd pe masă o piesă de aur.

— Da; un napoleon după dineu... glăsui masca, cu şiretenie. Dar cum Jos se uită speriat la ea, necunoscuta continuă cu fermecătorul ei accent franţuzesc: Dumneata nu joci pentru bani. Nici eu. Eu joc ca să uit, dar nu izbutesc. Nu pot uita vremurile de altădată, *monsieur*. Nepoţelul dumitale e leit tatăl lui; iar dumneata... dumneata nu te-ai schimbat de loc... ba da, te-ai schimbat. Fiecare se schimbă, fiecare uită; nimenea nu poate ţine minte totul.

— Dumnezeule, dar cine sînteţi dumneavoastră? întrebă Jos, uluit.

— Nu poţi ghici, Joseph Sedley? întrebă micuţa femeie cu o voce tristă şi, scoţîndu-şi masca, îl privi drept în ochi. M-ai uitat!

— Dumnezeule! Doamna Crawley! murmură Jos.

— Rebecca, spuse cealaltă, punîndu-şi mîna peste mîna lui.

Dar în timp ce se uita la el, ea urmărea jocul. Am tras la hotelul „Elefant", continuă ea. Întreabă de *madame* de Raudon. Am văzut-o astăzi pe scumpa mea Amelia; ce drăgălaşă e, şi cît de fericită! Şi dumneata la fel! Toţi, în afară de mine, care sînt o

[1] Lovitură (fr.).

nenorocită, Joseph Sedley. Şi îşi mută banii de pe roşu pe negru, ca şi cum mîna i s-ar fi mişcat întîmplător, în timp ce îşi ştergea ochii cu o batistă de dantelă zdrenţuită.

Roşul ieşi din nou şi, dintr-o singură lovitură, ea pierdu tot.

— Să mergem ! zise ea. Hai cu mine puţin... sîntem prieteni vechi, nu-i aşa, dragă domnule Sedley ?

Şi domnul Kirsch, care, în timpul acesta, îşi pierduse toţi banii, îşi urmă stăpînul afară, în bătaia lunii ; lampioanele pîlpîiau anemic, iar tabloul de la misiunea noastră abia se mai vedea.

CAPITOLUL LXIV

UN CAPITOL VAGABOND

Trebuie să trecem cu vederea o parte din biografia doamnei Rebecca Crawley cu dezinvoltura şi delicateţea pe care o cer oamenii, oamenii cinstiţi, care, deşi poate că n-au de făcut nici un fel de obiecţie împotriva viciului, au totuşi o aversiune de neînvins cînd aud spunîndu-i-se viciului pe numele lui cel adevărat. Sînt lucruri pe care le facem şi pe care le cunoaştem nemaipomenit de bine în Bîlciul deşertăciunilor, deşi nu vorbim niciodată despre ele ; aşa după cum adepţii lui Ahriman [1] se închină Diavolului, dar nu-l pomenesc niciodată ; nici publicul de elită nu va suporta lectura unei autentice descrieri a viciului, mai mult decît va îngădui o englezoaică

[1] Zeul răului, la vechii perşi.

sau o americancă cu adevărat rafinată să se rostească în castul lor auz cuvîntul „pantaloni". Şi, totuşi, doamnă, şi viciul şi pantalonii se plimbă în fiecare zi prin faţa noastră, fără să ne ofenseze din cale-afară de mult. Şi dacă ai roşi de fiecare dată cînd trec pe lîngă dumneata, ce ten aprins ai mai avea ! Noroc că pudoarea dumitale se arată înfricoşată şi ultragiată numai atunci cînd se rosteşte vulgara lor denumire, iar dorinţa scriitorului de faţă a fost aceea de-a se supune, de-a lungul acestei povestiri, în mod respectuos, obiceiurilor din zilele noastre, făcînd numai uşoare aluzii la existenţa imoralităţii, într-un fel sprinten şi amuzant, aşa încît să nu poată fi rănite sentimentele alese ale nici unui muritor. Eu desfid pe oricine ar îndrăzni să spună că Becky a noastră, care are, asta e sigur, anumite vicii, n-ar fi fost prezentată publicului cititor într-un chip desăvîrşit de curtenitor şi de inofensiv. Descriind această sirenă cu cîntecele şi zîmbetele ei, cu linguşelile şi graţiile ei, autorul, cu sfioasă mîndrie, întreabă pe toţi cititorii săi dacă a uitat el măcar o singură dată regulile politeţii, lăsînd vederii hidoasa coadă a acestui monstru marin ? Nu ! Cei care au chef n-au decît să se uite sub unda străvezie şi să o vadă răsucindu-se şi învîrtindu-se, drăcesc de înspăimîntătoare şi de vîscoasă, zbătîndu-se printre oseminte, sau încolăcindu-se în jurul stîrvurilor ; vă întreb însă : oare deasupra apei n-a fost totul curat, plăcut şi cuviincios, şi are cumva dreptul vreun moftangiu de moralist din Bîlciul deşertăciunilor să strîmbe din nas ? Dar cînd sirena dispare şi se lasă la fund, printre cadavre, sigur că apa se tulbură deasupra ei, şi în zadar încerci s-o străpungi cu privirea, oricît de curios ai fi. Ele par foarte atrăgătoare cînd stau pe cîte o stîncă, abia atingînd strunele harpelor lor sau pieptănîndu-şi părul, cîntînd şi făcîn-

du-ți semn să te apropii și să le ții oglinda ; dar cînd se afundă în elementul lor firesc, fiți încredințați, acele ființe ale mării nu mai au nici un farmec, iar noi am face mai bine să nu cercetăm diabolicele viețăți marine, care înghit oameni, în timp ce chefuiesc și se ospătează din nenorocitele și ticăloasele lor victime. Și așa și Becky, după ce s-a abătut din drumul nostru, e mai mult ca sigur că nu s-a îndeletnicit cu lucruri din cale-afară de onorabile, și, cu cît stăruim mai puțin asupra faptelor ei, cu atît mai bine.

Dacă am face o amplă dare de seamă asupra întîmplărilor ei din răstimpul celor doi ani care au urmat catastrofei din Curzon Street, lumea ar putea avea temei să spună că istorisirea de față e necuviincioasă. Faptele celor trufași și cruzi, a celor care caută numai plăcerea sînt foarte deseori necuviincioase (așa cum sînt și mulți dintre voi, amice cu mutra de-un cot și cu reputația nepătată ; dar asta să rămînă numai între noi) ; și care e purtarea unei femei fără credință, fără dragoste, sau fără caracter ? Iar eu sînt înclinat să cred că a existat în viața doamnei Becky o perioadă cînd fu cuprinsă nu de remușcare, ci de un fel de deznădejde, cînd își nesocoti cu desăvîrșire persoana, nemaipăsîndu-i nici chiar de reputația ei.

Acest *abattement* [1] și această degradare nu veniră dintr-o dată ; ci o cuprinseră treptat-treptat, după nenorocirea ei și după multe sforțări de a se menține la suprafață, asemeni naufragiatului care se agață de-o scîndură, cît timp mai are oarecare speranță, și apoi își dă drumul și se duce la fund cînd își dă seama că lupta e zadarnică.

Ea zăbovi la Londra în timp ce bărbatul ei își făcea pregătirile pentru a pleca să-și ia în primire postul de guvernator ; și se crede că a făcut nenumărate

[1] Descurajare (fr.).

încercări de a-şi vedea cumnatul, pe *sir* Pitt Crawley, pentru a-l influenţa în sentimentele lui, sentimente pe care aproape le şi cîştigase de partea ei. O dată, pe cînd *sir* Pitt şi domnul Wenham se duceau la Camera Comunelor, acesta din urmă o descoperi pe doamna Rawdon înfăşurată într-un voal negru, dînd tîrcoale pe lîngă Parlament. Ea se mistui de îndată ce privirile ei întîlniră pe ale lui Wenham, şi adevărul este că planurile Rebeccăi în ceea ce-l privea pe baronet dăduseră greş.

Pesemne că intervenise şi *lady* Jane. Am auzit că l-a uluit pe bărbatul său prin energia de care dădu dovadă cu prilejul acestui scandal şi prin hotărîrea ei neclintită de a o renega pe doamna Becky. Ea îl pofti pe Rawdon, din propriul ei îndemn, să vină să stea în Gaunt Street pînă la plecarea lui în Coventry Island. ştiind prea bine că, avînd asemenea paznic, doamna Becky nu va încerca să-i mai forţeze uşa ; şi cerceta cu multă atenţie adresele expeditorilor tuturor scrisorilor care veneau pentru *sir* Pitt, ca nu cumva acesta să fi intrat în corespondenţă cu cumnata lui. Nu că Rebeccăi nu i-ar fi dat prin gînd să-i scrie ; dar ea nu încercă să-l vadă sau să-i scrie lui Pitt la el acasă, şi, după o tentativă sau două, Becky consimţi, la cererea acestuia, ca toată corespondenţa privitor la neînţelegerile ei conjugale să fie dusă numai prin avocaţi.

Adevărul este că *sir* Pitt fu aţîţat împotriva Rebeccăi. Scurtă vreme după accidentul întîmplat lordului Steyne, Wenham trecu pe la baronet ; şi îi dădu atîtea amănunte biografice despre doamna Becky, încît deputatul de Queen's Crawley rămase înmărmurit. Avocatul cunoştea absolut totul ; cine fusese tatăl ei ; în ce an dansase mama ei la Operă ; ce făcuse înainte şi care-i fusese purtarea în timpul vieţii ei conjugale ; cum însă eu nu mă îndoiesc de loc că

mare parte din istorisirea respectivă era falsă, dictată fiind de-o rea-voinţă interesată, ea nu va mai fi repetată şi aici. Dar Becky se alese cu o proastă, cu o foarte proastă reputaţie în stima acestui *gentleman* de ţară şi rubedenie, care altădată fusese mai curînd de partea ei.

Veniturile guvernatorului insulei Coventry se dovediră a nu fi din cale-afară de mari. Parte din ele fură destinate de excelenţa-sa plăţii anumitor datorii rămase neachitate şi a anumitor cônturi pasive, obligaţiile legate de înalta lui poziţie socială, pe de altă parte, cerînd cheltuieli considerabile ; în cele din urmă se constată că nu putea trimite soţiei sale mai mult de trei sute de lire pe an, sumă pe care se oferi să i-o plătească cu condiţia ca ea să nu-l tulbure niciodată. Altminteri, ar urma scandal, separare, Doctors' Commons [1] şi toate celelalte. Şi era în interesul domnului Wenham, în interesul lordului Steyne, al lui Rawdon şi al tuturor ca Becky să plece din ţară şi să se muşamalizeze o afacere atît de neplăcută pentru toată lumea.

Iar ea fu pesemne aşa de preocupată să pună la punct aceste chestiuni băneşti cu avocaţii soţului ei, încît uită să stabilească ceva şi în privinţa fiului ei, micul Rawdon, şi nu ceru nici măcar o dată să se ducă să-l vadă. Tînărul *gentleman* fu încredinţat în întregime tutelei mătuşii şi unchiului său ; *lady* Jane deţinuse totdeauna mare parte din afecţiunea copilului. Mama lui îi scrise o scrisoare îngrijită din Boulogne, cînd părăsi Anglia, în care îl sfătuia să se ţină de învăţătură, spunîndu-i că ea se duce să facă o călătorie pe continent, în care timp va mai avea plăcerea să-i scrie. Dar vreme de-un an după aceea, ea

[1] Instituţie juridică care se ocupă, printre altele, şi cu încheierea şi desfacerea căsătoriilor.

nu-i mai scrise nici un singur rînd, pînă ce singurul băiat al lui *sir* Pitt, care fusese totdeauna bolnăvicios, muri de tuse convulsivă şi pojar, şi atunci mama lui Rawdon scrise cea mai afectuoasă scrisoare dragului ei fiu, care, datorită acestei întîmplări, deveni moştenitorul domeniului Queen's Crawley, simţindu-se mai aproape ca oricînd de binevoitoarea *lady*, a cărei iubitoare inimă îl şi adoptase. Rawdon Crawley, acum un tînăr înalt şi frumos, roşi cînd primi scrisoarea.

„Oh, mătuşă Jane, dumneata eşti mama mea, zise el. Şi nu... şi nu cealaltă."

Dar răspunse doamnei Rebecca, aflată pe vremea aceea la o pensiune din Florenţa, printr-o scrisoare binevoitoare şi respectuoasă. Să n-o luăm însă înaintea evenimentelor.

Primul zbor al iubitei noastre Becky nu fu la prea mare depărtare. Ea se lăsă pe coasta franceză la Boulogne, azilul acesta al atîtor neprihăniţi exilaţi din Anglia, unde trăi pe picior destul de mare, adoptînd o atitudine de văduvă, cu *femme de chambre* şi două camere la un hotel. Lua masa la *table d'hôte*, unde lumea o găsi cît se poate de amuzantă şi unde îşi întreţinea vecinii cu istorisiri despre cumnatul ei, *sir* Pitt, şi despre înaltele ei cunoştinţe din Londra, întrebuinţînd acel sprinten şi elegant jargon care face aşa de mare impresie asupra oamenilor cu puţină educaţie. Ea trecea în ochii multora dintre ei drept o persoană de calitate ; dădea mici ceaiuri în camera ei si se împărtăşea din nevinovatele distracţii pe care i le punea la îndemînă localitatea — băi de mare, excursii în trăsuri deschise, plimbări pe plajă şi spectacole. Doamna Burjoice, nevasta tipografului, care trăsese la hotel cu toată familia pentru sezonul de vară şi pe care Burjoice al ei venea s-o vadă sîmbăta şi duminica, declara sus şi tare că Becky e o femeie

plină de farmec, pînă cînd pungaşul acela de Burjoice începu să-i dea prea multă atenţie. Dar nu era nimic suspect în toată povestea asta, în afară de faptul că Becky era întotdeauna amabilă, la largul ei şi bine dispusă, şi mai ales cu bărbaţii.

Numeroase persoane plecau în străinătate, aşa cum se întîmplă de obicei la sfîrşitul sezonului, şi Becky avu nenumărate prilejuri să afle, din atitudinea cunoştinţelor sale din lumea mare a Londrei, opinia „societăţii" în privinţa purtării ei. Într-o zi, în timp ce Becky se plimba, plină de sfială, pe digul portului Boulogne, iar coastele stîncoase ale Albionului străluceau în depărtare, dincolo de marea albastră şi adîncă, se întîlni faţă în faţă cu *lady* Partlet şi cu fiicele acesteia. *Lady* Partlet, cu o mişcare circulară a umbrelei, îşi adună toate fetele în jurul ei şi părăsi digul, aruncînd nişte priviri fioroase micuţei şi sărmanei Becky, care rămase acolo singură cuc.

În altă zi sosi pachebotul. Fusese furtună pe mare, şi Rebeccăi îi plăcuse întotdeauna să se uite la mutrele caraghioase şi jalnice ale celor care se dădeau jos din vapor. În ziua aceea se întîmplă să fie pe bord şi *lady* Slingstone. Înălţimii-sale îi fusese tare rău şi era peste măsură de sfîrşită, abia mai simţindu-se în stare să coboare de pe puntea vaporului pe dig. Dar îşi veni numaidecît în fire în clipa în care o văzu pe Becky zîmbind batjocoritor sub pălăria ei trandafirie ; şi după ce-i aruncă Rebeccăi o privire plină de dispreţ, înălţimea-sa intră în clădirea vămii fără să mai aibă nevoie de ajutorul nimănui. Becky rîse ; dar nu cred că i-a făcut plăcere purtarea înălţimii-sale. Ea simţi că e singură, cu desăvîrşire singură ; şi că falezele stîncoase ale Angliei, care străluceau acolo departe, îi erau inaccesibile.

În purtarea bărbaţilor se simţea, de asemenea, o nu ştiu ce schimbare. Crinstone rînjea şi-i rîdea în

față cu o familiaritate care nu-i făcea nici un fel de plăcere. Micul Bob Suckling, care numai cu trei luni înainte era cît se poate de respectuos față de ea și ar fi fost în stare să umble prin ploaie cale de-o milă ca să găsească trăsura Rebeccăi printre trăsurile musafirilor la Gaunt House, stătea într-o zi pe dig de vorbă cu Fitzoof din gardă (fiul lordului Heehaw), în timp ce Becky se plimba și ea pe-acolo. Micul Bobby făcu o mișcare din cap peste umăr, fără să-și scoată pălăria, și își continuă convorbirea cu moștenitorul lui Heehaw. Tom Raikes încercă să intre în salonul ei de la hotel cu o havană în gură, dar Rebecca îi trînti ușa în nas și ar fi și încuiat-o dacă el n-ar fi avut prinse degetele în ușă. Ea începu să simtă că e într-adevăr singură. „Dacă ar fi aici și *el*, își spunea doamna Rawdon, lașii ăștia n-ar fi îndrăznit niciodată să mă jignească." Se gîndea la „el" cu mare tristețe și poate că-i era tare dor de bunătatea și de fidelitatea lui sinceră, naivă și statornică ; de necontenita lui supunere ; de buna lui dispoziție ; de bărbăția și de curajul lui. Și e foarte probabil că plîngea de multe ori, căci era deosebit de însuflețită și-și punea ceva mai mult ruj pe obraz cînd cobora la masă.

În ultima vreme se farda cu regularitate ; și... și camerista ei îi aducea cîte-o sticlă de coniac în plus, în afară de cel prevăzut în nota hotelului.

Poate că, la urma urmei, purtarea jignitoare a bărbaților nu-i era atît de nesuferită ca simpatia anumitor femei. Doamnele Crackenbury și doamna Washington White trecură și ele prin Boulogne, în drum spre Elveția. (Societatea se găsea sub aripa ocrotitoare a colonelului Horner, a tînărului Beaumoris și, bineînțeles, a bătrînului Crackenbury și a fetiței doamnei White.) Acestea n-o ocoliră, ci chicotiră, flecăriră, trăncăniră, îi exprimară regretele lor, o mîngîiară și

luară față de ea un aer protector care aproape o făcu să turbeze de mînie. „Să mă protejeze *clc* pe mine!" se gîndea Rebecca, în timp ce acestea se îndepărtau zîmbind afectat, după ce o sărutaseră. Apoi auzi rîsul lui Beaumoris răsunînd pe scară, și știu perfect de bine cum trebuie interpretată izbucnirea lui de veselie.

După această vizită se întîmplă ca Becky, care își plătise cu punctualitate notele, care cîștigase inimile tuturor celor din casă, care-i zîmbea soției hotelierului, care li se adresa chelnerilor cu *„monsieur"* și care le copleșea pe cameriste cu complimente și laude, compensînd din gros, în felul acesta, zgîrcenia ei în privința banilor (zgîrcenie de care Becky nu se vindecase încă), se întîmplă, zic, ca Becky să primească o invitație de a părăsi hotelul, din partea proprietarului, căruia i se spusese de către cineva că Rebecca e o persoană cu totul nedemnă de a locui în hotelul lui și că doamnele englezoaice n-ar putea îngădui vecinătatea ei. Și ea fu silită să-și caute o pensiune, plicticoasă și izolată și care o întristă peste măsură de mult.

Totuși, în ciuda tuturor acestor eșecuri, ea nu-și pierdu cumpătul și încercă să-și creeze un nume onorabil și să pună capăt cancanurilor. Se ducea foarte regulat la biserică și cînta psalmii mai abitir ca oricine. Se interesa de cauza văduvelor și a pescarilor naufragiați și dărui o serie întreagă de broderii și de desene pentru Quashyboo Mission; subscria la operele de binefacere și renunță să mai valseze. Într-un cuvînt, făcea numai lucruri vrednice de respect; din pricina asta zăbovim noi atîta asupra acestei perioade din viața ei, și cu mai mult drag decît vom face cu privire la epoca ulterioară a acestei istorii, care nu-i atît de plăcută. Ea vedea că lumea o ocolește, și totuși se silea s-o întîmpine

cu zîmbetul pe buze. Şi uitîndu-te la faţa Rebeccăi, n-ai fi putut bănui niciodată, cîtă umilitoare suferinţă putea îndura în adîncul sufletului.

Dar, la urma urmei, viaţa ei era un mister. Părerile erau împărţite în două. Unii dintre cei care se osteneau să se ocupe de povestea asta susţineau că ea era vinovată ; în timp ce alţii jurau că e neprihănită ca un mieluşel şi că numai odiosul de bărbatu-său e de vină. Ea cîştigă simpatia multora prin aceea că izbucnea în lacrimi ori de cîte ori era vorba despre băiatul ei şi arăta cea mai neostoită mîhnire cînd i se pomenea numele, sau cînd vedea vreun copil care semăna cu el. Cîştigă, în felul acesta, inima bunei doamne Alderney — care era aproape regina Boulogneului britanic şi care dădea cele mai multe dineuri şi baluri dintre toţi englezii de-acolo — prin aceea că izbucni în lacrimi atunci cînd tînărul Alderney se întoarse de la pensionul doctorului Swishtail ca să-şi petreacă vacanţa cu mamă-sa.

„E de aceeaşi vîrstă cu Rawdon al meu şi-i seamănă *atît* de bine", spunea Becky, cu vocea sugrumată de durere ; cînd de fapt între băieţi era o diferenţă de cinci ani şi nu semănau între ei mai mult decît seamănă onorabilul meu cititor cu umilul lui servitor. Cînd Wenham plecă şi el în străinătate, în drum spre Kissingen, unde trebuia să se întîlnească cu lordul Steyne, o lămuri pe deplin pe doamna Alderney asupra acestui punct, destăinuindu-i că el e mult mai în măsură să i-l descrie pe micul Rawdon decît propria lui mamă, care îl ura, precum bine ştia toată lumea, şi care nu-l vedea niciodată ; că băiatul avea 13 ani, în vreme ce micul Alderney nu avea decît 9 ; şi era blond, în vreme ce celălalt era oacheş, făcînd-o, într-un cuvînt, pe numita doamnă să regrete bunăvoinţa pe care i-o arătase Rebeccăi.

Ori de cîte ori Becky îşi încropea un mic cerc de

prieteni, cu o trudă şi ostenealâ de neînchipuit, apărea cîte cineva şi i-l împrăştia fără milă, şi ea trebuia s-o ia de la început. Era din cale-afară de greu ; din cale-afară de greu să fii singură şi descurajată.

Se împrieteni pentru cîtva timp cu doamna Newbright, care fu atrasă de suavitatea cu care cînta Becky la biserică, cît şi de vederile deosebit de juste ale acesteia în privinţa problemelor serioase ale vieţii, probleme pe care doamna Becky le aprofundase stăruitor pe vremuri la Queen's Crawley. Ei bine, nu numai că primi anumite broşuri religioase, dar le şi citi. Lucră fustuliţe de flanelă pentru misiunea Quashyboo, bonete de noapte din bumbac pentru indienii cocoanut, pictă iconiţe în vederea convertirii papistaşilor şi a evreilor, venea la predicile domnului Rowls miercurea şi la ale domnului Huggleton joia, asista la cele două slujbe de duminică, fără s-o mai punem la socoteală pe cea a domnului Bawler de duminică seara, dar totul fu în zadar. Doamna Newbright avu prilejul să intre în corespondenţă cu contesa de Southdown în legătură cu fondul pentru Azilul insularilor din Feejee (pentru administrarea căruia se alcătuise un comitet feminin din care făceau parte amîndouă aceste admirabile şi milostive doamne), şi pomenind într-una din misive despre „drăgălaşa ei prietenă", doamna Rawdon Crawley, contesa văduvă îi răspunse printr-o asemenea scrisoare în privinţa Rebeccăi, plină de atîtea aluzii, fapte, minciuni şi ameninţări, încît prietenia dintre doamna Newbright şi doamna Crawley încetă pe dată ; şi toată lumea serioasă din Tours, unde avu loc catastrofa, renunţă numaidecît la prietenia păcătoasei. Cei care cunosc coloniile engleze din străinătate ştiu că ducem cu noi trufia noastră, pilulele, prejudecăţile, sosurile

Harvey, piperul, cît şi ceilalţi lari[1], alcătuind, oriunde ne stabilim, o mică Britanie.

Becky zbură ingrijorată dintr-o colonie în alta. De la Boulogne la Dieppe, de la Dieppe la Caen, de la Caen la Tours, căutînd cu deznădejde să se facă respectată de cei din jur, dar, vai! era întotdeauna, mai devreme sau mai tîrziu, dată de gol şi alungată din colivie de gaiţele cele adevărate.

Într-una din localităţile acestea ea se împrieteni cu doamna Hook Eagles, o femeie mai presus de orice bănuială şi cu o casă în Portman Square. Locuia la hotelul din Dieppe, unde se refugiase şi Becky, şi ele făcură mai întîi cunoştinţă în mare, fiind amîndouă înotătoare; iar mai pe urmă la *table d'hôte* de la hotel. Doamnei Eagles îi ajunsese la urechi — cui nu-i ajunsese la urechi? — cîte ceva din scandalul Steyne; dar după o convorbire cu Becky, ea susţinea sus şi tare că doamna Crawley e un înger, soţul ei un ticălos, lordul Steyne un individ imoral, cum toată lumea ştia, şi totul o conspiraţie infamă şi criminală pusă la cale împotriva doamnei Crawley de pungaşul acela de Wenham.

„Dacă ai avea mai mult curaj, domnule Eagles, l-ai lua de urechi pe ticălosul acela prima dată cînd îl vezi la club", spunea ea soţului.

Dar Eagles nu era decît un paşnic şi bătrîn *gentleman*, soţul doamnei Eagles, pasionat geolog şi mult prea scurt la stat ca să poată ajunge la urechile cuiva.

Familia Eagles o luă atunci pe doamna Rawdon sub aripa ei ocrotitoare, îi oferi adăpost în propria ei locuinţă din Paris, se certă cu nevasta ambasadorului din pricină că aceasta nu voia să-i primească *la portégée*, făcînd tot ceea ce stă în puterea unei

[1] Zeii casei la vechii romani.

femei pentru a o ține pe Becky pe calea cea dreaptă a virtuții și a reputației fără pată.

La început, Becky se purtă cu multă bună-cuviință, întocmai după tipic, dar viața aceasta virtuoasă și anostă sfîrși prin a o plictisi peste măsură de mult. Zilnic același lucru, aceleași amuzamente fără sare și fără piper, aceeași plimbare cu trăsura în aceeași stupidă Bois de Boulogne, aceeași societate seara, aceeași predică și același Blair duminica, veșnic aceeași piesă, jucată și răsjucată; Becky era să-și dea duhul de plictiseală, cînd, spre norocul ei, se întoarse de la Cambridge tînărul domn Eagles; însă maică-sa, văzînd ce impresie făcu asupra fiului său micuța ei prietenă, o înștiință numaidecît pe Becky că e mai bine să plece.

După asta ea încercă să locuiască împreună cu o prietenă; dar acest *ménage* începu să se certe și să facă datorii. Pe urmă se hotărî să se stabilească într-o pensiune și stătu cîtva timp la faimoasa pensiune ținută de doamna de Saint Amour, din Rue Royale, la Paris, unde ea începu să-și exercite grațiile și farmecele asupra filfizonilor jerpeliți și a frumuseților răsuflate care frecventau saloanele proprietăresei; Rebeccăi îi plăcea societatea, și adevărul este că nu putea trăi fără ea mai mult ca un fumător de opium fără picătura lui, așa că se simți destul de fericită în această perioadă a vieții sale petrecută la pensiune.

„Femeile de-aici sînt tot așa de amuzante ca și cele din Mayfair, povestea ea unei prietene londoneze pe care o întîlni la Paris, numai că rochiile lor nu sînt tot așa de proaspete. Bărbații poartă mănuși curate și sînt niște lichele nenorocite, fără nici o îndoială, dar nu sînt cu nimic mai răi decît Jack Ăsta sau Tom Ăla. Stăpîna casei e nițeluș cam vulgară, dar nu cred să fie la fel de vulgară ca *lady*..."

şi aici ea pronunţă numele unei înalte personalităţi mondene, pe care mai curînd aş muri decît să-l destăinuiesc.

De fapt, cînd vedeai camerele doamnei de Saint Amour seara, iluminate, bărbaţii cu *plaques* [1] şi *cordons* [2] la mesele de *écarté*, iar femeile aşezate la mică distanţă de ei, puteai să-ţi închipui, pentru o clipă, că te găseşti în înalta societate, şi că stăpîna casei e o contesă adevărată. Mulţi oameni îşi închipuiau asta; şi Becky fu pentru un timp una din cele mai strălucitoare doamne din saloanele contesei.

Pesemne însă că vechii ei creditori din 1815 o descoperiră şi o făcură să părăsească Parisul, căci biata şi micuţa femeie fu silită s-o ia din loc cam pe neaşteptate; şi de-acolo se duse la Bruxelles.

Cît de bine îşi amintea totul! Zîmbi ironic cînd dădu cu ochii de micul *entresol* [3] în care locuise pe vremuri, şi cînd se gîndi la familia Bareacres strigînd după cai, în dorinţa lor nebună de-a spăla putina cît mai repede, în timp ce trăsura le stătea înţepenită sub *la porte-cochère* a hotelului. Se duse la Waterloo, se duse şi la Lacken, unde rămase înmărmurită în faţa monumentului ridicat în cinstea lui George Osborne. Făcu o mică schiţă după el. „Bietul Cupidon! îşi zise ea. Cît de mult mă iubea şi ce nebun era! Mă întreb dacă micuţa Emmy o mai fi trăind. Era o făptură mititică şi bună; dar dolofanul de frate-său! Mai am încă printre hîrtiile mele un portret caraghios de-al lui. Erau nişte oameni cumsecade şi simpli!"

Becky veni la Bruxelles cu o scrisoare de recomandaţie din partea doamnei de Saint Amour către prietena ei, *madame la comtesse de Borodino*, vă-

[1], [2] Insigne şi cordoane de ordine şi decoraţii (fr.).
[3] Locuinţă între parter şi etajul întîi (fr).

duva generalului lui Napoleon, celebrul conte de Borodino, pe care răposatul erou o lăsă fără alt venit în afară de o *table d'hôte* şi o masă de *écarté*. Filfizoni de mîna a doua şi *roués* [1], cucoane văduve cu cîte-un veşnic proces în curs şi englezi cît se poate de naivi, care-şi închipuiau că întîlnesc în casele acestea înalta societate de pe continent, îşi lăsau banii la mesele de joc sau în sufrageria doamnei de Borodino. Tinerii aceştia curtenitori cinsteau societatea de la *table d'hôte* cu şampanie, însoţeau doamnele la plimbare cu trăsura, sau închiriau cai pentru excursii la ţară, puneau împreună bani pentru cîte-o lojă la teatru sau la Operă, jucau peste frumoşii umeri ai doamnelor la mesele de *écarté* şi scriau părinţilor lor acasă, în Devonshire, despre fericita lor intrare în înalta societate de pe continent.

Aici, ca şi la Paris, Becky deveni regina pensiunii ; şi domnea numai peste *pensions* selecte. Nu refuza niciodată şampania, buchetele, plimbările cu trăsura la ţară şi nici lojile rezervate ; dar ceea ce prefera ea cu adevărat era cîteodată o partidă de *écarté*, seara, şi juca cu multă îndrăzneală. Juca la început la miză mică, apoi la cinci franci, apoi la galbeni, apoi la bancnote ; apoi nu mai fu în stare să-şi plătească pensiunea lunară ; apoi împrumută bani de la tinerii *gentlemen* ; apoi fu iarăşi în fonduri şi-şi dădu aere faţă de *madame* de Borodino, pe care cu puţin mai înainte o dezmierda şi-o linguşea ; apoi juca la zece bani şi trăgea din nou targa pe uscat ; apoi îi sosea pensia trimestrială şi îşi plătea datoria de la *madame* de Borodino şi pornea iarăşi la luptă, cu cărţile de joc, împotriva lui *monsicur* de Rossignol sau a cavalerului de Raff.

[1] Şmecheri, destrăbălaţi (fr.).

Cînd Becky părăsi oraşul Bruxelles, tristul adevăr era că ea datora doamnei de Borodino pensiunea pe trei luni, despre care lucru, ca şi despre patima ei pentru cărţi, ca şi despre pasiunea ei pentru băutură, ca şi despre faptul că se tîra în genunchi în faţa cucernicului Muff, preotul anglican, şi că lua de la el bani cu împrumut, şi că îl linguşea şi cocheta cu cavalerul Noodle, fiul lui *sir* Noodle, elevul cucernicului domn Muff, pe care obişnuia să-l primească în camera ei şi de la care cîştiga sume mari de bani la *écarté*, despre care lucru, zic, ca şi despre o sută de alte tertipuri de-ale ei, contesa de Borodino îl informează pe fiecare englez care poposeşte la pensiunea sa, susţinînd sus şi tare că *madame* Rawdon nu era decît o *vipère*.

Aşa că micuţa noastră rătăcitoare îşi aşează cortul în felurite alte oraşe ale Europei, tot aşa de fără de astîmpăr ca şi Ulise sau ca Jidovul rătăcitor. Înclinarea ei spre neconformism deveni din ce în ce mai pronunţată. Se transformă în scurtă vreme într-o adevărată boemă, înhăitindu-se cu indivizi de care ţi s-ar fi făcut părul măciucă văzîndu-i.

Nu există nici un oraş de oarecare importanţă în Europa care să nu-şi aibă mica lui colonie de plevuşcă englezească, oameni ale căror nume domnul Hemp, portărelul, le citeşte cu glas tare, la date regulate, la tribunalul şerifului, deseori tineri *gentlemen* de familie foarte bună, numai că aceasta îi neneagă ; obişnuiţi ai săliior de biliard şi stîlpi de cafenele din străinătate, obisnuiţi ai curselor de cai şi ai meselor de joc. Ei umplu închisorile datornicilor, beau şi fac pe grozavii, se bat şi caută gîlceavă, spală putina fără să plătească, se bat în duel cu ofiţerii francezi şi germani, îl trişează pe domnul Spooney la *écarté*, îi iau banii şi se duc la Baden în trăsuri magnifice, unde-şi în-

cearcă infailibila lor martingală şi dau tîrcoale meselor de joc cu buzunarele goale, fanfaroni jerpeliţi, crai fără o para chioară, pînă ce izbutesc să tragă pe sfoară vreun bancher evreu cu cîte-o poliţă falsă sau să găsească un alt domn Spooney pe care să-l jumulească. Şi e cît se poate de interesant să vezi trecerea bruscă de la strălucire la mizerie pe care o îndură oamenii aceştia. Viaţa lor trebuie să fie peste măsură de agitată. Becky — e nevoie s-o mai spunem ? — trăia în felul acesta, şi-i plăcea. Se muta dintr-un oraş într-altul şi-şi făcea veacul printre tot felul de pierde-vară. Norocoasa doamnă Rawdon era cunoscută la toate mesele de joc din Germania. Închirie apoi o casă la Florenţa, împreună cu *madame* de Cruchecassée. Se spune că ar fi fost expulzată din München ; iar prietenul meu Frederick Pigeon mi s-a plîns c-a fost îmbătat la un supeu din casa ei din Lausanne şi a pierdut opt sute de lire jucînd împotriva maiorului Loder şi a onorabilului domn Deuceace. Sîntem obligaţi, vedeţi bine, să facem o oarecare dare de seamă asupra biografiei Rebeccăi, dar cu cît vom stărui mai puţin asupra acestei perioade, cu atît va fi, poate, mai bine.

Se povesteşte că, atunci cînd doamna Crawley era în pasă deosebit de neagră, dădea concerte şi lecţii de muzică pe unde apuca. Exista o oarecare *madame* de Raudon care dădu în mod sigur o *matinée musicale* la Wildbad, acompaniată de *Herr* Spoff, primul pianist al hospodarului Valahiei, iar micul meu prieten Ştietot, care cunoaşte pe toată lumea şi care a călătorit peste tot locul, susţine sus şi tare că se găsea la Strasbourg, prin anul 1830, cînd o oarecare *madame* Rebecque îşi făcu apariţia în opera *La dame Blanche* [1], iscînd un scandal de

[1] Operă comică a compozitorului francez Boieldieu.

toată frumusețea în numitul teatru. Publicul o fluieră, alungînd-o de pe scenă, parte din pricina nepriceperii sale, dar mai cu seamă din pricina simpatiei nesocotite a anumitor persoane de la *parquet* [1] (unde aveau acces ofițerii garnizoanei); și Știetot era sigur că acea nefericită *débutante* nu era alta decît doamna Rawdon Crawley.

Ea nu era de fapt altceva decît o ființă fără căpătîi, umblînd necontenit de colo-colo. Cînd avea bani, juca; și după ce și-i juca pînă la unul, era nevoită să recurgă la fel de fel de expediente ca să-și poată duce zilele. Și numai Dumnezeu știe cum de izbutea s-o scoată la capăt. Se zice că o dată a fost văzută la St. Petersburg, de unde a fost expulzată de poliție, fără prea multe formalități, așa că nu poate fi nici un bob de adevăr în zvonul c-ar fi făcut, după aceea, la Töplitz și Viena, spionaj în favoarea Rusiei. Eu am fost de asemenea informat că, la Paris, Rebecca și-a descoperit și o rubedenie, nici mai mult, nici mai puțin decît pe bunica ei dinspre mamă, care nu era o Montmorency, ci o îngrozitoare și bătrînă cabinieră de la un teatru de pe bulevard. Întîlnirea dintre ele, întîlnire despre care alte persoane, așa după cum se dă să se înțeleagă în altă parte, pare să fi luat cunoștință, trebuie să fi fost o întrevedere peste măsură de duioasă. Istoricul de față nu poate da însă nici un amănunt sigur cu privire la evenimentul acesta.

O dată, la Roma, întîmplîndu-se ca doamnei Rawdon să-i sosească pensia alimentară pe o jumătate de an la cel mai de seamă bancher local, și avînd în vedere că oricare persoană cu un cont de peste cinci sute de scuzi era invitată la balurile pe care le dădea în timpul iernii acest prinț al cămătarilor,

[1] Primele rînduri de la parterul unui teatru (fr.).

Becky fu şi ea onorată cu o invitaţie şi apăru la una din splendidele serate ale prinţului şi prinţesei Polonia. Prinţesa făcea parte din familia Pompili, coborîndu-se în linie dreaptă din al doilea rege al Romei [1] şi din Egeria [2], fiica Olimpului, pe cînd bunicul prinţului, Alessandro Polonia, vindea săpunuri, parfumuri, tutun şi batiste, făcînd diferite comisioane pentru *gentlemen* şi împrumutînd bani cu dobîndă mică. Toată societatea înaltă a Romei se îmbulzea în saloanele lui — prinţi, duci, ambasadori, artişti, violonişti, cardinali, tineri agenţi de bursă, împreună cu şefii lor — oameni de toate rangurile şi toate condiţiile. Balurile lui îţi luau ochii de strălucire şi măreţie, saloanele scînteiau de mulţimea ramelor de aur (ce încadrau picturi) şi a antichităţilor dubioase ; iar enorma coroană de aur şi armele principiarului proprietar, o ciupercă aurită pe cîmp cărămiziu (culoarea batistelor pe care le vindea), şi fîntîna de argint a familiei Pompili străluceau pe toate tavanele, uşile şi pereţii casei, ca şi deasupra uriaşelor baldachine de catifea pregătite să primească papi şi împăraţi.

Şi aşa se făcu că Becky, care sosise de la Florenţa cu diligenţa şi trăsese la un hotel cît se poate de modest, primi o invitaţie la serata prinţului Polonia, iar camerista o îmbrăcă cu o grijă neobişnuită, şi ea se duse la balul acesta elegant sprijinindu-se de braţul maiorului Loder, cu care i se întîmplase să călătorească de la Florenţa pînă la Roma (acelaşi om care îl împuşcă peste un an în duel, la Napoli, pe prinţul Ravoli şi care fu ciomăgit de către *sir* John Buckskin din pricină că avea în pălărie patru regi,

[1] Numa Pompiliu.

[2] În mitologie, nimfă din Latium, adorată de vechii romani ; în cursul unor convorbiri nocturne, ea dicta regelui Numa Pompiliu legi religioase pentru a fi instituite la Roma.

în afară de cei care se foloseau la *écarté*) ; perechea aceasta își făcu apariția în saloanele prințului împreună, și Becky văzu acolo numeroase și vechi cunoștințe care-i aduceau aminte de vremuri mai fericite, cînd nu era mai nevinovată ca acuma, dar nu era încă descoperită. Maiorul Loder cunoștea un mare număr de străini, oameni cu privirea pătrunzătoare, bărbați cu favorite, purtînd la butoniere panglici murdare și dungate și lăsînd să li se vadă de sub jachete cît mai puțină lenjerie ; coxcetățenii săi, însă, se putea bine observa, îi întorceau spatele. Becky, de asemenea, cunoștea și ea cîteva doamne, văduve franțuzoaice, îndoielnice contese italience, pe care le nedreptățiseră bărbații lor... pfui !... dar ce să mai vorbim, noi care ne-am învîrtit prin cea mai înaltă societate din Bîlciul deșertăciunilor, despre lepădăturile și șleahta asta de pungași ? Dacă e să jucăm, apoi să jucăm cu cărți cinstite, nu cu perechea asta măsluită. Dar fiecare cetățean care a făcut parte dintr-una din numeroasele armate de călători cunoaște bine pe acești soldați pungași din trupele neregulate, ca Nym sau Pistol [1], care se țin în urma armatei regulate, făcînd paradă de însărcinările date, dar jefuind pentru ei înșiși și încheindu-și uneori cariera cu șireangul de gît, la marginea drumului.

Ei bine, Rebecca era la brațul maiorului Loder și străbătură saloanele împreună și băură o mare cantitate de șampanie la bufet, unde lumea, și în special armata neregulată a maiorului, se lupta cu furie pentru cucerirea băuturilor, din care, după ce perechea se împărtăși îndeajuns, își făcu loc pînă ce ajunse în salonul de catifea trandafirie al amfitri-

[1] Personaje din comedia *Nevestele vesele din Windsor* și din tragedia *Henric al IV-lea* de Shakespeare, cheflii prieteni de-ai lui Falstaff.

oanei, tocmai la capătul şirului de încăperi (unde se găsea statuia Venerei şi o serie de mari oglinzi veneţiene în rame de argint), şi unde familia princiară îşi ospăta oaspeţii mai de seamă la o masă rotundă de supeu. Era un restrîns şi ales banchet, întocmai ca acela la care, îşi aminti Becky, luase şi ea parte la lordul Steyne... şi iată că lordul stătea la masa lui Polonia, şi ea îl văzu.

Cicatricea lăsată de broşa de diamante pe fruntea lui albă, cheală şi strălucitoare era ca o pecete de un roşu-aprins ; favoritele lui roscate fuseseră vopsite în purpuriu, ceea ce făcea ca faţa lui pală să pară încă şi mai palidă. Purta colanul şi toate ordinele sale, panglica albastră şi Ordinul Jartierei. El era cel mai distins personaj de acolo, deşi erau de faţă un duce domnitor şi o alteţă regală, împreună cu prinţesele lor ; iar lîngă înălţimea-sa lordul, stătea frumoasa contesă de Belladonna, născută de Glandier, al cărei soţ (contele Paolo della Belladonna), prea bine cunoscut pentru strălucitele sale colecţii entomologice, lipsea de multă vreme din ţară, trimis fiind într-o misiune pe lîngă împăratul Marocului.

Cînd Becky zări această familiară şi ilustră figură, cît de vulgar îi apăru dintr-o dată maiorul Loder şi ce groaznic mirosea a tutun căpitanul Rook ! Ea îşi reluă într-o clipă ţinuta ei distinsă de *lady* şi încercă să pară şi să simtă aşa ca şi cum s-ar fi găsit iarăşi în Mayfair. „Femeia aceea are aerul că-i şi proastă şi în toane rele, gîndi ea. Şi sînt sigură că nu poate să-l distreze. Nu, trebuie să se plictisească de moarte lîngă ea... lîngă mine nu se plictisea niciodată." Şi nenumărate şi emoţionate speranţe, temeri şi amintiri i se învălmăşeau în inimioară, în timp ce se uita cu ochii peste măsură de strălucitori (fardul cu care-şi dădea pînă la ple-

oape îi făcea să scînteieze) spre măritul aristocrat.

La o serată la care îşi arbora decoraţiile şi Ordinul Jartierei, lordul Steyne obişnuia, de asemenea, să-şi însuşească şi cele mai alese maniere, purtîndu-se şi vorbind ca un adevărat prinţ ce era. Becky îi admira zîmbetul lui condescendent, îndatoritor, trufaş şi plin de demnitate. Ah, *bon Dieu*, ce plăcut tovarăş era, ce spirit strălucitor, ce bogăţie de idei, ce maniere de adevărat om de lume! Şi ea îl schimbase pe omul acesta cu maiorul Loder, duhnind a trabuc şi rachiu, şi cu căpitanul Rook, cu glumele lui de jocheu şi care nu ştia decît să vorbească în limbajul boxerilor şi alte asemenea lucruri. „Mă întreb dacă are să mă recunoască", îşi spuse. Lordul Steyne stătea de vorbă şi rîdea cu o înaltă şi ilustră doamnă de lîngă el, cînd îşi ridică deodată privirea şi o văzu pe Becky.

Ea se zăpăci cu totul cînd li se întîlniră privirile, şi Becky schiţă cel mai seducător surîs de care era ea capabilă şi îi făcu o mică, sfioasă şi rugătoare plecăciune. El o fixă cîteva clipe îngrozit, aşa cum s-ar fi uitat şi Macbeth văzîndu-l pe Banquo [1] apărînd pe neaşteptate la recepţia lui; şi rămase aşa, privind-o cu gura căscată, cînd îngrozitorul acela de maior Loder o trase de mînecă.

— Hai în sufragerie, doamnă Rawdon, glăsui respectivul *gentleman*. Cînd îi văd halind pe căpăţînoşii ăştia, simt că mă taie şi pe mine la ramazan. Hai să căutăm şampania cea veche a patronului.

---

[1] *Banquo: thane*, sau guvernator al regelui în Lochaber, din nordul Scoţiei (secolul al XI-lea). A fost ucis de Macbeth, uzurpatorul tronului Scoţiei, deoarece era martorul mut al crimei prin care acesta ajunsese pe tron. În *Macbeth* de Shakespeare, umbra sa revine, umplîndu-l de groază pe ucigaş.

Becky își spuse că maiorul se cam întrecuse cu băutura.

A doua zi ea se duse să se plimbe pe colina Pincio — Hyde Park-ul trîntorilor romani — în nădejdea de a-l mai vedea o dată pe lordul Steyne. Dar ea întîlni acolo altă cunoștință: pe domnul Fiche, omul de încredere al înălțimii-sale lordul, care se apropie salutînd-o cu oarecare familiaritate, dînd din cap și ducîndu-și degetul la pălărie.

— Știam că doamna e aici, zise el. Am urmărit-o de la hotel. Am un comision pentru doamna!

— Din partea marchizului de Steyne? întrebă Becky, reluîndu-și pe cît putu mai mult aerul ei măreț, cu toate că era destul de tulburată din pricina speranțelor și a așteptării.

— Nu, răspunse valetul, ci din partea mea. Roma are o climă foarte nesănătoasă.

— Nu în anotimpul acesta, *monsieur* Fiche... abia după Paști!

— Eu o înștiințez pe doamna că și acuma e nesănătoasă. Pentru anumite persoane bîntuie malaria. Vîntul ăsta blestemat omoară o mulțime de oameni în orice anotimp. Uite, *madame* Crawley, dumneavoastră ați fost întotdeauna *bon enfant* [1], și eu sînt tare îngrijorat de sănătatea dumneavoastră, *parole d'honneur* [2]. Așa că vă previn. Părăsiți Roma, vă repet, sau de nu, vă veți îmbolnăvi și veți muri.

Becky începu să rîdă, deși turba de furie.

— Cum! să fiu asasinată, biata de mine? zise ea. Ce romantic! Lordul are asasini drept lachei și stilete în pernele trăsurii? La naiba! Am să rămîn pe loc chiar dacă asta nu-i convine. Are cine să mă apere cît timp sînt aici!

[1] De treabă (fr.).
[2] Pe cuvînt de onoare (fr.).

De astă dată fu rîndul lui *monsieur* Fiche să rîdă.

— Să vă apere, glăsui el, şi cine mă rog ? Maiorul, căpitanul sau oricare din cartoforii ăştia pe care îi frecventează doamna ar fi în stare să-i ia viaţa pentru o sută de ludovici. Despre maiorul Loder ştim lucruri (el nu-i maior, aşa cum nu sînt eu înălţimea-sa marchizul) care l-ar putea trimite la ocnă, dacă nu şi mai rău. Noi ştim totul şi avem prieteni peste tot. Noi ştim pe cine aţi văzut la Paris şi ce rubedenii v-aţi descoperit acolo. Da, doamna poate să facă ochii mari, dar noi ştim. Cum s-a făcut că nici un plenipotenţiar de pe continent n-a vrut s-o primească pe doamna ? Dînsa a jignit pe cineva ; pe cineva care nu iartă niciodată şi a cărui mînie a crescut îndoit cînd v-a văzut. Cînd a venit aseară acasă, era ca ieşit din minţi. Doamna de Belladonna i-a făcut o scenă îngrozitoare din pricina dumneavoastră şi a izbucnit într-una din crizele ei de furie !

— Ah, deci doamna de Belladonna e cea care te-a trimis, nu-i aşa ? zise Becky, revenindu-şi puţin, căci informaţiile pe care abia le căpătase o speriaseră bine de tot.

— Nu, ea n-are nici un amestec în afacerea asta, ea face întotdeauna scene de gelozie. V-am spus doar că e vorba de înălţimea-sa lordul. Aţi făcut rău că v-aţi arătat în faţa lui. Şi dacă rămîneţi pe loc, vă veţi căi. Luaţi seama la ce vă spun. Plecaţi. Iată trăsura lordului...

Şi apucînd-o pe Becky de braţ, se repezi pe o alee lăturalnică a grădinii tocmai cînd caleaşca lordului Steyne, strălucind de mulţimea blazoanelor, apăru în goană pe aleea principală, trasă de o pereche de cai de rasă şi purtînd-o pe *madame* de Belladonna tolănită pe perne, întunecată, îmbufnată, dar strălucind de frumuseţe, cu un căţel King Charles în poală,

legănînd o umbreluță albă deasupra capului, și cu bărînul Steyne lungit alături, cu fața lividă și cu ochii morți. Ura, mînia sau dorința îi mai făceau din cînd în cînd să sticlească ; dar de obicei erau stinși și păreau obosiți să tot privească o lume a cărei bucurie pălise aproape toată și a cărei frumusețe pierduse ce-avea ea mai bun pentru acest moșneag sleit și împovărat de păcate.

— Înălțimea-sa nu și-a revenit niciodată din șocul acelei nopți, nu și-a revenit de loc, șopti *monsieur* Fiche doamnei Crawley în timp ce trăsura trecu pe lîngă ei ca un virtej, și Rebecca pîndea din tufișul după care se ascunsese.

„Oricum, e și asta o mîngîiere", își zise ea.

Dacă lordul avea cu adevărat intenții criminale față de doamna Becky, așa cum susținea *monsieur* Fiche (după moartea excelenței-sale, dînsul s-a întors în țara sa de baștină, unde trăiește foarte respectat de toată lumea și unde a cumpărat de la domnitorul respectiv titlul de baron Ficci) — și acest factotum protestă că ar fi vorba de asasinat — sau dacă avea numai însărcinarea de a o speria pe doamna Crawley, făcînd-o să părăsească orașul în care lordul avea de gînd să-și petreacă iarna și unde prezența ei i-ar fi fost întru totul neplăcută înălțimii-sale, este un punct asupra căruia n-am fost niciodată pe deplin lămuriți ; dar amenințarea și-a făcut efectul asupra micuței femei, și ea socoti că e mai nimerit să nu se mai impună prezenței vechiului său protector.

Toată lumea cunoaște tristul sfîrșit al acestui nobil, care avu loc la Napoli, la două luni după revoluția franceză din 1830, cînd foarte onorabilul George Gustavus, marchiz de Steyne, conte de Gaunt și de Gaunt Castle, *pair* de Irlanda, viconte de Hellborough, baron de Pitchley și Grillsby, cavaler al prea-

înaltului Ordin al Jartierei al Lînei de Aur din Spania, al Ordinului rusesc „Sf. Nicolae“ clasa întîi, al Ordinului turcesc al „Semilunii“, prim-lord al Cabinetului pulberăriei, gentilom al palatului, colonel al regimentului de miliție din Gaunt al regentului, custode la „British Museum“, consilier al Camerei de navigație, epitrop la „Whitefriars School“ și doctor în drept, se săvîrși din lumea aceasta, după o serie de atacuri prilejuite, după cum spun ziarele, de puternica lovitură dată sensibilității înălțimii-sale de prăbușirea vechii monarhii franceze.

Și un elocvent pomelnic apăru într-un hebdomadar, în care i se descriau meritele, dărnicia, talentele și faptele cele mai bune. Iar dragostea și atașamentul său față de ilustra casă de Bourbon, cu care pretindea că se și înrudea, fu așa de mare, încît înălțimea-sa nu putu supraviețui nenorocirilor augustelor sale rubedenii. Trupul îi fu înmormîntat la Napoli, dar inima lui — inima aceea care bătea totdeauna la orice emoție generoasă și nobilă — fu adusă la Castle Gaunt într-o urnă de argint. „În el, spunea domnul Wagg, sărăcimea și arta au pierdut un protector generos, societatea, una din cele mai strălucite podoabe, iar Anglia, pe unul din cei mai mari patrioți și oameni de stat“ etc., etc.

Se făcu mare vîlvă în jurul testamentului său și a încercării de a se lua cu forța de la *madame* de Belladonna o faimoasă bijuterie, diamantul numit „Ochiul jidovului“, pe care înălțimea-sa lordul îl purta totdeauna pe degetul arătător și pe care se zicea că numita doamnă i l-ar fi scos din deget după jalnica sa săvîrșire dintre cei vii. Dar slujitorul și omul său de încredere, *monsieur* Fiche, dovedi că inelul fusese dăruit numitei *madame* de Belladonna cu două zile înainte de moartea marchizului ; ca și

bancnotele, bijuteriile, obligaţiunile napolitane şi franceze etc., găsite în sertarul înălţimii-sale şi reclamate de către moştenitorii acestuia de la acea năpăstuită femeie.

CAPITOLUL LXV

TREBURI ŞI DISTRACŢII

A doua zi după întîlnirea de la masa de joc, Jos se gătì cu obişnuita lui îngrijire şi eleganţă şi, fără a socoti de trebuinţă să sufle ceva vreunui membru al familiei sale despre întîmplările din seara precedentă, sau să invite societatea la plimbare, ieşi foarte de timpuriu din casă, şi nu peste multă vreme fu văzut făcînd cercetări la poarta hotelului „Elefant". Din pricina acestor *fêtes*, hotelul era ticsit de lume, mesele de pe trotuar se şi umpluseră de persoane care fumau şi beau slaba bere naţională, saloanele erau într-un nor de fum; iar domnul Jos, după ce întrebă. în felul lui măreţ şi cu nemţeasca lui stîngace, despre persoana pe care o căuta, fu îndreptat spre partea cea mai de sus a clădirii, deasupra camerelor de la catul întîi, unde locuiau nişte vînzători ambulanţi care îşi expuneau giuvaericalele şi brocarturile, deasupra camerelor de la catul al doilea, ocupate de *l'état-major* [1] al jucătorilor de cărţi, deasupra camerelor de la catul al treilea, unde şedea trupa vestiţilor saltimbanci şi scamatori, şi aşa mai departe, pînă la chichinetele acelea de sub acoperiş,

[1] Statul-major (fr.).

unde, de-a valma cu studenții, comis-voiajorii, negustorașii și țăranii veniți la festivități, Becky își găsise și ea un mic cuib, un mic adăpost, așa de murdar, cum nici unei femei frumoase nu i se mai întîmplase pînă atunci să-și ia drept ascunziș.

Becky iubea viața aceasta și se simțea foarte la îndemînă cu toată lumea — cu negustorii ambulanți, cu cartoforii de meserie, cu scamatorii, cu studenții și cu toți ceilalți. Ea avea o fire avîntată, nestatornică, moștenită de la tatăl său și de la maică-sa, care fuseseră și unul și altul boemi din vocație, dar datorită și împrejurărilor ; dacă nu era înălțimea-sa lordul, ea putea sta de vorbă și cu lacheul, și încă cu cea mai mare plăcere ; larma, mișcarea, felul în care beau și fumau și tăifăsuiau negustorii ambulanți evrei, fanfaronada gravă a bieților scamatori, conversația *sournoise* [1] a clienților permanenți de la masa de joc, cîntecele și ifosele studenților și tot bîzîitul și zumzetul din cămăruțele acelea de sub acoperiș îi făceau plăcere și o încîntau pe micuța femeie chiar și atunci cînd norocul o părăsea și nu mai avea cu ce să-și achite nota de plată. Și cu atît mai mult îi plăcea tot tărăboiul acesta acuma, cînd punga îi era plină de banii pe care i-i cîștigase aseară micul Georgy. Și cînd Jos urcă pufăind și gîfîind cele din urmă trepte, că aproape i se tăiase răsuflarea, cînd ajunse la ultimul spalier, unde începu să-și șteargă fața de sudoare și mai apoi să caute numărul 92, camera unde i se spusese că va găsi persoana dorită, văzu ușa camerei din față, de la numărul 90, deschisă, și un student cu cizme înalte și o jachetă murdară tolănit pe pat și fumînd dintr-o pipă lungă ; în vreme ce un alt student, cu părul lung și blond, cu un veston cu găitane, peste măsură de cochet și

[1] Vicleană (fr.).

de murdar în acelaşi timp, stătea în genunchi în faţa uşii de la numărul 92, implorînd-o prin gaura cheii pe persoana dinăuntru.

— Şterge-o ! spuse o binecunoscută voce, care-l făcu pe Jos să tresalte de bucurie. Aştept pe cineva ; aştept pe bunicul. Nu trebuie să te vadă acolo.

— *Angel Engländerinn* ![1] strigă, tot în genunchi, studentul cu zulufii blonzi şi cu un inel mare pe deget. Fie-ţi milă de noi ! Trebuie să ne vedem. Şi să iei masa cu mine şi cu Fritz la hanul din parc. O să avem fazani fripţi şi bere tare, bundică cu stafide şi vin franţuzesc. Murim dacă nu primeşti invitaţia !

— Sigur c-o să murim, întări şi tînărul din pat.

Convorbire pe care Jos o auzi în întregime, dar nu pricepu din ea nici o iotă, şi asta pentru temeiul că nu studiase niciodată limba în care era purtată.

— *Newmero Kattervang dooze, si vous plait*[2] întrebă Jos cît putu mai solemn cînd se simţi în stare să deschidă gura.

— *Quater fang tooce !* spuse studentul, sculîndu-se repede şi repezindu-se în camera lui, unde zăvorî uşa şi unde Jos îl auzi rîzînd cu hohote cu prietenul tolănit în pat.

Gentleman-ul din Bengal rămase năuc din pricina unei atare întîmplări, cînd uşa de la numărul 92 se deschise de la sine şi se arătă micuţul cap şiret şi poznaş al Rebeccăi. Ea îl privi pe Jos.

— Dumneata eşti ? rosti ea, ieşind pe coridor. De cînd te aştept ! Stai puţin ! Nu intra încă... numai un minut.

În care răstimp ea dosi sub învelitoarea patului un borcan de suliman, o sticlă de rachiu şi o farfurie cu resturi de mîncare, dădu puţin cu pieptenele prin

[1] Înger englezesc ! (într-un jargon anglo-german.)
[2] Numărul nouăzeci şi doi, vă rog (în franceză incorectă)

păr și în cele din urmă îi îngădui vizitatorului ei să intre.

Becky purta în loc de capot un domino trandafiriu, puțin învechit și murdar, pătat ici și colo de pomadă ; dar brațele ei frumoase străluceau de albeață din mînecile largi ale costumului, bine strîns în jurul mijlocului ei subțire, punînd în evidență mica și frumoasa făptură a celei care-o purta. Ea îl luă pe Jos de mînă și-l conduse în mansarda ei.

— Intră, spuse ea. Intră și să stăm de vorbă. Așază-te pe scaun, și îi strînse puțintel mîna civilului, apoi, rîzînd, îi așeză pe scaun.

Cît despre ea, se așeză pe pat, nu pe sticlă sau pe farfurie, puteți fi siguri de asta, adică nu acolo unde s-ar fi așezat Jos dacă ar fi ales locul acela ; așa că se așeză pe pat și începu să stea de vorbă cu vechiul ei admirator.

— Ce puțin te-ai schimbat... zise, cu o privire de duios interes. Te-aș fi recunoscut dintr-o mie. Ce plăcere, cînd ești printre străini, să mai vezi o dată figura generoasă și cinstită a unui vechi prieten !

Figura generoasă și cinstită, care, ca să spunem adevărul, avea în momentul acela orice altă expresie în afară de generozitate și sinceritate, era, dimpotrivă, foarte tulburată și încurcată. Jos cerceta ciudata și mica încăpere în care își găsise vechea lui dragoste. O rochie atîrna deasupra patului, alta spînzura de-un cui bătut în ușă ; pălăria acoperea jumătate din oglindă, pe care, de asemenea, stătea și cea mai drăgălașă pereche de pantofiori auriți ; un roman franțuzesc zăcea pe măsuța de lîngă pat, alături de-o lumînare, nu de ceară curată, bineînțeles. Becky se gîndise s-o ascundă și pe asta sub cuvertură, dar ea nu vîrîse acolo decît mica scufă de hîrtie cu care stingea lumînarea cînd se culca.

— Te-aş fi recunoscut oriunde te-aş fi întîlnit, continuă ; o femeie nu uită niciodată anumite lucruri. Iar dumneata ai fost primul bărbat care mi-a atras vreodată privirile !

— Eu am fost acela, e adevărat ? întrebă Jos. Ai milă de sufletul meu. Dumnezeule, nu, nu spune asta !

— Cînd m-am întors cu sora dumitale de la Chiswick, eram aproape o copilă, glăsui Becky. Ce mai face draga de ea ? Oh, ce individ stricat şi mizerabil era bărbatul ei ! Şi biata şi scumpa de ea era, bineînţeles, tare geloasă pe mine. Ca şi cum m-aş fi sinchisit cîtuşi de puţin de el ! cînd altcineva era cel care... dar nu, să nu vorbim de vremurile acelea vechi. Şi îşi trecu peste gene batista ei cu dantela zdrenţuită. Nu-i straniu să găseşti în locul acesta, continuă ea, o femeie care a trăit într-o lume cu totul diferită ? Am avut atîtea supărări şi am fost atît de nedreptăţită, Joseph Sedley ; s-au purtat atît de crud cu mine, încît am fost de multe ori la doi paşi de nebunie. N-am puterea să stau liniştită într-un loc, ci trebuie să călătoresc veşnic, fără odihnă şi fără pace. Toţi prietenii mei m-au trădat... toţi ! Nu există în toată lumea asta un singur bărbat cinstit. Am fost cea mai credincioasă soţie care-a existat vreodată, deşi m-am măritat cu bărbatul meu de necaz, fiindcă eu pe altcineva... dar să lăsăm asta. Am fost credincioasă, dar el m-a călcat în picioare şi m-a părăsit. Am fost mama cea mai iubitoare. Am avut doar un singur copil, o singură iubire, speranţă şi bucurie, pe care îl purtam în inima mea caldă de mamă, un copil care era viaţa mea toată, rugăciunea mea, binecuvîntarea mea, şi ei... ei mi l-au răpit... mi l-au răpit ! şi îşi duse mîna la inimă cu un patetic gest de deznădejde, ascunzîndu-şi pentru o clipă faţa în pernă.

Sticla de rachiu de sub învelitoarea patului se ciocni de farfuria cu resturile de cîrnat rece. Erau şi ele, fără îndoială, mişcate de manifestarea unei atît de mari dureri. Max şi Fritz stăteau la uşă, ascultînd înmărmuriţi hohotele şi suspinele doamnei Becky. Jos, de asemenea, era speriat şi foarte impresionat văzîndu-şi în starea asta vechea lui dragoste. Şi începu, cît ai bate din palme, să-i povestească mica ei istorioară, atît de bine ticluită, de simplă şi de firească, încît era cît se poate de convingătoare auzind-o ; şi dacă a existat vreodată un înger în haină albă fugit din cer pentru a fi supus infernalelor maşinaţiuni şi ticăloşii ale diavolilor de aici de pe pămînt, apoi era făptura aceasta fără de prihană, martira aceasta nefericită şi neîntinată, care stătea pe pat în faţa lui Jos, pe pat, pe sticla cu rachiu.

Şi cei doi avură o foarte lungă, amicală şi confidenţială convorbire, în decursul căreia Jos Sedley fu pus oarecum la curent, dar într-un fel care nu-l sperie cîtuşi de puţin şi nici nu-l jigni, că inima Rebeccăi învăţase să bată pentru prima oară în încîntătoarea lui prezenţă ; că George Osborne îi făcuse desigur curte, dar zadarnic, ceea ce trezise gelozia Ameliei şi dusese la mica lor neînţelegere ; dar că Becky nu-l încurajase niciodată şi în nici un fel pe nefericitul ofiţer, căci ea nu încetase niciodată să se gîndească la Jos, şi asta chiar din prima zi în care îl văzuse, deşi, bineînţeles, îndatoririle ei de femeie măritată rămîneau pe primul plan, îndatoriri pe care ea şi le respectase totdeauna, şi şi le va respecta pînă în ziua morţii ei, sau pînă cînd binecunoscuta şi îngrozitoarea climă în care trăia colonelul Crawley avea s-o elibereze de un jug pe care cruzimea lui o făcuse să-l urască.

Jos plecă, convins că Becky era cea mai virtuoasă, după cum era şi una din cele mai fermecătoare femei şi urzind în mintea lui tot felul de planuri binevoitoare

pentru a o ajuta. Persecuțiile acestea trebuiau să ia sfîrșit ; ea trebuia să se reîntoarcă în societatea a cărei podoabă era. Are să vadă el ce-i de făcut. Trebuia să părăsească camera aceea și să-și închirieze o locuință tihnită. Amelia trebuia să se ducă s-o vadă și să se împrietenească din nou cu ea. Are să aibă el grijă de lucrul ăsta și are să se sfătuiască și cu maiorul. Ea vărsă sincere lacrimi de recunoștință cînd se despărți de Jos și îi strînse mîna cînd galantul și rotofeiul *gentleman* se aplecă să i-o sărute pe a ei.

Așa că Becky îl conduse pe domnul Sedley din mica ei mansardă cu atîta curtenie și cu atîta grație, ca și cum ar fi fost vorba de un palat ale cărui onoruri le făcea ; și după ce acest greoi *gentleman* dispăru pe scări în jos, Max și Fritz ieșiră din vizuina lor, fumîndu-și pipele, și ea se distră de minune parodiindu-l în fața lor pe Jos, în timp ce molfăia din pîinea și cîrnatul cel rece și trăgea cîte-o dușcă din rachiul ei favorit.

Jos apăru plin de gravitate la locuința lui Dobbin, împărtășindu-i și lui emoționanta istorisire pe care abia o aflase, fără să mai pomenească și de aventura din seara trecută de la masa de joc. Și cei doi *gentlemen* stătură multă vreme de vorbă și se sfătuiră asupra celor mai bune mijloace prin care ar fi putut veni în ajutorul doamnei Becky, și asta în vremea în care ea își termina micul ei *déjeuner à la fourchette* [1] pe care i-l întrerupsese Jos.

Cum se făcea că Becky poposise în orășelul acesta ? Cum se făcea că n-avea nici un prieten și călătorea singură ? Copiii de școală învață chiar în prima lor carte de latină că drumul Avernului [2] e foarte ușor de coborît. Să trecem peste această din urmă parte

[1] Gustare frugală (fr.)

[2] Lacul Avernus din Italia, care emana vapori de sulf, era socotit în antichitate locul pe unde se cobora în infern.

a vieții sale. Rebecca nu era mai păcătoasă acuma decît fusese în zilele ei cele mai înfloritoare, numai că-i pălise puțintel norocul.

Cît despre doamna Amelia, ea era o femeie cu o fire atît de blajină și de naivă, că imediat ce auzea despre cineva că e nenorocit, inima i se înduioșa pe dată, fiind alături de cel năpăstuit ; și cum nu păcătuise niciodată nici cu gîndul și nici cu fapta, ea nu simțea repulsia aceea față de viciu care caracterizează pe moraliștii deosebit de pricepuți în materie. Dacă ea copleșea cu bunăvoință și complimente pe toți cei din jurul ei, dacă cerea iertare tuturor slujitorilor că i-a stingherit sunîndu-i, dacă cerea scuze unui băiat de prăvălie care-i arăta o bucată de mătase, sau saluta pe-un măturător de stradă, complimentîndu-l în același timp asupra curățeniei de pe strada respectivă, și aproape că era în stare de oricare din aceste prostii, e sigur că faptul de-a se gîndi la o veche cunoștință pe care a lovit-o nenorocirea trebuia să-i înmoaie inima ; ea n-ar fi putut îndura ideea că cineva, și fără nici un fel de vină, e nefericit. O lume pusă sub o legislație după modelul ei n-ar fi fost un loc prea recomandabil de locuit ; dar nu există multe femei de felul acesta, cel puțin nu printre cele care au un rol în conducerea lumii acesteia. Această doamnă, cred, ar fi desființat toate închisorile de pe lume, pedepsele, cătușele, bicele, sărăcia, bolile și foametea ; era o creatură atît de inimoasă, încît — trebuie s-o mărturisim — era în stare să uite chiar și o jignire de moarte.

Cînd maiorul află de la Jos despre aventura sentimentală a acestuia din urmă, trebuie să recunoaștem că el nu fu tot atît de impresionat ca *gentleman*-ul din Bengal. Ci, dimpotrivă, tulburarea lui era cauzată de-un sentiment cu totul opus ; Dobbin făcu uz de o scurtă, dar improprie expresie cu privire la o

biată femeie ajunsă la strîmtoare, întrebînd pur şi simplu : „Iar a ieşit la lumină destrăbălata aia mică ?“ El nu avusese niciodată nici cea mai mică simpatie faţă de ea ; şi nici un fel de încredere ; şi asta chiar din primul moment, cînd ochii ei verzi l-au privit şi apoi l-au ocolit.

— Diavolul ăsta mic stîrneşte numai nenorociri oriunde s-ar afla, spuse cu îndrăzneală maiorul. Cine ştie ce fel de viaţă a dus şi ce învîrte pe-aici şi de ce e singură ? Să nu-mi vorbeşti mie de persecuţii şi de duşmani ; o femeie cinstită e înconjurată totdeauna de prietene, şi nu se desparte niciodată de familia ei. De ce şi-a părăsit bărbatul ? Poate să fi fost el o secătură şi un stricat, aşa cum spui tu. Toată viaţa lui a fost aşa. Îmi aduc bine aminte de escrocul acela şi de felul în care obişnuia să-l trişeze şi să-l jumulească pe bietul George. Mi se pare, de altfel, că a fost un scandal în toată regula cînd s-a despărţit de nevastă-sa. Parcă mi-a ajuns şi mie la ureche ceva în privinţa asta... exclamă maiorul Dobbin, care nu da de obicei atenţie palavrelor, şi pe care Jos încercă în zadar să-l convingă că doamna Becky era, în toate privinţele, o femeie nedreptăţită şi plină de virtuţi.

— Bine, bine ; s-o întrebăm şi pe doamna George, îşi dădu cu părerea inscusitul diplomat, care era maiorul. Să mergem s-o consultăm şi *pe ea*. Cred, în tot cazul, că eşti de acord că *ea* e un judecător drept şi că ştie ce este de făcut în asemenea chestiuni.

— Hm! Ţi-ai şi găsit pe cine ! răspunse Jos, care se întîmpla să nu fie în termeni de prea mare amiciţie cu sora lui.

— De ce vorbeşti aşa ? Pe dumnezeul meu, domnule, ea e cea mai cumsecade femeie pe care-am întîlnit-o vreodată ! sări maiorul. Eu zic să mergem numaidecît şi s-o întrebăm dacă trebuie sau nu s-o

vizităm pe doamna Crawley, iar eu mă voi supune verdictului ei.

Adevărul este că acest nesuferit şi viclean maior era convins, în sinea lui, că avea să cîştige. Îşi aducea aminte că Emmy fusese pe vremuri grozav de geloasă, şi pe bună dreptate, pe Rebecca, şi că nu-i pomenea niciodată numele fără să se înfioare. O femeie geloasă, îşi spunea Dobbin, nu iartă niciodată. Şi aşa se făcu că cei doi trecură strada la doamna Osborne, pe care-o găsiră cîntînd, cu multă mulţumire, bucata muzicală pe care i-o preda *madame* Strumpff.

După ce numita doamnă plecă, Jos deschise discuţia cu obişnuita lui beţie de cuvinte.

— Amelia, draga mea, glăsui el, mi s-a întîmplat cea mai extraordinară... da, jur pe Dumnezeu, cea mai extraordinară aventură... o veche prietenă... da, o foarte bună şi veche prietenă de-a ta, pot spune că din vremuri de demult, a sosit tocmai în localitate, şi mi-ar face plăcere să te duci s-o vezi !

— S-o văd... răspunse Amelia. Care prietenă ? Domnule maior Dobbin, nu-mi rupe foarfecele, te rog !

Maiorul le tot învîrtea împrejurul lănţişorului cu care erau legate, aşa cum atîrnau, de obicei, de mijlocul stăpînei lor, punîndu-şi prin asta în mare primejdie ochii.

— E o femeie pe care eu personal o detest din toată inima, spuse maiorul, cu arţag, şi pe care nici dumneata n-ai vreun motiv special s-o iubeşti.

— E Rebecca, sînt sigură că-i Rebecca ! zise Amelia, roşind şi tulburîndu-se foarte.

— Ai dreptate ; ai întotdeauna dreptate, răspunse Dobbin.

· Bruxelles, Waterloo, timpuri de demult, tare de demult, dureri, necazuri, amintiri se năpustiră iarăşi în blajina inimă a Ameliei, unde iscară o tulburare de nespus.

— N-am s-o văd, continuă Emmy. N-am să pot!

— Ţi-am spus doar, i se adresă Dobbin lui Jos.

— E foarte nenorocită şi... nici nu ştii ce nenorocită e, stărui Jos. E foarte săracă şi absolut singură pe lume; şi a fost bolnavă... extrem de bolnavă, iar escrocul acela de bărbat al ei a părăsit-o.

— Ah! exclamă Amelia.

— N-are pe nimeni pe lume, continuă Jos, nu fără dibăcie, şi credea că se poate bizui pe tine. E aşa de nenorocită, Emmy! Era cît pe-aci să înnebunească de durere. Povestirea ei m-a impresionat nemaipomenit de mult, pe cuvîntul şi pe cinstea mea că m-a impresionat, şi pot să vă spun că niciodată n-a răbdat cineva mai cu seninătate asemenea crudă prigoană! Familia ei s-a purtat cu multă cruzime faţă de ea.

— Biata femeie... rosti Amelia.

— Şi dacă nu-şi poate găsi nici o prietenă, spunea că n-are s-o mai ducă mult timp, continuă Jos, cu o voce slabă şi tremurătoare. Doamne sfinte! ştii c-a încercat să se sinucidă? Are totdeauna la îndemînă o doză de laudanum... am văzut sticla în camera ei... o cămăruţă îngrozitor de nenorocită, la un hotel de mîna a treia, „Elefantul", tocmai la mansardă. Am văzut-o cu ochii mei.

Asta nu păru s-o impresioneze pe Emmy. Prinse chiar să zîmbească. Poate că şi-l închipuia pe Jos cum urca gîfîind scările.

— E pur şi simplu doborîtă de durere, reluă el. E înspăimîntător să auzi cîte a putut îndura femeia asta. Avea un băieţel de vîrsta lui George.

— Da, da, parcă-mi amintesc... observă Emmy. Şi pe urmă ?

— Cel mai frumos copil ce s-a văzut vreodată, spuse Jos, care era foarte gras şi uşor impresionabil şi fusese tare mişcat de istorisirea înşirată de Becky. Un înger, în toată puterea cuvîntului, care îşi adora mama. Sceleraţii i l-au smuls din braţe în timp ce micuţul urla, şi nu i-au mai dat niciodată voie să-l vadă.

— Dragă Joseph, strigă Emmy, sărind în sus ca arsă, să mergem la ea numaidecît ! şi alergă alături în dormitor, îşi puse în mare grabă pălăria, ieşi cu şalul pe braţ şi porunci lui Dobbin s-o urmeze.

Maiorul o însoţi şi-i puse şalul pe umeri — era un caşmir alb, pe care i-l adusese chiar el din India. Dobbin văzu că nu mai era nimic de făcut decît s-o asculte ; şi Amelia îl luă de braţ şi porniră.

— La numărul 92, sus, după patru rînduri de scări, zise Jos, poate nu tocmai bucuros să le mai urce încă o dată, şi se aşează la fereastra dormitorului lui, care domina piaţa în care se găsea hotelul „Elefant", şi urmări cum perechea taie piaţa.

Fu mare noroc că-i văzu şi Becky de la mansarda ei ; căci ea şi cu cei doi studenţi mai flecăreau şi mai rîdeau încă acolo sus şi făceau fel de fel de glume pe socoteala înfăţişării bunicului Rebeccăi — la a cărui sosire şi plecare asistaseră şi tinerii aceia — dar doamna Crawley avu timp să-i expedieze şi să-şi pună odăiţa în ordine mai înainte ca patronul hotelului „Elefant" — care ştia că doamna Osborne se bucura de mare favoare la luminata curte şi-i arătă, ca urmare, un deosebit respect — să-i conducă pe scări pînă sus la mansardă, îmbărbătîndu-i, pe *mylady* şi pe *Herr* maior, în timp ce urcau.

— Scumpă doamnă, scumpă doamnă ! strigă hotelierul, bătînd la uşa Rebeccăi ; în ajun îi spunea

madame şi era departe de a se purta politicos cu ea.

— Cine-i ? întrebă Becky, scoţîndu-şi capul afară, şi dădu un ţipăt uşurel : în faţa ochilor ei stăteau Emmy, tremurînd toată, şi Dobbin, maiorul cel înalt, cu bastonul lui.

Acesta era numai ochi şi urechi şi privea cu mult interes scena ; dar Emmy se repezi cu braţele deschise către Rebecca ; şi în acel moment o iertă, şi o îmbrăţişă, şi o sărută din toată inima. Ah, biată păcătoasă, cînd au mai fost buzele tale atinse vreodată de-o sărutare aşa de curată ?

CAPITOLUL LXVI

AMANTIUM IRAE [1]

Firea generoasă şi bună a Ameliei părtu că o mişcă chiar şi pe o nemernică aşa de înrăită ca Becky. Ea răspunse la mîngîierile şi la cuvintele binevoitoare ale Ameliei prin ceva care semăna foarte mult cu recunoştinţă şi cu o emoţie care, dacă nu era de lungă durată, era cel puţin pentru moment sinceră. Povestea în legătură cu copilul, „smuls din braţele ei în timp ce urla", era o lovitură foarte dibace. Prin această sfîşietoare nenorocire îşi recîştigă Becky prietena, şi putem fi siguri că tocmai acesta fu cel dintîi subiect pe care biata, naiva şi mica noastră Emmy începu să-l dezbată cu proaspăt regăsita ei cunoştinţă.

[1] Supărările îndrăgostiţilor (lat.).

— Şi va să zică ţi-au răpit copilul iubit ? izbucni prostuţa noastră. Ah, Rebecca. biata şi scumpa mea prietenă, ce chinuri trebuie să înduri ! Eu ştiu ce înseamnă să-ţi pierzi băiatul, şi sînt cu tot sufletul alături de mamele cărora li s-a întîmplat una ca asta. Dar roagă-te lui Dumnezeu, şi are să-ţi fie înapoiat, aşa după cum providenţa cea milostivă, cea peste măsură de milostivă, mi l-a dat înapoi şi pe-al meu !

— Copilul, copilul meu ? Oh, da, am suferit îngrozitor de mult... mărturisi Becky, poate că nu fără oarecare mustrări de conştiinţă.

Faptul că era silită să înceapă chiar din primul moment cu minciuni drept răspuns la o asemenea încredere şi sinceritate o făcea să nu se simtă nicidecum la îndemînă. Dar, din nenorocire, aşa se întîmplă totdeauna cînd o apuci pe drumul unor astfel de înşelăciuni. Cînd eşti obligat să scorneşti o minciună, ca să zicem aşa, trebuie să scorneşti numaidecît o a doua, care s-o întărească pe cea dintîi, şi în felul acesta maldărul de minciuni pe care îl pui în circulaţie creşte în mod inevitabil, după cum sporeşte în fiecare zi şi primejdia de-a fi dat de gol.

— Am suferit îngrozitor, continuă Becky (sper să nu se aşeze pe sticlă), cînd mi l-au luat ; credeam c-am să mor ; dar, din fericire, am avut o congestie cerebrală, în timpul căreia doctorul mă şi condamnase, dar... dar m-am refăcut... şi... şi iată-mă săracă şi fără nici un prieten.

— Cîţi ani are ? întrebă Emmy.

— Unsprezece, răspunse Becky.

— Unsprezece ?! se miră cealaltă. Cum, doar s-a născut în acelaşi an cu George, care are...

— Ai dreptate ! strigă Becky, care, de fapt, nu mai ştia nimic în legătură cu vîrsta micului Rawdon. Durerea m-a făcut să uit atîtea lucruri, draga mea Amelia ! M-am schimbat foarte mult ; uneori

sînt aproape nebună. Avea unsprezece ani cînd mi l-au luat. Dumnezeu să binecuvînteze faţa lui cea scumpă... de atunci nu l-am mai văzut niciodată !

— Era blond, sau brun ? întrebă acea absurdă şi micuţă Emmy. Arată-mi o şuviţă din părul lui !

Rebeccăi îi veni aproape să rîdă de atîta candoare.

— Nu acuma, draga mea... altă dată, cînd are să-mi sosească bagajul de la Leipzig, de unde am venit, şi am să-ţi mai arăt şi un mic portret de-al lui, pe care l-am făcut în zile mai fericite !

— Săraca de tine, săraca de tine ! spuse Emmy. Cît de recunoscătoare, cît de recunoscătoare trebuie să fiu atuncea eu !

(Deşi eu mă îndoiesc că acest exerciţiu de pietate cu care ne-a deprins sexul frumos în copilăria noastră, să fim adică recunoscători din pricină că sîntem mai fericiţi ca alţii, ar fi un exerciţiu foarte conform cu principiile religiei.)

Apoi ea începu să se gîndească, după cum îi era obiceiul, că fiul ei e cel mai frumos, cel mai bun şi cel mai isteţ băiat din toată lumea.

— Ai să-l vezi pe Georgy al meu, spuse Emmy, socotind că nimic n-ar putea-o mîngîia mai mult pe Becky decît lucrul acesta.

Şi cele două femei continuară să sporovăiască pe tonul acesta un ceas şi mai bine, în care timp Becky avu prilejul să-i servească noii sale prietene o amplă şi completă versiune a istoriei vieţii sale particulare. Îi spuse că mariajul cu Rawdon Crawley fusese privit totdeauna de membrii familiei cu sentimente de totală ostilitate ; că *lady* Jane, cumnata ei (o femeie tare vicleană), îl aţîţase pe Rawdon împotrivă-i ; că el legase anumite prietenii dubioase, care îl înstrăinaseră de ea ; dar că îndurase totul — sărăcia, lipsa de consideraţie, răceala din partea fiinţei celei mai iubite — îndurase totul de dragul copilului ; şi

cum că, în cele din urmă şi din pricina celei mai îngrozitoare jigniri, fusese silită să ceară separarea de soţ, atunci cînd mizerabilul, nemaiavînd nici un fel de scrupul, îi ceru să-şi jertfească onoarea pentru ca el să poată obţine un post cu ajutorul unui om atotputernic şi foarte sus pus, dar cu desăvîrşire imoral, marchizul de Steyne, e adevărat ! Ce monstru îngrozitor !

Becky povesti această parte a vieţii sale — bogată în evenimente — cu cea mai desăvîrşită gingăşie feminină, jucînd la perfecţie rolul virtuţii ultragiate. Silită, din pricina acestei jigniri, să părăsească acoperămîntul soţului ei, laşul a urmărit-o cu răzbunarea, răpindu-i copilul. Şi aşa s-a făcut, spuse Becky, că a ajuns o vagabondă, săracă, fără nici un sprijin, fără prieteni, o biată femeie nenorocită.

Emmy, aşa cum îşi pot cu uşurinţă închipui toţi cei care îi cunosc firea, dădu întru totul crezare acestei povestiri, relatată cu lux de amănunte. Ea se cutremură de indignare auzind în ce fel se purtaseră mizerabilul de Rawdon şi desfrînatul de Steyne. Iar ochii îi scăpărau de indignare la fiecare cuvînt prin care Becky descria persecuţiile pe care le suferise din partea aristocraţilor sale rubedenii şi felul în care o părăsise bărbatul. (Becky nu-l ocăra. Ea vorbea mai degrabă cu părere de rău decît cu mînie. Atîta numai că îl iubise peste măsură de mult ; şi nu era oare el tatăl băiatului ei ?) Iar în ceea ce priveşte scena despărţirii de copil, în timp ce Becky povestea, Emmy se ascunse aproape cu totul în batistă, aşa încît desăvîrşita şi micuţa tragediană trebuie să fi fost încîntată văzînd efectul pe care jocul ei îl producea asupra auditoriului.

În timp ce doamnele erau cufundate în conversaţie, permanenta escortă a Ameliei, maiorul (care, firește, nu dorea să le tulbure convorbirea şi care se

plictisi să tot patruleze pe podeaua scîrţîitoare a îngustului coridor al cărui tavan îl ştergea cu vîrful pălăriei), coborî la parterul hotelului, în salonul cel mare, pe care-l frecventau toţi clienţii „Elefantului", şi de unde pornea şi scara. Încăperea respectivă e veşnic înecată în fum de tutun şi stropită din belşug cu bere. Pe o masă murdară zac zeci de sfeşnice la fel de murdare, cu lumînări de seu pentru locatari, ale căror chei stau atîrnate, la şir, deasupra lumînărilor. Emmy trecuse roşind prin camera aceea în care erau adunaţi tot felul de oameni : vînzători de mănuşi din Tirol şi negustori de pînzeturi de pe malul Dunării, cu boccelele lor alături ; studenţi care-şi împrospătau forţele cu pîine cu unt şi cu mezeluri ; trîntori care jucau cărţi sau domino pe mese murdare şi năclăite de bere ; saltimbanci care-şi potoleau setea între numerele spectacolelor pe care le dădeau ; într-un cuvînt, întreg *fumum* şi *strepitus* [1] al unui han german în zi de bîlci. Chelnerul aduse şi maiorului o stacană de bere, ca un lucru de la sine înţeles ; şi maiorul îşi scoase o ţigară de foi şi-şi amăgi vremea cu această plantă vătămătoare şi cu un ziar, pînă ce aveau să-l reclame iarăşi îndatoririle lui cavalereşti.

Max şi Fritz coborîră şi ei numaidecît, cu şepcile pe-o ureche, cu pintenii zdrăngănind, cu pipele lor splendide împodobite cu pajuri şi cu fel de fel de ciucuri, îşi agăţară cheia la numărul 90 şi cerură o porţie de pîine cu unt şi bere. Cei doi se aşezară lîngă maior şi atacară o conversaţie din care maiorul nu se putu reţine să nu asculte o bună parte. Vorbiră mai cu seamă despre *Fuchs* [2] şi *Philister* [3] şi despre

[1] Fumul şi zgomotul (lat.).
[2] Denumire dată în Germania studenţilor din anul I.
[3] Burtă-verde, filistin (germ.).

duelurile şi chiolhanurile de la Universitatea din vecinătate, „Schoppenhausen", din care vestit centru de cultură tocmai sosiseră şi ei în *Eilwagen* [1], împreună cu Becky, după cît se părea, pentru a fi de faţă la serbările nupţiale din Pumpernickel.

— Mica englezoaică pare a fi *en bays de gonnoisance* [2], glăsui Max, care ştia franţuzeşte, către camaradul său Fritz. După ce-a plecat bunicul cel gras, a venit o compatriotă drăguţă. Le-am auzit pe amîndouă flecărind şi smiorcăindu-se în camera femeiuştii noastre !

— Trebuie să luăm cîteva bilete pentru concertul ei, zise Fritz. Ai ceva parale, Max ?

— Fii serios ! răspunse acesta. Concertul e un concert *in nubibus* [3]. Hans pretinde că ea a anunţat unul şi la Leipzig ; şi băieţii au cumpărat o mulţime de bilete. Dar ea a şters-o fără să cînte. Spunea ieri în diligenţă că i s-a îmbolnăvit pianistul la Dresda. Şi credinţa mea e că habar n-are să cînte ; vocea ei scîrţîie la fel ca şi a ta. Oh, tu, cel mai vestit băutor de bere !

— Scîrţîie al naibii ! Tot o aud pe fereastră încercînd o *schrecklich* [4] baladă englezească, intitulată *De rose upon de Balgony* ! [5]

— Cîntecul şi băutura nu fac casă bună, observă Fritz cel cu nasul roşu, care prefera, evident, cea de-a doua distracţie. Nu, să nu cumperi nici măcar un singur bilet. Aseară a cîştigat o mulţime de bani la *„trente-et-quarante"*. Am văzut-o cu ochii mei ; a pus pe un băieţel englez să joace pentru ea. O să cheltuim şi noi bani acolo sau la teatru, sau o s-o

[1] Diligenţă (germ.).
[2] Printre cunoştinţe (în franceză incorectă).
[3] În nori (lat.).
[4] Groaznică (germ.).
[5] *Trandafirul de pe balcon* (în engleză incorectă).

tratăm cu vin franţuzesc şi coniac la „Aurelius Garden", dar de bilete nici nu poate fi vorba ! N-am dreptate ? Ei, mai luăm o stacană de bere ? Şi după ce îşi înecară rînd pe rînd mustăţile lor blonde în băutura aceea leşinată, începură să şi le răsucească şi apoi porniră să se grozăvească prin bîlci.

Maiorul, care-i văzuse punînd cheia de la numărul 90 în cuiul ei şi auzise şi conversaţia celor doi filfizoni universitari, înţelese că vorbeau despre Becky. „Mica drăcoaică se ţine iar de vechile şotii", îşi spuse şi zîmbi la amintirea vremurilor vechi, cînd fusese şi el martor la deznădăjduitul ei flirt cu Jos şi la caraghiosul sfîrşit al acelei aventuri. El şi cu George rîseseră deseori de întîmplarea asta pînă tîrziu de tot, cînd, la cîteva săptămîni după căsătoria lui George, fu şi acesta prins în mreţele micuţei Circe [1], cu care avu o legătură pe care e aproape sigur că prietenul său o bănuia, dar prefera s-o ignoreze. William era mult prea jignit şi timid ca să cerceteze acest ruşinos mister, deşi o dată, şi cu mustrări de conştiinţă, bineînţeles, George făcuse aluzie la aventura aceasta. Era în dimineaţa bătăliei de la Waterloo, în timp ce prietenii stăteau împreună în faţa companiilor lor puse în linie de bătaie, cercetînd pîlcurile negre ale francezilor care acopereau înălţimile din faţă, pe cînd ploaia se cernea necontenit. „M-am vîrît într-o încurcătură idioată cu o femeie, spuse George. Îmi pare bine că am primit ordinul de plecare. Dacă mă curăţ, sper că Emmy n-are să afle niciodată despre povestea asta. De-ar fi dat Dumnezeu să n-o fi început niciodată !" Lui William îi plăcea să se gîndească — şi deseori o mîngîiase pe biata văduvă a lui George cu această povestire —

[1] În *Odiseea* ea este frumoasa vrăjitoare care transformă în fiare pe cei ce-i calcă pămîntul.

că Osborne, după ce și-a părăsit soția și după atacul de la Quatre Bras, din prima zi, i-a vorbit cu multă seriozitate și dragoste camaradului său despre tatăl și despre soția sa. Asupra lucrurilor acestora William stăruise de asemenea cu multă tărie în convorbirea pe care-o avusese cu bătrînul Osborne ; și putuse, în felul acesta, împăca pe tată cu memoria fiului său tocmai către sfîrșitul vieții bătrînului.

„Așadar, diavolul ăsta își țese și-acuma intrigile, își spuse William. Aș vrea să fie la o sută de mile depărtare de-aici ! Aduce nenorocire oriunde se arată." Și își continuă prorocirile acestea și seria aceasta de gînduri supărătoare stînd cu capul în mîini și cu *Pumpernickel Gazette* de săptămîna trecută necitită sub nas, cînd cineva îl bătu ușor pe umăr cu o umbrelă și, cînd își ridică privirea, dădu cu ochii de doamna Amelia.

Femeia aceasta avea o specialitate în a-l tiraniza pe maiorul Dobbin (căci pînă și omul cel mai neajutorat va domina și el pe cineva), poruncindu-i cînd să plece, cînd să vină, trimițîndu-l sau să-i aducă sau să-i ducă ceva, ca și cum ar fi fost un cîine de Newfoundland. Și maiorului îi plăcea, ca să zicem așa, să sară și în apă cînd ea spunea : „Hai, Dobin !" și să pășească în urma ei ducîndu-i geanta în gură. Istorisirea aceasta nu și-a atins cîtuși de puțin scopul dacă cititorul n-a priceput pînă acum că maiorul era un papă-lapte.

— De ce nu m-ai așteptat, domnule, să mă întovărășești la coborîtul scărilor ? întrebă ea, clătinînd ușurel din cap și făcînd cea mai batjocoritoare reverență.

— Nu puteam sta pe coridor, răspunse el cu o privire comic de rugătoare și, încîntat să-i dea brațul și s-o scoată din locul acela îngrozitor și din fumăraia aceea, ar fi fost în stare să plece fără să-și aducă

aminte de chelner, dacă tînărul n-ar fi alergat după el, şi nu l-ar fi oprit pe pragul hotelului, cerîndu-i să plătească berea, pe care nici n-o consumase măcar.

Emmy începu să rîdă şi-i spuse că-i un zăpăcit care vrea s-o ia din loc fără să plătească ; şi adevărul este că făcu şi cîteva glume care se potriveau de minune cu întîmplarea şi cu berea blondă. Ea era foarte însufleţită şi bine dispusă şi străbătu nespus de vioaie piaţa. Dorea să-l vadă numaidecît pe Jos. Maiorul rîdea de impetuoasa afecţiune pe care o manifesta doamna Amelia : căci de obicei momentele cînd ea dorea să-şi vadă „numaidecît" fratele nu erau prea dese.

Îl găsiră pe civil în salonul lui de la primul etaj ; se plimbase tot timpul prin cameră, rozîndu-şi unghiile şi uitîndu-se de partea cealaltă a pieţei, la hotelul „Elefant", de cel puţin o sută de ori de-un ceas încoace, în timp ce maiorul bătea darabana pe mesele murdare din salonul comun de la parter. În ceea ce îl privea pe Jos, era şi el tot atît de nerăbdător s-o vadă pe doamna Osborne.

— Ei ? întrebă el.

— Biata şi draga de ea, cît a mai pătimit ! glăsui Emmy.

— Doamne-Dumnezeule ! Ai dreptate ! răspunse Jos, dînd din cap, aşa că obrajii îi tremurau ca o gelatină.

— Ar putea sta în camera lui Payne, care poate să doarmă şi sus, continuă Emmy.

Payne era o taciturnă şi tînără englezoaică, slujitoarea personală a doamnei Osborne şi cărcia valetul — după cum îi era datoria — îi făcea curte şi pe care Georgy obişnuia s-o „amuze" îngrozind-o cu poveşti despre hoţii nemţi şi despre strigoi. Ea îşi trecea în mare parte timpul bombănind, ser-

vindu-şi stăpîna şi dîndu-şi pe faţă intenţia de-a se reîntoarce chiar în dimineaţa următoare în satul ei natal din Clapham.

— Ar putea locui în camera lui Payne, spuse Emmy.

— Cum adică, nu cumva vrei să spui că ai de gînd s-o aduci pe femeia aceea aici *în casă* ? sări ca ars maiorul.

— Fireşte că avem, răspunse Amelia cu aerul cel mai nevinovat din lume. Nu te înfuria şi nu distruge mobilierul, domnule maior Dobbin. Fireşte că avem de gînd s-o aducem aici.

— Fireşte, dragul meu, întări şi Jos.

— Biata nenorocită, după cîte-a îndurat... continuă Emmy. Oroarea aceea de bancher care dă faliment şi o ia la sănătoasa ; soţul ei — mizerabilul acela păcătos — care-o părăseşte şi îi ia şi copilul (aici ea îşi încleştă pumnii mici şi şi-i proiectă înainte într-o atitudine foarte ameninţătoare, aşa că maiorul fu încîntat să vadă o amazoană aşa de cutezătoare), sărăcuţa de ea ! cu totul singură şi forţată să dea lecţii de canto ca să-şi cîştige pîinea... şi să n-o aducem aici !

— Ia lecţii de canto, draga mea doamnă George, exclamă maiorul, dar n-o aduce în casă ! Nu fă una ca asta, te implor !

— Ei, asta-i ! zise Jos.

— Dumneata, care-ai fost întotdeauna bun şi blînd... care obişnuiai să fii, în orice caz ! Mă uimeşti, domnule maior William ! exclamă Amelia. Ei bine, cînd trebuie să-i vii în ajutor dacă nu atunci cînd e în starea asta de plîns ? Acuma e momentul să-i facem şi noi un bine. Cea mai veche prietenă pe care-am avut-o vreodată, şi să nu...

— Nu ţi-a fost întotdeauna prietenă, Amelia ! zise maiorul, căci era peste măsură de mînios.

Aluzia asta era mult prea mult pentru Emmy, care, ţintuindu-l pe maior drept în faţă, cu cruzime aproape, îi strigă:

— Să-ţi fie ruşine, domnule maior Dobbin! şi după ce îl lovi în felul acesta, ieşi din cameră cu un aer cît se poate de majestuos şi închise cu putere uşa în urma ei şi a demnităţii ultragiate.

„Să facă aluzie la una ca *asta!* îşi zise după ce trînti bine uşa. Ah, cîtă cruzime din partea lui, să-mi aducă aminte de asemenea lucru... şi îşi ridică privirea spre portretul lui George, care atîrna în camera ei, ca de obicei, cu portretul băiatului dedesubt. Cîtă cruzime din partea lui! Dacă eu am uitat, era oare nevoie să-mi aducă el aminte? Nu! Şi doar din gura lui am aflat cît de oarbă şi de neîntemeiată era gelozia mea şi că tu erai nevinovat... oh, da, erai cu totul nevinovat, sfîntul meu din ceruri!"

Măsură odaia în lung şi în lat tremurînd de indignare. Se duse şi se sprijini de tăblia scrinului deasupra căruia atîrna portretul lui George şi se uită şi se răsuită la el. Ochii lui păreau că o privesc cu o mustrare din ce în ce mai adîncă. Şi vechile şi dragile amintiri ale acelui scurt început de iubire o năpădiră din nou. Rana pe care anii abia o cicatrizaseră sîngera iarăşi, şi, vai, cît de dureros! Ea nu putea îndura mustrările soţului ei, care stătea acolo în faţă-i. Şi nu putea fi nimic adevărat. Nimic, absolut nimic.

Bietul Dobbin; bietul şi bunul William! Cuvîntul acela nefericit dărîmase opera atîtor ani, îndelungatul şi trudnicul edificiu de o viaţă întreagă, clădit din dragoste şi statornicie, dar înălţat pe temelii mult prea ascunse şi misterioase, în care zăceau îngropate pasiuni, lupte fără de număr, sa-

crificii neştiute, un singur şi neînsemnat cuvînt fu rostit, şi minunatul palat al speranţei se prăbuşi, un singur cuvînt, şi pasărea pe care toată viaţa lui încercase s-o ademenească îşi luă zborul!

Deşi pricepuse, din privirile Ameliei, că se produsese o criză teribilă, totuşi William continuă să-l roage pe Jos Sedley, şi în termenii cei mai energici, să se păzească de Rebecca; şi să-l implore cu înfocare, cu frenezie aproape, să nu care cumva s-o primească în casă. Îi ceru domnului Sedley să culeagă cel puţin cîteva informaţii asupra ei şi îi povesti cum aflase că ea se înhăitase cu nişte cartofori şi nişte oameni cu reputaţie îndoielnică; îi arătă tot răul pe care-l făcuse ea pe vremuri; cum, împreună cu Crawley, îl ruinase pe bietul George; şi cum se despărţise de bărbatul ei, după propria ei mărturisire, şi probabil pentru motive serioase. Ce tovarăşă primejdioasă ar fi fost ea pentru sora lui, care nu cunoştea nimic din faţa cea adevărată a vieţii. William îl imploră pe Jos, cu toată elocvenţa de care era în stare şi cu mult mai multă energie decît era obişnuit să cheltuiască acest blajin *gentleman*, să o îndepărteze pe Rebecca de sub acoperişul casei lui.

Dacă el ar fi fost mai puţin violent, sau ceva mai dibaci, ar fi reuşit să se facă ascultat de Jos; dar civilul era oarecum gelos de aerele de superioritate pe care maiorul şi le lua faţă de el, aşa îşi închipuia Jos (păreri pe care le împărtăsise şi domnului Kirsch, valetul, ale cărui note de cheltuieli i le controlase tot timpul acestei călătorii maiorul Dobbin şi care fu întru totul de partea stăpînului său), aşa că începu un furtunos discurs în legătură cu competenţa lui în a-şi apăra onoarea, cu dorinţa lui ca Dobbin să nu se amestece în ceea ce nu-l priveşte şi, în fine, cu intenţia de-a nu mai îndura

de-acum înainte jugul maiorului, cînd convorbirea — cam lungă şi cam vijelioasă — luă sfîrşit în modul cel mai nevinovat cu putinţă prin sosirea doamnei Becky adică, urmată de un hamal de la hotelul „Elefant", încărcat cu foarte sărăcăciosul ei bagaj.

Ea îşi salută gazda cu multă şi respectuoasă afecţiune şi destul de sec, deşi amical, pe maiorul Dobbin. care, după cum o înştiinţă numaidecît instinctul ei, îi era duşman şi o vorbise de rău ; iar mişcarea şi zarva iscate de sosirea Rebeccăi o scoaseră şi pe Amelia din cameră. Emmy se repezi şi-şi îmbrăţişă musafira cu cea mai mare căldură, pe cînd maiorului nu-i dădu nici un fel de atenţie, în afară de o privire mînioasă, cea mai nedreaptă şi mai dispreţuitoare privire care apăruse poate vreodată pe faţa acelei biete şi micuţe femei de cînd se ştia pe lume. Dar în adîncul sufletului Amelia nutrea anumite simţăminte care-o îndemnau să fie supărată pe el. Iar Dobbin, indignat mai mult de nedreptate decît de înfrîngere, plecă, făcîndu-i o închinăciune la fel de semeaţă ca şi reverenţa ucigătoare cu care micuţa femeie găsi de cuviinţă să-şi ia rămas bun de la el.

După ce maiorul îi părăsi, Emmy se arătă deosebit de vioaie şi de iubitoare faţă de Rebecca şi, forfotind prin camere, îşi instală musafira în încăperea pe care i-o destinase, cu o nerăbdare şi o agerime rar întîlnite la blajina şi mica noastră prietenă. Dar cînd e vorba să se comită o nedreptate, mai ales de către oamenii slabi de înger, e mai bine să fie făcută repede de tot ; iar Emmy îşi spunea că prin purtarea ei dădea dovadă de credinţă, respect şi veneraţie faţă de memoria răposatului căpitan Osborne.

Georgy veni şi el la ora mesei, după ce fusese la serbări, şi găsi tot patru tacîmuri, ca de obicei ; dar locul maiorului Dobbin era ocupat de o doamnă.

— Ei ! Dar unde-i Dob ? întrebă tînărul *gentleman*, fără să se sinchisească de modul în care se exprimă, aşa cum făcea de obicei.

— Mi se pare că maiorul Dobbin mănîncă în oraş, răspunse mama, şi trăgîndu-şi copilul spre ea, îl sărută de cîteva ori, îi îndepărtă părul de pe frunte şi îl prezentă doamnei Crawley. Băiatul meu, Rebecca, zise doamna Osborne, ca şi cum ar fi spus : „Mai are oare pereche pe lume ?"

Becky se uită la el extaziată şi îi strînse foarte afectuos mîna.

— Dragul de el, spuse, ce bine seamănă cu... Emoţia o împiedică însă să-şi termine fraza.

Dar Amelia înţelese, ca şi cum Becky şi-ar fi dus gîndul pînă la capăt, că biata femeie se gîndea la copilul ei adorat. Tovărăşia prietenei sale alină pînă în cele din urmă durerea doamnei Crawley, căci mîncă cu cea mai mare poftă.

În timpul mesei, Rebecca avu prilejul să vorbească de mai multe ori, în vreme ce Georgy era numai ochi şi urechi. La desert, Emmy se duse să supravegheze anumite treburi domestice ; Jos stătea în fotoliul lui încăpător şi moţăia deasupra revistei *Galignani ;* Georgy şi noua-sosită stăteau unul lîngă celălalt ; el continuase s-o cerceteze de mai multe ori, ca şi cum o cunoştea, şi, în cele din urmă, punînd pe masă spărgătorul de nuci, spuse :

— Aş vrea să vă întreb ceva.

— Ei, ce-i ? întrebă Becky rîzînd.

— Dumneavoastră sînteţi doamna aceea mascată pe care am văzut-o la „Rouge et noir" ?

— Sst! strengarule! răspunse Becky, luîndu-i mîna şi sărutîndu-i-o. A fost şi unchiul tău pe-acolo, şi mama nu trebuie să afle nimic.

— Ah, nu, nici gînd! glăsui băiatul.

— După cum vezi, ne-am şi împrietenit, spuse Becky Ameliei, care se întorcea chiar atunci în sufragerie, şi trebuie să recunoaştem că doamna Osborne îşi adusese în casă o tovarăşă cît se poate de potrivită şi binevoitoare.

William, în culmea indignării, deşi nu era încă la curent cu toată trădarea care i se îngrămădea deasupra capului, hoinări furios prin oraş, pînă ce se întîlni cu secretarul legaţiei noastre, Tapeworm, care-l invită să ia masa cu el. Şi în timp ce puneau la cale meniul, maiorul găsi prilejul să-l întrebe pe secretar dacă ştie ceva despre o anumită doamnă Rawdon Crawley, care, avea el impresia, stîrnise oarecare vîlvă la Londra; şi atunci Tapeworm — care era la curent, fireşte, cu toate cancanurile din Londra şi care, în afară de asta, se mai înrudea şi cu *lady* Gaunt — deşertă în urechile uluitului maior asemenea lucruri despre Becky şi despre soţul ei, încît îl lăsă pur şi simplu cu gura căscată pe cel care întrebase şi care, mulţi ani mai tîrziu, exact la aceeaşi masă, îi puse la îndemînă toate amănuntele acestei întîmplări scriitorului acestor rînduri, care avu plăcerea să asculte ceea ce istorisea el. Tufto, Steyne, familia Crawley şi toată istoria lor, tot ceea ce ce era în legătură cu Becky şi cu viaţa ei anterioară fu trecut prin ciurul amintirii de causticul diplomat. El ştia totul, şi chiar mai mult decît atîta, despre toată lumea: Tapeworm făcu, într-un cuvînt, cele mai uluitoare revelaţii cinstitului nostru maior. Iar cînd Dobbin îi aduse la cunoştinţă că doamna Osborne şi domnul

Sedley o poftiseră la ei în casă pe doamna Crawley, Tapeworm izbucni într-un hohot de rîs care îl ofensă pe maior, întrebîndu-l dacă n-ar face mai bine să se adreseze închisorii şi să ia în casă în locul ei pe unul sau doi dintre *gentlemen*-ii aceia raşi în cap şi cu jachete galbene care măturau străzile din Pumpernickel, legaţi cu lanţul doi cîte doi, şi care să ţină loc de preceptori pungaşului aceluia mic de Georgy.

Lucrurile acestea îl uimiră peste măsură de mult şi îl îngroziră pe maior. În dimineaţa aceea rămăseseră înţeleşi (mai înainte de întîlnirea cu Rebecca) ca Amelia să meargă seara la balul curţii. Acolo ar fi fost locul cel mai potrivit ca să stea de vorbă cu ea. Maiorul se duse acasă, îşi îmbrăcă uniforma şi apăru la curte, în speranţa de a o întîlni. Dar Amelia nu veni. Cînd maiorul se întoarse acasă, toate luminile de la locuinţa lui Sedley erau stinse. N-o putea vedea pînă a doua zi dimineaţă. Nu ştiu cum o fi putut dormi, cu taina aceea îngrozitoare alături de el.

În dimineaţa următoare, la cea mai timpurie oră pe care o îngăduia buna-cuviinţă, îşi trimise servitorul peste drum cu un bilet, anunţînd-o pe doamna Osborne că dorea, în mod cu totul deosebit, să-i vorbească. I se răspunse că doamna Osborne se simţea foarte prost şi că nu putea părăsi camera.

Nici Amelia nu închisese ochii toată noaptea. Se gîndise stăruitor la un lucru care-i chinuise sufletul de sute de ori pînă atunci. De sute de ori pe punctul de a ceda, Amelia se dăduse de tot atîtea ori înapoi din faţa unui sacrificiu care simţea că o depăşeşte. Nu putea s-o facă, în ciuda afecţiunii şi a statorniciei de care William dăduse dovadă, în ciuda consideraţiei, a respectului şi recunoştinţei pe care le avea pentru el, căci ce însemnătate au binefacerile ? Ce însemnătate are constanţa sau meritul ? O şu-

viţă din bucla unei fete, un fir de păr dintr-o mustaţă ar face ca balanţa să încline cît ai bate din palme împotriva lor. Toate aceste simţăminte nu valorau nici pentru Emmy mai mult decît pentru alte femei. Cunoştea prea bine lucrurile acestea ; căutase să le facă să tragă mai greu în cumpănă, dar nu putea : şi nemiloasa micuţă doamnă găsise un pretext şi luă hotărîrea să se elibereze.

Cînd, în sfîrşit, după-amiază, maiorul căpătă încuviinţarea de-a o vedea pe Amelia, în locul primirii calde şi afectuoase cu care fusese obişnuit de-atît amar de vreme, fu întîmpinat de-o uşoară plecăciune şi de-o mînă înmănuşată, retrasă chiar în momentul în care fusese întinsă.

Rebecca era şi ea în cameră şi veni în întîmpinarea lui cu zîmbetul pe buze şi cu mîna întinsă. Dobbin se dădu înapoi, cam încurcat.

— Vă... vă cer iertare, doamnă, zise el. Trebuie să vă spun însă că n-am venit aici în calitate de prieten al dumneavoastră.

— Ei, la naiba ! Să lăsăm poveştile astea ! exclamă Jos alarmat şi dorind să evite o scenă.

— Mă întreb, ce are de spus domnul maior Dobbin împotriva Rebeccăi ? glăsui Amelia cu o voce slabă, limpede şi cu o undă de tremur în ea, dar cu o lumină foarte hotărîtă în privire.

— *Nu* vreau poveşti de felul ăsta în casa mea ! interveni şi Jos. Ascultă, nu admit asta nici în ruptul capului ! Şi, Dobbin, domnule, opreşte-te, te rog, aici ! şi se uită de jur împrejur, tremurînd tot ; roşu ca sfecla, gîfîi puternic de cîteva ori, apoi se îndreptă spre uşa care dădea în camera lui.

— Dragă prietene, zise Rebecca, cu o suavitate îngerească, de ce nu vrei să asculţi ce are de spus domnul maior Dobbin împotriva mea ?

— *Nu* vreau să ascult, înţelege o dată! ţipă Jos cu o voce pţigăiată, şi adunîndu-şi halatul în jurul corpului, părăsi încăperea.

— Am rămas acuma numai două femei, rosti Amelia. Aşa că poţi vorbi, domnule!

— Felul acesta de a te purta cu mine nu ţi se potriveşte de loc, Amelia, răspunse cu semeţie maiorul, şi nici nu cred că m-am făcut prea des vinovat de asprime faţă de femei. Nu simt nici o plăcere să-mi îndeplinesc datoria pentru care am venit.

— Te rog grăbeşte-te, dacă nu-i cu supărare, domnule maior Dobbin, spuse Amelia, din ce în ce mai îndîrjită.

Expresia figurii lui Dobbin, în timp ce ea îi vorbea pe tonul acesta poruncitor, era departe de-a fi binevoitoare.

— Am venit să spun — şi cum eşti şi dumneata de faţă, doamnă Crawley, pot s-o spun şi în prezenţa dumitale — că eu cred că dumneata... că dumneata nu trebuie să faci parte din familia prietenilor mei. O femeie despărţită de soţul ei, care nu călătoreşte sub propriul său nume, care frecventează localurile de joc...

— M-am dus la bal! strigă Becky.

— ... nu este o prietenă potrivită pentru doamna Osborne şi pentru fiul ei, continuă Dobbin. Şi pot să adaug că există aici oameni care te cunosc şi care declară că sînt la curent cu fapte privind purtarea dumitale, despre care nici nu vreau să vorbesc în faţa... în faţa doamnei Osborne!

— Felul dumitale de-a vorbi este o formă foarte blajină şi curtenitoare a calomniei, domnule maior Dobbin, zise Rebecca. Dumneata mă laşi sub povara unei învinovăţiri care, la urma urmei, rămîne neformulată. Şi despre ce este vorba? Despre vreo

necuviința față de soțul meu? Desnu pe oricine să dovedească lucrul acesta, te desfid și pe dumneata! Cinstea mea e tot atît de nepătată ca și a celui mai crud dușman care m-a defăimat vreodată. Dumneata mă acuzi pentru că sînt săracă, părăsită și nenorocită? Da, m-am făcut vinovată de aceste păcate, și sînt în fiecare zi pedepsită din pricina lor. Lasă-mă să plec, Emmy! N-am decît să-mi închipui că nici nu te-am întîlnit și nu voi fi mai nenorocită azi decît am fost ieri. N-am decît să-mi închipui că s-a luminat de ziuă și că sărmana călătoare a pornit iarăși la drum. Îți amintești cîntecul pe care obișnuiam să-l cîntăm demult, demult de tot, în zilele fericite ale tinereții noastre? De-atunci am fost veșnic pribeagă... o biată făptură părăsită, disprețuită pentru că eram săracă și insultată fiindcă sînt singură. Lasă-mă să plec; căci să rămîn aici ar însemna să-i stric planurile acestui *gentleman*.

— Într-adevăr, așa este, doamnă, zise maiorul. Dacă am vreo autoritate în casa asta...

— Autoritate, nici un fel! izbucni Amelia. Rebecca, tu rămîi doar la mine. *Eu* nu te voi părăsi pentru că ai fost persecutată și nici nu te voi insulta pentru că... pentru că așa vrea domnul maior Dobbin. Vino, draga mea! Și cele două femei se îndreptară spre ușă.

William o deschise. Dar în timp ce ele ieșeau, Dobbin luă mîna Ameliei și spuse:

— Vrei să rămîi un moment să stăm de vorbă?

— Vrea să-ți mai spună cine știe ce despre mine, interveni Becky, luîndu-și un aer de martiră.

În loc de răspuns, Amelia strînse mîna Rebeccăi.

— Pe onoarea mea că nu despre dumneata vreau să-i vorbesc, rosti maiorul. Întoarce-te, Amelia, și ea se întoarse.

Dobbin făcu doamnei Crawley o plecăciune în timp ce închidea uşa în urma ei. Amelia îl privea în timp ce se sprijinea de geam: faţa şi buzele îi erau complet albe.

— Am fost un zăpăcit cînd am spus cele ce am spus, începu maiorul, după o pauză. Şi am întrebuinţat în mod greşit cuvîntul autoritate.

— Da, spuse Amelia, şi dinţii îi clănţăneau de enervare.

— Cel puţin am dreptul să cer să fiu ascultat, continuă Dobbin.

— Dai dovadă de generozitate reamintindu-mi obligaţiile pe care le am faţă de dumneata.

— Vreau să spun drepturile care mi-au fost lăsate de tatăl lui George, adause Dobbin.

— Da, şi i-ai insultat memoria. Ai făcut aceasta ieri. Ştii bine că ai făcut-o. Şi nu te voi ierta niciodată. Niciodată! spuse Amelia. Şi rosti fiecare propoziţiune tremurînd de emoţie.

— Cred că nu vrei să spui asta, Amelia? zise William cu tristeţe. Cred că nu vrei să spui că aceste cuvinte rostite fără să mă gîndesc pot sta în cumpănă alături de devotamentul dovedit timp de o viaţă întreagă? Cred că memoria lui George nu a fost jignită de felul cum m-am referit la ea; şi dacă am ajuns să ne facem reproşuri, eu cel puţin nu merit nici unul din partea văduvei sale şi din partea mamei fiului său. Gîndeşte-te mai pe urmă, cînd vei fi liniştită şi cînd conştiinţa dumitale va înceta să mă învinovăţească. A încetat chiar şi acum să mă mai învinovăţească.

Amelia îşi lăsă capul în jos.

— Nu vorbele mele de ieri te supără. Acesta nu-i decît un pretext, Amelia, sau dacă greşesc, înseamnă că te-am iubit şi ţi-am purtat de grijă în zadar cincisprezece ani de zile. Oare nu am învă-

ţat în tot acest răstimp să-ţi cunosc sentimentele şi să-ţi citesc gîndurile ? Eu ştiu de ce este în stare inima dumitale ; ea se poate agăţa cu fidelitate de-o aducere-aminte şi îndrăgi o închipuire, dar nu poate pricepe valoarea unui ataşament care să-l poată egala pe al meu, ataşament la care mi-ar fi răspuns orice femeie mai generoasă ca dumneata. Nu, dumneata nu eşti demnă de dragostea pe care ţi-am închinat-o şi mi-am dat chiar de la început seama că ţelul spre care ţinteam nu merita atîta strădanie ; că eram un nebun îndrăgostit de-o fantomă şi că-mi risipeam tot elanul şi toată înflăcărarea mea în schimbul micii şi slabei dumitale răsăşiţe de iubire. Nu-mi mai continuu lupta, mă retrag. Dumneata nu ai nici un fel de vină. Eşti o fiinţă plină de bunăvoinţă şi ai făcut tot ce ţi-a stat în putinţă, dar nu puteai... nu puteai atinge înălţimea sentimentului pe care l-am avut eu faţă de dumneata şi pe care un suflet mai nobil decît al dumitale ar fi fost mîndru să-l împărtăşească. La revedere, Amelia ! Mi-am dat seama de lupta care s-a dat în sufletul dumitale. Să se curme odată, căci ne-a obosit pe amîndoi !

Amelia rămase înlemnită şi tăcută, în timp ce William sfărîma dintr-o singură mişcare lanţul cu care îl ţinea atît de strîns legat şi îşi afirma independenţa şi superioritatea. El i se prosternase atît de multă vreme la picioare, încît biata micuţă doamnă se obişnuise să calce peste el. Nu dorea să se mărite cu el, dar voia să-l păstreze. Nu voia să-i dea nimic, dar el trebuia să-i dea totul. Acesta este un tîrg nu arareori întîlnit în dragoste.

Ieşirea lui William o doborîse cu totul. Asaltul *ei* slăbise de multă vreme şi bătea oarecum în retragere.

— Trebuie să înţeleg oare din asta că... că pleci... pleci, William ? întrebă.

El rîse cu tristeţe.

— Am mai plecat şi altă dată, zise, şi m-am întors după doisprezece ani. Eram tineri pe-atunci, Amelia. La revedere. Mi-am risipit destui ani din viaţă în jocul acesta !

În timpul acestei convorbiri, uşa dinspre camera doamnei Osborne se crăpase puţin ; adevărul este că Becky apucase clanţa uşii şi apăsase pe ea exact în clipa în care o lăsase Dobbin din mînă ; şi Becky auzi fiecare cuvînt din discuţia ce avu loc între cei doi. „Ce inimă nobilă are omul acesta, îşi zise, şi cu cîtă neobrăzare se joacă femeia aceasta cu sufletul lui !“ Rebecca îl admira pe Dobbin ; nu-i purta nici un fel de pică pentru atitudinea pe care o luase împotriva ei, căci era un joc cinstit, cu cărţile pe faţă. „Ah, îşi spuse Rebecca, dacă aş fi avut şi eu parte de un soţ ca ăsta, de un om cu asemenea inimă şi cu asemenea minte ! Nu m-aş fi uitat că are picioare mari“ ; şi năpustindu-se în camera ei, stătu puţin pe gînduri, apoi îi scrise un bileţel, îndemnîndu-l să mai rămînă cîteva zile în oraş, să nu se mai gîndească la plecare, pentru că i-ar putea fi de folos în legătură cu A.

Despărţirea se înfăptuise. Bietul William se îndreptă încă o dată spre uşă şi ieşi ; şi mica văduvă, autoarea acestei opere, îşi impusese voinţa, cîştigase bătălia şi era lăsată să se bucure cît mai mult de victorie. Pizmuiţi-i, doamnelor, triumful acesta !

La romantica oră a mesei, Georgy îşi făcu apariţia şi remarcă iarăşi absenţa „bătrînului Dob“. Ceilalţi mîncau în tăcere ; apetitul lui Jos nu scăzuse, dar Emmy nici nu atinsese bucatele.

După masă. Georgy se tolăni pe pernele de lîngă bătrîna fereastră, o fereastră mare, cu trei canaturi,

ce ajungeau pînă în tavan, şi care dădea spre Market Place, unde se găsea hotelul „Elefant", în timp ce Amelia era ocupată în camera de alături, cînd văzu semne de agitaţie în casa maiorului, de cealaltă parte a străzii.

— Ia uite ! strigă el. Asta-i droşca lui Dob, au scos-o afară din curte.

Droşca în chestiune era o trăsură pe care maiorul dăduse şase lire sterline şi pe socoteala căreia ei obişnuiau să facă fel de fel de glume.

Emmy tresări uşor, dar nu zise nimic.

— Ia uite ! continuă Georgy. Uite-l pe Francis, care iese cu geamantanele, şi pe Kunz, vizitiul cel chior, care traversează piaţa cu trei cai albi ! Uitaţi-vă numai la cizmele lui şi la jacheta lui galbenă, nu-i caraghios ? Dar ce... văd că pun caii la trăsura lui Dob. Pleacă undeva ?

— Da, răspunse Emmy, pleacă într-o călătorie !

— Pleacă într-o călătorie ! Şi cînd se întoarce ?

— Nu... nu se mai întoarce, spuse Emmy.

— Cum nu se mai întoarce ? strigă Georgy sărind ca ars.

— Stai pe loc ! răcni Jos.

— Stai, Georgy, spuse mamă-sa, cu o figură foarte tristă.

Băiatul se opri, bătu cu piciorul în podea, sări în genunchi, cînd sus, cînd jos, pe pernele de lîngă fereastră, şi arătă tot felul de semne de neliniste şi curiozitate.

Caii fură înhămaţi. Bagajul urcat sus, Francis îşi făcu apariţia cu sabia, bastonul şi umbrela stăpînului său, legate toate laolaltă, şi le puse în coşul trăsurii şi cu valiza şi vechea cutie a tricornului lui, pe care le aşează sub bancă. Valetul scoase apoi vechea şi pătata manta albastră, căptuşită cu stofă roşie, pe care proprietarul ei o purtase după el toată

vremea în aceşti ultimi cincisprezece ani şi care *manchen Sturn erlebt* [1], cum glăsuia un cîntec foarte la modă în anul acela. Fusese nouă în campania de la Waterloo şi îi acoperise pe George şi pe William după noaptea de la Quatre Bras.

Bătrînul Burke, proprietarul, ieşi şi el, apoi Francis, cu mai multe bagaje, cele din urmă, apoi maiorul William; Burcke voia să-l sărute. Maiorul era adorat de toată lumea cu care avea de-a face şi numai cu mare greu putu să scape de această dovadă de dragoste.

— Pe cinstea mea, *vreau* să mă duc şi eu! strigă George.

— Dă-i asta! îi şopti Becky, foarte mişcată, şi puse o hîrtie în mîna băiatului.

El se repezi pe scări în jos şi străbătu strada cît ai clipi; vizitiul în galben tocmai plesnea încetişor din bici.

William se urcase în trăsură, scăpat din îmbrăţişările proprietarului. George sări în trăsură şi-şi aruncă braţele în jurul gîtului maiorului (precum văzură ei pe fereastră) şi începu să-i pună fel de fel de întrebări. Apoi se căută în buzunarul hainei şi îi înmînă un bilet. William i-l smulse cu nerăbdare, îl deschise tremurînd, dar se schimbă numaidecît la faţă, rupse hîrtia în două şi o aruncă afară din trăsură. Îl sărută pe Georgy pe frunte, iar copilul coborî cu pumnii la ochi, ajutat de Francis. Mai zăbovi puţin cu mîna pe portiera trăsurii. *„Fort, Schwager!"* [2] Vizitiul în galben plesni cu măiestrie din bici, Francis sări pe capră, şi bălanii porniră, în timp ce Dobbin rămăsese cu capul în piept. Şi unici nu-şi ridică măcar privirea cînd tre-

[1] Trăise cîteva furtuni (germ.).
[2] Dă-i drumul, vizitiu! (germ.).

cură pe sub fereastra Ameliei ; iar George, părăsit de unul singur în stradă, izbucni în hohote de plîns în fața întregii mulțimi de gură cască.

Camerista Ameliei îl auzi plîngînd toată noaptea și îi aduse niște caise zaharisite ca să-l mîngîie. Și suspinele ei se amestecară cu ale lui. Toată lumea săracă, umilă și cinstită, toți oamenii buni care veneau în contact cu Dobbin îl iubeau pe acest blînd și simplu *gentleman*.

Cît despre Emmy... nu și-a împlinit oare pînă la capăt datoria ? Ea își avea, drept mîngîiere, portretul căpitanului George.

CAPITOLUL LXVII

ÎN CARE E VORBA DESPRE NAȘTERI, CĂSĂTORII ȘI DECESE

Oricare ar fi fost planul urzit de Becky datorită căruia sincera iubire a lui Dobbin urma să fie încununată de succes, mica femeie socoti că acest plan trebuie tăinuit ; și, de fapt, nefiind cîtuși de puțin interesată de bunăstarea aproapelui în aceeași măsură ca de a sa proprie, avea numeroase alte lucruri personale cu care să-și bată capul și care o preocupau mult mai mult decît fericirea pe lumea aceasta a maiorului Dobbin.

Rebecca se pomeni dintr-o dată și pe neașteptate într-o locuință tihnită și îmbelșugată, înconjurată de prieteni, de amabilitate și de lume binevoitoare și sinceră, așa cum nu mai întîlnise de multă vreme ; și rătăcitoare cum era, prin forța

lucrurilor şi datorită şi firii sale, existau totuşi momente cînd odihna era foarte bine venită. Aşa după cum şi celui mai oţelit arab, care-a străbătut vreodată deşertul pe cocoaşa unui dromader, îi place să se odihnească uneori sub curmalii de lîngă marginea apei, sau să cerceteze oraşele, să se plimbe prin bazaruri, să se răcorească în băile publice şi să-şi spună rugăciunile în moschei înainte de-a porni iarăşi după pradă, tot astfel sălaşul şi pilaful lui Jos îi făceau mare plăcere acestei mici ismaelite. Ea îşi legă fugarul, îşi atîrnă armele în cui şi începu să se încălzească la flacăra acestui foc îmbietor. Popasul, în viaţa ei rătăcitoare şi fără de odihnă, era ca un balsam nespus de alinător.

Aşa că era încîntată şi încercă din toată puterea să fie pe placul tuturor; noi ştim cu cîtă măiestrie şi cu cît succes practica ea arta de-a fermeca pe ceilalti. În ceea ce îl privea pe Jos, ea găsise mijloacele de a-i recîştiga o foarte mare parte din bunăvoinţă chiar în acea scurtă întrevedere din mansarda hotelului „Elefant". În decurs de o săptămînă, civilul deveni sclavul ei prea-supus şi fanaticul ei admirator. El nu se mai ducea să se culce după amiază, aşa cum obişnuia pe cînd se afla în tovărăşia prea puţin voioasei Amelia. Ci se plimba cu Becky în trăsura lui deschisă. Dădea mici serate şi născocea serbări în cinstea ei.

Tapeworm, însărcinatul cu afaceri, care o defăimase cu atîta cruzime, venea să ia masa cu Jos şi prezenta apoi în fiecare zi omagiile sale Rebeccăi. Biata Emmy, care nu fusese niciodată prea vorbăreaţă şi era mai morocănoasă şi mai tăcută ca oricînd acuma, după plecarea lui Dobbin, fu dată cu totul uitării cînd îşi făcu apariţia forţa aceasta superioară. Ministrul plenipotenţiar francez era tot atît de încîntat de ea ca şi rivalul său englez.

Doamnele germane, care n-au fost niciodată deosebit de năzuroase în privinţa chestiunilor de morală, şi mai cu seamă cînd era vorba de englezi, erau încîntate de isteţimea şi spiritul fermecătoarei prietene a doamnei Osborne; şi, cu toate că ea nu ceru să fie prezentată la curte, augustele personaje auziră totuşi despre farmecele ei şi se arătară foarte dornice s-o cunoască. Iar cînd se află că e din viţă nobilă, făcînd parte dintr-o veche familie engleză, că soţul său era un colonel din gardă, *excellenz* şi guvernator al unei insule, despărţit de soţia sa doar din pricina unuia din fleacurile acelea care sînt de mică importanţă într-o ţară unde *Werther* este încă citit, iar *Wahlverwandtschaften*[1] al lui Goethe trece drept o edificatoare carte morală, nimeni nu se gîndi să-i refuze intrarea în cea mai înaltă societate a micului ducat, iar doamnele se arătară chiar şi mai zeloase să-i spună *du* şi să-i jure prietenie veşnică decît făcuseră atunci cînd îi acordaseră Ameliei aceeaşi nepreţuită favoare. Dragostea şi libertatea sînt interpretate de aceşti nemţi plini de sinceritate într-un fel pe care cinstiţii cetăţeni din Yorkshire şi din Sommersetshire nu-l prea înţeleg, iar o doamnă poate, în anumite oraşe filozofice şi civilizate, să divorţeze de respectivii ei soţi ori de cîte ori are chef şi să-şi păstreze totuşi în societate onoarea neştirbită. Casa lui Jos, de cînd avea şi el o casă a lui, nu fusese niciodată aşa de plăcută ca acuma, de cînd era şi Becky acolo. Ea cînta din gură şi la pian, rîdea, discuta în două sau trei limbi; era punctul de atracţie al acelei case, deşi îl făcu pe Jos să creadă că numai ne-

[1] Referire la romanul lui Goethe *Afinităţile elective*, în care autorul pledează pentru libertatea sentimentelor şi împotriva constrîngerii şi prejudecăţilor care barează calea liberei lor manifestări.

întrecutele lui însuşiri de om de lume, cît şi felul său spiritual de a fi erau ceea ce strîngea toată societatea din partea locului în juru-i.

Cît despre Emmy, care se pomeni că nu este cîtuşi de puţin stăpîna propriei sale case, afară de momentele în care trebuiau achitate notele de plată, Becky găsi foarte repede mijlocul de-a o linişti şi multumi. Îi vorbea toată vremea despre maiorul Dobbin, pe care Amelia îl trimisese la plimbare ; şi nu-şi făcea nici un scrupul să-şi arate toată admiraţia ei pentru acest excelent şi nobil *gentlèman* şi nici să-i spună Ameliei că se purtase foarte crud cu el. Emmy îşi scuza purtarea, demonstrîndu-i că-i fusese dictată de cele mai înalte principii religioase; că o femeie o dată cununată etc., şi cu un înger ca acela cu care avusese ea norocul să se mărite, era măritată pentru totdeauna ; dar ea nu avea nimic împotrivă să o audă pe Becky ridicîndu-l în slăvi pe maior ori de cîte ori avea chef să facă acest lucru ; şi adevărul este că Becky aducea vorba despre Dobbin de cîteva zeci de ori pe zi.

Jar pentru a cîştiga favoarea lui Georgy şi a slujitorilor, mijloace erau destule şi foarte la îndemînă. Camerista Ameliei, după cum am spus, trecuse cu totul de partea generosului maior. Deşi la început n-o putu suferi pe Becky, socotind că doamna Crawley era cauza îndepărtării lui din preajma stăpînei sale, ea se împăcă în cele din urmă cu Rebecca din pricină că aceasta deveni cea mai înfocată admiratoare şi apărătoare a lui William. Şi în timpul conclavelor acelora nocturne pe care le aveau cele două doamne după recepţiile lor, şi în vreme ce camerista le peria părul, aşa cum numea ea buclele blonde ale uneia, ca şi cosiţele mătăsoase şi brune ale celeilalte, această fată punea întotdeauna cîte-un cuvînt bun pentru acel iubit şi

generos *gentleman,* maiorul Dobbin. Pledoaria ei n-o supăra pe Amelia, după cum n-o supăra nici admirația pe care o avea pentru el Rebecca. Ea îl puse pe Georgy să-i scrie cît mai des, stăruind să-i transmită, într-un post-scriptum, cele mai bune urări din partea mamei. Și în vreme ce se uita, serile, la portretul soțului ei, acesta n-o mai mustra, și poate că ea îl dojenea, acum, că William plecase.

Emmy nu se simți din cale-afară de fericită după eroicul său sacrificiu. Era foarte *distraite* [1], nervoasă, tăcută și prost dispusă. Familia n-o văzuse niciodată așa de arțăgoasă. Era palidă la față și mai toată vremea suferindă. Încerca din cînd în cînd să cînte anumite melodii *(Einsam bin ich, nicht alleine* [2] era unul din ele, acel duios cîntec de dragoste al lui Weber [3], cu care odinioară, pe vremea cînd dumenata abia te născuseși, doamnele tinere dovedeau că și cei ce-au trăit înaintea dumitale știau ce e dragostea și cîntecul), niște melodii, spuneam, care-i plăceau maiorului; și în timp ce le fredona în semiîntunericul salonului, ea se oprea în mijlocul cîntecului și se ducea în încăperea de alături, și acolo, fără îndoială, se refugia lîngă portretul soțului ei.

Mai rămăseseră încă niște cărți, după plecarea lui Dobbin, însemnate cu numele său; un dicționar german, de pildă, cu: „William Dobbin din regimentul al... -lea", pe prima pagină; un ghid cu inițialele lui și unul sau două alte volume. Emmy le luă și le puse pe scrin, acolo unde își ținea cutia de lucru, mapa de scris, *Biblia* și cartea de rugăciuni, dedesubtul portretelor celor doi George. Și

[1] Neatentă (fr.).
[2] Sînt însingurată, dar nu singura (germ.).
[3] *Karl Maria von Weber* (1786—1826), compozitor german.

fiindcă în graba plecării maiorul își uitase mănușile, e lucru dovedit că Georgy, cotrobăind după cîtva timp prin biroul mamei sale, le găsi împăturite cu grijă și puse în ceea ce se numește sertarul secret.

Și cum societatea o obosea și de fiece dată cînd ieșea în lume se plictisea de moarte, plăcerea cea mai mare a Ameliei era, în serile de vară, să facă lungi plimbări cu Georgy (în timpul cărora Rebecca era lăsată în tovărășia domnului Joseph), și atunci mama și fiul obișnuiau să vorbească despre maior într-un fel care îl făcea pînă și pe băiat să zîmbească. Ea îi spunea că era convinsă că maiorul William e cel mai bun om din lume ; cel mai blînd și mai binevoitor, cel mai brav și cel mai modest. Și îi repeta la nesfîrșit că tot ceea ce posedau ei pe lume se datora grijii binevoitoare pe care le-o purtase acest prieten ; că el a fost alături de ei tot timpul cît au durat sărăcia și nenorocirile lor, că a veghеat asupra lor cînd nimeni nu se sinchisea de ceea ce li se întîmpla, că toți camarazii lui îl admirau, deși el nu vorbea niciodată despre faptele sale de arme ; că tatăl lui Georgy se încredea în el mai mult decît în toți ceilalți oameni, și că bunul William ținuse întotdeauna la el.

— Și tatăl tău îmi spunea deseori, povestea ea, că, pe vremea cînd era băietel, William a fost acela care i-a luat apărarea împotriva unui tiran de la școala unde învățau, și prietenia lor n-a încetat niciodată de-atunci și pînă în ziua în care a căzut iubitul tău tată.

— L-o fi omorît oare Dobbin pe omul care l-a ucis pe tata ? întrebă Georgy. Sînt sigur că l-a omorît sau că l-ar fi omorît dacă l-ar fi prins, nu-i așa, mamă ? Cînd am să fiu în armată, nu-i așa c-am să-i urăsc și eu pe francezi ? Sigur că da !

În asemenea convorbiri îşi treceau mama şi copilul o bună parte din timp. Şi neîndemînatica femeie i se destăinuia fiului ei. Iar el ţinea tot aşa mult la maior ca orice om care îl cunoştea bine.

În treacăt fie zis, doamna Becky, pentru a nu rămîne în urmă în ceea ce priveşte sentimentele, îşi făcuse rost de o miniatură pe care şi-o atîrnă în camera ei, spre mirarea şi amuzamentul celorlalţi şi spre desfătarea originalului, care nu era altcineva decît prietenul nostru Jos. La început, după ce îi onoră pe cei doi Sedley cu vizita ei, micuţa femeie, care sosise cu un nemaipomenit de slăbuţ şi de jerpelit bagaj, simţindu-se pesemne ruşinată de micimea geamantanelor şi cutiilor de carton, aducea deseori vorba, şi cu mare respect, de cuferele rămase la Leipzig şi pe care trebuia să le primească negreşit. Cînd un călător îţi vorbeşte veşnic despre splendoarea bagajului său, pe care se întîmplă să nu-l aibă cu el, păzeşte-te, fiule, de asemenea călător! Căci este, pariez zece contra unu, un impostor.

Nici Jos şi nici Emmy nu cunoşteau însă această importantă maximă. Li se părea că n-are nici o însemnătate faptul că Becky poseda o bogată colecţie de haine în cufere nevăzute; dar cum provizia actuală era tare sărăcăcioasă, Emmy o înzestră cu fel de fel de lucruri din propria-i garderobă, iar mai apoi o duse la cea mai bună croitoreasă din oraş, unde îi comandă tot ce-i trebuia.

Adio, gulere zdrenţăroase, bineînţeles, adio, mochii de mătase atîrnîndu-i jalnic pe umăr! Becky îşi schimbă îmbrăcămintea o dată cu poziţia socială, borcanul cu fard fu dat deoparte, iar celălalt excitant, cu care de asemenea se obişnuise în ultima vreme, fu înlăturat şi el, sau folosit, cel puţin, numai

în particular, în afară de serile acelea de vară cînd Emmy şi băiatul nefiind de faţă, ci duşi ca de obicei la plimbare, se lăsa convinsă de Jos să guste puţin coniac. Dar dacă ea nu se deda acestui viciu, lacheul nu-şi puse nici o opreliştе ; pungaşul acela de Kirsch nu se putea stăpîni cînd vedea o sticlă şi nici nu-şi dădea seama de cantitatea băută cînd îşi punea mintea cu vreuna. Se mira el însuşi uneori de viteza cu care scădea coniacul domnului Sedley. Ei. ei, ăsta e un subiect delicat. Şi e foarte probabil că Becky nu se mai lăsa pradă acestei voluptăţi aşa cum făcea înainte de a intra în familia asta de oameni cumsecade.

În sfîrşit, mult trîmbiţatele cutii sosiră de la Leipzig ; erau trei la număr şi departe de a arăta mari sau elegante şi nici nu păru că Becky ar scoate la iveală de aci, rochii deosebit de frumoase sau podoabe. Dintr-una, însă, care conţinea o mulţime de hîrtii de-ale ei (exact cutia în care scotocise Rawdon Crawley în sălbatica lui vînătoare după banii ascunşi de Becky), scoase, cu multă bucurie, un tablou pe care îl atîrnă în camera ei, încăpere în care îl pofti numaidecît pe Jos. Tabloul desenat în creion înfăţişa un *gentleman*, faţa acestuia bucurîndu-se de avantajul de a fi pictată în trandafiriu. El călărea pe un elefant, care ieşea dintr-un pîlc de cocotieri, crescuţi lîngă o pagodă ; întreaga scenă avea un aer oriental.

— Doamne sfinte, ăsta e chiar portretul meu! exclamă Jos.

Era într-adevăr el, în floarea tinereţii şi a frumuseţii, îmbrăcat într-o jachetă de nankin, aşa cum se purta prin 1804. Recunoscuse vechiul tablou care împodobea una din încăperile din Russell Square.

— L-am cumpărat... rosti Becky cu glasul tremurînd de emoţie. Mă dusesem să văd dacă pot fi de vreun folos bunilor mei prieteni. Nu m-am despărţit niciodată de tabloul acesta... şi nu mă voi despărţi de el niciodată.

— Adevărat ? exclamă Jos, cu o privire plină de extaz şi satisfacţie. Adevărat că ţii la el de dragul meu ?

— Ştii prea bine că da, răspunse Becky. Dar ce să mai vorbim, să ne mai gîndim, să mai privim înapoi ! Acum e prea tîrziu !

Convorbirea din seara aceea îi merse lui Jos drept la inimă. După ce se întoarse de la plimbare, Emmy se duse numaidecît să se culce, fiind obosită şi simţindu-se prost. Jos şi frumoasa lui invitată avură un fermecător *tête-à-tête*, iar sora lui, care stătea trează în camera de alături, putu s-o audă pe Rebecca cîntîndu-i lui Jos vechile melodii din 1815. În noaptea aceea Jos nu închise ochii, lucru nemaipomenit pentru el, întocmai, de altfel, ca şi Amelia.

Era luna iunie, şi, prin urmare, la Londra sezonul era în toi ; Jos, care citea incomparabila gazetă *Galignani* (cel mai bun prieten al unui exilat), obişnuia să le onoreze în fiecare zi la micul dejun pe doamne cu anumite extrase din respectiva foaie. Şi puteai găsi săptămînal, în ziarul acesta, cîte-o îmbelşugată cronică militară, care îl interesa în mod special pe Jos, ca pe unul care mirosise viaţa militară. Cu unul din aceste prilejuri el citi : „Sosirea regimentului al ...-lea. Gravesend, 20 iunie. «Ramchunder», vas aparţinînd Companiei Indiilor Orientale, a intrat în port azi-dimineaţă, avînd pe bord 14 ofiţeri şi 132 soldaţi, făcînd parte din acest brav regiment. Ei au lipsit timp de şaisprezece ani

din Anglia, îmbarcîndu-se pentru Indii imediat după bătălia de la Waterloo, în care glorioasă acțiune au luat și ei parte activă. distingîndu-se după aceea în războiul din Burma. Colonelul veteran *sir* Michael O'Dowd, cavaler-comandor al Ordinului «Bath», cu doamna și sora au debarcat chiar ieri, împreună cu căpitanii Posky, Stubble, Macraw, Malony ; locotenenții Smith, Jones Thompson, F. Thomson ; sublocotenenții Hicks și Grady ; fanfara, care-i aștepta pe chei, a intonat imnul național, iar mulțimea i-a ovaționat îndelung pe viteji veterani, în timp ce aceștia se îndreptau spre hotelul «Wayte», unde avu loc un somptuos banchet dat în cinstea apărătorilor bătrînei Anglii. În timpul ospățului despre care e de prisos să mai spunem că a fost servit în cel mai ales stil al lui Wayte — ovațiile continuau cu atîta entuziasm, încît *lady* O'Dowd și colonelul au ieșit în balcon și au închinat în cinstea compatrioților lor un pahar din cel mai bun Bordeaux al lui Wayte !"

Cu un al doilea prilej, Jos mai citi un scurt anunț — maiorul Dobbin se prezentase la regimentul al ...-lea la Chatham ; și după aceea dările de seamă oficiale despre prezentarea la curte a colonelului Michael O'Dowd, cavaler-comandor al Ordinului «Bath», a *lady*-ei O'Dowd (de către doamna Molloy Malony de Ballymalony) și a domnișoarei Glorvina O'Dowd (de către *lady* O'Dowd). Și aproape numaidecît după asta, numele lui Dobbin apăru printre locotenent-colonei, deoarece bătrînul mareșal Tiptoff murise în timpul călătoriei regimentului al ...-lea de la Madras spre Anglia, iar suveranul binevoi să-l înainteze pe colonelul Michael O' Dowd la gradul de general-maior imediat

ce acesta se întoarse în Anglia, cu menţiunea ca el să rămînă şi în viitor comandantul distinsului regiment în fruntea căruia stătuse atîta timp.

Amelia fusese pusă la curent cu unele din aceste schimbări. Corespondenţa dintre George şi tutorele lui nu încetase nici un moment. William îi scrisese chiar şi ei o dată sau de două ori, dar în termeni atît de indiferenţi şi de reci, încît biata femeie simţea la rîndul ei că nu mai avea nici o putere asupra lui şi, că aşa după cum îi spusese, era liber. O părăsise, şi ea se simţea nenorocită. Amintirea serviciilor lui fără de număr şi marea şi afectuoasa lui grijă i se înfăţişau acuma în altă lumină şi o frămîntau zi şi noapte. Şi potrivit unui vechi obicei, Amelia se lăsa chinuită de aceste amintiri ; îşi dădea seama de curăţenia şi de frumuseţea afecţiunii cu care se jucase şi se mustra că dăduse cu piciorul unei asemena comori.

Într-adevăr, se sfîrşise totul. William ajunsese la capătul răbdării. N-o mai iubea, îşi spunea, aşa cum o iubise pînă atunci, şi n-are s-o mai poată iubi niciodată. Acea consideraţie pe care i-o arătase neclintit atîţia ani nu poate fi smulsă, zdrobită şi ştearsă în aşa fel ca să nu mai arate nici o cicatrice. Acea mică nesocotită îi ucisese dragostea. „Nu, se gîndea neîncetat William, eu sînt acela care m-am amăgit singur şi m-am încăpăţînat în a mă hrăni cu iluzii ; dacă Amelia ar fi fost demnă de dragostea mea, mi-ar fi răspuns de multă vreme şi cu aceeaşi măsură. A fost o nemaipomenită greşeală din parte-mi. Dar nu-i alcătuită oare toată viaţa noastră din asemenea greşeli ? Şi presupunînd că aş fi cîştigat-o, oare nu m-ar fi dezamăgit chiar a doua zi după victorie ? De ce să mai plîng sau să mă ruşinez de înfrîngere ?“

Cu cît stăruia mai mult asupra acestei îndelungate perioade a vieţii lui, cu atît îşi dădea mai limpede seama de decepţia suferită. „Am să mă înham iarăşi la căruţă, îşi spunea, şi am să-mi fac datoria acolo unde i-a plăcut cerului să-mi hărăzească locul. Am să controlez dacă-s lustruiţi cum trebuie nasturii recruţilor şi dacă sergenţii nu greşesc comenzile. Voi mînca la popotă şi voi asculta pe medicul scoţian povestindu-şi isprăvile. Iar cînd am să îmbătrînesc şi am să mă ramolesc, am să ies la pensie, iar bătrînele mele surori or să mă cicălească tot timpul. Am *«geliebt und gelebt*[1]», cum spunea, fata din *Wallenstein*[2]. S-a terminat cu mine. Achită notele de plată, Francis, şi dă-mi o ţigară ; şi vezi ce se joacă astă-seară la teatru ; mîine plecăm cu «Batavia»." El ţinu discursul acesta, din care Francis nu auzi însă decît ultimele două rînduri, în vreme ce măsura cînd în sus, cînd în jos strada Boompjes din Rotterdam. „Batavia" aştepta în rada portului. Şi Dobbin putea zări puntea de cart pe care stătuse el şi cu Emmy în timpul fericitei lui călătorii. Ce voia oare să-i spună acea micuţă doamnă Crawley ? La dracu ! Mîine va trece marea şi se va înapoia în Anglia, acasă, şi la datorie !

O dată cu sfîrşitul lunii iunie, toată mica societate din preajma curţii din Pumpernickel obişnuia să se despartă, potrivit obiceiului nemţesc, apucînd care încotro spre nenumăratele localităţi balneare, unde beau ape minerale, călăreau pe măgari şi jucau la *redoutes*[3], dacă aveau bani şi plăcere ; se năpusteau cu sutele să se îndoape la *tables d'hôtes* şi trîndăveau toată vara. Diplomaţii englezi se du-

[1] Am iubit şi am trăit (germ.).
[2] Trilogie dramatică de Schiller.
[3] Localuri de petrecere (fr.).

seră la Töplitz şi la Kissingen, iar rivalii lor francezi, după ce-şi închiseră *la chancellerie* [1], alergară la scumpul lor Boulevard de Gand. Augusta familie domnitoare se duse parte la băi, parte se retrase la castelele de vînătoare. Toată lumea pleca, toată lumea cu prietenii de distincţie, şi. fireşte o dată cu ei, şi doctorul von Glauber, medicul curţii, şi cu baroneasa lui. Sezonul băilor era perioada cea mai productivă din toată practica doctorului — el îmbina afacerile cu plăcerile, localitatea pe care o prefera fiind Ostanda, foarte mult frecventată de germani şi unde doctorul se curarisea atît pe sine, cît şi pe soţia sa cu ceea ce numea el o „bălăcire" în mare.

Interesantul său pacient, Jos, însemna pentru doctor o adevărată vacă de muls, şi el îl convinse cu uşurinţă pe civil că, atît în interesul propriei sale sănătăţi, cît şi în acela al încîntătoarei lui surori, care se simţea într-adevăr foarte prost, ar fi bine să-şi petreacă vara în acel dezgustător port la mare. Ameliei nu-i prea păsa unde merge, George sări în sus de bucurie la gîndul unei schimbări. Cît despre Becky, ea urma, ca un lucru de la sine înţeles, să ocupe cel de al patrulea loc din eleganta caleaşcă pe care o cumpărase domnul Jos, cei doi servitori stînd pe capră. Rebecca ar fi putut avea anumite neplăceri dinspre partea prietenilor cu care s-ar fi întîlnit la Ostanda şi care ar fi putut povesti istorii urîte pe socoteala ei, dar puţin îi păsa! Era destul de tare să ţină piept tuturor. Aruncase în vremea asta în sufletul lui Jos o ancoră atît de solidă, încît ar fi rezistat şi la cea mai puternică furtună. Întîmplarea aceea cu tabloul îl dăduse gata. Becky îşi luă elefantul şi îl puse în cutiuţa pe

[1] Cancelaria (fr.).

care o căpătase în dar cu atîţia ani în urmă de la Amelia. Emmy, de asemenea, pleca şi ea cu larii ei — cele două portrete — şi, în cele din urmă, societatea fu găzduită într-o locuinţă nemaipomenit de scumpă şi de incomodă la Ostanda.

Amelia îşi începu cura de băi de mare şi trase tot folosul pe care îl putea trage; şi cu toate că zeci de persoane dintre cunoştinţele Rebeccăi treceau pe lîngă ea şi-i întorceau spatele, totuşi doamna Osborne, care se plimba însoţită de prietena sa, dar nu cunoştea pe nimeni, nu-şi dădea seama de tratamentul la care era supusă amica pe care şi-o alesese în mod atît de judicios drept tovarăşă, întrucît Becky nu socoti niciodată de cuviinţă să-i povestească ceea ce se petrecea chiar sub ochii ei inocenţi.

Cu toate acestea, parte din cunoscuţii doamnei Rawdon Crawley o recunoscură destul de bucuros, cu mai multă bucurie, poate, decît ar fi dorit. Printre aceştia erau maiorul Loder (în disponibilitate) şi căpitanul Rook (fost în corpul de carabinieri), care puteau fi văzuţi în fiecare zi pe dig, fumînd şi uitîndu-se la femei, şi care fură numaidecît invitaţi la primitoarea masă şi în alesul cerc al domnului Joseph Sedley. De fapt, ei nici nu mai ţineau seama dacă au fost sau nu invitaţi ; şi fie că Becky era sau nu acasă, se plimbau prin salonul doamnei Osborne, pe care îl parfumau cu hainele şi cu mustăţile lor, îi spuneau lui Jos „crai bătrîn" şi-i luau cu asalt masa de prînz, pălăvrăgind şi chefuind acolo ceasuri întregi.

— Ce-au vrut să spună ăştia, mamă ? întrebă Georgy, căruia nu-i plăceau de loc respectivii *gentlemen*. L-am auzit ieri pe maior spunîndu-i doamnei Crawley : „Nu, nu, Becky, n-ai să ţi-l păstrezi pe craiul ăsta bătrîn numai pentru tine ! Trebuie

să ne pice şi nouă un oscior, că de nu, la naiba, dau totul pe faţă!" Ce voia să spună maiorul, mamă?

— Maior! Să nu-i mai spui *ăstuia* maior! răspunse Emmy. Şi habar n-am ce voia să spună!

Prezenţa lui Loder şi a prietenului lui îi inspirau micii doamne o groază şi o aversiune de nedescris. O copleşeau cu complimente de beţivani; cînd erau la masă, o priveau galeş, iar căpitanul îi făcea declaraţii care o îmbolnăveau de spaimă, aşa că nu se arăta niciodată în faţa lui fără să-l aibă pe George alături.

Rebecca, să fim drepţi cu ea, nu lăsa niciodată pe vreunul din bărbaţii aceştia să rămînă singur cu Amelia; maiorul, fiind şi el liber, se jura că are s-o cucerească. Perechea asta de potlogari se lupta pentru nevinovata creatură, mizînd pe ea chiar la masa ei; şi cu toate că Amelia nu cunoştea planurile acestor escroci cu privire la propria sa persoană, se simţea totuşi îngrozită şi stînjenită cînd cei doi erau de faţă şi dorea din toată inima să evadeze.

Începu să-l roage, să-l implore pe Jos să plece. Dar el nici nu voia s-audă. Se urnea cu greu din loc, era apoi legat şi de doctorul său şi poate şi de alte sfori nevăzute. În ceea ce o privea pe Becky, ea nu era nerăbdătoare să se întoarcă în Anglia.

În cele din urmă, Amelia luă o hotărîre mare — făcu marele salt. Scrise o scrisoare unui prieten de-al ei care se găsea pe celălalt ţărm al mării. o scrisoare despre care nu suflă nimănui nici o vorbă şi pe care o duse la poştă chiar ea, pitind-o sub şal; şi nu observă nimeni nimic, numai că arăta mai îmbujorată la faţă şi mai agitată cînd se întîlni cu Georgy, şi îl sărută şi stătu multă vreme aplecată asupra lui în seara aceea. Nu mai ieşi

din cameră după ce se întoarse de la plimbare. Becky bănui că maiorul Loder şi căpitanul trebuie să fie cei care o umpleau de groază.

„Nu trebuie să mai rămînă mult timp aici, îşi spunea Becky. Prostuţa asta trebuie să plece numaidecît. Ea se mai miorlăie şi-acum după neghiobul acela de bărbatu-său, mort (şi merita) de cinsprezece ani. N-are să se mărite cu nici unul din indivizii ăştia. Loder e prea ordinar. Nu, ea are să se mărite cu bastonul de bambus, am să pun treaba asta la cale chiar acum!"

Aşa că Becky îi duse Ameliei o ceaşcă de ceai în cameră şi o găsi pe numita *lady* în tovărăşia portretelor, într-o stare de adîncă melancolie şi nervozitate. Îi puse ceaşca de ceai pe masă

— Mulţumesc, zise Amelia.

— Ascultă, Amelia, spuse Becky, măsurînd camera în lung şi în lat şi examinîndu-şi prietena cu un soi de dispreţuitoare bunăvoinţă. Vreau să-ţi vorbesc. Trebuie să pleci de-aici, şi cît mai departe de obrăzniciile acestor indivizi. Nu vreau să te tulburi din pricina lor; şi dacă rămîi, or să te insulte. Îţi spun că nu sînt decît nişte ticăloşi, nişte oameni care ar merita să fie trimişi la galeră. N-are nici o importanţă cum de se face că-i cunosc. Eu cunosc pe toată lumea. Jos nu te poate apăra, e prea slab pentru asta, şi are el însuşi nevoie de sprijinul cuiva. Tu nu eşti în stare să te descurci în viaţă mai mult decît un copil de ţiţă. Trebuie să te măriţi, iar de nu, şi tu şi copilul tău o să vă duceţi de rîpă. Ai nevoie de un bărbat, cap sec ce eşti! şi unul din cei mai aleşi *gentlemen* pe care i-am văzut vreodată ţi s-a oferit de-o sută de ori, şi tu l-ai respins ca o prostuţă mică ce eşti, fără inimă şi nerecunoscătoare!

— Am încercat... am încercat tot ce-am putut, zău c-am încercat, Rebecca... răspunse, cu un glas rugător, Amelia. Dar nu puteam să-l uit pe... Şi îşi termină fraza uitîndu-se la portret.

— Nu puteai să-l uiţi pe *el*, strigă Rebecca, pe şarlatanul acela egoist, pe mitocanul acela de filfizon ordinar, pe gogomanul acela crescut în puf, care n-avea nici spirit, nici maniere, nici simţire şi care nu poate fi comparat cu prietenul tău cu baston de bambus, aşa cum nu poţi fi tu comparată cu regina Elizabeth! Ei bine, omul acesta se săturase de tine şi ar fi lăsat totul baltă dacă Dobbin acesta nu l-ar fi silit să-şi ţină cuvîntul. Mi-a mărturisit asta chiar el. Nu i-a păsat niciodată de tine. Obişnuia să rîdă de tine în faţa mea, şi asta tot timpul; şi a început să-mi facă curte numai la o săptămînă după ce se însurase cu tine.

— Nu-i adevărat! Nu-i adevărat! Rebecca! strigă Amelia, uimită.

— Priveşte numai, proastă ce eşti! răspunse Becky, cu buna ei dispoziţie provocatoare, şi scoţîndu-şi de la cingătoare o hîrtiuţă, o desfăcu şi o aruncă în poala Ameliei: Cunoşti scrisul, cred, şi scrisoarea mi-e adresată mie. Voia să fug cu el... şi mi-a dat-o sub nasul tău, cu o zi înainte de a fi împuşcat, soartă pe deplin meritată! repetă Becky.

Emmy nu auzea nimic; privea fix scrisoarea. Era scrisoarea aceea pe care o pusese George în buchet şi i-o dăduse Rebeccăi în seara balului de la ducesa de Richmond. Şi era exact ceea ce spunea Becky: descreieratul acela îi cerea să fugă cu el.

Capul Ameliei căzu pe piept, şi, cu toate că în decursul acestei istorii nu vom mai spune de multe ori că a plîns, de astă dată, ea se puse pe treabă. Îşi înclină capul, îşi duse mîinile la ochi, şi se lăsă

pradă emoţiilor în timp ce Becky stătea şi o privea. Cine îşi va da osteneala să analizeze lacrimile acestea va putea spune oare dacă plîngea de bucurie sau de amărăciune ? Era într-adevăr foarte mîhnită din pricină că idolul i se prăbuşise în ţărînă şi i se sfărîmase la picioare, se simţea indignată că iubirea îi fusese dispreţuită în felul acesta, sau era mulţumită că în sfîrşit piedica pe care sfiala o ridicase între sufletul ei şi o nouă şi adevărată dragoste fusese înlăturată ? „Nimic nu mă mai împiedică acum, se gîndea ea. Ah, vreau, vreau, numai dacă mă va ierta !“ Şi eu cred că sentimentul acesta le copleşea pe toate celelalte care frămîntau această blîndă inimioară.

Adevărul este că Amelia nu plînse aşa de mult cît se aştepta Becky, care o alintă şi o sărută, semn rar de simpatie din partea acestei doamne. Se purta cu Emmy ca şi cum ar fi fost un copil şi o mîngîie pe cap.

— Şi acum să luăm pana şi cerneala şi să-i scriem să vină chiar în minutul ăsta ! zise ea.

— I-am ... i-am scris azi-dimineaţă, glăsui Emmy, îmbujorîndu-se peste măsură de tare.

Becky izbucni în rîs :

— „*Un biglietto* — cîntă ea asemenea Rosinei [1] — *eccolo quà !* [2] şi toată casa răsuna de cîntecul ei pătrunzător.

La două dimineţi după această mică scenă, deşi ziua era ploioasă şi furtunoasă, iar Amelia nu închisese ochii toată noaptea, ascultînd mugetul vîn-

[1] Personaj din *Bărbierul din Sevilla*, comedie de Beaumarchais, care a dat libretul operei bufe cu acelaşi nume de Rossini.

[2] Un bilet, uite-l aici ! (It.).

tului şi rugîndu-se pentru toţi cei ce călătoreau pe uscat sau pe apă, se sculă totuşi devreme şi stărui să facă o mică plimbare cu Georgy pe dig, pe care îl măsură în lung şi în lat în timp ce ploaia îi bătea în faţă şi se tot uita spre apus, dincolo de linia neagră a mării, peste valurile umflate care veneau şi se rostogoleau, bătînd malurile, albe de spumă. Nici unul din ei nu vorbi mult, şi numai băiatul scotea din cînd în cînd cîte-un cuvînt, cu un ton înţelegător şi protector.

— Sper că n-are să vină pe-o vreme ca asta, zise Emmy.

— Pun rămăşag pe zece la unu că vine! răspunse băiatul. Ia uite, mamă, fumul vaporului!

Ăsta era cu siguranţă semnalul.

Dar cu toate că vaporul era în drum, se putea ca el să nu fie pe bord; poate că nu primise scrisoarea; poate că nu vrea să vină. Temeri fără de număr năvăleau una după alta în inima asta mică, asemeni talazurilor care loveau în dig.

După dîra de fum, se ivi, în cele din urmă, şi vaporul. George, care avea la el un elegant telescop, începu să examineze vasul cu multă îndemînare. Şi făcu nişte foarte potrivite comentarii nautice asupra felului în care se apropia vaporul de ţărm, cînd afundîndu-se, cînd înălţîndu-se pe creasta valurilor. În vîrful unui catarg înalt de pe chei fu înălţat, zbătîndu-se în vînt, semnalul care indica apropierea unui vas englezesc. Pot să vă asigur că inima doamnei Amelia se zbătea la fel şi ea.

Emmy începu să se uite la rîndul ei prin lentilă, peste umărul lui George, dar nu fu în stare să desluşească nimic. Nu vedea decît o pată neagră, legănîndu-se cînd în sus, cînd în jos, pe dinaintea ochilor ei.

George luă din nou telescopul și descoperi iarăși vasul.

— Ia te uită cum taie valurile! zise. Uite, un val îi trece chiar acuma peste proră. Și nu sînt decît doi oameni pe punte, alături de cîrmaci. Unul stă jos și un... un individ cu... manta și cu o... ura! e Dob, pe legea mea că-i Dob!

Începu să bată cu palma în telescop și o strînse pe mamă-sa în brațe. Cît despre această doamnă, ca să spunem ce făcea, ne vom folosi de cuvintele unui foarte iubit poet: Δακρυόεν γελασάσα [1]. Era sigură că-i William. Nu putea fi altcineva. Și tot ceea ce spusese în legătură cu speranța ei, că nu va veni pe-o asemenea vreme, nu era decît ipocrizie. Bineînțeles că avea să vină; ce putea face altceva decît să vină? Ea știa că va veni.

Vasul se apropia din ce în ce mai repede; și în vreme ce se duceau să-l întîmpine la cheiul de debarcare, genunchii Ameliei tremurau așa de tare, că abia se mai putea ține pe picioare. Ar fi vrut să se prosterne acolo pe mal și să mulțumească cerului. Oh, își spunea, toată viața va mulțumi cerului!

Era o vreme așa de păcătoasă, că nici un gură-cască nu se găsea pe țărm cînd, în cele din urmă, vasul ancoră la chei; pentru controlul celor cîțiva pasageri de pe vapor nu se afla la fața locului decît un singur comisar. Pungașul acela mic de George fugise și el de acolo; și în timp ce domnul cu mantaua aceea veche și căptușită cu stofă roșie coborî pe țărm, mai că nu era nimeni de față să vadă scena, care, pe scurt, se petrecu în modul următor:

O doamnă cu pălărie albă, udă leoarcă de ploaie și înfășurată într-un șal, cu mîinile micuțe întinse

[1] Rîdea printre lacrimi (gr.), *(Iliada,* Cartea a VI-a).

înainte, ieşi în întîmpinarea călătorului, şi în clipa următoare dispăru cu totul, învăluită de vechea lui manta, şi îi sărută, cu tot elanul de care era capabilă, o mînă; în timp ce bărbatul era cred ocupat s-o strîngă la piept (pînă la care abia de ajungea capul doamnei), ţinînd-o să nu cadă. Ea murmura ceva ca „...iertare... scumpul meu William... iubitul, iubitul, iubitul meu prieten... sărută-mă, sărută-mă, sărută-mă" şi aşa mai departe, continuînd să şuşotească pe acelaşi ton sub mania, în felul cel mai absurd cu putinţă.

Cînd Emmy ieşi de-acolo, ţinea încă una din mîinile lui William strînsă în mîinile ei şi i se uita drept în faţă. Faţa lui exprima tristeţe, duioşie, iubire şi milă. Ea înţelese mustrarea şi îşi plecă privirile în pămînt.

— Era timpul să mă chemi, dragă Amelia.

— N-ai să mai pleci niciodată, William?

— Nu, niciodată, răspunse el şi strînse încă o dată la piept făptura ei mică şi dragă.

Cînd ieşiră din incinta vămii, Georgy se năpusti asupra lor cu telescopul în mînă şi îi ură lui William bun venit, hohotind de rîs; apoi începu să ţopăie în jurul perechii şi făcu fel de fel de nebunii în timp ce se îndreptau spre casă. Jos nu se sculase încă; Becky nu era nici ea nicăieri (deşi îi privea prin crăpăturile storurilor); Georgy alergă să vadă de micul dejun. Emmy, care-şi lăsase şalul şi pălăria pe coridor în mîinile domnişoarei Payne, descoperă acuma mantaua lui William şi, în ceea ce ne priveşte, ne vom duce şi noi, dacă nu vă este cu supărare, împreună cu Georgy, să vedem ce-i cu micul dejun al colonelului. Corabia ajunsese în port; colonelul cîştigase preţul strădaniei sale de o viaţă. În sfîrşit,

pasărea intrase în colivie. Iat-o ciripind, stînd cu capul pe umărul lui, guruindu-i la piept şi bătînd molatic din aripi. Asta era ceea ce îşi dorise el în fiecare zi şi în fiecare ceas din ultimii optsprezece ani. Acesta era visul pentru care suferise. Aici este punctul culminant, sfîrşitul, ultima pagină a volumului al treilea. La revedere, colonele! Dumnezeu să te binecuvînteze, credinciosule William! Adio, scumpă Amelia! Înmugureşte din nou, gingaşă iederă, în jurul vigurosului şi vechiului steiar de care te-ai agăţat.

Poate doar din pricina remuşcării faţă de această bună şi simplă fiinţă, care fusese cel dintîi om ce-i luase vreodată apărarea în viaţă, poate din pricina aversiunii faţă de asemenea scene sentimentale, adevărul este că Rebecca, mulţumită de contribuţia pe care-o avusese în tranzacţia respectivă, nu se mai arătă niciodată în faţa colonelului Dobbin şi a doamnei cu care se căsători. Anumite afaceri personale, zise ea, o chemau de urgenţă la Bruges, unde, de altfel, se şi duse; şi numai Georgy şi cu unchiul său Jos luară parte la ceremonia căsătoriei. Cînd totul se termină, iar Georgy se mută la părinţii lui, doamna Becky se reîntoarse (numai pentru cîteva zile) să-l consoleze pe stinghrerul burlac, Joseph Sedley. El prefera să trăiască pe continent, după cum pretindea, şi refuză să locuiască laolaltă cu sora şi cu soţul ei.

Emmy era foarte fericită, în inima ei, cînd se gîndea că-i scrisese lui William mai înainte de a fi citit sau cunoscut scrisoarea aceea a lui George.

— Eu ştiam totul, zise William, dar puteam întrebuinţa asemenea armă împotriva memoriei bietului băiat? Asta a fost ceea ce m-a făcut să sufăr atîta cînd tu...

— Să nu mai vorbim niciodată de ziua aceea! exclamă Emmy, atît de smerită şi de umilă, încît William schimbă subiectul şi începu să-i povestească despre Glorvina şi despre scumpa şi bătrîna Peggy O'Dowd, la care se găsea cînd primise scrisoarea prin care-l chema.

— Dacă nu m-ai fi chemat, adăugă el rîzînd, cine ştie ce nume ar fi purtat acuma Glorvina?

Acum se numeşte Glorvina Posky şi e soţia maiorului Posky, cu care se căsătorise după moartea primei lui soţii, întrucît era ferm hotărîtă să nu se mărite cu cineva dinafara regimentului. *Lady* O'Dowd, de asemenea, e atît de strîns legată de regiment, încît pretinde că, dacă i s-ar întîmpla ceva lui Mick, ea s-ar reîntoarce şi s-ar mărita cu unul din ofiţerii acelui regiment. Dar generalul-maior este perfect sănătos şi trăieşte în mare strălucire la O'Dowdstown, înconjurat de o grămadă de cîini de vînătoare, şi, cu excepţia, poate, a vecinului său, Hoggarty de Castle Hoggarty, el este cel mai de vază personaj din tot ţinutul. Înălţimea-sa doamna dansează şi acuma cîte-o gigă şi nu s-a lăsat pînă nu l-a dat gata, la ultimul bal al lordului locotenent, pe maestrul de călărie. Amîndouă, şi ea şi Glorvina, spuneau că Dobbin nu se purtase tocmai cum trebuie, dar intervenind Posky, Glorvina se consolă, şi un splendid turban adus de la Paris potoli şi furia *lady*-ei O'Dowd.

După ce colonelul Dobbin părăsi armata, ceea ce făcu imediat după căsătorie, luă în arendă o mică şi ademenitoare proprietate în Hampshire, nu departe de Queen's Crawley, unde, după reforma electorală[1],

[1] *Bill of Reform* (1832) reformă a sistemului electoral prevăzînd o redistribuire a reprezentării în Parlamentul englez. Au fost luate un număr de mandate aparţinînd „burgurilor putrede" (vezi vol. I, pag. 100, nota 2), în favoarea noilor centre industriale.

locuiau acuma în mod permanent *sir* Pitt şi familia lui. Nu mai putea fi vorba de-a deveni *pair* al Angliei, cele două scaune din Parlament ale baronetului fiind pierdute, catastrofă care îi ruinase şi averea şi mintea, ba chiar şi sănătatea, şi *sir* Pitt profetiza acum grabnica prăbuşire a imperiului.

Lady Jane şi doamna Dobbin se împrieteniră la toartă, şi între castel şi Evergreens, reşedinţa colonelului (luată cu chirie de la prietenul său, maiorul Ponto, care era plecat în străinătate cu familia) era un veşnic du-te-vino de trăsuri. Înălţimea-sa *lady* Jane fu naşa copilei doamnei Dobbin, care primi numele distinsei *lady*, botezată fiind de cucernicul James Crawley, care urmă tatălui său la parohie ; şi o prietenie destul de strînsă se închegă între cei doi flăcăi, George şi Rawdon, care vînau împreună în timpul vacanţelor, urmînd amîndoi la acelaşi colegiu din Cambridge, şi se certau între ei din pricina fiicei *lady*-ei Jane, de care erau, firește, şi unul şi altul îndrăgostiţi. O căsătorie între George şi numita domnişoară era un plan mai vechi şi foarte pe placul celor două mame, deşi eu am auzit că domnişoara Crawley înclina spre vărul ei.

Numele doamnei Rawdon nu era pomenit niciodată în aceste două familii. Existau motive pentru ca să se păstreze cea mai mare tăcere în ceea ce o privea, căci oriunde călătorea domnul Joseph Sedley, se ducea şi ea ; omul acesta îndrăgostit părea a fi cu totul sclavul ei. Avocaţii colonelului îl înştiinţară că Jos Sedley îşi asigurase viaţa pentru o mare sumă de bani, de unde se deducea că îşi retrăsese o mare parte din capital pentru a plăti datorii. El obţinu şi o prelungire de concediu de la Compania Indiilor Orientale, adevărul fiind că o ducea din ce în ce mai prost cu sănătatea.

Aflînd ştirea în legătură cu asigurarea, Amelia, foarte speriată, îl rugă stăruitor pe soţul ei să se ducă la Bruxelles, unde se găsea atunci Jos, şi să se intereseze de starea afacerilor lui. Colonelul plecă de-acasă în silă (căci era adîncit în redactarea *Istoriei Pundjabului* [1], care îl preocupă încă şi acum, şi era foarte alarmat de sănătatea fetiţei lui, pe care o idolatriza şi care avusese tocmai atunci vărsat de vînt) şi se duse la Bruxelles, unde îl găsi pe Jos locuind într-unul din cele mai mari hoteluri. Doamna Crawley, care îşi avea trăsura personală, dădea dineuri şi trăia pe picior mare, ocupa o altă serie de camere în acelaşi hotel.

Colonelul, firește, nu dorea să dea ochi cu respectiva doamnă şi nici nu socoti măcar de cuviinţă să o anunţe şi pe ea de sosirea lui la Bruxelles, ci numai pe Jos, şi aceasta în mod confidenţial, printr-un bilet trimis cu valetul său. Jos îl rugă pe colonel să vină să-l vadă chiar în seara aceea, deoarece doamna Crawley va fi la o *soirée*, iar ei vor putea fi *singuri*. Colonelul îşi găsi cumnatul într-o stare foarte jalnică în ceea ce priveşte sănătatea şi peste măsură de speriat de Rebecca, deşi se grăbi să-i ridice osanale. Îl îngrijise cu un devotament extraordinar tot timpul cît suferise de o sumedenie de boli nemaiauzite. Fusese pentru el ca o fiică.

— Numai că, pentru Dumnezeu, veniţi şi voi aici şi... treceţi să mă vedeţi şi pe mine uneori... se plîngea nenorocitul.

La care faţa colonelului se întunecă.

— Nu putem, Jos, răspunse el. Avînd în vedere situaţia, Amelia nu te poate vizita !

[1] *Pundjab* — provincie din nord-vestul fostelor Indii engleze, denumită astfel după cele cinci rîuri care o străbat.

— Îţi jur... îţi jur pe *Biblie*, strigă Jos, dînd să sărute cartea, că e nevinovată ca un copil, că e neprihănită ca şi soţia ta !

— Se poate, zise colonelul, posomorît, dar Emmy nu poate veni la tine. Fii bărbat, Jos ; rupe legătura asta ruşinoasă şi vino acasă lîngă familia ta ! Noi am auzit că şi afacerile ţi s-au cam încurcat !

— Încurcat ! exclamă Jos. Cine-a scornit asemenea calomnii ? Toţi banii mei sînt plasaţi cît se poate de bine. Doamna Crawley... adică vreau să zic... sînt plasaţi cu o dobîndă foarte bună !

— Aşadar, n-ai datorii ? De ce ţi-ai asigurat viaţa ?

— Mă gîndeam... un mic dar pentru ea... în caz că mi s-ar întîmpla cine ştie ce, şi tu ştii că sănătatea mea e foarte gingaşă... un semn de mică recunoştinţă ; am de gînd să vă las toată averea mea vouă, aşa că pot cheltui venitul, sigur că pot ! exclamă neajutoratul cumnat al lui William.

Colonelul îl imploră pe Jos să părăsească numaidecît localitatea, să se înapoieze în India, unde doamna Crawley nu avea să-l urmeze ; să facă orice, numai să rupă legătura asta, care putea avea cele mai fatale consecinţe pentru el.

Jos începu să plîngă şi să-şi frîngă mîinile. Se va reîntoarce în India. Va face orice, numai să-i mai dea puţin răgaz ; şi să nu-i spună nimic doamnei Crawley.

— Ea m-ar ucide dacă ar şti. Tu nu ştii ce teribilă femeie e asta ! mărturisi nenorocitul.

— Atunci de ce nu vii acuma cu mine ? zise Dobbin drept răspuns.

Dar Jos n-avea curajul s-o facă. Are să-l vadă pe Dobbin mîine dimineaţă, şi el nu trebuie să sufle nici un cuvînt că fusese pe acolo. Acuma îl roagă să

plece. Becky poate să se întoarcă dintr-un moment în altul ! Dobbin îl părăsi, plin de negre presimțiri.

Și nu-l mai văzu niciodată pe Jos. Trei luni mai tîrziu, Joseph Sedley muri la Aix-la-Chapelle. Se dovedi că întreaga lui avere fusese tocată cu felurite speculații de bursă și nu mai rămăsese din ea decît unele participații fără nici un fel de valoare în felurite societăți-fantomă. Toată averea lui consta în cele două mii de lire, în schimbul cărora îi fusese asigurată viața și care fură lăsate în părți egale „iubitei sale surori, Amelia, soția colonelului... etc. și prietenei și neprețuitei lui îngrijitoare în timpul suferinței, Rebecca, soția locotenent-colonelului Rawdon Crawley, cavaler al Ordinului «Bath»", care era numită executoare testamentară.

Avocatul societății de asigurări se jură că acesta era cazul cel mai suspect pe care-l întîlnise pînă atunci ; vorbi de trimiterea unei comisii la Aix ca să ancheteze asupra morții lui Jos Sedley, și firma refuză achitarea poliței. Dar doamna, sau mai bine zis *lady* Crawley, cum se intitula ea singură, veni numaidecît în capitală (se înțelese cu avocații săi, domnii Burke, Thurtell și Hayes de la Thavies Inn) și somă societatea să onoreze polița respectivă. Avocații cerură cercetarea cazului, declarînd că numita doamnă era obiectul unei conspirații infame, care o urmărise tot timpul vieții și, în cele din urmă, avură cîștig de cauză. Banii fură plătiți, reputația Rebeccăi rămase neatinsă, dar colonelul Dobbin trimise înapoi partea din moștenire societății de asigurare și refuză categoric să aibă vreo legătură cu Rebecca.

Ea nu deveni niciodată *lady* Crawley, deși continua să se intituleze în felul acesta. Excelența-sa colonelul Rawdon Crawley muri de friguri galbene

la Convetry Island, iubit şi deplîns de toată lumea, numai cu şase săptămîni înainte de moartea fratelui său, *sir* Pitt. În consecinţă, averea trecu asupra actualului *sir* Rawdon Crawley, baronet.

El refuză, de asemenea, să-şi vadă mama, căreia îi constitui însă o pensie generoasă şi care, în afară de asta, pare a fi foarte bogată. Baronetul locuieşte tot timpul la Queen's Crawley, împreună cu *lady* Jane şi cu fiica ei ; în timp ce Rebecca, *lady* Crawley, se împarte în mod obişnuit între Bath şi Cheltenham, unde este socotită, de-o serie întreagă de oameni foarte cumsecade, drept femeia cea mai persecutată din lume. Îşi are însă duşmanii ei. Cine nu şi-i are ? Iar răspunsul pe care-l dă ea acestor duşmani e însăşi viaţa pe care o duce. Se ocupă cu opere de caritate. Se duce regulat la biserică, şi niciodată fără să fie însoţită de un lacheu. Numele ei figurează pe toate listele de binefacere. Vînzătoarea de portocale care-a fost abandonată, spălătoreasa ajunsă în mizerie, nenorocitul de plăcintar, toţi aceştia găsesc în ea o adevărată şi generoasă prietenă. Ea conduce totdeauna un anumit număr de standuri la bazaruri organizate în folosul acestor fiinţe nefericite. Emmy, copiii ei şi colonelul, venind o dată la Londra, se pomeniră faţă în faţă cu ea la unul din bazarurile acestea. Ea îşi lăsă ochii în pămînt cu smerenie şi zîmbi cînd ei se grăbiră s-o ocolească. Emmy se ghemui la braţul lui George (un tînăr şi chipeş *gentleman* la vremea aceea), iar colonelul o apucă repede de mînă pe mica lui Janey, pe care o iubea mai mult decît orice pe lume, mult mai mult decît *Istoria Pundjabului*.

„O iubeşte mai mult decît pe mine", îşi spune oftînd Emmy. Dar el nu i-a spus Ameliei niciodată

vreun cuvînt care să nu fie blînd şi binevoitor ; sau să afle că are nevoie de ceva şi să nu-i facă pe plac.

Ah ! *Vanitas vanitatum !* [1] Care din noi se poate socoti fericit pe lumea aceasta ? Care din noi şi-a împlinit vreodată visul ? Iar dacă şi l-a împlinit, nu mai doreşte nimic altceva ? Haideţi, copii, să închidem cutia cu păpuşi, căci reprezentaţia noastră s-a terminat.

[1] Deşertăciunea deşertăciunilor ! (lat.).

CUPRINS

Capitolul	XLVII	Gaunt House	3
Capitolul	XLVIII	În care cititorul e introdus în lumea mare . .	19
Capitolul	XLIX	În care gustăm trei feluri de mîncare şi o prăjitură	38
Capitolul	L	Cuprinde o întîmplare obişnuită	50
Capitolul	LI	În care se înfăţişează o şaradă care-l poate sau nu-l poate încurca pe cititor	64
Capitolul	LII	În care lordul Steyne se arată într-o foarte binevoitoare lumină . . .	94
Capitolul	LIII	Eliberarea şi catastrofa .	110
Capitolul	LIV	Duminică, după bătălie .	125
Capitolul	LV	În care subiectul continuă	139
Capitolul	LVI	Georgy devine un *gentleman*	163
Capitolul	LVII	Eothen	182
Capitolul	LVIII	Prietenul nostru maiorul	196
Capitolul	LIX	Bătrînul pian	213
Capitolul	LX	Reîntoarceri în lumea suspusă	231
Capitolul	LXI	În care se sting două lumini	241
Capitolul	LXII	Am Rhein	263

Capitolul LXIII În care întîlnim o veche cunoştinţă 281
Capitolul LXIV Un capitol vagabond . . 299
Capitolul LXV Treburi şi distracţii . . 325
Capitolul LXVI Amantium irae 337
Capitolul LXVII În care e vorba despre naşteri, căsătorii şi decese 361

Redactor responsabil : Bianca Schächter
Tehnoredactor : Vasile Teodorescu

Dat la cules 12.12.1962. Bun de tipar 26.02.1963. Apărut 1963. Tiraj 60.145 ex. broşate. Hîrtie ziar de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli editoriale 17,79. Coli tipar 12,25. A. nr. 2487/1962. C.Z. pentru bibliotecile mari 82. C.Z. pentru bibliotecile mici 82—31=R.

Tiparul executat sub comanda nr. 30 009 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti — R.P.R.

Creații ale literaturii
universale clasice
apărute în

Colecția BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

ABATELE PRÉVOST

Manon Lescaut
roman
nr. 147 — XXX+226 pag. — 5 lei

A. S. PUȘKIN

Poezii
nr. 109 — XXXII+296 pag. — 5 lei

SHAKESPEARE

Romeo și Julieta * Hamlet
nr. 130 — XXVIII+392 pag. — 5 lei

EDMOND ROSTAND

Cyrano de Bergerac
Comedie eroică în versuri
nr. 117 — XXXVIII+264 pag. — 5 lei

VOLTAIRE

Naivul
nr. 151 — XLVI+386 pag. — 5 lei

I. S. TURGHENIEV

Părinți și copii
roman
nr. 119 — XXXIV+302 pag. — 5 lei

Vol. I — II — III Lei 15